

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Peregrinatio in terram sanctam

Breydenbach, Bernhard

[Mainz], 11. Feb. 1486

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-247288](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-247288)

esse conuenit. De bellum nāq; et fraudem insidiasq; quibus ciuitati
 ipam et insulam subito opprimere sibiq; subingere conuenerunt et capere
 re pluribus ex eis interfecit hac pena fuerit multanti. ut dicitur suis
 et quibus imperio tunc ad medietatem in partem mox illam et in di
 genari subsidia et emolumenta suae inuise fraudis memoriale p̄sent
 ne dicitur et. Rodus prima legimus fuisse Troia o casualiter destruc
 ta eo qd ibi dicitur et ceteris vulgaretur fama auris esse uelles. De
 de quo in ipsa troiana latius distonia habetur. Hec p̄terea insula Rod
 densis insignis opido est et montuosa. seris habudans siluestribus et
 uallibus amnis. Quiaq; etiam mare uisit et uideatq; uenit Rodu
 applicant oportet. **Et** autē Rodus insula cyclada insularū prima
 ab oriente ubi eodem capitolū dicitur esse inuentū. dū ibi ciuitas peri
 motus eodem. Porro cyclades insulae ut dicitur ysidorus quondam graecie
 fuerit quae inde Cycladas annuunt esse dicitur qd licet spacio longius
 uisus a delo insulae medea sine portu in eodem nomen circa deli ipas
 sic sunt. Nam eodem graeci cyclum uocant. Quia tamen dicitur sic eas
 uocatis propter sic pulo qui in circuitu earū sunt. Per insulae sunt in
 hūc spacio inter egei mare et madae cōstitue. Cycladas enim p̄sa
 go indico et sunt numero quinquaginta quatuor tendentes a septen
 trione in meridiem habent quinquaginta milia passū a septentrione
 ne ad meridiem et quinquaginta milia ab oriente in occasum scdm ysi
 dori. Et in hoc spacio uero milia ducenta. Prima uero inter eas ut dicit
 idem Isidorus ab oriente est Rodus a septentrione. Thnedos a quodā
 iuuenis thnes dicitur sic uocata. qui infamatus qd sui nomen cognouit
 se suspens insulam ipsā uocari cepit. Cyprius eodem qui ex no
 mine suo ciuitati quā ibi eodem et insulae nomen dedit a meridiem uero
 est carpathos insulae cōtra egei aqua carpathū mare appellatum est
 sic uocata propter eodem fruentū maris. Et enim inter egei et
 Rodu. Et haec insula dicitur et carpathos magis naves et spacio se. De
 occasu autē est insula cetera sic uocata eo qd ibi uentus oris sit. De ori
 ente finem esse insulae cyclades litoreus asie. De occidentem mari uo
 cio. A septentrione mari carpatho. In hac quoq; uide Rodens et in
 felle. cuius occasione de cycladibus insulis mentio est sancta) folle
 fuit celsus eras id est imago era. Cetero autē ad hunc uentū. alii etiā
 in ea sunt minores celsi. ut dicit ysidorus. Sed hīs incidenter et per
 digressum dicitur. uelido ad fustone scilicet. Hic insulam pelus et uide
 Rodens ipsi fratres hospialis sancti Iohannis Ierosolimitani post
 longū obsidionē. quadrienni uelidit occupatū et uelidit oppugna
 tam. Tandē uix ut obtinuerit et cuius cōsententia quosdam qui ea
 fuisse habent. ubi impendit in ea metropolim sui sui sibi sui
 magistri sibi principalem. Et quoq; adeo cōgno. Turcis et vicina
 ut uix uisus interit spaciū maris. nec nisi parū maris fructū ad
 los duntaxat ab ipsis. Uide et anno sup̄erion uelidit. De occasu.
 Turcis uel obsidionē manifestū est dicitur obsidione uelidit ciuitatē.

Rodus i. n. d. i. p.

Calpe

atq; classe maxima adducta bellis impetijt mirabilibus multis diez
bus. sepeq; assultibus animosis aggressus fuit. Tandem ipsa die san-
cti **Panthaleonis** cum enixissime ex adverso eam turci oppugnarent.
Jamq; muros cōscendissent dñi **Johannite** diuinitus (vt certo credi-
tur) adiuti cōsertis fortiter cū hostib; manibus. ipse muris eminus re-
pulerūt. nō absq; ingenti **Turcoz** pudore et strage. Sicq; obsidio solu-
ta est. inectis tamē prius (vt fertur) octomilibus lapidibus et vno ex
Bombardis et machinis **turcoz**. Et qđ mirabile est dictu haudq; dubiū
diuina actū dispositione vno reuoluto anno dūtayat. mortuo ipso ses-
nioze **Turco** qui hoc bellum gessit filius eius ipa eadem die sancti **Par-**
thaleonis illuc fugiens. germano suo qui hodie imperat in **Turcia** eū
psequente fuit ibidem captus. sed inde ad alia xpianitatis loca trans-
missus. in quibus adhuc manet detentus. metu germani sui predicti mi-
nime audens redire. sed neq; pualens vtpote diligentissime apud xpia-
nos reseruatū et custoditus. Eius rei gratia dñi **Johannite** ex tūc tri-
butū dari solitū. turco nequaq; prestant. vt olim. quinimmo **Turcus**
ipse eisdem tributarius effectus est. **Johannitis** ipis in cōmune. xxxv.
milia ducatoz. magistro vero. p. milia hucusq; annue pbens. qđ. certa
dñoz ipoz didicimus narratione.

De .xxij. Junij ex Rodo ceptam viam per mare prosequens
 res. vento vehementius impellente. p. golffum sancte helene
 dictū nauigauim⁹. Locū vtiq; periculosum. tantaq; fuit mas
 ris et fluctūū cōmotio. q; pleriq; ex peregrinis metuetes plu
 rimū pre timore pene infirmarentur. Postera vero die secūdiōri frueba
 mur vento. vnde tribus expansis velis in crastino. id est in festo sancti
 Johannis baptiste regno et insule applicuimus Cipri. transcētes per
 quasdā ciuitates. quarū vna Bassa vocatur. magna quondā et potens
 vt ruine eius restantur. sed hodie desolata et destructa. vbi et mansimus
 ipso die sancti Johānis. Ibi aer est pessim⁹. sicut et in tota fere insula
 Cipri. Ibi vestigia adhuc cernūtur egregiarū quondam ecclesiarū. que
 olim illic fuerūt sed et turriū fortissimarū. in colle quodā in medio eius
 dem ciuitatis quondā positarū. Ibi etiā subtus ecclesiam. que antiq;ui
 tus fuit ordinis fratrū minor. carcer quidā magnus. septem foraminis
 bus distinctus ostenditur. vbi sanctus Paulus aliquanto fertur fuisse
 tempore. in vinculis detentus. cū ibidem euangeliiū p̄dicaret. vna cum
 sancto Barnaba coapostolo sibi adiūcto. Ibidem etiā sub alia quadā
 ecclesia. fons quidam reperitur. bonā et haustu dulcem aquā scaturiens.
 que febricitantibus dicitur remedio esse et cure. propter quod et in lon
 ginquas aqua ipa terras defertur. Ibidem sub terra septem parue cas
 mere demonstrantur. in quibus septem quidā dormientes. non illi qui
 in monte celso. sed alij. multo iacuisse tempore referūtur. De p̄fata ciui
 tate Bassa. in aliam etiā destructā venimus ciuitatem. cui vocabulum
 est Discopia. quā rex quidam Anglic cū cōperisset sororem suam Iero
 solimā pergentem. ibi a rege Cipri fuisse violatam. dicitur penitus des
 truxisse et totā illam patriā vastauisse. Inde ad quinquaginta milia
 ria de Bassa. est alia quedā ciuitas portū habens vbi cōmuniter applis
 catur Limisimū appellata. quam Soldanus quidā funditus ante tem
 pora euerit. Ibi vbiq; effodiatur in litore maris dulcis emanat
 aqua. Ibi in crastino sancti Johannis baptiste. id est die. .xxvj. Junij
 in portum ipm venimus Ciprinum.

Est autē Ciprus insula a Cipro ciuitate. que in ea est sic appel
 lata. Ipa est et paphos. que quondā fuit veneri consecrata
 multū autē quondam fuit famosa. et maxime metallis eris
 habūdans. cui⁹ etiā vsus primo idi dicitur fuisse repertus.
 Terra est vinifera. et fortia sūt valde loci illius vna. Ciuitates habet
 multas et nobiles. inter quas caput et metropolis dicitur Nicosia.
 Terra est mari vndiq; clausa. sed interi⁹ siluis. campis. pratis. vineis
 et frugibus nimis plena. fontibus et amnibus irrigua. et multis diuis
 cijs. pariter et delicijs opulenta. hec insula vocatur sepius Cethim in
 scriptura. Spaciū eius in longū tenet centū et. lxxv. milia passūū. In
 latū vero milia passūū centū. .xxv. Caro tamen ouine nō est magni in
 ea p̄cij. sed neq; multre bonitatis. vnde cōtingit interdū oues. .xij. p̄vno
 cōparari ducato. Distat autem Ciprus a Rodo miliaribus trecentis.

Regnum Cipri

Bassa

Discopia

Limisimū

Ciprus insula

Nicosia

Etq; hodie sub venetorum ditione.

De. xxvij. Junij nauigantes de Cypro. vento satis optato. puenim? tridui pene spacio in locū vnde sanctā aspiciere terram poteramus. Quia ex re. ingenti affecti leticia et exultatione. a longe eā salutauim? vt par ratio erat. iocūdas prosumpentes in laudes. atq; canentes Te deū laudamus rē. cū Antiphona Salute regina. et collectis atq; orationibus opportunis. pauloq; post eodem die ante Japha siue Joppen venimus ciuitatē. modico inde interuallo. iactis anchoris. galeam nostram figētes. Nox inde patron? ex more quosdā ex suis pro salua guardia. in Rama vsq; Jerusalemq; transmisit. ac pro patre Gardiano fratrum minorum montis Syon. et conductore pegrinorum qui truzschelmann? cōmūni vocabulo appellatur. Eius rei gracia. per sex dies continuos. in loco expectauim? memorato. Vbi intermanendum alter patronus Petrus Landawe dictus. cū sua galea et pegrinis fratribus nostris supuenit. et iuxta nos quantum est iactus arcus cōsedit. mittens et ipse mox pro cōductu ut supra. Hos etiam infra dies quidam ex galeotis galearū vtrarumq; piscatum euntes. ac dephensi. ab infidelibus plagas pro temeritate resportauerūt cōdignas. In terrā etiā aliquādo descendimus cū patrono nostro in quadā nauicula. Botros et vias pcoquas. aliaq; necessaria a paganis cōparantes. Quinta tandē julij. venerunt in Japha equites Soldani. qui apud eos māmalici vocātur. habentes in comitiua sua patrē Gardianū pdictū. duobus sui ordinis fratrib? associatū. qui etiā litteratorū a dñis de Jerusalem. et Rama ad nos pūlerūt cōductū. Eodem die Petrus Landawe. suos ad litus applicans peregrinos. in spelincā quandā veterem vti cōmuniter fieri solet introduxit. vbi tris duo manserūt inclusi. Nos vero patroni nostri vsi prouidentia et humanitate. in galea maluimus expectare. Vnde cōtiguit alios nostros cōperegrinos tribus vt diximus diebus et noctibus. in spelunca manere. in qua nos nō nisi p vna reclusi fuimus noctē. Est enim cōsuetudo paganis. vt illuc aduentantes peregrinos xpianos nominatim vocāt nominibus patrū suoz designatos cōscribant. et cōscriptos in quandā laceram testudinē siue spelincā veterem de qua dictū est cōtrudant. donec ipsi cū patronis de pecunia p salua guardia cōueniant pro suo libitu. et pacifātur. Ad ostiū autē spelunce pdicte xpiani de cinctura. id est de fide sancti Pauli de jerusalem et Rama cōuenientes merces varias venales sed et victui necessaria. puta carnes coctas. pullos. oīa. panes. fructusq; et huiusmodi solent cōparare. Vnde peregrini emunt qd libet. quodq; volunt.

De octava Julij omnibus nobis peregrinis asini fuerunt ad
ducti. quibus insidentes. usque in Rama que ad decem milia
ria distat a Japha properauimus. triū sub spacio horarū. Fuit
autē Japha ante tempora gradis ciuitas et famosa Joppe
appellata. vel Japha a japhet filio noe qui eam cōstruxit. et ex suo no
mine eā appellauit. et fuit ut dicitur octaua inter eas vrbes. que in mē
do cōtra diluuiū quōdā noe tpe extitit fuerunt edificate. vnde et hodie vectes
ferrei et magni ex quadā rupe videntur pendere. quibus naues fuerunt
affixe. vbi etiā mire magnitudinis cathena quedā apparet. qua gygas
quidā Adromadus nomine detinebat captiuus. cuius costa quadragin
ta vnus pedū longitudine ptenditur. vt hodie cernitur.
Cum autē ad Rama vnus iugeris spacio prope venissemus. descendere
de asinis et pedites ire cogebamur. singulisque res suas in humeris porta
re. Quōd idcirco nō parū nobis fuit molestum. quia calor erat intensus. et
pulsis hincinde agitabat. Nullum ibi xpianū sunt pagani introire
in asino vel equo. Ibi iterū in vetustā quandā annumerati et reclusi fui
mus domū. Sūtque ibi testudinata edificia multa. et fons bonam satis
cōtinens aquā. hanc domū philippus quondam dux Burgūdie bone
memorie in hospiciū cōparauit peregrinorū. ac fratribus motis Syon
cōmēdauit. vnde et hospitale peregrinorū nominat. De Japha associa
uit se nobis dñs ipse de Rama nobiscū equitando propria in psona. cū
multis mamalucis. id est (vt dicitur) apo statis xpianis. Sed et truz
elmānus de Jerusalem nobiscū venit. habentes ambo equos pene cen
tum. vt saluos nos cōducerent et custodirent a paganis. et eorū filijs. q̄
in villis et locis illis se cōglomerantes. lapidibus solent impetere pe
regrios. et adeo ferociter quādoque inuadere. quia vix etiā adiuti a cōco
mutantibus illesi possunt pegrini pterire. quin et aliquādo aliquos inte
rimūt lapidibus obruendo. sicut vni ex nostris pene accidisset. vnde pe
riculosum valde est illud cōficere iter de Japha usque Rama. ob huius
modi insidias. et insultus paganorū. Est autē in Rama estuariū quod
dam siue balneū. miro ingenio et modo edificatū. quatuor inclisū tur
ribus. quōd desubtus ex fomace per pauimentū stratū pulcro et a vario
marmore calorem trāsmittit. Mansimus autem in Rama per triduiū.
hac p̄pediti occasione. quia duo dñi pagani capitanei in se mutuo versi
cōpugnabant. quorū vnus Amor cognon. isarus. albo vltens vexillo
decem et octo suorū amisit clientū. Alter vero Naballeus vocatus. ru
beum ferens vexillum. victoria potitus. obtinuit triūphū. qui et ductor
noster fuit et custos.

Japha vel
Joppe

Rama

De nona Julij iussu et dispositione Gardiani. vnus ex fratibus eius missam in Rama corā nobis celebrauit. qui vbi ad offerentiū venit. conuersus ad nos. informationes nobis dedit de modo nos habendi in terra sancta. subiectas nobis tradens regulas. lingua latina. ytalica atq; germanica. Ita inquit Dilectissimi in xpo ihesu necessariū vobis scitu indicans. vos facio auisatos de quinq; articulis bene cōsiderandis. ne frustra tantis laborib; et sumptibus hucusq; veneritis peregrinatū.

Primus articulus est. si qui inter vos essent. qui absq; summi pontificis licentia huc loci venissent. ac p hoc excomunicacionis sententiā incurrisent. sciant apud nos et psertim patrē nostrū Gardianū auctoritatem summi pontificis quo ad hoc esse. qua ab huiusmodi sententia possunt absolui. Etsi idem pater noster a quo q; vestro sup hoc fuerit requisitus siue rogatus. ipam animo volenti cōmunicabit auctoritatē. vnde gaudete. sed et ob id maxime exultate. qui hanc a deo gratiā estis consecuti. vt has sacratissimas terras. in quibus salutē nostrā ipse omniū saluator operatus est. visitare perq; lustrare possitis.

Secūdus articulus est. vt veram et indubitātā cristiānismi fidē vnusquisq; habeat peregrinoꝝ. alioquin frustra venisset.

Tercius articulus. vt purā habeat conscientiā. et verā peccatoꝝ suoroꝝ contritiōē. atq; propositū in antea cauendi.

Quartus. vt quāta potest seipm excitet deuotione ad videndū et pambulandū ipa sacratissima loca.

Quintus articulus est. q vnusquisq; sibi p̄cipuo studio caueat. ne sup paganorū vnquā gradiatur sepulcra. aut ea cōtrectet calcando. quia id molestissime ferunt. immo si vnq; fieri viderent. periculum vobis vite immineret. His ita dictis et traditis monitis. idem frater cepta mysteria sacra prosequēbatur. Finita vero missa. vnusquisq; in suā se recepit societate et mansionem. moꝝq; xpiani de cingulo. id est de fide sancti Pauli. cocos nobis afferebat cibos venales. Vinū autem nemo ibi potest comode habere. nisi de galea ipse attulerit secum. Die itaq; illo quia dominica erat quieuiimus ibi.

Omnisequenter cōsiderandū venit deuotis peregrinis. quāte indulgentie et remissiones loca sacra visitantibus. Primū omnium a Papa Sixtēstro ad instantiā Cōstantini xpianissimi imperatoris. ac sancte Helene matris sue sunt cōcessē. et deinceps per successores eius summos pontifices cōtinuate et cōfirmate.

In primis vniuersis et singulis xpifidelibus hac peregrinationē trās marinā susceuntibus. cōtritis. et cofessis. et ob hmoi cōsequendas gratias illuc aduentantibus. moꝝ vt galeā egrediūtur. et sanctā cōtingunt terrā. omniū peccatoꝝ suoroꝝ remissio (vt dici solet) a pena et culpa vigore indulgentiarū apostolicarū est cōmunicata.

Item in eo loco cōmuniter peregrini sancte applicant terre. Jonas

122

32

32

32

32

Indulgentie

propheta nauim intrauit. vt fugeret a facie dñi in Tharsis vt habetur
Ione primo. Item in Japtha que et Joppen dicitur. princeps aposto-
lorum Petrus. Tabitam resuscitauit. vt in actibus legit apostolorum.
Inde nõ longe. locus est vbi sanctus Petrus piscationis officio vaca-
bat. vbi et indulgentia est septennis et totidem carene.

Item de Rama p viã procedendo. ad aliã quandã venit civitatẽ ad
duo miliaria. que et Lidia dicitur. vbi vsq; in hodiernum diem ecclesia
quedã est in honore sancti Georgij martiris dedicata. vbi et ipse suũ cele-
brauit martiriũ. capite truncatus. In eodẽ opido sanctus Petrus Enca
paraliticũ sanauit. et est ibi indul. sep. et totidem carene.

Fuimus autẽ de Rama die vndecima Julij circa horã noctis
secundã. et ascendimus Ierosolimam in asinis nostris. Distat
autẽ Ierusalem a Rama triginta miliaribus ytalicis nõ par-
uis. Fundo vero de Rama ad manũ dextrã. est castellum Emaus ex
euangelio satis notũ. distans a Rama ad miliaria viginti. ab Ierusa-
lem vero stadijs. lxxx. vbi et Cleophas vnus ex lxxij. discipulis xpi
requiescit. Illic prope opidũ est sanctoꝝ machabeoꝝ Modon appella-
tum. vnde originem traxerũt. et est ibi indul. sep.

Inde nõ longe versus Ierosolimã in cuiusdam mōtis cacumine. san-
ctus propheta Samuel est sepultus. Omnibus hijs in locis p̄fatis est
indulgentia septẽ annoꝝ. et totidem carenarũ.

Ibi prope ad dexterã est villa Ramatba. vnde Samuel fuit oriũdus
et Ioseph ille de Aramatbia. cuius fuit monumentũ illud nouũ exci-
sum in petra. quo sacratissimũ xpi corpus reconditũ fuit.

De ingressu in Ierusalem

Multa quidem sunt loca sacra in ciuitate sancta Ierusalem. nec dies
sufficit vna peragrandũ singula. Inter ea tamen dñici sepulcri tem-
plum obtinet principatum.

Que igit̄ memorata vndecima Julij. hora sexta post meridiẽ
in sanctã venimus ciuitatẽ Ierusalem. descendẽtes vt iustũ
est de asinis nostris. et pedibus illam ingredientes. in cuius
introitu plenaria est remissio omniũ peccatoꝝ. Nec aliquis
peregrinoꝝ illic p̄mittitur equitare.

Primũ autẽ omniũ p̄cessimus et venim⁹ ante dñici sepulcri templum
gratia indulgentiarũ cõsequendarũ. Inde in hospitale dũcebamur pe-
regriñoꝝ. Ego vero cũ cõfratribus meis qui mecũ p mare venerãt. do-
mũ intrauimus Calini minoris. iuxta hospitale p̄dictũ. qui vt cõmuni-
ter interpretis fungitur officio. et cũ peregrinis ad sanctã p̄ficiatur Ra-
therinã. hic assignata nobis camera hospicio suscepit. vbi die illa quie-
uimus. longi itineris fatigati confectione.

De locis sacris qui sunt inter hospitale peregrinoꝝ et montem Syon inclusive.

Crastino autẽ id est. xij. m̄sis Julij. que et dñica erit. cõuenientes in
vni oēs peregrini in montẽ ascẽdim⁹. Syon. in via intermedia quedã

Ida

Emaus

Modon

Ramatba

nichilominus loca sancta visitantes.

Et primū in cū venimus locū vbi iudei corpus gloriose virginis marie quando ab apostolis in valem Josaphat ferebatur. sepulture tradendū. vi conabantur auferre. Inde mox illi accessim⁹ locū vbi sanctus Petrus post trinā negationē suā. regressus foras atriu⁹ Cayphē. spe. Antea quādā intrās amariissime fleuit. Paulo post ecclesiā intrauim⁹ sanctorū angelorū titulo pnotatā. vbi quondā domus fuit Anne pontificis. in qua xpus dñs de morte oluerti primum ductus. grauem pūlit iniuriā. alapa sibi a ministro in facie data. Inde in alia properauim⁹ ecclesiā. ad sanctū saluatorē appellatā. vbi quondā Cayphē dom⁹ magna et angularis stetit. in qua et dñs noster xpus illusus fuit. et velatus. facieq; pcussus. ac tota nocte grauitē afflictus. vbi etiā ostēditur locus angustus. in quo xpm recluserūt donec cōsilio inuito. seniores iudeorū quid de ipso faciendū esset deliberarunt. Et appellatur locus ille carcer dñi. Et q̄ id in euāgelij nō reperiatur expressum. qz nō omnia scripta sunt q̄ circa xpm cōtigerūt. tamen propter loci illius existentiā et testimonia q̄ de hoc p̄hibentur. nemini id absurdū videatur tāq; a veritate alienū. Ibi etiā est lapis ille magnus valde. quē ab angelo legimus reuolutū a monumento. et est hodie mēsa altaris magni in ecclesia supradicta saluatoris. Ibi in curia que est ad sinistrā. est arbor quedā lapidibus circūdata. vbi ministri iudeorū et Petrus cū eis calefaciebāt se ad ignē. Exeūdo autē de dicta curia. in plateā ad manū dexterā. est lapis quidā in angulo. quo in loco virgo maria stetit. quando Petrus flens amariissime. exiuit de atrio principis sacerdotū. vnde p̄ fletu nec virginē gloriose de filio inquirētī potuit respondere. Ibi etiā ipa benedicta virgo auida sciendi de filio expectabat vsq; mane. quādo vincitū eū duxerūt ad pylatū p̄sidentē. quo et eū sequebat̄ ipa mestissima haud dubiū mater. Inde ad modicū spaciū. quedā desolata apparet ecclesia lapidibus dūtayat circūsepta. in qua gloriose virgo post mortem filij sui. viiij. angis vsq; in diem assumptionis sue morā traixit. et est ibi remissio omnium peccatorū. Nec ex defectu aut culpa fidelium eadē ecclesia sic manet neglecta. sed qz pagani in eodem loco edificari nō paciuntur. In omnibus vero supra memoratis locis et singulis est indulgentia septennis cū cotidem carenis. Ibi prope iuxta locū vbi virgo maria mortua fuit et assumpta in celum. est vestigiū cuiusdā capelle. q̄ quondam ibi fuit. in qua sanctus Iohānes euangelista tanq; virginis gloriose capellanus. eidē post xpi ascensionē sepenumero missas celebravit apparetq; ibi ps quedā illius lapidis. sup̄ quē idem diuina misteria p̄fecit. Ibi etiā locus ostēditur vbi sanctus Mathias in apostolum loco Iude fuit electus. et est locus ille lapide rubeo designatus. Inde p̄gendo in montē Syon prope ecclesiā est locus vbi virgo beatissima suas diuini deuotiōnis psoluit orationes. Ibi etiā duo lapides demonstrantur. in quorū altero xpus suis p̄dicans discipulis seorsim se debat. In altero vero mater sua dignissima sedēs audiebat verbū illi⁹

Sub ecclesia vero montis Syon partim et partim extra est locus sepul-
ture prophetarum et regum Israel. puta dauid Salomonis et reliquorum.
Quorum hec sunt nomina. Robam. Abya. Asa. Josaphat. Jozā. Ocho-
zias. Athalya regina. Joas. Amasias. Ozias. Joathan. Achaz. Eze-
chias. Manasses. Amon. Josias. Joachaz. Elyachim. Jeconias. Sed
dechias. qui tamen non omnes in eodem sunt loco sepulti. ut patet in
scriptura sacra.

Ad huiusmodi sepulcra regum hodie christiani nequaquam sinuntur introire.
Sed sarraceni qui locum illum colunt et venerantur muschlemam. id est ec-
clesiam sine capellam sibi illic construxerunt. Quoniam locum cum ego et quidam
ex confratribus meis nobilibus descendissem. nisi quia dominus adiunxit nos
paulominus a paganis improvisis aduentibus. interempti fuisset.
Inde non longe est locus ille. ubi secundo sanctus protomartyr stephanus
sanctus Gamaliel Pauli apostoli informator. et Abybas filius eius.
Nicomachus quoque fuerunt tumulati. Ibi etiam prope locus demonstratur
quod tunc erat cenaculum grande ubi discipuli parauerunt pascha christo in-
bente. ubi seculi agnus paschalis. quem in ultima cena christus cum discipulis
comedit dicitur fuisse assatus sive igni coctus. Ibi etiam aqua illa fer-
tur calefacta. cum qua discipuloz suoz dominus pedes lauit.

Illic in proximo est locus ubi dauid penitentiam agens pro occasione
vrie. quem in bello in aciem ut interficeretur. iusserat constitui. septem
psalmos quos penitentiales appellamus. spiritu haud dubium revelante
divino dictavit. ubi modo iudiani claustrum sibi fecerunt. Omnibus hijs
in locis supra assignatis est indulgentia septennis cum totidem carentis.

¶ Quibus peragratis. in monasterium intrauimus montis Syon. ubi sa-
tis pulcra et restudinata est ecclesia. eratque ob nostrum ut reor. aduentum
accuratius solito preparata et ornata preciosis tapejis. parietibus affixis
et alijs ornamentis. que dux quondam Burgundie Philippus una cum
annuo mille ducatorum subsidio dum vixit. pro sua ad loca illa contulit
deuotione. ac fratrum inibi deo famulantium sustentatione. Quod et filius
suis Karolus dum fuit in humanis etiam fecit. Nam et successor eius mo-
dernus dominus illustrissimus atque victoriosus dux Burgundie Maximis-
lianus ipsum idem suorum imitatur exemplum predecessorum. Nos illic in-
gressis nobis peregrinis. solenne officium misse fratres ipsi celebrare.
quo expleto sacris omnes induti ornamentis. processionem quandam se-
cerunt. quam nos ex more sequebamur. Ducebamur autem inter procedendum
ad hec loca.

Primum ad locum ubi nunc est altare maius. ubi christus cum discipulis suis
ultimam cenam fecit. et post agnum typicum corpus suum instituit in sacramen-
to. a suis deinceps sumendum. simul et sanguinem suum preciosum bibendum.

Ibi est remissio plenaria omnium peccatorum.
Ibi prope ad dextrum cornu altaris supradicti. est locus ubi christus disci-
pulis suis pedes lauit.

Deinde venimus in locum extra chorū ubi spiritus sanctus in linguis
igneis die penthecostes super discipulos venit.

Ibi subitus est capella ista de qua supra habitū est. in qua videlicet est
regū et prophetarū israel sepulcrū. in qđ per fenestram quandā intro
speximus. nam ingredi nemini licet xpiano prohibentibus paganis.

In ipso loco iterū plenaria est remissio.

Inde paululum progressi. venim⁹ in locū ubi xp̄us post resurrectionē
suā discipulis suis ianuis apparuit clausis. et post octo dies dū iterū
essent discipuli cōgregati et Thomas cū eis. iussit Thomae inferre digi
tum suū. et manus afferre. et mittere in latus suū vt Johannes scribit.

Ibi est indulgentia septennis cū totidem carnis.

Post finita processione inuitati fuimus a Gardiano et fratribus illius
vt est de more manducare cum eis. pro quo et alijs eorū officijs et obse
quijs nobis crebro et humaniter exhibitis. refusionem sponte propria
fecimus cōdignam.

Deinde redeūtes ad hospiciū nostrū. in via in quandam intrauim⁹ eccl̄
esiam. quā Jacobite inhabitat. quo in loco Herodes sanctū fecit des
collari apo stolū Jacobū maiorem. Ibi iterū est indulgentia septenn
nis cū totidem carnis.

Inde nō longe est locus ubi xp̄us post resurrectionem suā marie mag
dalene et alijs deuotis mulieribus apparuit in via. quando de monu
mento venerūt. dicens eis. Auete. que accesserūt et tenuerūt pedes eius.

Ibi iterū est indulgentia septennis.

Et quā nocte subsequētī in templū dn̄ici sepulcri eramus intromit
tendi. iuxta veterem cōsuetudinem paululum nos dedimus quieti. in
hospitālī manentes p̄fato ad paucas horas.

Et nota qđ ciuitas Ierusalem sita est in loco multū eminenti. et de ea
videtur tota Arabia et mons Abarim et Nebo. et phasga planities ior
danis et Jericho et mare mortuū vsq; ad petrā deserti. Nec vidi ciuita
tem siue locū qui pulcriorem habet prospectū. Ad ipam autē ascendit
ab omni parte. qđ sita est in loco altiori qui est in terra ista p̄ter qđ Sylo
que distat ab ea per duas leucas.

De ingressu in templum dñici sepulchri et processione inibi facta ad loca sacra.

De. vij. Iulij hora vespertina in ipm venerandū dñici sepulchri templū a paganis. id est rectoribus ipsius ciuitatis sancte Ierosolime suū admitti et numerati ostijs p eos apertis. pro qua re vnusquisq nostrū quinq exsoluit ducatos. nec vnq̄ alias hoc aperitur templū ab eis. nisi vel propter aduenientes peregrinos. vel fratres mutandos qui ibi pro custodia deputantur. **M**oxq̄ nobis intromissis templū clausurū. Intrauerūt autē nobiscū **G**ardianus ipse et plures suoz cōfratrū. **Q**uāprimū autē deuotus quisq̄ xp̄ianus vel peregrin⁹ in templū hoc pedem posuerit. plenariā cōsequitur remissionem.

Est autē hec dispositio templi eiusdem sacratissimi. **E**cclēsia ipa rotūda est. et habet p diametrū inter columnas septuaginta tres pedes. absidesq̄ que habent p circuitū a muro exteriori ecclēsie decē pedes super sepulchrū dñi. qd̄ in mediū eiusdem ecclēsie est apertura rotunda ita vt rota cripta sancti sepulchri sit sub diuo. **S**algathana autē ecclēsia adheeret isti. et est oblonga loco chori ecclēsie sancti sepulchri adiūcta. sed parū demissior. sunt tamē ambe sub vno tecto. **S**pelunca in qua est sepulchrū dñi. habet in lōgitudine octo pedes. in latitudine similiter octo vndiq̄ tecta marmore exteri⁹. sed interi⁹ est rupes vna sicut fuit tpe sepulture

Ostium ad hanc speluncā intrat ab oriente demissum valde et parvū
Tumba vero sancti sepulcri est ad dexterā intrantis iuxta parietem
ad septentrionem de marmore grisei coloris. alta a superficie pavimenti
tribus palmis. longa pedibus octo. sicut est interius ipsa cripta sine spe
lunca. et ex omni parte clausa nec lumen potest haberi intrinsecus ab ex
trinsecō. quia nulla fenestra est mittens lumen intus sed pendent novę
lampades sup sepulcrū dñi ministrantes lumen intus. **A**lia etiam spe
lunca est ante speluncā istā scz sepulcri eiusdem longitudinis et latitu
dinis et dispositionis intus et extra. et videntur iste due extra existens
ri esse vna. sed cū interius fueris videbis eas ab invicē pariete p mediū
separatas. **I**ntratur autē prima ista et deinde alia in qua est sepulcrū.
in istā exteriorē intraverūt mulieres quādo dicebāt. **Q**uis revolvat no
bis lapidem etc. **E**t iste lapis erat aduolutus ostio spelunce interioris
et iacet hodie magna pars eius ante ostiū spelunce interioris. cui fuerit ad
uolutus in medio istius? **A**lia pars eius trāsata est in mōtē syon pro lapide
supponēdo altari quē etiā ibi vidi. **M**ōs caluarie in quo dñs crucifixus
est distat a loco sepulcri p septingētos pedes. et ascēdit ad locū vbi crux
infixa fuit rupi decē et octo pedes a superficie pavimēti ecclesie. scissio pe
tre eiusdē in qua crux fuit fixa. tante capacitatis est. vt caput hominis
recipiat. **N**am ego in ea imposui caput meū et descendit longitudo eius
de loco crucis in fixationibus vsq; ad pavimentū ecclesie inferius p decē
octo pedes. et color sanguinis dñi nostri ihesu xpi apparet hodie in ipsa
scissione petre. et scissio ipsa erat sub manu eius sinistra. **A**ltare etiā edi
ficatū est iuxta eundem locū magis sinistre valde decorū et pulcrū de
marmore pavimentū. huius capellule stratū est totū et parietes de mar
more sunt tecti et ope musino decorati de auro purissimo. **L**ocus vero
in quo crux fixa est. est fossa p̄funda duabus palmis et ita capax q̄
in ea posui caput meū. **D**e caluarie cōtra orientem viginti quatuor pe
dibus est altare quoddā sub quo est pars columnę. super quā dñs fuit
flagellatus illuc trāsata de domo pylati. et sub lapide altaris est recta
ita vt a fidelibus possit tangi et videri et osculari. **E**st autē de lapide
porfirico subnigro habens maculas quas dā rubeas naturaliter. quas
credit vulgus tincturas esse sanguinis ihesu xpi. **A**lia pars columnę
dicitur trāsata esse in **C**ōstantinopolim. **D**e altari columnę huius con
tra orientē decem pedes. descenditur p gradus quadraginta octo. ad
locū vbi ab helena fuit crux inuenta. **E**t est ibi capella. et duo altaria
longe infra terrā. **I**lle locus in quo crux fuit defossa videt michi fuisse
se vnū de fossatis ciuitatis. in quibus cruce depositis corporibus misse fue
rūt. et desup sordes ciuitatis cōportate. donec per **H**elenā loco mudato
crux est inuenta. **P**rope ciuitatē enim erat locus passionis. et ortus in
loco isto. **L**ocus vero vbi stetit beata virgo cū mulieribus alijs iuxta
cruce non fuit sub ipso brachio crucis ad aquilonem sicut voluit quis
dā. sed ante faciē filij fere ad occidentē. **M**onstrat enim locus stationis

eius contra faciem filij pendens in cruce sub monte et rupe in qua
cruy fuit fixa et venerationi habetur a fidelibus. que locū etiā pluries
vidi. Ipse etiā xp̄us in cruce pendens faciem vertit cōtra occidentem
ut voluit quidā. q̄d patet ex eo. quia vorago illa magna de qua dictū
est supra. que fuit ab occidente per fossata civitatis erat retro cruce.
et in ipsa erat cruy proiecta et postmodū inuēta. ut dictū est paulo ante.
Nulla altaria sunt in ecclesia ista et decenter posita et ornata. Ante
ostium occidentale huius ecclesie foris. est locus vbi maria egiptiaca
orans ante imaginem beate virginis cum diuinitus remota fuisse vo
lens intrare templum cōsolationem per responsum beate virginis re
cepit. Reliqua loca templi huius que p̄ noctē hanc p̄cedentibus fratri
bus minoribus et demonstrantibus. processionaliter circūcūtes. deuote
visitauimus sunt hec ut magis in specie exp̄licentur.

In primis capella dñici sepulcri de qua iam habitum est.
Deinde capella quedam in honore virginis gloriose marie consecrata
quam Gardianus et fratres sui ingressi. sacris se vestibus inducūt. et
iterū solennem processionē cū letania inchoauerūt. quos nos sequebas
mur cū festigio. ad summū altare eiusdem capelle accedentes. Est enim
ibi locus ille vbi xp̄us primū omnū sue dilectissime post resurrectio
nem apparuit matri.

Item in eadem capella est frustu quoddā siue pars columne. ad quam
xp̄us ligatus fuit in domo pylati flagellatus. et est indul. ibi ple. 7c.
Aliud quoddā eiusdem columne frustu equalis magnitudinis est Ro
me ad sanctā praxedem. Item aliud simile frustu est lugduni in eccle
sia maiori. Item aliud est altare in dicta capella ad sinistrā maioris
altaris. vbi longo tempore sancta cruy stetit integra et tota postq̄ a
sancta helena fuit inuenta. Estq̄ ibi pars quēdā eiusdem sancte crucis
reseruata. Ibi est indul. septennis. Item in medio illius capelle est la
pis quidā rotundus ex marmore. et est ibi locus vbi dñica cruy suppo
sita cuiusdā mulieri defuncte p̄ ei⁹ resuscitationē a ceteris fuit discreta. q̄
ibi etiā reperte fuerūt. et est ibi indulgentia septennis.

Item ipsam egressi capellam. duos alios ex marmore reperimus lapis
des albos et rotundos. in quorū altero est locus vbi xp̄us post suā resur
rectionē apparuit marie magdalenę in specie ortulani. in altero vero
locus vbi ipsa stetit quādo nomine suo vocata. respondit Naboni 7c.
Ibi iterū est indulgentia septennis.

Inde p̄cedendo in templo. aliam quandā intrauimus capellam in rus
pe quadam edificatā. vñū habentē altare dicitur. ibi est locus ille. vbi
xp̄us mansit detentus donec cruy sibi pararetur. Ibi iterū indulgen
tia est septennis 7c.

Inde prope alla est quedam capella vñicū habens altare. ibi est locus
ille. vbi crucifixores xp̄i. dimiserūt sibi vestimenta sua. sortem mittētes
super ea. Et est iterū septennis indulgentia.

Inde per triginta gradus lapideos in aliam quandam descendimus capellam sancte Helene titulo prenotatam ubi etiam ipsa suas exegit deuotiones ibi manens post sancte crucis inuentionem. Ibi etiam est locus quem ipsa fecit effodi ubi sancta crux latebat. et fuit ibidem prius indulgentia septennis dicitur. sed Sixtus papa quartus dedit ibi plenariam remissionem etc.

Inde adhuc per undecim gradus descendimus in rupem quandam. et est ibi spelunca vigintiduos in longitudine habens pedes. et illic crux sancta lancea quoque et clauis atque corona spinea reperta fuerunt. anno post christi passionem tricentesimo septimo. et est ibi plenaria remissio etc.

Ex hoc vero lacu ascendimus. atque procedendo accessimus ad quoddam altare in templo. sub quo lapis quidam est ad modum columnae super quem christus sedit in pretorio pylati. quando fuit coronatus spinea corona. dentibus et oblitus sputis etc. et est ibi indulgentia septennis.

Inde adhuc ascendentes per gradus decem et octo in montem venimus Caluarie. ubi christus fuit crucifixus. et est ibi pulchra quedam capella testudinata. et sunt ibi semper undecim lampades ardentes. eo quod locus valde sit sacer et venerabilis.

Ibi etiam est foramen in quo crux stetit in petra excisum. habens trium palmarum profunditatem. latitudinem vero hodie non nisi palme unius. eo quod lamina quadam cuprea circumdatum sit ne aliquid inde subtrahi possit.

Ibi etiam spacio septem palmarum de loco sinistri brachii christi pendentis in cruce. est scissura magna in petra ita ut homo in ea possit locari. que scissura per ipsam petram usque subter terram facta fuit. christo moriente in cruce.

Ubi etiam virgo gloriosa maria. sanctus Johannes. et sancta maria magdalena una cum ceteris sanctis mulieribus steterunt paulo inferius tempore christi passionis et mortis. et est ibi plenaria remissio etc.

Sub monte Caluarie descendendo ad sinistram est alia quedam capella in honore virginis marie et sancti Johannis consecrata. in loco golgatha dicto. ubi etiam predicta videtur scissura descendens a sursum ut dictum est per petram totam usque infra terram deorsum. Ibi etiam inuentum fuit caput prothoparentis nostri Ade. et est ibi indulgentia septennis etc. Nec cum processione descenditur usque ad illum locum.

De monte vero Caluarie ad locum illum processimus albo quodam lapide designatum. ubi virgo maria mater dolorosa sedit. habens in gremio mortuum filii sui corpus depositum de cruce. mox sepulture tradendum. et est ibi plenaria remissio.

Tandem cum processione in supra memoratam venerabilem intrauimus capellam. amplam et rotundam. in cuius medio gloriosum est dominicum sepulchrum. et lapis ille quo ipsum sepulchrum claudebatur est in ecclesia sancti saluatoris. ut supra est habitum. Sunt autem in domino sepulchro. xvij. lampades semper ardentes. et ante sepulchrum ubi est quasi quedam puula capella semper tres habentur accense lucerne. et est ibi plenaria omnium peccatorum remissio.

Inde egressi reuertebamur in priorem capellam virginis marie honore celebrem et vnde iniciu huius fuit processionis. ibi et finis.
Postea ipsa finita processione. quisque corpus suu cibo et potu reficiens. p reliqua noctis parte iuxta votu suu et libitu ibat hincinde ad loca sacra intra templum visitatu. Et deputatis cofessoribus cofitebatur singuli peccata sua. illucescente die in auroa comunicaturi. Erat autem dies hec tercia decima iulij. quando sub missa solenniter cantata in monte caluarie peregrini comunicabant. Ego vero vna cu nobilibus comitibus et baronibus in nocte ipsa intra dominicu comunicauimus sepulcrum etc.

De egressu ex templo dñici sepulcri et locis alijs sacris intra Ierusalim.

His omnibus pactis. orto iam sole et clarius resurgente die videlicet tercia decima mensis iulij. apertis templi ostijs p paganos qui nos intromiserat euocabamur. exiutes ergo vidimus sepulcra xpianorum regu versus meridiem in templo videlicet regis melchisedech et regis waldani. Item ducis gotfridi de buslion primi regis Ierosolimitani. cui septem alij in eodem regno immediate successerunt. qui et ibi sepulti sunt oēs honorifice satis. Quippe qui Ierosolima et terra sancta recuperata gloriosis claruerunt victorijs et triumphis. regnu ipm ierosolimitanu ereptum de manibus psidoru per lxxxvij. annos et. xix. dies successiue administrantes. donec sub eorum ultimo videlicet Gwidone iteru inditione redactu fuit vt hodie est saracenorum vt infra latius patebit.

Item in templo in medio chori. quida ostenditur lapis modicu eleuatus a terra. rotudu habens foramen. latitudinis palme vnus. vel paulominus. vbi dicitur esse centru habitabilis terre.

Sunt etia intra templum diuerse hominu nationes. in locis hincinde distinctis habitantes. habentes alios et alios ritus et mores. atq obseruationes ac ceremonias dispares prorsus. qui omnes se xpianos gloriantur. pluribus tñ inuoluti erroribus et heresibus. de quibus plenius infra differemus. Sūt autē ante templum tres capelle. quar prima in honore onniu angelorum. altera sancti iohannis baptiste. tercia marie magdalene est. cofsecrata. et est in qualibet earu indulgentia septemis cu totidem carenis.

Item prope templum retro monte caluarie. petra quedā lata ostenditur. super qua dicitur Abraham filiu suu ysaac voluisse immolare. et illic prope est oliua quedam pernetusta. in qua Abraham circūspiciens. vidit arietem herentem cornibus. que accipiens. ad iussu angeli immolauit loco filij sui ysaac.

Inde non longe in muro templi monstratur altare immuratu. super quo melchisedech obtulit sacrificium suu. psignans quandoq per xpm. veru illic sacrificiu in cruce offerendu.

De Regibus

Item ante templum ad decem passus. est lapis quidam positus in signum
quod Christus ibi crucem hauriens. pro amentia et debilitate cecidit in terram sub
cruce. alius quoque lapis ostenditur prope murum qui adhuc sanguinis
Christi vestigia et insignia presert.

In crastino. id est die quartadecima Julij. sacra visitamus loca. p̄cedentes
dentibus et ostendentibus nobis guardiano et aliquibus fratribus eius.
audita prius missa in hospitali sancti Johannis. itaque p̄cedentes per viam
illam longam. per quam et Christus de domo pilati usque ad crucifixionis locum
ductus est. ad subscripta ex ordine devenimus loca.

Item ad domum sancte veronice. que ad passus quingentos et quinquaginta
distat a domo pilati. ubi Christus eius populo imaginem faciei sue
impressit que hodie Rome habetur.

Item ad domum diuitis epulonis. qui sepultus est in inferno.

Item ad quoddam biuium ubi multe mulieres stabant. que dominum lamenta-
bantur dum duceretur ad mortem. quibus et dixit. nolite flere super me filie
Ierusalem. sed super vos ipsas flete et super filios vestros.

Item iterum ad quoddam biuium. ubi est locus in quo iudei angariaverunt
Symonem cyrenensem venientem de villa. ut tolleret crucem post Iesum.

Item ad locum ubi beata virgo stetit. quando filio suo obiit crucem por-
tanti. ubi et pro nimio dolore amens fuit effecta. In eodem loco sancta
Helena ecclesiam quandam edificavit. que omnino desolata hodie cernitur et
destructa. Nec tamen aliquis paganorum in eodem loco edificare potest.
divino ut creditur miraculo. nam id sepius attemptatum est. et semper con-
pertum. quod nulla ibi potest manere structura.

Item ad quandam stratam sive vicum. ubi arcus lapideus stat suppositus
viti. super quem duo videntur lapides albi et lati. in quorum altero Christus
stetit quando morti fuit adiudicatus. In altero vero pilatus quando
in eum sententiam tulit ut crucifigeretur.

Item ad domum pilati in qua Christus fuit flagellatus. ligatus. percussus.
coronatus. et multis alijs iniurijs et opprobrijs affectus. nec aliquis
peregrinorum in domum illam intrimitur. nisi forte ex gratia et favore
speciali. et seorsum atque occulte. quo modo et ego cum paucis nobilibus
intrare fuimus permisi pecunijs datis.

Item ad domum Herodis que est ad sinistram iam dicte domus pilati
ascendendo. in quam Christus inductus Herodi fuit presentatus. et a iudeis ac-
cusatus. ac tandem ab Herode spreus. et veste alba indutus. Et est ibi
scola puerorum infidelium.

Item ad domum in qua marie magdalene dimissa fuerunt peccata.

De templo Salomonis.

Item ad locum ubi fornicus templum vidimus Salomonis. ope rotundum
do. et greco labore fabricatum. altum valde et amplum. plumboque tectum
magnis sectis et politis lapidibus edificatum. Super ambitum illius
templi eclipticam lineam posuerunt pagani. sicut solent facere in suis eccle-
sijs cunctis. in quarum ingressu communiter dimidiam locant lineam

De Campid.

Et est ante templum illud quedā lata planities. marmoreis lapideis strata. Prope illud templum est quedā longa ecclesia. plumbō desuper recta. quondā dicta porticus Salomonis. sed dum Jerusalem sub ditione fuit xpianoz. ecclesia ipa a beata virgine maria nomen fuit sortita. ita q̄ templum marie virginis vocabatur. et habent in eo Sarraceni octingentas lampades semp ardentis. In templo vero Salomonis septingentas. Nam et porticus in magnitudine templum salomonis excedit. Iuxta illud templum modernus Soldanus nouā edificauit ecclesiam siue muschleam. in qua et ego fui ipa die sancte Braxedis virginis. et semp. lxxxviii lampades in ea habent accense. Estq̄ mire magnitudinis ecclesia ipa. Sub ipa ecclesia beate virginis que et porticus dicitur Salomonis est structura quedā subterranea. mirabilis et lata. sic q̄ sexcenti equi comode ibi possent locari. Hanc ecclesiam in habitant pagani. nec facile pmittūt xpianos introire.

Item Sarraceni templum salomonis in magno habent honore. nullas in eo immūdicias sustinentes. Nam et nudis pedibus illud ingrediuntur. et rupem sanctā appellant non templum dñi. et id hac ratione. quia in medio illius templi rupes est quedā parua. ferro vndiq̄ cācelata. et sicut nobis retulerūt apostate xpiani. quos nos mamelicos cognominam. nullus sarracenoꝝ aut infidelū eidem rupi aliquatenus audet vel p̄sumit appropinquare. Veniūt tamen ipi a longinquis partibus rupem illam deuote visitantes. Multa enim magna mirabilia in rupe illa leguntur facta.

In primis nāq̄ Melchisedech sacerdos dei summi sup eam panē obtulit et vinū. Item iuxta illam Jacob patriarcha dormiuit. viditq̄ in somnis sup eam scalam stantē. cui⁹ summitas celos tangebatur. et angelos ascendentes et descendentes p̄ eam. Item dauid vidit sup eā angelum dei habentē gladiū euaginatū. Item sup illam sacerdotes templi holocausta ponebant. que ignis diuinus totaliter absumpsit.

Item in illam rupem fertur Jeremias propheta archam federis miraculose inclusisse tpe captiuitatis babilonice. et dixisse spiritu propheticō. locus iste manebit incognitus donec miserebitur dñs populo suo. Hinc arbitrantur multū archam eandem adhuc ibi esse inclusam.

Item super illam rupem xp̄us fuit oblatus. quando Symeon iustus accepit eum in vlnas suas.

Item sup eandem ipse ih̄sus adhuc duodennis sedit in medio doctorū audiens et interrogans eos. atq̄ postmodū cū esset triginta annoꝝ. sepius super eam sedens populo pdicauit.

De ipso templo Salomonis multa egregia refert scriptura. que non est necesse hic per singula explicare.

Deinde venimus ad portā sancti Stephani. p̄ quā ip̄e eductus nō longe ab ea fuit lapidatus. Ibi etiam videtur locus vbi sanctus Paulus t̄c quidē Saulus stetit. quādo iudei stephanū lapidantes. vestimēta sua deposuerūt secus pedes eius.

Ibi etiā porta aurea fuit nobis demonstrata. per quā xp̄us in die palmarum sedens in asino Ierusalem introiit. Nec aliquis cristianorum accedere eam propius permittitur. sed quicumque peregrinorum illam aspiciens versus eā orauerit. omnium peccatorum suorum plenariam consequitur remissionem.

De descensu in vallem Josaphat.

In vallem Josaphat descendimus ad torrentem Cedron. qui estiuo quidem tempore aquis caret. sed verno tempore et praesertim circa tempus quadragesimale copiose illis habundat. Pontem habet lapideum in eo loco quem sancta Helena construxit. vbi lignum illud iacuit ex quo crux christi facta fuit. Dicitur quod lignum illud fuerit vialle siue yta per ripam illam quodam regina Saba noluerit transire. neque pedibus suis ipsum contingere. eo quod cognouisset in spiritu redemptorem mundi in eo passurum.

Inde non procul venimus ad quandam ecclesiam. beate virginis titulo et sepulchro insignem. grandem et testudinatam. estque descensus in ea per gradus quadraginta octo. et ibi sepulchrum virginis gloriose ex albo marmore factum paulo latius christi sepulchro. potestque ibi celebrari sicut et super sepulchro christi. Et habet duas ianuas per quas ingrediatur vel egrediatur. Illic intemeratum virginis gloriose corpus. eius post mortem ab apostolis honorifice traditum sepulture. sed tertia post die ut pie creditur assumptum fuit in celum. anime virginis beata resurrectione unitum. Est ibi plenaria remissio.

De monte Olueti et locis sacris in eius ascensu.

Nunc egressi ecclesiam per gates ad sinistram. venimus ad pedem montis oliueti. vnde paululum ascendentes accessimus locum illum sub rupe quadam concava. vbi christus orans positusque in agonia factus est sudor eius tanquam gutte sanguinis decurrentis in terram. Ibi etiā videtur lapis super quem angelus sanctus confortabat eum. Inde descendentes quantum iactus est lapidis. venimus ad locum vbi christus Petrum Iacobum et Iohannem reliquit. dicens eis sedete hic donec vadam illuc et orem.

Inde ascendimus denuo in locum illum vbi sanctus Thomas apostolus fertur cingulum virginis gloriose accepisse dum ipsa assumeret in celum. Inde procedentes intravimus ortum in locum vbi christus fuit captus. et vbi Petrus abscidit Malcho ancillam.

Ibi prope ostenditur locus signatus lapidibus vbi iudas osculo christum tradidit iudeis. vbi et iudei ipsi resupini cadebant. christo eos interrogante et dicente. quem queritis.

Adhuc amplius ascendentes in eum pervenimus locum. vnde christus videns civitatem Ierusalem in die palmarum fleuit super illam dicens. Si cognovisses et tu etc.

Inde altius scandentes illo proximam. vbi angelus domini palmam dicitur virgini gloriose detulisse. atque diem mortis eius sibi pronunciasse etc.

k

Unde paululum progressi inter ascendendum venimus in collem quendam cui nomen est galilea. Et est locus ille de quo angelus xpi annuncians resurrectione dixit discipulis pcedet vos in galilea ibi eu videbitis sicut pdixit vobis. nam et ante passionem suam xpus eis promiserat dicens. postquam autem resurrexero pcedam vos in galilea. id est locum iam memoratum. non regione galilee que longe distat a loco isto.

Tandem in cacumen montis venimus. vbi est ecclesia quedam in eo fabricata loco vnde xpus videntibus discipulis eluatus est in celum et nubes suscepit eu ab oculis eorum. In eadem ecclesia prope ingressum est lapis quidam super quem xpus stans ascendit in celum. in quo adhuc pedum eius relicta vestigia cernuntur. et psertim pedis dextri. Distat autem locus ascensionis xpi ab Ierusalem leucis communibus tribus. et illic prope locus est vnde mare mortuum pspici potest. vbi quondam ciuitates quinque videlicet Sodomam et Gomorram et alie stabant. cum adiacente prouincia. postmodum in ultione peccati contra naturam submersa. Distat vero ipsum mare mortuum ab isto loco miliaribus septem. et tamen vix ad dimidium distare videtur.

De locis in descensu montis Oliueti.

Igitur per aliam viam descendentes de monte oliueti. Primum in quadam venimus ecclesia. vbi sancta Pelagia requiescit. vbi etiam dum viveret rigidissimam penitentiam et arduissimam exegit. Inde paulo post venimus in villam Bethphage vnde xpus misit duos discipulos Ierosolimam die ipsa palmarum dicens eis. Ite in castellum quod contra vos est. et statim inuenietis asinam alligatam etc. Inde haud procul venimus in ecclesia sancti Marci euangeliste. quo in loco apostoli post xpi ascensionem symbolum fidei condiderunt. singulis singulos articulos spiritu haud dubium dictante diuino depromentes. Inde iterum non longe est alia quedam desolata ecclesia in eo loco quondam constructa. vbi xpus discipulis suis modum orandi tradidit dicens. Cum oratis ita dicite. Pater noster qui es in celis etc.

Inde paululum descendentes ad lapidem quendam venimus. super quo virgo gloriosa maria solita erat quiescere. quando loca ista sacra frequenter pagrans atque deuotissime visitans sepius fatigabatur.

Postmodum ad ecclesia sancti Iacobi minoris primi Ierosolymorum episcopi descendimus. In eo loco xpus post suam resurrectionem eidem apostolo apparuit. in quo etiam loco post mortem suam sepultus fuit. licet postea inde fuerit translatus. Nam iudei ipsum ostendentem xpm esse filium dei. de pinnaculo templi precipitauerunt. et cum adhuc constanter xpm predicaret. quidam cum parua fustione cerebri eius excussit.

Inde non longe sepulcrum extat zacharie prophete. vnde profecti in locum venimus vbi quondam erat villa Bethsemani.

De locis in valle sub monte Oliueti.

Quandem in vallem vsq; descendimus vbi turris quedam stat^a
in qua Absolon dicitur fuisse sepultus. et ibi est magn⁹ acers
iuis lapida. qz pagani via illa trāsantes. lapides p fenestrā
quandā in turrim proiciūt. quasi exprobrantes et vndica
re volentes eius inobedienciam. et rebellionem aduersus patrem suum
Dauid. quem fugatū de ciuitate persequebatur vt habetur secundi res
gum quintodecimo. et tribus sequentibus capitulis. Inde venitur in
vallem Siloe. In pede vero motis oliueti ad leuam locus ostenditur
vbi Judas laqueo se suspendens. crepuit medius. In hui⁹ vallis syloe
introitu. fons quidam satis clarus reperitur aliquantulum sub terra
scaturiens. vbi virgo gloriosa pannos illos sepenumero lauit. quibus
filium suum adhuc infantulum inuoluit. Inde venimus ad natatoris
am syloe. ad quam cristus cecum natum cum fecisset lutum ex spūto et
inde linitisset oculos eius misit dicens. vade et laua in natatoria syloe.
Cui abiit et lauit et venit videns. que historia per longum texitur Jo
hannis nono capitulo.

Inde pergentes locū illum vidimus iuxta arborē quandā. vbi ysaias
propheta lignea serra per medium sectus fuit iussu Sedechie regis. Et
est ibi hodie ortus olerum etc. Ibi etiam multae sunt cauerne et latibus
la sine receptacula. in quibus apostoli et alij sancti plures ob metū iuz
deorum latuerunt.

Inde digressi ad agrum peruenimus achaldemach. id est agrū sanguis
nis. qui emptus fuit triginta. argenteis mercede scilicet xpi traditonis
in sepultura peregrinorū et valent tres ex illis denarijs vnū ducatū.

Est autē ager ille pdictus. quatuor muris inclusus in modū turris. sit
perius testudine coopertus. habens foramina desup distincta septem. p
que defunctorū corpora xpianoꝝ intus proiciuntur. fecitq; eum sancta
Helena in hanc redigi clausuram. Est autē latitudinis quinquaginta
ta pedum. longitudinis vero septuaginta duorū.

Omnibus hijs visitatis locis Ierololimā reuertebamur ex itinere tam
to nō nichil fatigati. iam refectionis hora instabat. qua expleta quieti
festa dedimus mēbra.

**De transitu in Bethleem et de locis
adiacentibus.**

Qespere itaq; facto. die qua supra id est quārtadecima Julij
que festū erat diuisionis apostolorū. in montem Syon per-
rexiimus ad fratres. vbi paratos inuenimus asinos. quibus
ascensis in Bethleem vsq; properauimus. que quinq; leucis
ab Ierusalem distat. Exeuntes autem Ierosolimā ad diūo militaria.
venimus ad locum vbi stella reapparuit magis. que disparuerat ipis
Ierusalem intrātibus. de q̄ matheus dicit. ecce stella quā viderāt ma-
gi in oriente antecedebat eos. vsq; dū veniēs staret supra vbi erat puer.
Deinde ad quandā venimus ecclesiam constructam in loco vbi pro-
pheta helias natus fuisse p̄hibetur.
Inde nō longe locus ostenditur vbi angelus dñi Abacuc prophetam
cincinno capitis sui sublatū. transfudit in babiloniā. deposuitq; iuxta
lacū leonū in quo erat daniel propheta quē Abacuc allatis cibis et po-
tu aque refocillauit
Ibi prope locus est in quo patriarcha Jacob moratus dicitur. vbi et
sepulcrū est Rachelis sive cōthralis sub quercu r̄c.

Inde in Bethleem vsq; pergentes ad ecclesiã mire pulcritudinis p̄ue-
nimus in honore virginis cõsecratam. longitudo ei⁹ ducentoꝝ viginti
octo pedũ. latitudo vero octoginta septem. **N**ox vbi illo venim⁹. frat-
res minores p̄cessionem ordinauerunt. quã nos accensas gestantes in
manibus candelas. euestigio sequebamur. **P**rimũq; venimus p̄ ambi-
tum monasterij ad quoddã altare. ibi est locus vbi xp̄us est circũcisus
Inde processimus ad aliud quoddã altare. ibi est locus vbi tres reges
munera sua aptabãt et dona. dño offerenda.

Inde p̄ gradus quosdam lapideos descendimus in quandã capellam
pulcherrimã sed parvã. secus cuius altare maius est locus xp̄i natiuita-
tis quondã diuersorium. locus vtiq; sacratissimus. vbi puerpera beata
virgo maria solem iusticie regem peperit supremũ.

Inde p̄cedentes venim⁹ ad aliud quoddã altare sub rüpe quadã exci-
sum. vbi magi dño aurũ. thus. et mirã obtulerunt. Ante dictũ altare est
locus vbi erat p̄sepe in q̄ beatissima virgo et mater natũ filũ reclina-
uit. vltibus p̄anicũlis immolũ. Retro vero dictũ altare multa sancto-
rum Innocentiũ ibidẽ ab herode interfectoꝝ corpora multo tpe incogni-
ta iacere. **U**nde in ambitũ monasterij reuertentes. in aliã quandã p̄
gradus lapideos descendim⁹ capellam. in honore gloriosi Jeronimi de-
dicatã. vbi et corpus suũ multo iacuit tpe humanũ. donec tandem Ro-
mam ad sanctã mariã maiorẽ fuit translaturũ. In eodem loco ip̄e glorio-
sus et laboriosus doctor ecclesie bibliam de hebreo transtulit in latinũ.
et grecũ. et mansionẽ illuc multo tpe habuit. suãq; epimã peregrit deu-
tionem simul et cõuersationẽ. **I**lluc nõ longe aliud est quoddã altare.
vbi sanctus Eusebius eiusdem Jeronimi discipulus et imitator studio-
sus fuit sepultus.

Inde exeutes in ambitũ sepedicti venimus monasterij. vbi terminata
p̄cessionẽ illuc quievim⁹. manducauim⁹ et bibimus. mansimusq; vsq;
post mediã noctem. extric enim fratres missas celebrauerunt in locis sit-
pradictis donec illucesceret. **L**atior ipiũs Bethleem et locorũ ei adiaz-
centiũ descriptio infra habetur.

De reditu ex Bethleem in Jerusalem

Mane igitur factõ die. xv. Julij. regressi sumus ex Bethleem
in Jerusalem p̄ aliam viam. **I**nsidiantibus autẽ nobis pas-
ganis haud inscijs nostris coductoribus. nec obstante sal-
ua guardia. inuasunt nos arabes et viginti quatuor ducas
ros exegerunt a nobis. quos et soluimus vt vitã redimeremus.

Venientes autẽ inter redeundũ venim⁹ ad quandã ecclesiã desolatam
dictã ad sanctũ **N**icolãũ. que distat a Bethleem p̄ leucã vnam. ibi san-
ctus Paulus prim⁹ heremita. et sanctus Eustachius p̄sidentur fuisse se-
pulti. **I**lluc prope alia est quedã ecclesia ad beatã virginem nũcupata.
in so loco vbi xp̄o nato angelũs ad pastores ait. **A**nnũcio vobis gau-
dium magnũ. quia natus est nobis hodie saluator mundi. **E**x eadem

ecclesia nullus lapis a paganis quacumque potest subtrahi virtute aut ingenio vel arte auferri. Qui vero id presumit vel subito periclitantur vel etiam moriuntur. sed nec iumenta puta equi vel asini illi possunt loco absque periculo propinquare ut certa cōperimus relatione. Ibi etiam prope sunt grandes quedam olivae in loco ubi facta est cum angelo priori multitudo celestis exercitus laudantium et dicentium nato iam christo gloria in excelsis deo.

Inde non longe est quedam capella in eo loco ubi angelus domini in somnis apparuit Ioseph dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in egiptum. et esto ibi usque dum dicam tibi.

Ibi etiam est sepulchrum duodecim prophetarum. Ibi etiam mons quidam est in quo dauid Goliath fundam et lapide prostravit. Ibi et ager Boos ubi idem dauid leonem interfecit et versum.

Inde ad domum venimus Zacharie. in qua post salutationem angelicam et christi conceptionem virgo abiens in montana cum festinatione intravit et salutavit Elisabeth. canticumque illud dulcissimum dictavit. Magnificat anima mea dominum. In superiori eiusdem domus loco. quondam fuit ecclesia hodie penitus destructa in eo fundata loco ubi zacharias repletus spiritu sancto prophetauit dicens. Benedictus dominus deus israel quia visitavit et fecit. Ibi etiam postulans pugillarem. scripsit de filio suo Iohannes est nomen eius. Ibi prope ostenditur locus natiuitatis ipsius christi precursoris Iohannis. Fuitque ibi quondam ecclesia que hodie desolata stabulum prestat iumentis asinis et equis.

Postea ad Symeonis iusti et timothei habitationem venimus. qui christum presentatum in templum. in vlnas suas accepit dicens. Nunc dimittis domine seruum tuum in pace. Paulo post ad duas leucas ab Ierusalem ad quoddam venimus claustrum ad sanctam crucem appellatum. quod greci monachi inhabitant in quo iuxta maius altare olim arbor quedam dicitur stetit se. de cuius ligno Crux christi dicitur facta fuisse. Prope illud monasterium dicitur quondam fuisse ortus egregius et conclusus Salomonis.

Inde pergentes Ierosolimam. vidimus in valle claustrum quoddam. quod ad sanctum Sabba dicitur. qui illic quondam abbatis officio functus. plurimis preerat monachis. quorum numerus ad octiduum milia dicitur excreuisse.

Igitur die qua supra sex. xv. Iulij Ierosolimam rediimus circa horam prandij. factaque refectioe quecumque paululum. quod nocte subsequenti in templum domini sepulchri secundo dicebamus admittendi. Nam rex in ipsum peregrini ex more veteri intronittuntur. Adueniente ergo hora septima noctis. apertis templi ostijs ingressi. illic mansimus per noctem totam. et queque pro voto sancta visitauit loca. In aurore diei crastine id est. xvj. Iulij ex nostris coperegrinis nobilibus plerique cingulum accipientes militarem. et consuetas ceremonias de more observationesque peragentes clam ipis paganis que id non bene ferunt. gloriam adepti sunt militare. Quibus rite expletis. fratres sepelicti missas in domino celebrare sepulchro in loco

crucifixionis xpi monte scz caluarie. quo facto iterū templum egressi.
in nostro nos collegimus hospicio. quieti et refectioi congruā operam
dantes. eo qd eodem sero in Bethaniā equitare oportebat. 2c

De transitu ex Jerusalem in Bethaniam.

Situr die qua supra id est. xvj. Julij circa hōrā vespertinam profecti de
monte Syon. venimus in agris nostris in Bethaniam. que est retro
montē oliueti. distās ab Jerusalem quatuor leucis. Illic ecclesiam in-
gressi. monumentū vidim⁹ in quo Lazarus iacuerat quadriduanus.
quē ihesus a mortuis suscitauit. Inde nō longe est domus Symonis le-
prosi. qui rogauit ihesum vt manducaret cū eo. Et eo ibi discubente ma-
ria magdalena afferens alabastrū vngenti. secus pedes dñi astantis in-
cessanter crine soluto diua vestigia ei⁹ osculabatur. lacrimis plena atqz
irrigabat. dedergebaturqz officio capillorū.

Ibi prope est domus marthe hospite dñi. domus quoqz marie magda-
lene. quibus visis Ierosolimā denuo repedauimus.

In crastino id est. xvij. Julij. cōtractū fecimus cū dñis in Jerusalem
sup cōductu et salua guardia vsqz in montē Synai. et inde vsqz in ortū
balsami. de quo infra patebit in secūda hui⁹ operis parte latius.

De transitu ex Jerusalem ad Jordanem.

Dstera die id est. xvij. Julij arripuimus iter versus Jorda-
nem. licet multe nobis occurrerent difficultates. preperuntqz
nobiscū aliqui ex fratribus montis Syon cōcomitantibus
simul et cōducentibus nos quibusdā paganis. propter Ara-
bes ne in eorū manus incidere. vnde et multā satis erogauim⁹ pec-
uniā. Trāsiuimus autē p montē Oliueti versus Bethaniam. et tandem
venimus ad quandā habitationē vbi quondā fuit. claustrū. hodie vero
italico sermone terra ruffo. id est latine terra rubea appellatur. distans
a Bethania miliaribus octo. Ibi est locus in quem Joachim secessit
postqz ab Abiathar pontifice cū sua oblatione a templo tanqz in lege
maledictus vtpote sterilis repulsus est. vnde tali notatus opprobrio.
et erubescens cōtribulum suorū oculis. domū redire noluit. sed cū pasto-
ribus suis p dies aliquot remāsit. donec ad angeli iussū tandem fuit
regressus.

Seinde p montana iter. vij. miliarū fecim⁹ versus Jericho. et est via
illa de qua in euāgelio dicit. Homo quidā descendebat ab Jerusalem in
Jericho. et incidit in latrones. 2c. Est enim hodie trāsitus ille satis pe-
riculosus. In Jericho multa legitur dñs fecisse. psertim in domo zachei
in qua et hospicio fuit receptus. ipso zacheo de hoc plurimū gaudente. qd
talem et tantū hospitium meruit habere.

Item ante Jericho locus ostenditur vbi cecus clamabat. licet prohibitus
a turbis. ihesu fili dauid miserere mei. et moy visum recepit.

In Jericho nocte vna pnoctantes mane facto. ad jordanē preximus. qd
est in spacio sex leucarū ab Jericho. et venimus ad eū locū vbi xps fuit

Baptisatus a Johāne. ibi aquis ipsis jordanicis nos abluentes et bal-
neantes. a peccatis omnibus mūdari exoptabamus. nam et ibi plena
ria est remissio omniū peccatorū.

Est autē Jordanis iudee fluvius a duobus fontibus. quorū vnus Jor-
alter dan vocat. Jordanis nominatus. nascitur autē sub libano mor-
te. diuidens Arabiā et Judeam. qui p multos circuitus iuxta Jericho
in mare mortuū influit. qd ipm absorbet penitus et consumit. Hic flus
uius tpe messis triticee que solet in palestina vernali tēpore iam matu-
rescere. cōsuevit plus solito habūdare. qd accidit ex imbris ferorini in-
undatione. et ex niuiū resolutione vt dicit Josue. iij. vbi sic habetur Jor-
danis ripas aluei sui tpe messis impleuerat etc. Hic fluvius in multis
est privilegiatus. qz in primis regionē fidelū iudeorū a regione incre-
dulorū paganorū scz ab Arabia separauit. Deinde qz corā filiis israel se
aperuit. et eis ad terrā pmissionis transitū pbens. in arche dñi et popu-
li p̄sentia se diuisit. vt habetur Josue. iij.

Itē qz lepra Naaman syri abluat et mūdauit vt habet quinti regū. v.

Item qz p sui diffusionē sanctitati helie et helzei testimoniū phibuit
qz vtriusqz imperio obediuit vt habetur qrti regū. ij.

Item qz ferrū cōtra naturā aliarū aquarū nō abscondit in fundo suo.
immo ad superficiem illud remittens. prophete qui pdiderat ipm vt reci-
peret eleuauit vt patet qrti regū sexto.

Itē qz ex tactū mūdissime carnis dñi sanctificari meruit. quo median-
te dñs vinū regeneratiuā aquis cōtulit et humane salutis sacramentū
in aqua fieri ordinauit.

Item qz in jordanē Johānes baptista. et celos aptos videre et vocem
patris audire meruit. immo totius trinitatis misteriu baptisando do-
minū cognouit. patrē in voce. filiū in carne. spiritū vero sanctū in co-
lumbę specie vt habetur Luce. ij.

Inde ad ecclesiā sancti Johannis baptiste properauimus exstructā in
eo loco vbi ipse quondā in deserto morabatur. Fuit ibi ante tempora
ista monasteriū quod greci monachi inhabitabāt. sed hodie est omnino
desolatū. Ibi sanctus ipse Johannes videns ad se venientem ihesum vt
baptisaretur ab eo. dixit digito demonstrans Ecce agnus dei qui tol-
lit peccata mūdi.

Ibi etiā locus ē vnde helias in currū igneo: aptus fuit in paradisu.

Inde nō procul ad leuam est claustrū quoddā in eo loco vbi sanctus
Jeronimus rigidissimā legitur penitentiā fecisse. Illic paulistū quies-
uimus. postea p̄fecturi ad mare mortuū. prius tamen vallem illā in-
quisuim⁹ et intrauimus vbi quondā sanctus abbas Saba monaste-
rio p̄fuit. in quo quatuordecim milia monachorū ferūtur fuisse vt supra
etiā habitū est. Et q̄ nulli sint ibi indulgentie. tamen qz claustrum
ipm non longe aberat illuc accessimus.

no nō p̄m.

Unde ad mare mortuū proximū. vbi quondam Sodoma et Gomora alicq̄ fuerūt ciuitates. nec est ibi aliqua indulgentia Sed de hoc mari et ceteris locis supra memoratis infra latius suo loco dicitur.

In hoc mari mortuo Tyrus serpens inuenitur. vnde tiriaca cōficitur Est autē serpens ille longitudo dimidie vlnie. spissitudinis vero ad modū digiti vnus. diuersis et cōmixtis inter se coloribus respersus. Estq̄ cecus et tam noxio plenus veneno vt nullo ei possit remedio mederi. nisi p̄cisione eius mēbri qđ illo fuerit infectū. Prouocatur autem serpens ille cū fuerit capiendus ad mirā indignationē. vngule cuiuspiam percussione. vnde et caput eius intumescit. et cauda. ex cōcursu veneni de toto corpore in mēbra dicta. que subito vno dumtaxat ictu sibi amputantur. alioquin venenū extractū nil valeret.

De mandato Soldani nullus Tyrus alio duci potest nisi ad Chayrū vbi ipse manet Soldanus vbi et venalis reperitur tyrus dūtaxat.

Deinde reuerſi Jericho. ad montem venim⁹ quarentena cognominatum. et ascendimus in eū locū vbi xp̄us ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus.

Ibi capella quedā est in rupem quandā incisa. estq̄ periculosus satis ascensus ille et descensus. et pro sui altitudine difficilis. vnde et peregrini rarissime in eius vsq̄ summitatē conscendūt. nos vero in cacumine eius sumus. nō absq̄ labore ingenti et periculo. Quē descendentes. venimus ad fluiū helſei cuius ipse sanauit aquas steriles et amaras qui est ad pedem montis. Iuxta quem cōsedentes manducauimus et bibimus fatigati ex labore ascensus et descensus. Hic fluit iuxta locū galz gale a parte australi vsq̄ Jericho et ibi tandem influit in jordanem.

Inde recreati paulisper Ierosolimā sumus regressi.

Reliqua huius itineris loca et alia mari mortuo vel Jericho cōtermina infra latius habentur descripta.

Hoc autem iter nequaquā est peregrinis absq̄ tutoribus siue cōductori bus paganis aggredi temptandū. eo qđ arabes hīs in locis desertis latitantes frequenter spoliant homines.

Omnibus igitur locis superius assignatis per nos visitatis atq[ue] pluistratis. plures ex nostris cōperegrinis ad recessum se paras uerūt. pauci uero id est. xvij. duraxat ex omni illa multitudi- ne quoz deus tetigerat corda. nobiscū manere decreuerūt ad uirginem gloriofam et inclitā martirē **Katherinā** nobiscū pariter profecturi. Adueniente ergo iam die. xxj. mensis **Julij**. que erat solennitas sancte marie magdalene. sole ad occasum vergente. alij in **Rama** usq[ue] redies rūt et inde **Japha** ubi quisq[ue] in suā se recepit galeam. Quoz post recessum triginta quatuor diebus nos **Ierosolimis** mansimus. quo expleto tpe omnibus necessarijs paratis. datisq[ue] uie ductoribus. iter illud graue et laboriosum. aggressi fuimus uersus montē sanctū **Synai**. Verū inter manendū **Ierosolimis** crebro et pluries sacra uisitauimus loca singula queq[ue] diligentius pspicientes perq[ue] scrutantes. Nam et hinc adhuc uice in sanctū templum dñici sepulcri prece et p̄cio fuimus admissi. ita q[ue] quinque ipm intrauimus. Sic et ad domū **Pylati** datis muneribus clam et occulte his puenimus. et diligenter loca illa uidi- mus ubi xp̄us fuit flagellatus. coronatus. et cruci adiudicatus. Estq[ue] ibi plenaria remissio omnū peccatoz.

Sic et alia pleraq[ue] loca sancta illo tempore pluistrāuimus a confratris bus nostris inuisa. Nam pre nimio estu qui tūc erat ire p̄ deserta loca uersus **Synay** nō poteramus. et ob id morā traximus in **Ierusalem** longiorem. Imminente autē festo sancte **Anne** qd̄ sub diē. xxvj. **Julij** currebat. industria et patrocinio cuiusdam pagani. occulte in domum sancte **Anne** ingredi fuimus pmissi. ubi quondam pulchra fuit ecclesia eius in honore fabricata. quā pagani hodie pro suo habent usu. et muscā fecam ex illa fecerūt. nec permittitur peregrini illam introire nisi forte ualde occulte. Ex illa ecclesia uenimus in ambitū ei contigūū. et inde in criptas quasdam descendimus subterraneas et tenebrosas. quas ac- censis candelis ingressi uenimus ad locū ubi **beata Anna** diem clausit extremū. Deinde in locū ubi ipsa gloriofam uirginē peperit **maria**. ubi et plenaria est remissio omnū peccatoz.

Ibi de lapidibus particulas quasdam assumpsimus eo q[ue] pregnantis būs mulieribus consolationi et medele fore dicantur.

Eodem die in probaticā piscinam que prope dictam est ecclesiam ueni- mus. ubi xp̄us infirmos plures curauit. de quib[us] et in euāgelio **Johans** nis. v. habetur. q[ue] angelus dñi statuto tempore descendebat in eā et mo- uebatur aqua et sanabatur vnū languentiū et expectantiū illic aque motū qui primus in eam descendi sset. Et est ibi indulgentia septennis cum totidem carenis.

Illis etiā diebus in alia pleraq[ue] loca preximus que sunt propinqua **Ierusalem** et in circuitu eius. de quibus iam nūc latius disseretur.

¶ Sequitur cōpendiosa terre sancte descriptio. et singuloz locozum quozum habet nomina sequens pictura.

Ad pleniorē habendā noticiā et intelligentiā locorū illorū Jeru-
salem ciuitati sancte adiacentium de quibus sacra in pagina crebro fit
mentio potissimū in libris historicis veteris testamenti scz Josue Ju-
dici. Regū. Paralipomenon et ceteris. sed et noui testamenti pene sin-
gulis voluminibus. etiā ad declarationē euidentiorē picture et descrip-
tionis terre sancte que hic habetur. subscriptā inferni terre sancte diu-
sionē que valebit non nichil immo q̄ multū deseruiet p̄dicantibus et le-
gentibus frequenter scripturas p̄sertim memoratas.

Sciendum autē in primis q̄ terra ista quā sanctā dicim⁹
que cecidit in sorte duodecim tribuū israel pro pte aliqua
dicebat regnū iudee. q̄ erat duarū tribuū scz Iude et Be-
manyn. Pro pte altera dicebatur regnū Samarie ciuita-
tis scz que nūc Bebasste d̄r. Et erat caput decē tribuū relictarū
quarū q̄ israel dicebatur. Verūq̄ tamen regnū istud cū to-
ta terra philistym. quondā dicebatur Palestina que erat ps syrie. sicut
Saxonia et Franconia pres sunt teutonie. et Lombardia et Tuscia
pres ytalie. Ad hoc aut plenius intelligendū. Nota q̄ plures sunt Sy-
rie diuersis scz nominibus nūcupate. Tota enim terra a tigris flumio
vsq̄ ad egiptū generaliter syria nūcupatur. pars tamen ei⁹ prima que
est inter flumios Eufiatem et Tygrim. et protenditur p̄ longū ab a-
quilone in austrū. hoc est de monte Tauro vsq̄ ad mare rubrū appellatur
Mesopotamia syrie. quasi media inter aquas. Et habet gētes multas
videlicet Persas et Medos. quibus ab austro cōiungitur Chaldaea. in
qua est Babilonia scz magna iuxta flumiū Chobar. vt patet Genesis
xj. et illi ibidem ab austro adiacet Arabia vsq̄ ad mare rubrum. qd̄ in
locis illis synus arabicus d̄r.

Prima tamen pars totius hui⁹ mesopotamie que aquilonem respicit.
in qua est ciuitas ediffa que antiquitus Arath vel rages medorū nunc
aut rase d̄r. specialiter mesopotamia syrie nūcupat⁹ et hec ē prima syria
Secūda est syria Choeleth sine celes. que incipit a flumio Eufiate. et ter-
minatur in riuo valanie qui fluit sub castro Margad. et cadit postea
in mare magnū. In hac celesyria erat insignis illa et famosa quondā
ciuitas Antiochia cū alijs vrbibus ad eam p̄tinentibus scilicet Loodis
cia Hispania et alijs multis.

Tercia est syria p̄henicis. que incipit a p̄dicto flumio valonie ab a-
quilone et extenditur versus austrū vsq̄ ad petrā incisam siue desertā sub
monte Carmeli qui postea vocabatur. et erat castrū munitissimū pere-
grinorū sub domino quōdā fratruū de militia templi cōstitutū. In ista
syria erat nobiles olim et magne ciuitates atq̄ multe scz Margad. An-
theradū. Tripolis. Barutū. Sydon. Tyrus. Accon. Capharnaū. Et
appellat⁹ syria p̄henicis a p̄henice filio Agenonis fratre Cathim qui ty-
rum instaurauit. et eā metropolim hui⁹ terre cōstituit. atq̄ terrā ipam
suo nomine appellauit.

Quarta
Syria

Cessa
Rages

Antiochia

Tripolis
Barutu
Sydon
Tyrus
Accon
Capharnaū

Damascus.

3° palestine

Jerusalem.

Cesarea.

Bethsan.

galilea.

Campo
of Szelon.

3° arabie.

—

Bozeron.

Labath.

Lazath.

Metha civitas.

—

Ortholomaida.

Quarta est Syria damasci in qua est civitas Damascus metropolis huius pdicte q et tercie syrie p̄hnicis scz ab ouctē cōiūgit. Dicit tamen ista q̄rta syria etiā syria libanica quia mōs libani in ea p̄clarus habet. Post istā quartā syriam sequitur Palestina que Philistym proprie incipatur. Unde nota q tres sunt palestine que tamen omnes sunt syrie magne partes. Prima palestina est cuius metropolis est Jerusalem cū omnibus montanis suis vsq ad mare mortuu et vsq desertum cades barne. Secūda est cui⁹ metropolis est Cesarea palestine siue cesarea maritima cū tota terra philistym. incipiens a pdicta petra incisa siue castro peregrinor. et se extendens vsq basan cōtra austrum. Tercia est cui⁹ metropolis est bethsan sita sub monte gelboe iuxta iordanem. Ista palestina d̄r proprie galilea. siue cāpus magn⁹ esdrelon. Sūt etiā similiter tres Arabie. similiter maioris syrie partes. Et est prima cui⁹ metropolis est bozeron que nūc busereth d̄r. olim tamen bozora dicebatur. Huic cōiūgitur traconitidis regio. et yturea ab occidēte. Damascus vero fere ab aquilone. quā ob causam syria damasci alis quotiens arabia vocatur. Unde aretha rex de arabia dicitur. qui in rei veritate erat rex damasci. Secūda est cui⁹ metropolis est civitas olim labath dicta. sup torrentem arnon sita. Ista arabia erat terra filiorum Amon. licet ciuitas fuerit de moab. Item fuit de regno Seon et inclu debat regnū basan et montē galaad. et cōiūgitur prime arabie a parte australi. Tercia arabia est cuius metropolis est mons regalis. qui carath dicitur. olim tamen petra deserti dicebatur. sita sup mortuu mare. et cōtinet sub se terrā moab que proprie syria sebal dicitur. et totā ydus meam siue montē Seyr. et totā terrā circa mare mortuu vsq ad cades barne. et vsq ad syongaber et aquas cōtradictionis versus mare rubrū per latissimas solitudines vsq ad flumen Eufraten. Hec est Arabia magna in qua est Necha ciuitas. vbi est sepultura detestabilis Nachumeti. Hucusq de situ terrarū terre sancte adiacentiū dicta sufficiāt. que pro maiori parte de dictis venerabilis patris dñi Jacobi de Vitriaco sancte romane ecclesie quondam legati in terra sancta sunt assumpta. Ceterū ad particularem descriptionē ipius terre. que in possessionē decē tribuū cessit. stilum vertamus.

Quiditur autem tetra sancta in plures partes respondentes diuersis plagis celi. incipiendo semper a ciuitate Acconensi. que antiquitus Ortholomeida dicebatur. et erat vrbs gloriosa et insignis. sed hodie penitus desolata cernitur. Ab ea tamen ob sitū eius cōgruentius linee protenditur ad omes terras alias. que hic sub cōpendio describentur q̄ ab aliqua aliarū ciuitatū. Primū igitur descriptionis initiū sumitur ab ipsa ciuitate Acconensi. per directā lineam procedendo versus Tyrum. et inde ad alias ciuitates sequentes de quibus suo loco dicitur.

Sciendū tamen q̄ hec ciuitas **Accon** nūquā fuit de terra sancta. nec a filijs israhel possessa. licet autē in distributione terre. tribui **Aser** fuerit assignata. aserite tamen nūquā possiderūt eam. Est autē in prouincia phenicis sita. habens ab austro carmelum montē ad quatuor leucas et ciuitatē **Caypham** ad pedem montis eiusdem ultra torrentē **zyson**. vbi **helias** propheta sacerdotes **baal** interfecit. vt habetur. iij. regū. xviiij.

Phenicia vero regio siue syria phenicis adhuc extenditur vltra. contra austrū ad tres leucas vsq; ad petrā incisam. que castrū peregrinorū dicitur. qui locus terminus est phenicis contra austrū.

Accon autē ciuitas munita valde erat muris mirabilibus turribus et fossatis et barbicanis fortissimis. triangulamq; habebat formā vt **clispeus**. cuius due partes iugebantur magno mari. tertia pars campū respiciebat qui ipam circūdabat. habebat quoq; duas leucas latitudinis et plus in partibus aliquibus vel etiā minus. fertilis valde erat tam in agris q̄ in pascuis et vineis et ortis. in quibus diuersi generis fructus crescebant. sed ob frequētes terrarū illarū vastationes etiā ipa deperijt destructa penitus.

Iude contra aquilonem ad quatuor leucas est **casale lamperti** iuxta mare vineis similiter et ortis. aquis fluminibusq; habundās sub monte **saron** constitutū.

Iude transcensō monte **saron** ad tres leucas est castrū **Laidaleon** q̄ **Alexander** obsidens tyrū dicitur cōstruxisse. Sed **Baldūinus** rex postea **Jerusalem** illud demō instaurauit et quibusdam nobilibus qui inde cognominabatur tradidit possidendum.

Iude modicū amplius q̄ per leucam vnā est puteus ille ammirabilis aquarū viventū iuxta viā ad tyrū quantū iacere potest arcus. Cuius aque sicut v̄ in canticis fluūt impetu de libano. Quāuis autē singulariter dicatur puteus. sunt tamen quatuor eiusdem dispositionis sed disparis quātitatis. Vnus enim qui p̄cipuus est habet quadraginta cubitos latitudinis et longitudinis et est quadratus. alij tres circa. p̄p̄. omnes muris fortissimis de lapidibus durissimis de opere insolubili ad altitudinem hāste vel amplius circūdati. In quibus ita colligitur aqua et exaltatur q̄ ad omnē partem aqua fluit vltra muros. Sūt tamen nichilominus inde aqueductus facti p̄ riuos descendentes tante profunditatis et latitudinis. quāta est statūra vnius hominis. Deducuntur autē aque iste p̄ totā planiciem tyri et rigantur inde orti. et terra adiacens vberē satis glebe. Distant autem fontes isti a mari magno paulo amplius q̄ iacere possit arcus. et in isto modico spacio impellūt sex rotas molendini satis magnas. et statim in mari absorbentur. Fonti isti ad litterā videtur cōuenire illud ecclesiastici. xviiij. Rigabo ortū plantationū et inebriabo p̄tus mei fructū et ecce factus est michi trames habundans et fluius meus appropinquabat ad mare. Multas cōmoditates cōferūt incolis aque iste;

Accon

Accon

Casale

Puteus

teropoda
icis tam
us habet
a proprie
mes iun
i. Iuxta
delectum
me iue est
terra in ca
trum.
iuxta iou
q̄ dicitur
es. Et ei
tamen d
ad occide
amafa ab
r. qui in
uitas oim
ra filioim
on et incl
die a parte
ls. qui cas
quū mari.
tota ydo
q; ad cade
nare iudi
est Arabi
ilis. Nadi
sufficiat. qu
e. Viriaco
assumpto
ssione de
spondens
Accommi
orbe glim
ur. M. cum
terras alle
tari.
te Accommi
allas iun

Tyrus

De isto fonte minus q̄ vna leuca est Tyrus ciuitas in litore maris sita. de cui⁹ p̄comio satis habetur in ysaia et Jeremia et ceteris sacre scripture libris. habuit aut̄ de p̄dicto puteo aquarū viuentiū venā vnā p̄ tracones et pyramides mirabiles (quarū vestigia et ruine adhuc videtur) illuc ductam. Ciuitas Tyrus d̄r a filio Japhet cōstructa post diluuiū. sed a phēnice vt dictū est supra. instaurata Metropolis phēnicie est effecta. in gyrū habebat muroū ambitū et maior fuit ciuitate Acconensi. formā habebat rotundā sita in corde maris in rupe durissima et vndiq; mari circūdata. nisi in fronte ciuitatis cōtra orientē vbi eā primo Nabuchodonosor et postea Alexander fecerūt cōtiguā terre quantum iactus est lapidis. cincta erat muro forti et alto. et ad .xxxv. pedes spisso. qui etiā murus munitus erat turribus duodecim fortissimis quibus etiā turribus cōtinuabat̄ arx ciuitatis siue castrū munitissimū. et in rupe et in corde maris sitū. munitū etiā turribus et propugnaculis que expugnare totus mūdus vix debuisset. Multe erāt in ciuitate ista reliquie sicut legitur in ecclesiastica historia de martiribus sub Diocleciano ibi passis quorū numerus est soli deo notus. Digenes ibidem in ecclesia sancti sepulchri requiescit in muro cōclusus. fuerunt ibi columne marmoree et aliorum lapidū tam magne q̄ stupor erat videre. Sedes archiepiscopalis erat in ista ciuitate et fuerat metropolis phēnicie. habebat suffraganeos baruteū. sydoneū. et acconeū. ep̄os. Et extendebatur ista metropolis vsq; ad petrā incisam sicut dictū est siue castrū peregrinorū. Ante portā ei⁹ orientalem ad iactū duarū sagittarū inter arenas ostenditur locus p̄dicationis ihesu xpi. vbi eo loquente ad turbas Ex tollens quedā mulier vocem de turbā dixit. Beatus venter qui te portauit et vbera que sugisti ⁊c. et est lapis ibi magnus in loco in quo tūc stabat ihesus. qui locus nūq; arena operitur. cū tamen arena copiosa tenūissima ibi sit et volatilis sicut in p̄tibus occidentis et aquilonis nix volare cōsuevit tpe hyemis et cumulos facere circa sepes et loca similia impulsu venti. Iste enim locus in medio arenarū sp̄ nudus p̄manet et estate et hyeme. De tyro ad tres leucas modicas cōtra aquilonem fluiuius eleutherus intrat mare magnū ad quē vsq; Ionathas p̄secutus est regem Demetriū. sicut habetur primi Machabeor. xij. Iste fluiuius venit de yturea siue galilea gentiū de cōfinio illo qd̄ dicebatur antiquitus terra roob et postea zabubet fluit sub castris helciford. qd̄ fuit milicie templi iuxta hōma vsq; quo Josue p̄secutus est quinq; reges. sicut dicitur Josue. x. De isto fluiuo ad duas leucas est sarepta sydoniorum. ante cuius portā australem ostēditur capella in loco vbi Helyas propheta vt habetur terciū regū. xvij. venit ad mulierē sareptanā vbi et māsit et eius filiū suscitauit. et ostenditur ibidem cenaculū in quo quieuit. Sarepta vix octo domus habet hodie. cū tamen ruine eius ostendāt eā fuisse gloriofam valde. Inde ad duas leucas est sydon vrbs olim magna phēnicis. cui⁹ magnitudinē adhuc ruine ei⁹ testant̄ q̄ etiā vix credere renzur. Fuit autē in capō p̄ longū disposita tendēs ab aūstro in aq̄i

Sarepta

Sydon

bonem sub monte antilibano inter ipsum et mare speciosa et spaciofa valde.
De ruinis tamen eius alia est edificata parua quidem sed munita si
haberet defensores. et est ex parte vna in corde maris sita. habens hinc
inde duo castra satis munita. vnu ab aquilone in rupe quadam in cor
de maris situm. quod ibidem edificauerunt peregrini qui de teuthonia ve
nerant. Aliud ex parte australi in colle siti firmum opido. Que castra
cum ciuitate milites tenuerunt templi olim. Terra adiacens fertilis val
de est et habundans omnibus bonis et aere saluberrimo. etiam sunt ibidem
cane mellis. etiam vinee ibi erant quondam valde bone. que tamen a sar
racenis non modo hic sed et vbiq; in terra promissionis negliguntur. neq;
coluntur quidem ab eis. quippe qui vna bibere non debent sed neq; ab
alijs coluntur. Ante portam orientalem ciuitatis antique que nunc
est deserta est capella edificata in loco vbi ad dominum venit rogans pro fi
lia demoniaca mulier chananea in via. que versus ytuream et cesaream
philippi ducit. De hoc habetur mathei. xv. vbi dicitur. Egressus ihesus se
cessit in partes tyri et sydonis. et ecce mulier chananea a finibus illis egres
sa clamauit etc. Mons antilibanus distat a sydone ad vnam leucam con
tra orientalem plagam. Incipit autem mons iste super flumem elcurum de
quo dictum est ante et protenditur ultra usque tripolim ad quinque leucas
fere per quinque dietas et nusquam recedit de mari per duas leucas nisi iuxta
tripolim vbi fere distat a mari per tres leucas. Interdum tamen ita acces
dit ad mare quod locus est immeabilis omnino. habundat autem vineis
optimis secundum illud. memoriale eius ut vinum libani. Ultra sydonem ad
quinque leucas est nobilis illa et antiqua ciuitas Barutum vbi dicitur
dominus predicasse vbi iudei facta imagine de pasta ei illuserunt et tandem cruci
figentes sanguinem ab ea in magna quantitate extraxerunt que usque hodie
in multis locis venerationi habetur. Episcopus huius ciuitatis sicut et
sydonis suffraganeus erat olim archiepiscopus tyrensis et terminabatur ibi me
tropolis tyrensis. et ultra ad tres leucas in flumine qui passus canis dicitur
archatus Ierosolimitanus. Et incipiebat patriarchatus antiochenus
et comitatus tripolitanus qui locus passus canis dicitur. et est locus
immeabilis per terram nisi de sarracenis voluntate. pauci enim ibi viri
prohiberent transitum defacile toti mundo. De Baruto ad sex leucas super
mare est biblium ciuitas prima de patriarchatu quondam antiocheno ha
bens episcopum. de ista dicitur in ezechiele. xxxvij. capitulo. in commendatione
tyri. Genes biblij et prudentes eius habuerunt nauitas ad ministerium va
rie suppellectilis tuerunt ciuitas ipsa bibletis dicitur. et est satis parua. De
biblio ad quatuor leucas est botrum ciuitas opulenta quondam in vino valde
nobilissimo et omnibus bonis mundi. sed nunc funditus est destructa. Inde
ad tres leucas est castrum nephim in mari situm fere totum. quod erat principis
antiocheni in quo fuerunt. xij. turres bone. et locus munitus valde. vnum
huius ville magis nominatum erat inter omnia vna partium illarum.

Baruto

Biblio

Botrum

Nephim

Tripolis.

De Nephim ad duas leucas est ciuitas tripolis nobilis valde. et fere tota in corde maris sita sicut tyrus et populosa multū. De serico multa sūt in ea opera. Terra illi adiacens dici potest adq; dubio paradysus propter amenitates infinitas in vineis oliuetis. ficetis canamellis quibus omnibus in alijs ptibus similes vix reperientur. Campus ante ciuitatem cōtinet in longitudine leucam vnā. in latitudine dimidiā. In quo spacio sunt orti multi. in quibus fructus diuersi crescūt. et in quantitate magna atq; copia. Libanus distat a ciuitate ista ad tres leucas ad cui⁹ pedem oritur fons ortoz fluens impetu de libano sicut dicitur in canticis. Fons iste humiliter nasci videtur. sed subito inualescēs fluxu facit vehemētē et magnū valde. Iste rigat omnes ortos. et planicie inter tripolim et libanū. et cōmendat mirabiliter regionē. Aque ei⁹ optime sunt frigide et dulces. et plura loca religiosa constructa erant quondā sup riuos eius. et ecclesie multe. Venit autē sicut dictū est de rade monte. et pro pte circūnt montē leopardoz. et postea p ortos deditur rigans ipos. Tribus autē fluminibus bene magnis mare ingreditur pter riuos altos qui in locis diuersis similiter in mare fluūt. et pro certo de isto fonte verū est qd̄ v̄r in bester. qz fons paruus creuit in fluxu magnū et in aquas plurimas redūdauit. De tripoli ad duas leucas est mons leopardoz. rotūndus in aspectu et satis altus. distans a libano ad vnā leucā. In hui⁹ pede aquilonari spelunca est in qua erat monumentū habens duodecim pedes longitudinis qd̄ sarraceni deuoz te frequentāt. dicentes illud esse sepulcrū ioseph qd̄ nō credo verum esse. Quia rextus dicit eū sepultū esse in thaminath sare ioseph ultimo. que est iuxta sychem in latere montis effraim. Sed creditur potius istud esse sepulcrū chanaan filij cam filij noe. vel alticius filij filioz eius qui ad litterā circa locū illum habitasse probātur vt infra dicitur.

Mons leopardoz.

De spelunca illa ad tres leucas cōtra aquilonē fere est finis antilibani et libani similiter. et vbi vterq; terminatur ostenditur hodie castrum archas qd̄ arathus filij chanaan edificauit. et suo nomine appellauit sicut dicit glosa Gen. x. capitulo. Et gloriosa et pulchra et fertilis ē terra ista vbi libanus terminatur. de cuius situ et longitudine infra dicitur cū de cesarea philippi. et iordanis ex ortu fecero mētionē. De castro archas ad dimidiam leucā est Syn opidū qd̄ Synus filius chanaan frater arathej edificauit post diluuiū nō p̄q̄l̄. b archas sicut dicit glo. Gen. x. Nestorianus tamē quidā ibidē habitās requisitus dixit michi opidū illud appellari synochim. Et idem dixit michi quidā sarracen⁹. Ibidem sub castro Archas et opido Synochim est planicies magna et amena. et fertilis valde vsq; cōtra castrū crach qd̄ fuerat hospitalis sancti Iohannis fere p leucas vndecim longitudinis. et p sex leucas latitudinis vsq; ad Anterandū que nūc Tortosa dicitur. Planicies ista multa habet casalia. et pulchra nemora oliuarū et ficū et arborū altiarū diuersi generis et ligna multa. Preterea habūdat fluminibus. et pascuis

Archas.

Syn.

pinguibus supra modū. vnde turcomāni et madianite et Rodwini ibi-
dem habitant in tabernaculis cū vponibus et filijs et pecoribus suis et
camelis vidi ibidem gregem maximū cameloꝝ. **Planiciem** istā circū-
dant quedā montana ab oriente nō multū alta. que incipiūt iuxta ar-
chas et p̄tendūtur vsq; in Crach. In his montanis habitabāt quidā
sarraceni qui dicūtur vānigert efferi et maliciofi et xpianis infesti.
Iterum ab **Accon** procedendo cōtra aquilonē occurrit primo castrum
qđ dicebatur mons fortis. qđ fuit hospitale tentōnicōꝝ. sed nūc peni-
tus est destructū. **Inde** quatuor leucis cōtra eandē plagam est eboron
castrū munitū valde qđ dñs tyberiadis cōtra tyru edificauerat cū tene-
rent eam sarraceni. distans a tyro septem leucis.
Inde quatuor leucis est ciuitas antiqua **Afor** dicta in quā habitauit
rex ille potens **Jabin** qui cū viginti quatuor regibus pugnauit et con-
tra ioseph et israel ad aquas maron. de qua etiā dicitur **Iosue**. xj. qđ so-
lam **Afor** munitissimā vorax flama cōsumpsit. De hūc p̄conio ciuita-
tis ruine eius testantur vsq; in p̄sentem diem. De ea per sex leucas con-
tra aquilonē est fere **Belenas** ciuitas in pede montis libani. que sicut in
libro **Judicū** d̄r capitulo xviii. **Lays** primo dicebatur. Et cū esset pro-
cul a sydone hoc est fere. xj. leucis. et cū nemine societatis quicq; haberet
homines illius sita in regione roob. ceperūt eam filij dan et vocauerūt
eam **lezendan** nomine patris sui dan. sepe tamen simpliciter d̄r danle-
zen etiā **Iosue**. xix. scđm illud. cōgregatus est vniversus israel a dan
vsq; **bersabee**. Est enim hec ciuitas cōtra septentrionem terminus terre
sancte. **Bersabee** vero contra austrū scđm illud q̄rti regū. Venit **helyas**
in **bersabee** iuda et infra et abiit in desertum qđ absq; dubio ciuitati illi
est cōtiguū. et nūc **giblyn** appellatur. **Philippus** autē cū esset tetrarcha
ytiree et traconitidis regionis istā ciuitatē **Belenas** siue dan suo nomi-
ne cesaream philippi voluit nominari. a grecis autē **paneas** appellat.
Sed hodie omnia nomina hec cessauerūt et cōmuniter **Belenas** appella-
tur. **Supra** hāc ciuitatē hincinde oriūtur duo fontes **Jor** et **dan** et in
pede montis libani qui est ante portā ciuitatis cōuenientes in vnū. **Jor**
danem flūuium efficiūt. **Nota** tamen qđ in rei veritate iste nō est verus
ortus iordanis. Dicit enim **Iosephus** et verū est. qđ ab isto loco contra
austrū fere sexcentis stadijs est fons qui appellatur **phiala** semp plen⁹
et nunq; effluens. sed sub terraneo meatu vsq; ad istū locū fluit et ibi es-
fluit scđ dan qđ p̄ palteas in **phialā** fontē missas. in fonte dan receptas
sepius est probatū. **Sarraceni** autē fontē illum nō **phialam** sed **medan**
vocāt. id est aquas dan. quasi dicāt iste sunt aque dan. **Ne** enim aqua
arbbice d̄r dan vero fons est vnus de supradictis. Est autē nō longe a
siueta ciuitate iuxta pyramidem sepulcri beati **job** in traconitide regio-
ne. de hoc aut plenius infra dicitur. **Jordanis** autē flūuius vt dictū est
ante portam ciuitatis **Belenas** cōgregatus. de duobus illis fontibus
post longos circuitus quos facit traconitidē et ytireā seperādo tandē

Afor

Belenas
Lays

9

Capharnaum
Corozaim
Cedar

inter Capharnaum et corozaim mare galilee ingreditur quatuor leucis a Cedar ciuitate que est supra in monte sita. Medio tamen loco inter bez lenas et mare galilee quandam vallem ingrediens in stagnum colligitur tpe resolutionis nimium de libano. diciturque hodie ad aquas Maron ubi Josue cum jabin rege Asoz et alijs. xxiiii. regibus dimicauit. victorque existens persecutus est eos usque ad aquas masrefoth. et usque ad sydonem magnam fere per octo leucas. Hec aqua tpe estiuo exsiccatur per magna parte unde crescunt ibi arbuta et herbe dense valde in quibus latitant leones et ursi et bestie alie. et sunt ibi venationes regie. Valles autem in ipso libano et antilibano fertiles sunt et bene culte. habundantes pascuis vineis ortis et pomerijs. habitantque in ea gentes multe.

Iterum ab Acon contra vltimum occurrit castellum ad quatuor leucas. Indin dictum in montanis saron. quod fuit olim domus teuthonicoz. sed modo est destructum. Inde ad tres leucas est castellum regium in valle. quondam domus eiusdem. habundans omnibus bonis et fructibus que etiam in terra illa rari sunt nisi ibi. Inde leucis quatuor contra aquas maron est vallis senym ubi helercineus retenderat tabernaculum non longe a ciuitate Asoz cuius vxor nomine Jabel syfaram principem milicie Jabbin regis Asoz clauo tabernaculi transfixo per tempora interfecit. sicut de Iudicium. v. Ab ista valle ad duas leucas est labul quod sarraceni zabul vocant. terra illa terra labul est appellata quod displicentiam sonat ut de tercio regum. Inde contra austrum ad duas leucas est ciuitas et castrum zephet firmum situm in monte altissimo quod quondam fuerat milicie templi.

Inde contra aquilonem quatuor leucis iuxta vallem senym est cedes neptalim. de hac fuit Barach filius Abinoen qui contra zisaram pugnavit in monte thabor. Hec videlicet cedes fuit ciuitas fugitioz in tribu neptalim. habundans omnibus bonis mundi. et monstrantur ibidem adhuc ruine magne et sepulcra pulcherrima antiquoz. De castro zephet ad duas leucas secus mare galilee est ascensus montis illius in quem totiens ascendit christus ihesus in quo fecit sermonem illum longum et perclarum de octo beatitudinibus et alijs virtutibus qui habetur Mathei. v. capitulo. In quo etiam saturauit quinq; milia hominum de quinq; panibus et duobus piscibus ut habetur Mathei. xiiii. Illic dimissa turba ascendit solus orare. fugit in ipsum cum vellent eum facere regem Johannis. v. Ibi docuit discipulos orare Luce. xi. In eo erat pnoctas in oratione Mathei. viii. Ibi eo descendente supplicauit centurio pro puero paralytico. Ibi ad eum venit multitudo languentium. Et qui vexabatur a spiritibus immundis Mathei. viii. Ibi tetigit leprosum et sanauit eum. Ibi stetit in loco campestri et turba discipulorum eius. De isto monte videtur totum mare galilee et yturea et traconitidis regio usque ad libanum montem. insuper sanie et hermon. terra zabulon et neptalim usque Cedar et alia loca multa. Est autem longus serbo sus et amen? atque abilis ad predicandum. Descendit adhuc ibi lapis in quo sedit predicans dominus ihesus et apostolorum sessiones.

Cedes

In pede montis huius iuxta mare ad triginta fere passus oritur fons
vini muro circumdatus que dicitur esse vena nili qz horam piscem nus
trit qui nusqz alibi inuentur. Josephus fontem hunc appellat Capharna
naum qz totus campus qui est ab isto fonte vsqz ad iordanem p duas
leucas capharnaum appellatur. De fonte isto ad viginti passus supra
mare galilee est locus vbi post resurrectione sua stetit ihesus in litore.
septem discipulis piscantibus dicens eis. pueri nuquid pulmentarium
habetis. vbi etia in lapide videntur tria vestigia a dno ihesu lapidi im
pressa. Inde ad decem passus est locus vbi egressi discipuli de nauu vide
runt primas et piscem suppositu et etia panem vt habetur Johannis. xxi.
De isto loco ad vna leuca contra orientem est capharnaui ciuitas quon
dam gloriosa. sed nuc est valde vilis vix habens septem domos paupes
rum piscatoru. Et est vere in ea impletu illud verbu dno ihesu. Et tu ca
pharnaui si exaltata fueris vsqz in celum. vsqz in infernum detraheris.
Mathei. xj. De isto loco ad duas leucas mare galilee iordanis flumius
ingreditur. in cuius vltiori litore videntur adhuc ruine ciuitatis Cor
rozaim supra mare galilee quodam site. De loco isto scz Corrozaim ad
vna leuca incipit ascensus montis Samir siue seyr scdm quosda et in
troitus ydumee. Inde ad tres leucas est cedar ciuitas gloriosa et firmo
loco sita in mote Samir ad orientem. et p hanc ciuitate trāsit via p litus
maris galilee ducens ad occidentem. In ysaiā autē via ista vocatur via
maris trans iordanē galilee gentiu. Via maris sr qz omnino procedit
in litore maris. trans iordanē additur qz trās iordanē ducit in regione
que dicitur Aran. Galilee gentiu sr qz galilea ibidem in iordanem ter
minatur. qui iordanis p mediū huius vallis transit.
De ciuitate Corrozaim et ostio flumij iordanis quatuor leucis contra aquis
lonem est Swittha ciuitas. vnde in Job sr Baldach swithes. Iuxta ea
est pyramis beati job ad orientem in planioribus locis. Sub ciuitate ista
versus ciuitate cedar. cōsueuerūt conuenire sarraceni de Aran et mesopo
tamiā syrie de moab amon et tota terra orientali circa fontē phialā. de
quo dictū est supra et habere mūdinas toto tpe estatis propter locorum
amenitatē. et erigere tentoria diuersorū colorū. que in ciuitate Cedar ex
istentibus in monte pulcru generant prospectū valde. que tabernacula
Cedar in canticis appellantur. De ciuitate Corrozaim quatuor leucis
contra orientem est ciuitas Cedar in mote alto sita. quā Josephus appel
lat Camelam. pro eo qz mons in quo sita est ad modū cameli dispositus
est. In principio longior ad modū colli et capitis cameli. In me
dio gibbū habens vt dorsum. incipiens in fine in modū caude declinare
Hic nota qz sicut dictū est supra tota terra circa iordanē in litore eius
orientali appellatur Tracomicis regio sup planicies libani vsqz ad
montē Hermon et bosra. Litus vero iordanis occidentale appellatur
galilee gentiu siue yturea siue labul siue decapolis. et via maris trāsit
per mediū eius ab Accon scz procedendo per valem terre Aser que nuc
sancti Georgij appellatur. in sinistro habens ciuitate sephet et p litus

Capharnaui

Corrozaim

Cedar

Swittha

Sephet

Terra Aram

fric
ma

Lasale

Naason

Dothaym

Ramathaym sophym

Neptalim

Josapatam

Bethsaida

maris vsqz Cedar ad montana sez traconitidis regionis supra qua est terra Aram. vnde dicit quedā glosa vir erat in terra hus nomine job. glosa Aram pater syror qui codidit damascū et syriam. codidit hus coditorem traconitidis regionis. hic intra celestiam et palestina tenuit principatum que terra ab eo terra hus est dicta. vnde vir erat in terra hus siue in regione traconitide. hanc habuit Philippus retracha sicut et yturea que est citra regionē jordanis ad occidentē vsqz ad montes sydonior et tyror et acconensiu.

Iterū ab Accon pcedendo directe cōtra orientē occurrūt hee ciuitates. Prima est casale qd̄ dr Santgeoz. vbi idē sanctus Georgius dr fuisse natus. et est sitū inter montana in valle pingui. et est fertilis et amena que amenitas ptenditur vsqz ad mare galilee. et fuit vallis fortis aser vsqz iuxta sephet p decē fere leucas. Et propter ei⁹ amenitatē ad literā dici de ea poterat illud Gen. xli. x. Aser pinguis panis eius et plens de licias regibus. qd̄ vtiqz verificatū fuit in sorte tribus huius.

Inde ad quatuor leucas cōtra austrū fere declinādo aliquatiter cōtra orientē est villa Naason de tribu neptalim in valle sita. de qua legitur in Thobia primo capitulo. Inde ad tres leucas cōtra austrū est dothaym Gen. xxxvij. vbi ioseph inuenit fratres suos sitū sub mōte bethulle ad vnā leuca opidū valde amenū in vinetis oliuetis et ficetis. habūdās etiā pascuis pinguibus. Ibidē adhuc in campo ostenditur cisterna Ioseph in qua missus fuit ioseph. que est ibidē iuxta viam que de galaad venies cōiūgitur. in bethsaida tamē viā q̄ de syria dūcit in egiptū ascēdens de dothaym iuxta montē bethulle et inde p campū esdrelon pcedens sub monte Thabor ad sinistrā h̄ campū magedo ascendit montē effraym et venit in Ramathaym sophym p qz gazam dūcit in egiptū. Per hāc viā venerūt hysmaelite qui emerūt ioseph. De ista villa legitur q̄rti regū. vj. capitulo. q̄ syri in ea vallauerūt heliseum qui eos inde duxit ad mediū samarie. que distat inde fere p vnā dietam.

Nota tamen q̄ Dothaym nō solum est villa sed etiā contrata ab ipsa villa dicta. que illi ab antiquo adiacet. sita in terra capestrū inter mōtes hincinde nō multū altos irrigua fontibus et ideo pascuosa atqz alendis pecoribus apta. De Naason ad duas leucas cōtra orientē de dothaym cōtra aquilonē est ciuitas Neptalim de qua fuit thobias. in firmo loco valde sita. habet enim ab occidentē montē altū valde et penitus inascensibilem. nisi a pte orientis pbene spaciū. Hanc puto tpe exidij Ierosolimitani scdm Iosephū Josapatā dictā. in qua idem Iosephus obfessus fuit a romanis et captus vt ipse testat nūc syrin dicit. Et distat de sephet pauloplis q̄ leucā vnā. De neptalim p duas leucas in angulo maris galilee vbi idem ab aquilone curuari incipit cōtra austrū sita est Bethsaida ciuitas Andree et Petri et Philippi. nunc habet vi x sex domos iuxta viā que de syria dūcit in egiptū. habuit antiquitus aqueductus de flumio que Iosephus vocat parū jordanem. qui medio loco inter ipam et Capharnaum ingreditur mare galilee.

Huius vestigia adhuc apparent **I**nde p duas leucas cōtra meridiem est magdalu castellum marie magdalene cui? domus adhuc ibi videtur situm est in litore maris distans a bethulia tres leucas fere contra vltimum. et habet a pte occidentis et aquilonis planiciem magnam et pascuosam. Et ista diuisio nō habet villas aliquas amplius circa mare galilee. s; in alio eius litore sunt ciuitates et castella plura ad hanc diuisionē ptinentia in terra ierusalem que huic directe est opposita.

In hac sunt ciuitates plures vt **T**erasa **G**adera **P**ella **S**uirtha a qua fuit baldach **S**uirthes **T**hemā a qua eliphas themanites et plures alie **G**erasa tamen ciuitas est in litore maris sita galilee sub monte **S**eyr cōtra tyberiadem fere s; modicū declinās ad aquilonē. Et erat de tribu manasse dimidia q̄ citra iordanē sorte acciperat. Et nota q̄ tota terra ista vltra mare galilee montuosa est valde. Et erat in regno **D**g regis **D**asan pro pte aliqua dr mons **S**eyr qz **E**sau ibi habitauit vt statim dicitur. Dicebatur insup alibi mons **S**anir qz ille erat in ea. Item dicebatur mons **H**ermon q̄ similiter illic erat. et ita a diuersis locis et mōtibus diuersis erat terra ista nominibus appellata. tota tamē cessit in partē dimidie tribus manasse. sed nūq̄ eam totam possedit. Quia filij **E**sau habitant in ea pro pte vsq; in p̄sentē diem. appellantur autē cōmunitē sarraceni. qz nec ritu nec lingua discrepāt ab eis nisi forte tonsura et vestitu. **H**ic tamen sciendū q̄ adhuc est alius mons **S**eyr siue **E**dom cōtra desertū maris rübri de quo dr **Gen.** viii. q̄ **Chodorabam** mor et alij reges cū eo p̄cussērūt **Choreos** qui habitabat in monte **S**eyr. qui tūc vtiq; nō dicebatur mons **S**eyr qz **E**sau qui et **S**eyr dictus est a quo et mons iste appellatur nondū erat natus. vnde p̄ anticipationē creditur esse dictū. Item **Deuteronomij.** iij. trāsibitis p̄ terminos fratru vestrorū filioꝝ **E**sau qui habitāt in **S**eyr et timebūt vos. hoc primo dictū fuit filijs israel venientibus de egipto cū essent in cades barne venturis ad montē **S**eyr qui est iuxta cades barne vbi tūc erant. sed certū est q̄ terminos hui? mōtis **S**eyr qui est supra mare galilee nūq̄ acceperūt filij israel cū exirent de egipto. qz iste mons **S**eyr cōiūgitur cū **D**amascō quo nūq̄ pugnerūt. **A**lius autē **S**eyr mons de quo ibi loquitur cōiūgitur cū deserto **Pharan** quē longo tpe circūierūt filij israel p̄hibiti a dño ne eū tangerent. Et de illo monte **S**eyr dr **Deuteronomij.** ij. in monte **S**eyr olim habitauerūt filij israel. In isto autē monte **S**eyr qui est iuxta mare galilee et montē **Galaad** habitabat **E**sau eo tpe quo **Jacob** redijt de **Mesopotamia** **Syrie** cui occurrit iuxta vadū **Jaboth** vt dr **Genes.** xxxij. **E**st adhuc tercius mons **S**eyr in finibus **Azoti** et **Astolonis** q̄ ascriptus fuit tribui **Juda** in distributione terre. sed quare sit sic dictus nō recolo me legisse. habitatores tamen loci illius **Ydumei** dicti sunt sicut et alij posterij **E**sau ab **Edom** **Ydumei** dicebantur.

Tem ab **Accon** cōtra aūstrū ad quatuor leucas est **Chana** galilee vbi dñs cōuertit aquā in vinū vt habetur **Johannis.** ij. et ostenditur ibidem hodie locus vbi steterunt **seꝝ ydrie** et tricliniū in quo erant mensē.

Magdalu

Terasa

Suirtha

Theman

*Esau mont
Seyr.*

*Chana
Galilee*

Sunt tamen hec loca sicut omnia alia fere in quibus dñs aliquid ope-
ratus est hodie sub terra. Et descenditur ad illa in criptā p̄ plures gra-
dus. sicut etiā est locus annūciationis et natiuitatis xpi. et iste locus
in chana galilee et plura alia q̄ ostenduntur sub terra. Cui⁹ rei aliā nō
inuenio rationē nisi q̄ p̄ frequētes destructiones ecclesiarū in quibus
erāt loca ip̄a ruine sūt sup̄ terrā exaltate et sic eis qualitercūq̄ coplas
natis alia edificia desup̄ sunt constructa. Cristianī vero deuotionē ha-
bentes visitādi loca ista et volentes ad vera loca vbi res est gesta pue-
nire. necesse habuerūt loca emūndare ad gradus faciendos vt sic ad ea
puenirent. Et ideo fere omnia loca ista quasi in criptis videntur.
Chana galilee ab aquilone montē habet altū et rotundū. et est in decli-
uo lateris ei⁹ sita. sub se vero cōtra austrū habet campum et planiciem
valde pulcrā. quā Iosephus appellat Carmelton vsq̄ in sep̄tū ferti-
lem nimis et amena. Unde nō longe sunt ciuitates ille quondā p̄po-
tentes et p̄clare Tirus et Sydon. de quib⁹ etiā supra mētio est habita.
In quarū pres cū secessisset ih̄sus ecce mulier chanaea a finibus illis
egressa clamauit dicens ei. Misere mei dñe fili dauid filia mea male
a demonio vexat̄ rē. quā et ipse sanauit vt habetur Mathei. xvij. Et
est ibi indulgentia septēnis. Multe quoq̄ alie ciuitates et opida in eo-
dem sunt districtu. in quib⁹ legitur dñs miracula multa fecisse. vt eū
geliste tradūt. Inter q̄s maritima quedā p̄stat ciuitas q̄tuor distās ab
Ierusalem dicitis. que hodie Barutū est dicta. portū habes marinū. Et
et ibi nō longe ciuitas q̄ Cappadocia appellat̄. vbi sanctus Georgus
draconē interfecit. Et est ibi indulgentia septēnis rē.
Item de Baruto ad septentrionalem plagā est ciuitas quedā q̄ tripo-
lis nūcupatur vbi est locus ille in quo sancta Marina in habitu virili
monachali de crimine accusabat̄ q̄si cū filia cuiusdam bubulci. carnis
p̄petrasset peccatū. Unde p̄cedendo est ciuitas quedā Leodosia dicta
hodie destructa et desolata. vbi tamē inter alias ecclesias quedā est cete-
ris p̄terior ad sanctū Saluatorē appellata q̄ remāsit. Et est in ea in-
dulgentia septēnis cū toridē carenis. Adhuc vltērius p̄gendo veni-
tur ad Antiochiam ciuitatē. vbi sanctus Petrus verbū vite p̄dicās plu-
rimisq̄ miraculis coruscās infra septē dies plusq̄ decē milia hominum
baptisauit. vbi etiā cōstituta sibi cathēdra multitudo populi ad eū cō-
ueniens quotidie audiebat sanā doctrinā q̄rā sanitatū efficacia cōfir-
mabat. vbi et p̄ septennū p̄fuit. vbi etiā primū omnīū xpianū nomē
fuit exortū. Sūt autē ibi plures ecclesie. nam et sedes patriarchalis illic
plurimo tpe p̄seuerauit. Et ē ibi indulgētia septēnis cū toridē carenis.
Unde p̄cedēdo est ciuitas Acon dicta siue p̄tholēmeida. de qua supra
habitu est. vnde etiā omes hec diuisiones incipiūt ad alias sc̄dm diuer-
sas plagas p̄cedendo. Ibi sanctus paulus verbū vite diu p̄dicauit. Et
fuit hec ciuitas quondā sub dominorū Rodensū ditione.
Unde venitur in ciuitatē Damascenorū inclitā et insignem. itinere sep̄-
dierū ab Ierusalem distantē in qua sanctus paulus baptisimū suscepit

Chana galilee.

Tirus
Sydon.

Azinma Baruto
Cappadocia nō.

Leodosia.

Antiochia.

Acon.

Damascus.

non enim longe ab ea locus est ubi subito circumfuit eum lux de celo et
cadens in terra audivit vocē de celo dicentem sibi **Saul** saule quid me
persequeris et c. et cum dixisset dñe quid me vis facere ait ad eū dñs. **Surge**
et ingredere civitatē sez damascū et dicitur tibi quid te oporteat facere.
Ad manus autē viroꝝ introductus damascū erat ibi tribus diebus nō
videns et nō mādicavit neqꝫ bibit. Tandē post baptismū accepto cibo
cōfortatus est et māsit cū discipulis qui erāt damasci p̄ dies aliquot. et
cōtinuo ingressus synagogas pdicabat iudeis ih̄sum affirmans qꝫ hic
est xp̄s. Tandē cōspirantibus in eū iudeis. et notificatis insidijs eorū
p̄ discipulos noctu in sporta p̄ murū submissus est. vt habet actū. ix.
p̄ totū. Est etiā ibi domus Ananie qui iussu dñi Paulū baptisavit.
et in hodiernū vsqꝫ diē locus ostenditur in muro civitatis. vbi a fratribus
in sporta fuit dimissus querentibus eū iudeis interficere. Et est ibi
indulgentia septēnis et c. sicut et in loco sine conversionis de quo supra. q̄
ad dimidiā leucā distat a damasco. Sed harū civitatū p̄termissa vltē
riori descriptione. qꝫ nō venerūt in sortem tribuū filioꝝ israhel ad cepta
revertamur. **Igitur** de chana galilee ad duas leucas cōtra meridiem
fere in via q̄ de Gepharo tyberiadem ducit. est villa quedā Rama no-
mine in qua jonas propheta dicit sepultus fuisse. villa ista est sub monte
sita q̄ de nazareth venies includit pdictā vallē Carmelon a pte aus-
trali. **De Rama** ad vnā leucā et fere dimidiā cōtra orientē. est villa
grādis quondā vt videtur nomine **Abelina**. de qua legitur **Judith**. vij.
capitulo. qꝫ holofernes vadēs cōtra **Bethulia** venit secus eā. et sic opor-
tebat qꝫ propter difficultatē locoꝝ via alia illuc esse nō poterat.
De hac villa creditur oriūsus fuisse **heliseus** propheta. sicut dicitur. iij. regū
ix. capitulo. et est in cōtrata illa que dicitur **Dothaim** distās de ipa villa
p̄ mediā leucā cōtra occidentē. Sūt in ea columnę multę marmoreę et
ruine magne que omnia ostendūt eā fuisse gloriosā. et est in loco al-
to et firmo sita. **De Abelina** ad vnā bonā leucā est mons **Bethulie** vbi
Judith occidit holofernē. qui mons p̄ totā fere galileā videtur pulcher
valde et munitus. Sūt in ea adhuc plura edificia et ruine plures. sed et
in fine motis adhuc castellum p̄ tuitione motis factū. **Ibi** etiā adhuc
sunt edificia castrorū holofernis in campo prope dothaim. et vallis in
qua **Judith** se lavit et quā gravavit in **Bethulia** redeundo. **De Bethulia**
ad duas leugas bonas supra mare galilee inter orientē et austrū est civi-
tas tyberias. a qua mare galilee mare tyberiadis dictū aliquoties inue-
nitur. vt habetur **Johannis**. vi. hec antiquitus dicebatur **zennereth** que
postmodū ab herode tetrarcha galilee instaurata ad honore tyberij cesa-
ris tyberias est appellata. **Ibi** xp̄us cū trāsiret vidit publicanū nomi-
ne **leui**. qui et **martheas** sedentē ad theloneū et ait illi. **Sequere me**. Qui
relictis omnibus surgens secutus est eum. et fecit ei cōmuniū magnū in
domo sua et c. vt habetur **Mathei**. ix. et **Luce**. v. Et est ibi indulgentia
septēnis. **Ibi** in propimo est locus vbi xp̄us filiam archisynagogi
a mortuis resuscitavit. eppellēs priꝫ tibicines et turbā tumultuantē et c.

Rama

Abelina

Bethulia

Tyberias

Regio Decapolis

- Tyberias
- Sephet
- Cedes neptalim
- Asor
- Capazca philippi
- Capharnan
- Jacopata
- Bethsaida
- Corosaym
- Bethsan

Sephoru

Nazareth

vt habetur **Mathei. ix.** Est autē longa valde illota litus maris plon- gum sita et sunt in eius australi pre balnea medicinalia. et ruine mul- te et magne. **Palme** autē multe crescunt ibi. et sunt ibi vinee et oliueta et terra pinguis valde. **Hic nota** q̄ in hac ciuitate **tyberiadis** sez termina- tur regio q̄ **de capolcos** appellat. cui⁹ fines siue extremitates sunt mas- re ab oriente. et sydon magna ab occidente. et hec est latitudo eius. In longitudine vero p̄tenditur a ciuitate tyberiaide et toto litore aquilo- nari maris galilee vsq; in damascū. et s̄r decapolis a. x. ciuitatib⁹ priu- cipalib⁹ sitis in ea que sunt tyberias. sephet. Cedes neptalim. Asor. Ce- sarea philippi. Capharnaū. quā iosephus juliam appellat. Jacopata. Bethsaida. corosaym. Bethsan. q̄ satopol dicebat. Sūt tamen adhuc in ea plures alie p̄ter istas. **Hic nota** tamē q̄ terra ista diuersis nominis- bus appellatur. Dicitur enim vt supra dictū est nūc yturea. nunc regio traconitidis. nūc planicies libani. nūc terra roob. nūc labul. nūc galis- lea gentiū. nūc galilea superior. et est semp eadē regio licet diuersis no- minibus appellatur. et nō continet multo amplius q̄ dictā et dimidiā in longū et in latū. neq; videtur michi q̄ longitudo excedat latitudinē nisi forte in modica quātitate. Post territoriū autē sydonense et mōtas- na vsq; barutū est proprie yturea regio in valle q̄ s̄r bakar et q; ad ras- dices libani extenditur in longū saltus libani appellatur.

De tyberiaide redeundo contra occidentē ad sex leucas et de chana galis- lee ad duas leucas contra austrū est **Sephoru** opidium et castrū desup pulcrū. de quō **Joachim** pater beate marie virginis s̄r oriūdus fuisse.

De sephoro ad duas leucas cōtra austrū sere sed modicum declinando contra orientem est **Nazareth** itinerē dierū triū ab **Jerusalem** ciuitas galilee illa videlicet benedicta. in qua virgo de radice yesse exorta ad eā facta angelica salutatione de spiritu sancto cōcepit ventris fructū be- nedictū ih̄sūm xpm. Distat autē ab **Accon** leucis septē. Est hodie in ea p̄manens locus ecclesia scilicet quedam in honore virginis gloriose cō- secrata olim quidē in veneratione multa habita. sed hodie valde deso- lata. In eadem ecclesia. parvula quedam est capella exstructa in loco dominice annūciationis. vbi etiam hodie marmorea quedā manet co- lumna cui virgo ipsa fuit appodiata quando angelus gabriel missus a deo sibi attulit nūcium salutarē dicens. **Aue gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus.**

Tria altaria sunt in capella et est excisa de rupe in petra sicut et locus natiuitatis. passionis. et resurrectionis. **Magna** quoq; pars ciuitatis **Nazareth** erat antiquitus excisa in rupe que adhuc apparet.

Ibi etiam quondā fuit synagoga. in quam cū post baptismū dñs ves- nisset **Nazareth** vbi erat nutritus. intravit scdm̄ consuetudinem suam in die sabbati et surrexit legere. Et traditus est ei liber ysaie prophete. Et vt reuoluit librū inuenit locū in quo scriptū erat. **Spiritus dñi su- per me. propter qd̄ vnxit me. euāgelizare pauperibus misit me. sanare cōtortos. p̄dicare captiuis remissionē et cecis visum. dimittere cōtractos**

in remissionē peccatorū. p̄dicare annū acceptū dñi et diem retributionis
Et cū coplucisset librū. reddidit ministro et sedit. et omnī in synago-
ga oculi erāt intendentes in eū. et omnes mirabantur in verbis gratie
que p̄cedebant de ore ipsius. vt habetur **Luce. iij. capitulo.**

Est insuper in fine ciuitatis vbi quondā erat ecclesia sancti gabrielis
nuncupata fons quidam siue puteus qui ab incolis venerationi habetur
tur de quo hausit aquam sepe vt dicitur **Puer ihesus ministrās dilecte**
matris sue. **Extra ciuitatē contra aūstrum forte quantū quater potest**
arcus iacere est locus qui vocatur saltus domini in monte. in cuius
superciliū iudei duxerūt ihesum vt precipitarent eum. **Ipsē autē transiēs**
per mediū illoꝝ ibat. vt habetur **Luce. iij.** et est ibi indul. septennus.

Moy autem inuentus est xp̄us in latere montis oppositi ad iactū ars-
cus et videntur ibidem adhuc linamenta corporis et vestiū lapide im-
pressa. De monte isto videtur fere tota latitudo campi magni esdrelon.

De nazareth ad duas leucas cōtra orientem est mons Thabor. in quē
assumpsit ihesus **Petrū et Jacobū et Johannē fratrem eius. et transfigu-**
guratus est ante eos. et resplenduit facies eius sicut sol. vestimenta au-
tem eius facta sunt alba sicut nix. vt habetur **Mathei. xvij.** In huius
montis cacumine est murus ambiens locum transfigurationis dñice.
Intra quē est ortus arboribus cōsitus et fontibus irriguus. Nemo ta-
men in eo habitat. sed in pede montis multi morantur pagani. Neq̄
enim aliquē hominē dignū arbitrantur. vt in eo monte maneat quem
valde venerantur et cognomināt pro reuerentia loci montē dei. **Estq̄**
plenaria ibi omnīū peccatorū remissio.

Ibi etiā hodie ostenduntur ruine triū tabernaculoꝝ siue claustrorū scdm
desideriū petri cōstructorū. **Sūt p̄terea ibi ruine maxime palacioꝝ tur-**
riū et regalīū edificiorū in quib⁹ nūc latitāt leones et bestie alie. et sunt
ibi venationes regie. **Difficile ascēsum habet mons iste et est altus val-**
de s̄aptus pro castro cōstruendo. **In pede ei⁹ australi cōtra villā En-**
dor in via q̄ ducit de syria in egiptū est locus vbi **th̄ melchisedech occur-**
risse **Abrahā reuertēti a cede quatuor regū. vt habetur Gen. xij.** de confis-
nio damasci. **Ad pedē vero ei⁹ ex pte occidentis cōtra Nazareth est cas-**
pella cōstructa in loco in quo dñs de mōte descendens dixit discipulis
suis. nemini dixeritis visionē hāc **Mathei. xvij.** **In pede eius orientali**
descendit **torrens cyson** in quo **barach** pugnavit cōtra **zifarā** et vis-
cit eum et fugauit. **Torrens iste cyson collectus de aquis pluvialibus**
mōtis **thabor** et **hermon** descēdit cōtra mare galilee. et intrat illud iux-
ta castrū **bellifort.** qd̄ fuit fratrum hospitalis sancti **Johānis.** De monte
thabor ad dimidiā leucā cōtra **Eurū** est villa **Endor** in monte sita **her-**
monio sc̄z modico. q̄ **hermoniu** non est mons p̄ se. sed quasi tumor qui-
dam veniens de monte **hermon** contra montem **Thabor.**

Et in eo est villa Endor sita. de qua dicitur in ps̄ Disperierūt in endor
In hac villa mansit mulier habens phitonem que ad instantiā saulis

Thabor

Endor

Cyson

Hermonu

Villa Endor

hermon

Naym

Carmeli

Caypha

maggedo

Campus maggedo
esdrelon
planities galilee

samuelem suscitauit. vt dr primi regū. xxviii. qui sepultus fuit in **Na** mathaymsophym fere ad duas dretas de illo loco. De nazareth ad duas leucas. de monte thabor plus vna. cōtra austrum est hermon maior mons in cui⁹ latere aquilonari est ciuitas Naym. cuius cū appropin⁹ quāret porte xpus. ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris sue quē et a mortuis suscitauit. vt habetur **Luce. vii.** Et est ibi indul. septe. Et extenditur mons iste in longitudine fere quatuor leucis cōtra mare galilee. et terminatur nō longe a loco isto vbi jordanis fluminis egressus dicitur de mari galilee.

Terum ab **Accon** cōtra notum occurret prima ps mōtis carmeli ad quatuor leucas de **Accon** vbi locus est in quo helias propheta occidit sacerdotes baal in torrente cyson. vt dr tercij regū xviii. qui etiā ibidem post modicū spaciū mare magnū ingreditur vna leuca a ciuitate **Caypha**. sed fere ad tres leucas a ciuitate **Acconensi**. Et nota de isto torrente cyson qd licet in rei veritate videatur et dicatur vnus esse. dupliciter tamen accipitur. qz dupliciter currit. Aliqua enim ps eius currit cōtra orientem ad mare galilee. aliqua vero currit contra occidentē ad mare magnū. Et hęc diuersitas cursus huius ex eo contingit. qz mons thabor et mons hermon nō longe distant ab inuicem trāsmittūt ad se inuicē tumore quendā vt videatur quasi continuari in pede montis vtriusqz. qui tumor maior est ex pte montis hermon. et vocatur hermoniū. de quo dictum est supra. in quo sita est villa **Endor**. et iste tumor impedit ne aquē pluuiasales q cadūt in vtroqz mōte descendāt ad plagā vnā omnes. Sed ps vna descendit contra orientē et ingreditur mare galilee nō longe a ciuitate **berhsan**. In hoc torrente cyson pugnavit barach cū zysara vt dr iudicū. v. Alia ps descendit contra occidentē ad mare magnū. Et in hoc torrente cyson helias interfecit sacerdotes baal vt dr. iij. regū. xviii. Ad istā tamen pte quē contra occidentē fluit colligūtur aquē multe de monte effraym et de locis samarie propinquis. et de toto cāpo magno esdrelon et maggedo. De loco interfectionis sacerdotū baal ad tres leucas cōtra austrū est castellū montis **Cayn** in pede extremo mōtis carmeli. vbi lamech cayn sagitta interfecit. vt dr **Gen. iij.** occidi virū in vultus meū rē. De cayn monte ad sex leucas cōtra austrū est maggedo qd nūc subube dr. vbi mortuus fuit ochozias rex juda quē hien rex israhel vulnerauit iuxta israhel in ascensu gagaler. qn etiā ipe hien joram regē israhel sagitta interfecit et proici fecit in agrum naboth israhelite vt habetur qrti regū. ix In hac eadem maggedo occisus est **Dzias** rex juda a pharaone rege egipti qn pficiscebāt cōtra regē assirioꝝ ad flumē eufraten. vt dr. iij. regū. xviii Et nota qd campus maggedo et esdrelon et planities galilee vnū sunt et idē nomina alia acqviserūt. et appellat nūc cōmuniter cāpus sabei a quodā castello sabei dicto. qd distat a ciuitate affeth quātū ter vt iacet a re arcus. Est autē in rei veritate campus galilee qui cingitur ab oriente mari **Galilee** et **Jordane**. ab austro monte **Effraym** et **Samaria**.

ab occidente partim monte esraym partim monte carmelo. Ab aquis
Lone mōtibūs p̄henicie et libano. Et videtur habere capus iste in longi-
tudine decē leucas fere in latitudine sex vel amplius in p̄tibus aliqui-
bus fertilis supra modū in frumento vino et oleo. et habūdans omni-
bus bonis mūdi. ita q̄ videtur michi q̄ terrā nō viderim meliorē si des-
meritis et peccatis nostris nō impediētib⁹ eā possent colere xpiani.
De mōte Cayn cōtra orientē ad duas leucas et amplius casale mesiba
est in torrente cyson. p̄ vnā leucā a pede mōtis hermon. De mesiba vna
leuca cōtra austrū est castellum q̄ d̄r. Faba. ad cui⁹ latus occidentale
extra viā que ducit jestrabel ad dextrā ostenditur ruine ciuitatis affeth
vbi syri pugnauerūt cōtra Achab regē israel quādo dixerūt dii mōtiū
sunt dii eorū. pugnemus cōtra eos in campestrib⁹ et obtinebim⁹ eos vt
habetur terci⁹ regū. xx. capitulo. De affeth ad vnā leucam cōtra oris-
entē ad sinistram extra viam que ducit Jestrabel in latere australi mō-
tis hermon. Suna ciuitas ostenditur quam frequētare solebat Helise-
us vadens de Carmelo ad Galgala vel jordanem. Erat enim planior
via eunti in Jericho. vbi cum filijs prophetarum morabatur vadens
de carmelo per Sunā in Bethsan. et inde per cāpestria Jordanis vsq̄
ad galgala. deo quarti regū quarto dicitur q̄ cū vellet ire ad jordanē
oportebat eum transire p̄ Sunam. et hac occasione eā frequētabat. De
ipsa etiam ciuitate eadē mulier mortuo filio suo. venit ad eum in mon-
tem Carmeli. qui distat p̄ quatuor leucas de loco isto. hui⁹ filium He-
liseus ip̄e suscitauit quarti regū. iij. Ibi castrametati sunt philistym
quādo Saul venit in gelboe. primi regū. xxviiij. Et primi palipomez
non. v. De ista ciuitate Suna fuit Abisag sunamitis. que senem regem
Dauid calefecit dormiens in sinu eius. terci⁹ regum primo. De Suna
duabus leucis contra orientem fere sed parum declinādo ad austrum
est Bethsan ciuitas inter montem Gelboe et jordanem dimidia tantū
leuca a jordane semota. in cuius scz ciuitatis Bethsan muro philistym
suspendērūt cadauera Saulis. et filiorum eius in monte Gelboe occis-
forū. primi regum vltimo. Dicebatur aliquādo Satopol vt dicit Jo-
sephus. sed nūc ab omnibus Bethsan appellatur. et est locus delicatus
valde. Supra hanc cōtra occidentē est mons Gelboe extrēdens se vsq̄
Jestrabel ad duas leucas. De Bethsan ad duas leucas contra occiden-
tem. dicitur fons magn⁹ ad duas leucas sup̄ Bethsan. qui dicitur fons
Jestrabel. primi regū vltimo. vbi philistym posuerūt castra sua cū esset
Saul in Gelboe. inter ip̄m fontē et Bethsan. De fonte isto ad modicū
fere quātū bis potest iacere arcus est ciuitas jestrabel in loco aliquātū
sum eluato sita. quondā vna regaliū ciuitatū in israhel. sed hodie vix
habet. xxx. domos. et d̄r hodie Sanachim. et est in pede mōtis Gelboe
ad occidentē sita. ante cui⁹ introitū adhuc ostendit ager Naboth jestra-
belige. de quo. terci⁹ regū. xxj. et distat duab⁹ leucis modicis a ciuitate
Sunā q̄ est ab ipsa cōtra aquilonē in latere australi mōtis Hermon
Isti duo mōtes scz mons Hermon et mons Gelboe ita sunt dispo-
siti

Mesiba

Affeth

Suna

Bethsan

Mons gelboe

Jestrabel

vt mons gelboe sit ab austro et hermon ab aquilone et duarū modicas
rum leucarū spaciū sit inter eos. longitudo vero eorū protenditur ab ori
ente in occidentē. et terminantur ambo in iordane longi duabus leucis
vel plus. In planicie vero intermedia multi et magni habiti sunt cōs
flicus. Ibi enim pugnavit gedeon cōtra madian. Iudicum. vi. Item
saul contra philistym. Item achitob contra syros. ibi etiā tartari cons
fli verūt cū sarracenis superioribus temporibus.

Nota autē de isto monte hermon q̄ adhuc est alius mons eiusdem noz
minis supra regionē traconitidē iuxta montē sanir q̄ est multo maior
et altior isto. et ille est de quo scriptura in multis locis loquitur nō iste
In planicie vero q̄ ē inter montes istos incipit cōuallis q̄ dicitur illustris
propter sui amenitatē et fertilitatē. Et extenditur a loco isto p̄ totū des
censum iordanis vsq̄ ad mare mortuū. Anteq̄ enim subuerteret dñs
sodomā et gomorrā erat conuallis hec illustris q̄ irrigabatur sicut pa
radisus et sicut egiptus vt dicitur Gen. viii. Jestrabel autē pulcra habet pro
spectacula p̄ totā galileā vsq̄ ad carmelum et mōtes phenicie montēq̄
thabor et galaad et vltra iordanē et totū montē effraym vsq̄ carmelū.
Iter autē de monte galaad versus Jestrabel est in latere australi mon
tis gelboe p̄ viā valde planā de iordane p̄ hermon et salim vbi erat Jo
hannes baptisans. et p̄ hāc viā venit hien de ramatha galaad q̄ dicitur
speculator: video ego globū hien venientis. q̄rti regū. ix. Nec verū est q̄
dicunt quidā q̄ nec ros nec pluuia veniat supra montes gelboe. Verū
est tamen q̄ in quibusdam locis petrosi sunt aridi et steriles sicut alij
montes israhel. De jestrabel quatuor leucis contra austrū est gymin opi
dum munitū quidē. s̄ collapsum sitū in pede montis effraym. a quo
opido incipit samaria. et terminatur galilea. De gymin vsq̄ iordanē
sunt fere septē leuce contra orientē. et illi parti ab austro coniungitur ter
ra taphne q̄ habet mōtes valde altos. De gymin cōtra austrū ad qua
tuor leucas est ciuitas Sebaste. q̄ quondā samaria dicebatur. cū caput
esset et metropolis decem tribuū. In qua subscripti regnauerūt reges
israhel successiue videlicet Jeroboā Nadab Baasa hela. zamri. Amri
Achab Dehosias joram Hien joachas joas. jero boam. zacharias. sel
lum. manahel. phaceia. phacee. o see. In hac ciuitate postmodū p̄cur sor
dñi sanctus Johannes baptista ab herode vincius missus fuit in carcerē
et ob p̄uēllē saltatricis rogatus. immo maris sue adultere pessime mis
so spiculate in carcere ipo decollatus vt habetur Marci. vi. Et est ibi
indulgētia septēnis cū totidē carenis. Fuit autē ciuitas hec ab olim ma
iorem immodū insignis et potēs atq̄ munitissima. s̄ hodie nec vnā has
let domū nisi duas ecclesias desolatas. de quarū vna q̄ principalis erat
et sedes cathedralis. sarraceni fecerūt sibi maneriā. et maxime de sepul
cro eiusdē beati Johannis baptiste q̄ de marmore fuit factū ad instar
sepulcri dñici vbi idem sanctus inter Heliseū et Abdiam prophetas
fuerat sepultus. Ista ecclesia est in latere montis sita in descensu
Alia ecclesia est in supercilio montis vbi erat palaciū regis. hāc inha

Valle illustris

Galij

Sebaste

Sebaste. Samaria.

Regis Israhel.

bitabant quondam greci et quidam monachi xpiani. Samaria autem ipsa
ad tantam miseriam nunc devenit ut in reiveritate sit ortus olerum effecta. sicut
achas rex eius facere voluit de vinea Naboth Israelite eo quod esset
prope domum suam. et reuera nunc iusto dei iudicio non solum vinea ipsa sed et
palatium ipsum regis est in ortum olerum commutatum. Situs huius civitatis val-
de pulcher erat. Erat enim prospectus eius usque ad mare joppen et antio-
chiam et cesaream palestine. per totum quoque montem effraym usque ramatha
sophym et ad carmelum mareque iuxta Accon. habundabat fontibus ortis
et olivetis et omnibus bonis mundi istius. ¶ De samaria quatuordecim
contra orientem sita est Tercia civitas in monte alto. in qua reges israel ante
constructionem samarie aliquanto tempore regnaverunt. et erat in sorte manasse.
De tertia sex leucis contra orientem in via qua itur ad Jordanem est terra
tophne. quae inter ceteros montes habet unum valde altum. hoc similiter fuit in
sorte manasse. et protendit usque ad caepetria iordanis contra macherota.
De samaria ad duas leucas contra austrum iuxta viam que ducit siche-
m in monte alto ad dexteram est bethel mons in quo Jeroboam filius na-
both posuit unum de vitulis aureis quibus peccare fecit israel.
Inde ad dimidiam leucam ad sinistram super viam est alius mons altior priore
qui vocatur dan supra civitatem siche-
m in quo dicitur quidam quod alius vi-
tulus aureus positus fuerat. sed alij tradunt quod in civitate dan que nunc
helenas sive Cesarea philippi dicitur. et hoc videtur Jeronimus potius velle
eligat quivis quod voluerit. certum tamen est quod mons iste dan vocatur.
Inter istos duos montes sita est civitas siche-
m hodie Napolis. sive ut
alij dicunt napolsa vocata. amegitate nimia et delicijs habundans sed
munita non est. nec muniti potest villo modo nec aliquid restat. nisi quod
hostibus accedentibus ad portam unam habitatores fugiant per aliam si fuerint
eis paviores et inferiores. Est autem in valle media sita inter montes alti-
tissimos ita ut intus iacere possit aliquis cum lapide manuali. De por-
ta eius australi quantum fere bis potest arcus iacere est fons jacob in via
que ducit Jerusalem ubi dominus fatigatus ex itinere sedens super puteum aquam
petiit a samaritana. Supra fontem istum ad dexteram est mons excelsus
habens duo cypita quorum unum garrisym. aliud Ebal appellatur. In
monte garrisym edificato altari Josue scripsit Deuteronomium. et bene-
dicentes stabat et maledicentes. Et de monte Ebal respondebat ut pre-
ceptum fuit Deuteronomij. xxxv. j. Supra montem garrisym ostenditur adhuc
phanum antiquissimum jouis. olim piacis hospitale quod ad instar templi Je-
rosolymorum edificaverat sarrabalach vel saraballa tempore Alexandri ma-
cedonis. dux regionis trans flumen genero suo manasse qui voluit esse
summus pontifex. et permansit idem templum ibi usque ad destructionem factam
per romanos et vestigia eius et ruine adhuc videntur. hunc montem et hoc tem-
plum creditur demonstrando Jo. iij. innuisse mulier samaritana quam dixit
patres nostri in monte hoc adoraverunt. Ad sinistram fontis huius est opidum
quoddam magnum valde sicut desertum quod credo fuisse siche-
m antiquam. quae ruine
eius magne sunt distans de forte et mansionem jacob quantum bis potest iacere arcus in

Tercia

Bethel

Dan

Napolis

Fons Jacob

Garrisym

Siche-
m

Napolis

Lepna

Magnas

Gabaa

Rama

Emon

Zephet Lazith

Doch

Terra galaad
Terra esebon
montana moab

Abarym
phasga
nebo

amenissimo loco sitū nisi q̄ aquis caret nec vidi alias locū tam ferti-
lem et secundū. Distat autē de ciuitate que nūc Napolis dicitur siue napo-
losa iactu duorum arcuum et hanc napolim quidā putant fuisse thebas.
Huic fonti adiacet prediū qd̄ dedit Jacob Joseph filio suo extra fra-
tres suos vt habetur Gen. xlviij. et est vallis longa et fertilis et amena
nimis. Et nescio eque magnam valem ibi similem in delicijs. In
sichem sepulta sunt ossa Joseph allata illuc de egipto.

De sichem quatuor leucis cōtra austrū iuxta viā euntibus Ierusalem
ad dexterā est Lepna casale pulcrū valde. Est tamē alia ciuitas in tri-
bu iuda Lepna dicta sed ista fuit de tribu effraym. De Lepna quinque
leucis cōtra austrū est opidū Magnas magnū satis. qd̄ fuit terminus
tribus effraym cōtra austrū nūc dicitur Byra et fuit quondā fratrū mil-
icie templi. Iuxta latus eius australe sunt termini inter tribū effraym
et beniamin. De magnas cōtra austrū ad vnā leucā est Gabaa san-
cti vbi oppressa fuit vxor Leuite que venit de Bethleem. p̄ qua fere tota
tribus beniamin deserta fuit Iudicū. xix. De ista ciuitate Gabaa fuit
oriūdus Saul filius Cis primus rex israel. De Gabaa ad vnā leucā
contra austrū est villa Rama in monte sita ad sinistrā euntibus in Je-
rusalem extra viā nō longe. De hac creditur dictū illud Jeremie. xxxij
Vox in Rama audita est etc. De Rama ad duas leucas cōtra austrū
est ciuitas illa gloriosa Ierusalem ciuitas dei summi locus vtiq̄ san-
ctus quē elegit dñs vt esset nomen suū ibi etc.

Nota tamē prius q̄ plures sunt ville in terra sancta que dicuntur Ra-
ma. Vna iuxta Technam circa viā que ducit in Ebron. Alia in tribu
neptalym nō longe a castro zephet. Tercia est ista de qua hic dicitur. Quar-
ta sylo que similiter Rama dicitur. Rama autem excelsum interpretatur. et
reuera omnes iste ville in collibus excelsis sunt site. De sichem igitur
procedendo cōtra austrū ad jordanē primo ad quatuor leucas est Emon
opidū valde bonū in ameno loco sitū habūdans quondā omnibus bo-
nis. Et fuit de sorte effraym. De Emon ad quatuor leucas cōtra orientē
in descensu montis effraym ad duas leucas a jordanē in campestribus
est zephet casale vbi torens carith descendit de monte. tercij Regū. xvij
in quo mansit helias quādo corni deferebāt ei cibū mane et vespere.
De zephet ad vnā leucā ad sinistrā versus terrā tophne est castrū Doch
in quo p̄tholomeus filius Abobi insidiosē cepit symonē primi macha-
beor ultimo. In loco isto multū plane videtur terra Galaad et duarū
tribuum et dimidie. Terra esebon et montana moab mons abarym et
phasga et nebo. et descenditur hic in campestria jordanis. et sunt loca
plana vsq̄ in jericho et vltra p̄ totū descensum jordanis vsq̄ ad mare
salinarū. montes etiā abarym et phogor et phasga et nebo sunt directe
cōtra locū istū vltra iordanē. Sciendū etiā q̄ ab ortu jordanis sub mō-
te libano vsq̄ ad desertū Pharan fere p̄ centa miliaria et amplius ipse
jordanis in vtroq̄ litore cāpos latos et amenos habet. et postea idem
campi circūdantur mōtib⁹ altissimis hinc inde vsq̄ ad mare rubrū.

De sephet fere contra austrū sed tamen declinando parū cōtra orientē ad quinque leucas est locus galgala vbi longo tēpore castrametati sūt filij israel trāsito jordanē et fuerūt ibidē quidā ex eis circūcisi.

De galgalis ad dimidiam leucā eūdo in Jericho ad dexterā vltra viā est mons quarentena dictus vbi dñs quadraginta diebus et noctibus ieiunauit altus mons et difficilis ad ascendendū. sed tēptatus est dñs ipse in alio monte. qui p tres leucas distat ab isto supra in deserto a latere ketzel et hay australi. Subter quarentena fere quātū bis potest iacere arcus. oritur fons helisei et effluit cui⁹ aquas sanauit heliseus quia amare erant et steriles. Hic fluit iuxta locū galgale a pte australi. et impellit ibidem magna molendina. et postea diuisus in riuos plures rigat cānamellas et ortos vsqz jericho et infra. et influit in jordanem.

Iuxta galgala ad dimidiā leucam contra austrū est vallis Achoz sub monte vbi lapidatus fuit idem achoz pro furto anathematis.

De galgalis cōtra orientē ad vnā leucā jericho ciuitas sita est quondā gloriofa. sed nūc vi p octo habet domos. et sunt ibi vix vestigia ville. et omnia monimenta sacrorū locorū in ea penitus sunt deleta.

De Jericho ad duas leucas post jordanem est capella in honore sancti Johānis baptiste facta. vbi creditur dñs baptisatus. credit tamen quidam iuxta salim hoc factum esse. sed ecclesie solemnitas cōtradicit. Que facta sunt in jericho satis sunt nota.

De jericho ad duas leucas iuxta mare mortuū ē betbagla vbi filij israel hel planxerūt patrē suū Jacob mortuū qñ eū rulerūt de egipto Gen. l.

Distat aut ad vnā leucā de jordanē et habitabāt ibi quondā monachi greci. De jericho tribus leucis de jordanē est capella sancti Johānis et mare mortuū qd lacus asphalti. id est bituminis vel mare salis dicitur.

Istūd diuidit arabia et iudeā. et est in litore eius orientali terra moab et amon et mons seyr. et extenditur vsqz ad cades barne et desertū pharian. Ostendit circa mediū eius in litore orientali mons roob qui antequitus petra deserti dicebatur. nūc vero Crach dr. castrū munitū valde.

qd balduinus rex postea Jerusalem edificauit p regno Jerusalem dilatādo. Sed nūc Soldanus tenet illud. et reponit ibi thesaurū totius egipti et arabie. De Crach ad duas dietas cōtra vltimū est areapolis nūc petra dicta. metropolis totius arabie secūde. olim tamen Ar dicebatur. et erat in torrente Droy sita in cōfinio moabitarū et Amonitarū et Amorreorū.

In eodem litore est locus vbi Balaam fuit ductus in montana moab vt malediceret filiis israel. De jericho quinque leucis contra Affricū est Segor opidū sub monte Engaddi inter quē et mare mortuū est statua salis in quā vxor Loth fuit versa Genesis. xix. pro qua videnda multo labore opus est. Habet autē mare mortuū in latitudine q̄ p̄tendit ab oriente in occidentē sex leucas. In longitudine q̄ p̄tenditur ab aquilone in austrū dicūt sarraceni q̄ habet quinque dietas sūmme tenebrosas sicut est caminus inferni. multa dicuntur et scribuntur a diuersis de mari isto que p̄transio tanq̄ multis nota.

Galgala

Quarentena

Achoz

Jericho

Bethagla

Mare mortuū

Areapolis

Segor

Mare mortuū

Hic tamen nota q̄ de vapore huius maris tota vallis illa que diceba-
tur quondā illustris et vere dico q̄ a fine huius maris qui est in deserto
pharan vsq̄ supra Jericho ad dimidiā dietam fere reddita est inutilis.
ita vt nec gramen proferat nec germen aliquod omnino p̄ totā lattu-
dinem suā. que quinq̄ vel sex est aliquando leucarū. nisi iuxta ciuitatē
jericho vbi cānemellas et orti rigantur de fonte helisei. Et o tremēdum
procerto dei iudiciū qui p̄ tot secula annoꝝ peccatū adeo p̄sequitur so-
domoꝝ q̄ etiā terra penas ipas hūit p̄ tot milia annoꝝ. A dextris in-
sup et a sinistris montes steriles sunt et aridi. vel barbare habitatiōnis
p̄ stadia longa terrarū. vbi vapor idem p̄tingere potest vento impellen-
te. Dicit quidā iordanem aquas suas nō miscere. sed priusq̄ illuc veni-
ant a terra absorberi. Sed sarraceni procerto dicit q̄ intrat et exit. sed
post modicū spaciū de exitu suo a terra absorbetur. Excrecit autē mare
istud interdū de resolutione niuū de libano et alijs mōtanis. de inun-
datione iordanis et torrentis jaboris et hermon. et sareth. de pluuijs ca-
dentibus in galilea monte galaad. terra moab. et amon. et seyr. de quib̄
b̄is omnibus aque descendit p̄ iordanem ad mare istud. Inuenit etiā
in eo bitumen collectum de fundo ipsius q̄b̄ vento agitante adheret sibi
mutuo. et appulsum litonibus tollitur in magna quātitate. et est medi-
cinale. et forte nō soluitur nisi mēstruo sanguine. et appellatur gliten
iudaicū. Unde et lacus idem asphalti et bituminis appellatur. Dicitur
enim Genesis. viii. q̄ vallis sithestris que nūc est mare salis. habebat
puteos multos bituminis et hodie sunt plures in litore eius. Et h̄c de
istō mari dicta sufficiant. **De galgala** loco de quo dictum est supra
tribus leucis de fonte helisei tantūdem cōtra aquilonē in montanis a
latere aquilonari quarentene. est hay ciuitas quā expugnauit Josue
rege interfecto vt d̄r Josue. vi. De hay ad vnā leucam fere cōtra aquis-
lonem sed aliquantū declinādo ad occidentē est Bethel ciuitas que
quondā Lusa dicebatur. in tribu beniamyn vbi iacob vadens cōtra oc-
cidentē quādo fugit a facie Esau fratris sui lapidem capite supponēs
obdormiuit. et vidit scalam stantem sup̄ terrā. et cacumen eius tangēs
celos Genesis. xxviii. et erexit lapidē in titulum. et appellauit nomen
eius Bethel. De Bethel ad vnā leucam cōtra aquilonē versus Rama
que et sylo d̄r. est palma Delbore vporis Lapidoth. q̄ iudicauit israhel.
et Barach misit ad pugnandū cōtra Sizarā in monte Thabor Ju-
dicū. iiii. De Bethel ad duas leucas de Jerusalem tribus nō longe a Ra-
ma beniamyn est anatoth vicibus sacerdotū modicus. a quo ieremias
propheta exiit oriūdus. Juxta anatoth inter orientē et austrū. inci-
pit desertū illud q̄ est inter Jerusalem et Jericho. q̄ nūc desertū quā-
rentene dicitur. et extenditur vsq̄ supra galgala vsq̄ ad desertū cōtra
Thecnam et Engaddi iuxta mare mortuū. Supra mare mortuum in
litore eius occidentali de Segor ad vnā leucā est ascensus montis En-
gaddi. in quo aliquādo inuenitur David latuisse cū saul p̄sequerē eū.

Hay

Bethel. Lusa.

Anatoth

Thecna

Engaddi

In circuitu montis illius et in ipso erat quedam vinea balsami. sed tpe
herodis magni Cleopatra regina egipti in odium ipsius herodis. fauente
sibi Antonio. transfudit eam in Babilonia egipti. Et cultores balsami
dicunt quod a meridie sabbati vsque ad diem lune boues nullomodo trahere
possunt aquam illam etiam si in frustra conciderentur. Dicitur habet in longi-
tudine quantum bis potest iacere arcus. in latitudine iactum lapidis. et
nunc non colitur vinea balsami in egipto nisi a xpianis. et rigatur de quodam
fonte in quo dicitur beata virgo sepe puerum iesum baptisasse. sunt ta-
men sirculi vinearum valde nobiles in engaddi sed non colunt eos sarraceni
et xpiani non habitant ibi qui colere possent eos. Sub engaddi iuxta
mare mortuum sunt arbores pulcherrime. sicut fructus earum quando decapit
interius fauilla et cinere plenus inuenitur ut supra habitum est.

Montes engaddi alti sunt valde et sunt mirabilis dispositionis prae-
rupibus et vallibus. qui etiam videntibus incutiant horrorem.

De jericho ad quatuor leucas contra occidentem via quae ducit in Ierusalem
ad sinistram quarentena est castrum Adomyn ubi ille qui descendit ab Ierusalem
in jericho incidit in latrones. Luce. x. quod modernis temporibus multis
contingit ibidem. et ab effusione frequenter sanguinis locus ille nomen
accepit. Est enim horribilis visus et periculosus valde. nisi aliquis vadat
sub conductu.

De adomyn ad duas leucas contra occidentem est bethurim de tribu beniamin. de quo fuit Semei filius gemini. qui maledixit
dauid quando fugit a facie Absolon. ut dicitur in i. regum. xvi. Et est castrum
satis pulchrum et in monte alto situm. Subtus vero in valle contra orientem
in via regia de adomyn est lapis qui vocatur leon filii rufen magnus in
modum elibani. et videtur esse marmor. De bethurim contra occidentem
quantum bis potest iacere arcus loco procliuiori est bethania castellum mar-
thae et marie. ante cuius introitum minus quam sit iactus lapidis iuxta cister-
nam in campo ostenditur locus ubi domino bethaniam venienti primo occurrit
martha. et postea maria ab ea vocata. Jo. xi. In bethania ad
hunc ostenditur domus symonis leprosi. in qua recubuit dominus iesus quando
maria magdalena venit ad eum afferens alabastrum unguenti. et stans res-
tro secus pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eius. et capillis capitis
sui tergebat. et osculabatur pedes eius et unguento ungebatur. ut habetur
Luce. vii. Ista domus marthae in qua fuit sepius hospitatus dominus est hodie
ecclesia in honore eius et marie magdalene fabricata. Sepulchrum
autem Lazari de quo resuscitatus fuit non longe est ab illa ecclesia. ubi etiam
est facta capella valde decens et pulchra. et monumentum eius marmore
rectum. Sarraceni multum honorant sepulchrum istud propter miraculum res-
uscitationis ibi factum a domino. Recedendo de bethania nondum videtur
Ierusalem propter montem oliueti interpositum. sicut ostenditur primo marmor
quidam terre. et videtur pars quedam civitatis dilecte cum monte syon.

Descenditur igitur de monte et iterum civitas dilecta occultatur.

Item sub latere orientali montis oliuete iuxta Bethphage quae ad iactum
lapidis dimittitur ad sinistram sub monte offensionis in valle. viculus

Engaddi
monte

Adomyn

Bethurim

Bethania

valde parvus ascenditur per latūs australe et giratur mons oliueti. ve-
niturq; ad locū vbi dñs asinum ascendit et cōtinuo respendet ciuitas
cū templo et ecclesia sancti sepulcri et sanctis locis ceteris. Venit ergo
ad descensum mōtis oliueti vbi turbis pcedentib; et sequētib;. clamā-
tib; quoq; ofanna filio dauid. et letantibus sup benedicto ei; aduen-
tu ipse videns fleuit amarissime sup illam. Inde pcedendo venit in
ter locū orationis ei; in agonia et locū captiuitatis ei; in gethsemani.
Trāsitoq; torrente cedron venit in golgatha vbi crucifixerūt eū rē.

Querū ad descriptiones ptis terre que adhuc restat redeamus.
De Ierusalem igitur pcedendo duas leucas cōtra angulū quī
est inter occidentē et septentrionē est mons sylo qui et distat de
gabaā faulis vnā leucam et plus. et de rama benyamin similiter. In
hoc loco fuit archa dñi longo tpe. et tabernaculum federis quod fecerat
moyses in deserto. De ista ad vnā leucā parua est Gabaon ciuitas de
tribu benyamin sita in eodē mōte. vnde et ibi dicitur fuisse excelsum maxi-
mū. Istius ciuitatis incolē miserūt ad iosue in galgala nūcios audien-
tes cūcta q̄ fecerat iosue jericho et hay. callideq; cogitātes tulerūt sibi ci-
baria. saccos veteres asinis imponētes. et vtres vinarios scissos atq; cō-
sutos. calciamētaq; pantiq̄. q̄ ad iudiciū vetustatis cōsuta erāt. indu-
ti veteribus vestib;. Panes quoq; quos portabāt obuiaticū duri erāt.
et in frustra cōminuti. et ita venētes ad iosue omnes simul israhel dixe-
rūt. De terra longinq̄ venim;. pacē vobiscū facere cupiētes. rē. vt habeat
Iosue. ix. capitulo. De Ierusalem ad quatuor leucas cōtra occidentē
est Emaus castellū vbi dñs ambulans cū duobus discipulis in specie
peregrini agnitus est in fractione panis. Hec villa hodie Nicopolis ap-
pellatur. De Ierusalem tribus leucis sub monte sylo contra occiden-
tem est Borthozon inferior de quo fit mētio in libro iosue et machabeoz
et est de tribu benyamin. De ierusalem ad quatuor leucas et dimidiam
contra occidentē cūtribus dyopolim siue liddam est Chariathiarim que
fuit vna de vrbibus gabaonitharū. in qua viginti annis māsit archa
dñi postq; de philistym est reducta. De Chariathiarim ad duas leucas
fere cōtra occidentē est lachis similiter vna de vrbibus gabaonitharū.
cuius mentio fit q̄rti regū. xvij. quā obsedit sennacherib tpe ezechie. et
fuit de tribu benyamin. De Chariathiarim ad duas leucas cōtra austrū
fere est bethsames opidū q̄ ad differentiā alterius bethsames q̄ in nep-
talim est dicitur bethsames iude. Attamen in rei veritate erat de tribu Dan
que fuit circa sortem iude iuxta mare. In campo hui; velle due vacce
de accaron reduxerūt archam dñi quādo bethsamite metebāt triticū in
vallis et mortui sunt de ipis. lxx. viri et quinquaginta milia plebis eo
q̄ vidissent archam dei nudā. vt habetur primi regū. vi. De Ierusa-
lem ad decē leucas contra occidentē est Ramathasophym prim de tribu
benyamin et prim de tribu effraym erat sita tamē in mōte effraym.
Planicies enim illa sic appellatur. licet mons nō sit sed cāpus planus

S. lo

Gabaon

Emaus

Borthozon

Chariathiarim

Lachis

Bethsames

Ramathasophym

Dicitur etiā fuit Aromathia de qua fuit Ioseph nobilis decurio qui se-
peluit dñm ihesum xpm. Samuel propheta fuit de ea oriūndus et in ea
sepultus. Hodie dicitur Ramula. De Ramula vel ramatha ad tres leucas
contra occidentē est Joppe ciuitas que et Japha dicitur. vbi Jonas intra-
uit nauem volens fugere a facie dñi in tharsis. hoc est ad insulas maz-
ris. vt habetur ione primo. In ea quondā erat princeps apostolorum
Petrus hospicio detentus apud symonē coriariū. cuius domus erat iuxta
mare. In qua etiā ipse petrus hospicio recepit viros quos ad angeli mo-
nita Cornelius centurio de cesarea miserat ad accersendū eum ad se. vt
habetur Actū. x. Ex eadem domo sub rupe posita facta est postmodū
capella. in honore sancti petri cōsecrata hodie desolata. Sūt etiā ibi sco-
puli in mari ad quos scdm fabulas Andremoda filia Tephsei religata
fuit deuorāda a belua marina. s; a rege pseo liberata. Sub ea est iamnia
portus alius quondā iudee ad duas leucas contra austrū. quē portum
cepit iudas machabeus et succendit cū nauibus. ita vt ignis in Jerusa-
lem videretur. vt habetur scdm machabeos. x. vij. De Jerusalem ad duas
leucas contra austrū sita est Bethleem ciuitas illa veri dauid ortu in
signis in sinistra pte vie que ducit Ebron extra viā tamen ad iactum
arcus vnus. prius tamen occurrit sepulcrū Rachelis ad dexterā iuxta
viā cui pyramis pulchra imminet quā edificauit Jacob in titulū monu-
menti Rachelis. supponens eidē sup tūmbā duodecim lapides grādes
scdm numerū filioꝝ israel. q̄ hodie ibidē sūt. Iuxta sepulcrū inueniū-
tur quidā lapilli nigri omnino sicut cicera dispositi. quos ibidē solent
colligere peregrini propter mira quedam que ibi dicuntur fuisse facta.
Contra vero ciuitatē Bethleem est turris Ador siue gregis vbi Jacob
dicitur aliquāto tpe post mortem Rachelis mansisse et pecora sua pas-
uisse. De Bethleem ad quinq; iactus arcū fere est locus vbi
pastores cūstodientes vigilias noctis sup gregem suū in hora natiuita-
tis xpi viderūt et audierūt angelos cantātes Gloria in excelsis deo.
Qui etiā nūciauerūt natū esse mūdi saluatorem. Bethleem vero sita est
in monte alto sed arto. qui ab oriente in occidentem in longitudinē se
extendit. Ab occidente habet introitū et ibi est cisterna iuxta portam de
qua dauid desiderauit bibere cum esset in p̄sidio et statio philistinoꝝ in
Bethleem. et tres fortissimi p̄ media castra philistinoꝝ preperūt et hause-
rūt aquā de cisterna Bethleem que erat in porta et attulerūt ad dauid ut
biberet. vt habetur primi Paralipomenon. xj. capti. In fine vero orien-
tali cinitatis eius dem sub rupe quadā que erat iuxta murū ciuitatis et
videtur scdm morem terre illius fuisse locus pro stabulo. habens p̄sepe
excisum in petra vt ibi moris est facere p̄sepe. ortus est huic mundo de
virgine matre solūsticie xpus ihesus deus noster. Ostendens se sua na-
tiuitate sordes et tenebras mūdi ablaturū. eo q̄ in sordibus nasci et ori-
ri voluit talis loci. Iuxta p̄dictā vero rupē est alia capatioꝝ quatuor
tangū pedibus distans. sub qua erat p̄sepe in quo dulcis puer ille moꝝ

Aromathia

Joppe
Japha

Iamnia

Bethleem

Turris
Ador

natus coram boue et asino pannis inuolutus fuit reclinatus. videtur
tamen michi pro certo vna tantū rupes fuisse. sed factū est ostium in me
dio p rupem p quod in chorū de capella illa est ascensus. Ad locū autē
dulcissime natiuitatis descenditur ab ecclesia in capella per decem gra
dus cuius cause superius assignate sunt. Est autē capella illa tota inte
rius facta de opere musino et strata marmore 7 sumptuose valde facta
Super locū illū vbi beata virgo peperit potest dici missa sup tabu
lam marmoreā que strata est ibi. De lapide etiā nudo videtur ibi pars
vbi natus est xps. Similiter etiā pars quedā psepis in quo iacuit xps
relicta est nuda. que loca fideles deuotissime osculantur. Non vidi nec
audiri aliquē qui dixerit se ecclesiā vidi sse tam deuotā in toto orbe ter
rarū sicut est ecclesia Bethlehemitana. Sūt enim in ea columne marmo
ree p quatuor ordines disposite nobilissime. nō solum multitudine. sed
magnitudine stupende. preterea nauis ipa ecclesie desup columnas vsq
ad trabes facta est de ope musino pulcherrimo et nobilissimo de omnibus
historijs a creatione mundi vsq ad aduentū dñi ad iudiciū. Totū etiam
suppauimentū ecclesie stratu est marmore diuersoz color. qd mira var
rietate pictura decorat. quarū precū scdm opinionē multoz nō potest
estimari. Sarraceni quidem omnes ecclesias beate virginis honorant.
sed pcpue istam que est in Bethleem. Soldanus vero videns in eccle
sia ista ornatū et tabulas et columnas omnes pciosas valde. precepit
omnia deponi et portari in Babiloniā. volens inde palaciū suū edifica
re. Mira res artificibus cū instrumentis accedentibus ipso adhuc Sol
dano astante cū multis alijs. de sano et integro pariete quē nec acus vi
debat̄ posse penetrare serpens mire magnitudinis exiuit. primeqz tas
bulē que occurrit dedit morsum. tabula p transversum crepuit. secūda
adiit. terciā et quartā. deinceps vsq ad tricesimā. et sic omnibus acci
dit omnibus stupentibus. etiā ipso Soldano continuo propositū reuo
cante serpens disparuit. Remansit igitur ecclesia et remanet vsq hodie
sicut prius. vestigia tamē corporis serpentis apparent vsq hodie in sin
gulis tabulis quas trāsiiit quasi cōbustio quedā igne facta. Et super
omnia mirabile videtur quomodo serpens ille potuerit sic transire in
pariete qui erat planus et politissimus sicut vitru. In exitu huius ec
clesie contra aquilonem est ambitus claustrī qd fratres aliqui minoz
res hodie inhabitāt. Loca sacra hui⁹ ecclesie et claustrī superius sūt etiā
designata et descripta vnde hic transeo **D**e ecclesia ista quāntū iactus
est lapidis fere contra orientē est ecclesia sancte Pauli et eustochii filie
eius. vbi sūt etiam sepulcra earundem. **D**e Bethleem ad dimidiam
leucam est villa quedā contra occidentē nomine Bezech que habūda
bat quondā optimo vino ita q in terra illa non inueniebatur melius
In hac villa captus est Adombezec̄ a filijs istrahel cesis summitatib⁹
manuū eius et pedū qui dixit. lxx. reges amputatis manuū ac pedum

S De anna Bethlehemitana

Bezech

qui erat super omnes gazas eius. veneratq; adorare in **Jerusalem** et re-
uertebatur sedens sup currū suū rē. vt habetur **Actū. viij.**

De Neelleschol quatuor leucis contra **Jerusalem** est domus zacharie in
quā intravit beata virgo et salutavit **Elisabeth.** Vbi etiam natus est
sanctus **Johannes baptista.**

De domo illa ad duas leucas contra aquilonem est **Nohe** civitas sa-
cerdotū que nūc **Kethenopol** dicitur in via que ducit **Dyoppolim** et **raz**
matha vbi **dauid** **abachimelech** sacerdote accepit **gladiū goliath** gethet
vt habetur primi regū. **xxj.**

De Kethleem ad vnā leucam et plus via que ducit **theciam** sepulcrum
est sancti **Karioth** abbatis cū suis monachis qui omēs eo migrante mi-
grauerūt. et fuit quondā concursus magnus ad locum istum.

Terū pergendo contra austrū quatuor leucis de **Acon** occurrit civi-
tas **Cayphas** sub pede montis **carmeli** aquilonari.

De caypha ad tres leucas cōtra austrū est peregrinorū castrū munitiss.
simū. situm in corde maris. quod quondā fuit fratrum milicie templi.

De caypha ad vnā leucā est spelunca **helie** et mansio **heliei.** et fons vbi
habitabant filij prophetarū in **carmelo.**

De castro peregrinorū ad quatuor leucas est **Cesarea** palestine metro-
polis que quondā fuit sedes archiepiscopalis. hęc primo dicebatur **Dor**
postea **Purgus** stratonis. Sed **herodes magnus** eam instauravit et **ce-**
saream appellavit in honorem cesaris. de cuius structura et munitione

Josephus multa scribit. Cingitur ab occidente mari magno. ab oriente
te **palude** quadā dulci et profunda. in qua est multitudo **cocodrillonū.**

Situ quidē habuit firmū **cesarea.** sed hodie penitus est destructa. **Man-**
sionem in ea habuit **Philippus** et filie eius quatuor virgines prophe-
tisse. **Actū. xxj.** **Petrus** etiā in ea baptisavit **Cornelium** centurionem.

Actū. v. qui primus in ea fuit episcopus. **Paulus** etiā in ea corā rege
Agrippa et felice pside cōtra **terculum** oratorem elegantissime disputa-
uit. **Actū. xxiiij.**

De cesarea ad tres leucas contra austrū est villa
quedam hodie **Assur** dicta. quondā tamen **Antipatrida** dicebatur. ab
antipatre patre **herodis magni** que fuit quōdā fratrum hospitalis sancti
Johānis.

De assur ad quatuor leucas contra orientem est **manerich**
nūc **katho** dicta. et fuit de tribu **manasse** in planicie sub monte **Effraim**
sita non longe a monte **Saron.** In hac p̄sidium militū posuerūt **sarra-**
cenī contra castrū peregrinorū quando ipm expugnaverūt.

De katho quatuor leucis contra austrū est mons **Saron** et opidū **saro-**
na. cuius mentio fit in **Actibus** apostolorū.

De Assur sūt octo luce vsq; **Joppen** que est sup mare sita. de hac dictū
est supra.

De Joppe quatuor leucis est **Geth** non longe a mari sita
quondā vna de civitatibus **philistinorū.** sed nūc modicū casale est et vo-
catur **ybibyn** in colle sitū. ab ea proprie incipit terra **philistinorum.**

Nohe

Cayphas

Cesarea

Antipatrida

Saron

Joppe

Geth

Asyphame

Asodin

Ascon

Asome

Lydda

Lepna

Azecha
Maceda

Sochor

Enay

Bethsura

Astolona

Gaza

Bersabee

De Geth ad duas leucas contra austrum est Bethsames iuda. de qua dictum est supra. De Bethsames ad duas leucas contra austrum in monte iuda videtur mons Modyn de quo oriundi erant Nachabei et monstrantur hodie sepulcra eorum illuc etiam procul ita ut videantur in mari. quod altus est situs loci. De Bethsames fere ad quatuor leucas contra austrum non longe a mari est Accoron civitas secunda de quinque urbibus philistinorum nunc modicum est casale tamen adhuc antiquum nomen retinet. De accoron ad quatuor leucas contra austrum est Azotus tertia de quinque civitatibus philistinorum per unam leucam distans a mari et est nunc similis ter casale satis parvum. De joppe ad duas leucas est Lydda siue dyospolis de qua dictum est supra. Inde ad duas leucas contra orientem fere sed tamen aliquantulum contra aquilonem est Lepna non longe a lachis quam cepit Josue et obsedit Sennacherib. sicut dicitur quarti regum. xviii. Inde tribus leucis via que ducit in gabaon est Azecha oppidum et maceda que ambo cepit Josue cum liberasset Gabaonitas ubi se in spelunca absconderunt quinque reges. ut habetur Josue. x. Inde tribus leucis contra orientem non longe a Nobe est Sochor iude iuxta vallem therebinti. ubi datus puer in funda et lapide interfecit Gollam getheum. ut habetur primi regum. xvii. De Nobe que nunc Bethenopol dicitur sunt tres leuce usque in Emaus que hodie Nicopolis appellatur. De Emaus una leuca et dimidia ascenditur per vallem raphaym a latere domus zacharie que relinquatur ad dexteram euntibus in jerusalem. Et de eadem domo per unam leucam et dimidiam est castrum valde munitum Bethsura dictum. situm in latere montis contra Bethleem quod edificatum fuit tempore Nachabeorum et per fraudem cepit illud Antiochus adulescens. Distat autem per dimidiam leucam et parum amplius de jerusalem. De Azoto sex leucis contra austrum est Astolona quarta civitas philistinorum in litore maris sira forma habens semicirculi munita valde et est quodammodo robur sarcacenorum in illa. De Astolona quinque leucis contra austrum est Gaza civitas in litore maris sita. que nunc communiter dicitur Gazera. et est sita in via que ducit in egiptum. de qua infra in secunda parte dicitur. De Gaza sunt quatuor leuce usque Bersabee que nunc Gallyn dicitur. et est terminus iudee et terre promissionis contra austrum. In hac multo tempore habitaverunt Abraham et Isaac sicut dicitur Genesis. xii. Et distat ab Ebron ultra unam dieteram sicut et Gaza. Has partes terre promissionis que cesserunt in sortem tribusende sequitur desertum illud magnum quod extenditur usque in flumen egipti. in quo multo tempore filii israel manserunt de loco ad locum transeuntes. de quo deserto infra latius agetur in secunda huius parte. Et hec de terra ista et locis eius dicta sufficiant.

summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias. Sicut feci
ita reddidit michi deus. Adduxeruntque eum filii israel in ierusalem et ibi
mortuus est. ut habetur **Judicium primo capitulo**

De bethleem ad sex leucas contra orientem supra mare mortuum est mos
Engaddi de quo dictum est supra. De engaddi tribus leucis contra austrum
est collis Achile qui postea edificato ibidem ab herode castro inexpugnabi-
bili **Wessida** est appellatus. In hoc loco dauid saulem fugiens dicitur
aliquotiens latuisse. ut habetur **primi Regum. xxvii.**

De bethleem ad duas leucas contra collem Achile est ciuitas thecua in
monte sita. de qua fuit Amos propheta qui etiam sepultus ibidem est.
quem **Dabozias** rex israel vecte per tympora transfugum interfecit. huic ci-
uitati adiacet desertum techue. Inter thecuam et engaddi est vallis bene-
dictionis. vbi **Josaphat** rex iuda pugnavit contra ydumeos et filios
Amon et vicit eos. Iuxta hunc locum ad unam leucam ad sinistram con-
tra desertum quarentene est castrum quoddam ab herode magno edificatum.
quod **Herodum** dicitur in alio loco situm. vbi idem est sepultus ut dicit **Jo-
sephus**. De thecua ad quinque leucas inter orientem et austrum est ziph opiz-
dum iuxta desertum quod etiam ziph dicitur. vbi legitur dauid similiter la-
tuisse. ut habetur **primi regum. xxvi.** Huic contra austrum adiacet desertum
Maon in quo est mons carmelus vbi habitavit **Tabal** carmelus. ut
dicitur **primi regum. xxx.** qui nuncios dauid repulit. Cuius etiam uxorem
Abigayl duxit dauid eo mortuo. ut habetur **ibidem**. Deserto maon in-
ter austrum et orientem adiacet mons seyr alius in ydumea quam terram **longo**
tempore filii israel iussi sunt circuire **Deuteronomij. iij.**

Deserto maon contra austrum adiacet terra **Amalech** quam iussus est saul
subvertere. **primi regum. xv.** interfectis habitatoribus eius. Ante terram
amalech contra maris mortui lingua est **caedes barne**. de quo loco **moys-
ses** misit duodecim exploratores ad considerandum terram **chanaan**. et
dixit ad eos. Ascendite ad meridianam plagam. Cumque veneritis ad mon-
tes considerate terram qualis sit et populum qui habitator est eius etc. Con-
fortamini et afferte nobis de fructibus terre illius. Erat autem tempus quum
iam propeque vire vesci poterant. ut habetur **Numeri. xiiij.** Ibi etiam
longo tempore manserunt filii israel et inde iussu sunt montem seyr cir-
cuire et redire in desertum per viam maris rubri. De bethleem ad tres leu-
cas contra austrum in via que ducit **Ebron** est **bethzacha** villa in alio lo-
co sita cui ad austrum adiacet alia villa **Rama** nomine excelso valde in-
qua in colle sublimi stans potest videre totam terram **Arabie** usque ad
montem seyr et omnia loca circa mare mortuum et loca latibulorum dauid
jordanem insuper usque **sethym** et usque ad montem **Abarim**. Contra occiden-
tem vero totum litus maris magni ab **joppe** usque **gazam** et **bersabee** usque
desertum **seyr**. totam insuper terram **philistym** a **Ramathasophym** per
geth et **Acharon** et **Azotum** et **jammiam** et **ascalonem** cum omni planicie
sub monte iuda. De **Rama** plures que leuca una ad dexteram prope viam

Achile

Thecua

Vallis
benedictio

Herodum
castrum

Ziph

Maon
desertum

Terra
amalech

Cades
barne

Bethzacha

Rama

Mambre

de Iure

Ebron

Ager Damascenus

no

Fabris
Caruaty saphoz

Vallis lacrimaz

no

regiam que ducit Ebron est mambre. vbi habitabat Abraham longo tempore. vbi sedens ad radicem mambre in ostio tabernaculi sui. vidit tres viros descendentes per viam quos etiã recepit hospicio. vt dicitur Genesis. xvij. Ilex illa hodie ibidem ostenditur ante ostium tabernaculi abrahã. Verũ illa verus aruit. sed de radice eius alia nata est. et habet folia paulo maiora q̃ lentiscus. sed fructũ omnino sicut quercus. De ylice mambre p̃ dimidiã leucã ad dexteram iuxta viam est Ebron illa vetus ciuitas que hodie omnino est destructa. et sũt ruine eius magne valde et videtur fuisse satis gloriosa. De ista ciuitate quãtũ arcus potest iacere contra austrum fere et tamen declinando ad orientem est Ebron noua edificata in loco illo vbi erat spelunca duplex in qua sepulchri sunt Adam et Eua. Abraham et Sara. Isaac et Rebecca. Jacob et Lia. Sarraceni circa hanc speluncã duplici que erat quondã ecclesia cathedralis edificauerũt munitionẽ firmã valde. De spelunca duplici cõtra occidentẽ quãtũ iacere potest arcus bonus est ager Damascenus. in quo loco plasmatus fuit Adam. Ager iste in rei veritate rubẽã valde habet terrã que est omnino flexibilis sicut cera quam sarraceni portant in camelis in egiptũ. in ethiopiam et indiam et ad loca alia. pro speciebus valde caris vendentes eam. et tamen modica apparet fossio illo in loco. Dicitur enim q̃ semper anno reuoluto quãtũcũq̃ magna facta sit fossio semp̃ miraculose repletur. Dicitur etiã q̃ quicũq̃ terrã istam secũ portat nulla bestia eum offendit. hominem insup̃ dicitur a casu cõseruare. Vallis ista circa Ebron fertilis est nimis et amena supra modũ et delectabilis ad manendũ. De fossa ista contra austrũ ad iactũ arcus est locus vbi cayn fratrem suũ occidit. sicut dicitur Genesis. iij. Item de fossa eadem cõtra occidentem quãtũ bis potest iacere arcus in monte quodam a latere Ebron veteris australi est spelunca quedã in rupe in qua Adam et Eua interfecũt Abel filiũ suũ luxerũt centum annis. Sũt hodie in spelunca lecti singulo:ũ et fons intus scaturiens de quo bibebant. Et habet fere pedes triginta in longitudine et latitudo sine spelunca ista. De Ebron ad duas leucas cõtra austrũ est dahir que est cariatz sepber id est ciuitas litterarũ quã cepit ottomel filius zenez frater Caleph iunior et dedit ei a xam filiã suã vxorem et virgũ superiũ et inferiũ. vt habetur Josue. xv. De Ebron ad duas leucas contra aquilonem fere sed declinando partim contra occidentem est Neelleschol id est torrens botri vel vallis lacrimarũ. vnde exploratores tulerũt palmitem cũ vna sua quem portabant in vecte duo viri. de malis quoq̃ granatis et de ficis loci illi? vt habetur Numeri. xij. Ad leuam huius vallis per dimidiã leucã descendit riuus in quo philippus baptisauit virũ ethiopem eunuchũ candacis regine ethiopũ

**De montibus Israel in specie et primo
de monte Syon.**

Syon mons erat in Ierusalem super cuius verticem erat arx
sive turris dauid ibi posita pro decore et defensione ciuitatis
In vno autem latere montis Syon erat templum quasi mes-
dium inter arcem et inferiorem ciuitatem. ut scilicet munis-
tio arcis defenderet templum. et templum cum arce protegeret ciuitatem
Et ideo sepe scriptura vocat Ierusalem filiam syon. quia sicut filia pro-
tegitur a matre et subditur ipsi matri. sic ciuitas inferior templo fuit sub-
dita atque arci. Tante autem auctoritatis et nobilitatis inter ceteros mon-
tes fuit mons Syon quod non solum ciuitas Ierosolima atque etiam ipsa
Iudea. verum etiam vniuersalis ecclesia tam ex iudeis quam ex gentibus con-
gregata sepius in prophetis nomine Syon designetur. sicut ibi. funda-
tur exultatione vniuersae terre mons syon. latera aquilonis ciuitas regi-
gis magni. Nam mons syon fuit mons magne altitudinis et sublimi-
tatis. magne fortitudinis et firmitatis. magne plenitudinis et vberita-
tis. magne pulchritudinis et amenitatis. maxime confidentie et securita-
tis. maxime opulencie et locupletationis. maxime leticie et exultatio-
nis. perfecte iusticie et sanctificationis. mons doctrine et eruditionis. si-
cut scriptum est. De syon exiit lex et verbum domini de ierusalem. mons pro-
phetie et reuelationis. ut ex multis scripturis et eius conditionibus glo-
riosius late posset ostendi sed breuitatis gratia hijs missis ad alia refer-
enda pergendum est.

De monte Noua

Moria est mons in Ierusalem in quo edificatum est templum
Salomonis. sicut dicitur secunda Paralipomenon. iij. Hunc
enim montem emit dauid ab omni iebuseo sexcentis siclis
auri purissimi. ut in eo edificaret altare domino. quando pro
immolatione quam fieri fecerat populus est percussus. ut habetur primi
paralipomenon. xxj.
In hoc monte immolauit domino et orauit. et exaudiuit illum domi-
nus de celo ut igne super altare holocausti.
In hoc monte obtulit Abraham holocaustum pro ysaac. quem domi-
nus precepit ibidem immolari. ut habetur Genesis. xxij. vbi dicit glossa
Jeronimi super illud verbum. Dade in terram visionis et offer filium tuum
super vnum montium etc. Hunc montem hebrei dicunt esse illum in
quo postea templum conditum est in area ornata iebusei in monte mo-
ria. qui idcirco illuminans et lucens interpretatur. quia ibi est dabit
hoc est oraculum dei. et lex. et spiritus qui inspirat prophetas. et docet

et docet homines veritatem. Hucusq; Jero. in eodem loco creditur iacob
dormivisse et ascendentium angelorum per scalam vidisse visionem.
vt patet Genesis. xxxvii. vbi dicit Glosa super illud verbum. Non est
hic aliud nisi domus dei etc. hoc dicitur q; puidit templum et dei cul-
tum ibidem futurum. Fuit aut; iste locus collis a latere montis Syon
vbi edificata est postea turris dauid. vnde patet ex pdictis q; mons mo-
rea fuit mons visionis et reuelationis. mons sacrificij et orationis. mons
prophecie et instructionis. mons luminis siue illuminationis. mons an-
gelice frequentationis. mons diuine apparitionis. mons misericordie
et propiciationis.

Oliueti

De monte Oliueti

Mons oliueti est mons in iudea iuxta Ierusalem sic dictus. propter
copiam oliuaru que in monte illo maxime habundant. Et ideo
ab augustinus vocatur mons crismatis et vntionis. mons lu-
minis. mons pinguedinis et refectionis. et mons medicaminis et cura-
tionis. Et hoc dicit propter oliuaru ibi crescentiu habundantiã. quaru
fructus est vntuosus. liminosus et deliciosus. q; vt dicit ysidus. oleum
olue ex radicis amaritudine surgit in pabulu luminis. in medicamen
vulnerum. et in refectione esurientis. In huius montis oliuaru radice
sive pede fuit rivulus qui tr; torrens cedron. inter cuius monte et ripã
fuit ortus. que dñs orationis et quietis gratia sepius frequitauit et sub-
intrauit. vnde et ibi captus fuit primo in orto qui gethsemani dictus
est. vt dicitur Iohannis. xix. Ibi enim scz in pede montis fuerat quon-
dam villula dicta gethsemani. cuius orti tunc temporis adhuc ibi erant
vt dicit Augustinus. Et illoꝝ locu ortoꝝ dñs ex consuetudine frequẽta-
bat. Hic autẽ mons fuit ad orientalem partẽ templi. et ideo mane illu-
minabatur solẽ oriente. de vespere vero et de nocte illustrabatur ex sul-
gore a luminaribus templi resplendente. Et ideo merito mons lumi-
nis dicebatur. tum quia a celo et a templo lumen recipiebat. tum etiã
q; lucis materiã olei sui habundantiã alijs impendebat. vt dicit Aug.
In hoc monte erat quidam viculus nomine bethphage. qui sacerdotu
erat. in cuius montis latere erat ciuitas dicta bethania. que fuit ciuitas
Marthe et lazari et marie. vt dicit glosa sup; Matheu. xxi. De hoc mon-
te dñs celos ascendit. et super eundem monte ad iudiciu apparebit. vt
patet in Actibus apostoloru primo capitulo. In hoc monte edificauit
Salomon delubra excelsa vt patet scdi regu. x. Et ideo vocatus e mons
olue et propiciationis. mons offensionis. qrti regu. xxiii. scilicet quia
in illis ydolis offendit Salomon deu suum.

Cedron

Bethsemani

Bethphage

Bethania

EBron

Nambre

De monte EBron

EBron mons est in iudea. in quo sita erat vetus ciuitas olim quis-
dem famosissima. hodie aut; desolata. ab eius dem montis nomis-
ne EBron dicta. cuiꝝ vallis tr; Nambre. iuxta qua est aspa ci-
uitas dicta noua EBron secus spelunca duplicẽ exstructa. Non autẽ

Cum vero ciuitatis Ierosolime fundamenta in montibus sanctis teste dauid collo cata dicatur. nō incongruū duxi de montibus Iſrahel. preſertim q̄ crebro de eis fiat mētio in ſacra ſcriptura paulo amplius diſſerere. Et primū quidem in genere. deinde in ſpecie de aliquibus.

De montibus Iſrahel in genere

Montes Iſrahel dicuntur montes generaliter totius terre promiſſionis ſiue fuerint ultra iordanē ſiue citra. ſepe etiam ſumuntur pro terra decem tribuū que fuit montuoſa. p̄cipue in tribu Dan et Eſſraym. Nam et decem tribus nomen Iſrahel ſibi vendicauerūt ſub Ieroboam filio Naboth qui fuit de eſſraym. et regnauit primo in Samaria ſup decem tribus. vt habetur tercij Regū. vij.

Hij montes multū erant pascuales. vberes. fructuoſi. et frugiferi oliuis et alijs arboribus fructiferis conſiti. erant etiā medicinalis herbis et ſpeciebus aromaticis pleni vt dicit Iſidorus libro. viij. capitulo. iij. Nam et tota terra illa quondā variaru opum diues erat. frugibus fertilis. aquis illuſtris. optima baſſamis. adeo q̄ ob gratiam alimentorum iudei hanc terrā melle et lacte fluentem iudicabant. In ei⁹ enim montibus propter paſcuaru habundantiam. innumerabiliū ouium et pecorum greges et armenta paſcebantur. Apes etiā innumerabiles in eiſdem mellificantes herbarū et florum ſuauiſſitate dulciſſima nutriebantur. Fructus et fruges propter aeris temperiem et rois habundantiam citiſſime ad maturitatem in illis montibus ducebantur. Aurū argenti et cetera metallorum genera in illis montibus ſodiebantur. Deniq; fontes et flumina de venis montiu ſuperius progrediebantur. Loca munitiſſima in illis montibus edificabantur. Fere ſilueſtres ſicut tigrides et leones in illis nemoroſis montibus cōuerſabantur. Verum quēadmodum reliqua terra illa propter peccata inhabitantiū et frequentes eius vaſtationes vilis admodū effecta eſt et pene ſterilis atq; inſtructuoſa. Ita et montana illa longe a priſtina perierūt vbertate et ſecunditate. Quia tamē frequens de eis fit memoria ſacra in pagina aliq̄uid vel breuiter de eis dicere haud ab re erit.

Sequitur nunc de montibus Iſrahel in ſpecie

iste et ciuitas ebron iure merito q̄ vniuersis sollemnis habetur et p̄celes
bris ratione sanctorū patriarcharū quorū corpora ibidē quasi a mundi
principio requiescūt. Est etenim ciuitas ip̄a antiquissima. Nam ebron
septem annis ante thammī urbem egipti cōdita est. vt habetur Numeri
xviij. Illū quoq̄ montē potentissimū et fortissimū viri iure hereditario
possederunt vt patet josue. xv. vbi inter cetera ita d̄r. Deleunt ex ea cas
leph filios Enach Gezei et Achiman et Tholmay de stirpe enach r̄c.
In hoc mōte tanq̄ in loco tutiori d̄ns principū regni dauid instituit.
et ei illac ascendere post mortem saulis iussit. vbi septem annorū spacio
regnās. tandē ad totius regni Ierusalem fastigiū assumptus fuit. Iste
mons ab antiquis Chariatbarke fuit primus nūcupatus. id est ciuitas
quatuor q̄ nominatissimorū viroꝝ q̄tuor corpora ibidē requiescunt. scz
Adam Abrahā ysaac et Jacob vt dicit Jeronim⁹. Ibi et vporēs eorū
famosē mulieres sepulte sunt videlicet Eua Sara Rebecca et Lya. In
spelunca hij omēs recōditi duplici q̄ respicit mādre. quā emit abrahā
a filiis seth. vt habetur Gen. xvij. Illuc sarraceni sepe vadūt peregris
natū. mūschdeam insignem ibi habentes. nec aliquē siue xp̄ianū siue ius
deum ingredi illam sinunt. Verum per quāndā fenestrā sepultura illa
cōspici potest.

De monte Bethel

Montes Bethel sunt in iudea vicini ierusalem. vbi dom⁹ d̄ni fuit
sub salomone edificata. Sūt autē mōtes Bethel nemorosi. arborū
bus constri. fertiles et fecūdi. graminiibus et herbis aromaticis
pleni. et ideo cerui capree et hynmuli. frequētare illorū montiū cacumī
na sunt cōsueti.

De monte Sylo

Mons sylo qui hodie ad sanctū samuelem d̄r. altior est omnibus
mōtib⁹ in terra sancta existētib⁹ p̄ circuitū. et quātū ad sitū
sup̄eminet vniuersis. et ibi multo fuit reseruata tpe archa fede
ris d̄ni. Atq̄ crebro populi israhel cōuentiones in eo celebrate p̄ diuer
sis causis vt in plerisq̄ veteris testamenti locis habetur.

De monte Garisim

Garisim vt dicit Jeronimus est mons iuxta iericho cui vicinus
est mons hebal ex aduerso respiciens. In hijs diobus mōtib⁹
benedictiones et maledictiones populo intranti terrā p̄missio
nis promulgabātur. vt p̄ benedictiones p̄uocarentur ad bonū legis
amatores. p̄ maledictiones vero terrentur decalogi transgressores. In
garisim vero sex tribus nobiliores cū sacerdotibus proclamabāt bene
dictiones. vt habetur Deutro. xxxij. capitulo. Et ideo inoleuit cōsuetu
do vt mons ille haberetur in veneratione a posteris. et frequentaretur
causa sacrificij et orationis. Vnde inter iudeos et samaritanos fuit cō
tentio de loco adorationis. samaritis proferentibus montem garisim
cōuenientiorē esse ad orandū q̄ templū in ierusalem. iudeis cōtrariū
asserentibus. vt patet Johānis. iij. tam in textu q̄ in glosa.

De monte Hebal

Cariatbarke

Bethel

Sylo

Garisim

Hebal

He bal est mons trans iordanem in quo steterunt sex tribus post iordanis transitum ad maledicendum illis qui precepta decalogi non seruiarent. ut patet etiam Deutro. xxvij. Et est mons ut dicitur cavernosus et voraginosus. patiens sepius terremotum cui concordat interpretatio eius. nam hebal vorago interpretatur. Fuit itaque mons maledictionis et imprecationis in quo mala transgressoribus imprecabantur. Reputabatur etiam mons visitatis et abiectiois. unde et sex tribus ignobiliores scilicet ancillarum filii super montem hebal fuerunt ad maledicendum populo deputati. Deutronomij. xxvij.

De monte Quarentena

Quarentena

Quarentana est mons excelsus valde iuxta jericcho. ad dimidiam leucam eundo de galgathis in jericcho. In cuius supercilium secundum aliquos christus a diabolo fuit ductus. ubi ei ostendit omnia regna mundi et gloriam eorum dicens. Hec omnia tibi dabo si cadens adoraveris me. ut habetur Mathei. iij. Alij autem tradunt quod in alio quodam monte fuerit christus temptatus qui per tres leucas distat ab isto. existens in deserto a latere berhel et hay australi. Sed id certum habetur quod in isto monte fuit christus quando ieiunavit quadraginta diebus et quadraginta noctibus. ductus in desertum illud a spiritu post baptismum ut temptaretur a diabolo. ut habetur ibidem. In huius pede montis effluit fluvius helzei. de quo habetur quarta regum. ij. capitulo. quod viri civitatis Jericho accedentes ad helzeum dixerunt. Ecce habitatio civitatis huius optima est. sicut tu domine ipse prospicis. sed aque pessime sunt et terra sterilis. At ille iussit sibi offerri vas novum et mitti in illud sal. Quod cum allatum fuisset egressus ad fontem aquarum qui est in pede montis huius. et misso in illum sale sanavit aquas ut non esset in eis ultra mors neque sterilitas. et ita sanate sunt aque ille usque in diem hanc. iuxta verbum helzei quod locutus est. Est autem fluvius amenus valde et delectabilis. iuxta quem peregrini illo venientes commoventur et pausare solent.

De monte Hermon

Hermon

Hermon est mons modicus super jordanem situs. qui herbis et pascuis est fecundus. Nam circa radices eius sine circa pedem flentis jordanis imbuitur. circa verticem vero eius seu cacumen copioso rore perfunditur. et ideo virore ex rore et aque influentia decoratur. et insignitur. propter quod et ibi nutriebantur pecora que in templo debebantur immolari domino et offerri. Et quod animalia ex rore fluminis et herbis impinguata. in monte syon id est in atrio templi offerebantur. Ideo dicitur secundum hebreos per prophetam quod ros hermon descendit in montem syon quod ad literam fieri non potuit. quia mons syon monte hermon altior existit. Insuper et ab eo valde remotus fuit. pro tanto igitur ros montis hermon dicitur ascendisse in syon. quia pinguedines et adipem animalium que in illo monte pascebantur ad pastum ignis altaris in ierusalem in sacrificio offerebantur. propter quod et hermon flumen exaltatum interpretatur sicut dicit glossa. super os flumen in altari augebatur quam ignis sacrificij tali pabulo fovebatur.

De monte Carmelo:

Carmelus est mons iudee in qua est ciuitas dicta Carmela. Et est duplex carmelus. vnus in superiori pte contra meridiem in quo Nabal legitur pausse greges. primi regu. xvi. Alius est carmelus in inferiori pte terre respiciens mare. vterq; mons fertilis est in pascuis fructibus et herbis.

De monte Ziph.

Ziph mons est squalidus et vmbrosus. in quo latuit dauid qñ fugit a facie saulis. et est iuxta carmelum in quo nabal carmes lites quondã habitabat. qui fuit de stirpe caleph vt dicit Jeroz nimus. Est aut mons multũ nemorosus. dumis et arborib⁹ infructuosus cõsitus. et saluosus feris et ybicibus puius. spelũcis et antris plen⁹ et plurimũ cauernosus. et ideo fugitiuis et latere volentibus cõgruus est. et ignotis transeuntibus periculosus.

De monte Thabor

Thabor est mons in medio campo. et est mons mira rotũditate sublimis. distãs a cesarea decẽ miliaribus ad orientalem plagã et fuit in cõfinio zabulon isachar et neptalim. Hic mons inter totius terre promissionis montes maxime est famosus ratione situs. fertilitatis amenitatis fortitudinis. et firmitatis. Gleba enim illi⁹ mōtis est fertilis vineis. oliuis. et alijs arborib⁹ fructiferis et herbis. Aer ibi est salubris. ros frequẽs et dũlcis. imber tam temperaneus q̃ se rotinus medio cris. Ibi arborũ proceritas que nõ deponit hieme vel estate comã vel virore suũ. Ibi auis multigenarũ canorus sonitus et sonora suauitas. quarũ voce afficitur auditus. pennarũ varia dispositione ad earũ aspectũ prouocat vñsus. in carniũ suauitate delectatur gustus. Et ideo multi sunt ibi aucupes auiculis locũ istũ frequẽtantibus. retia et tendiculas imponẽtes. sicut dicit Jero. sup illum locũ osee quarto. quasi rethẽ in panis sup montẽ thabor rẽ. Sup omnia aut montem istũ reddit comendabile p̃sentia saluatoris qui in hoc mōte docuit. In hoc monte gratia orationis p̃noctauit. In hoc mōte aliquãdo pascuit populũ. et tã spirituali q̃ corporali pabulo recreauit. In hui⁹ montis etiã supcilio corã discipulis suis se trãfigurare voluit. et future claritatis gloriã in suo corpore discipulis reuelauit.

De monte Libano

Libanus est mons p̃henicis altissim⁹. cui⁹ sepe meminerũt prophete et scripture. Dicitur est autẽ liban⁹ a thure vt dicit Isido. q̃ ibi colligitur. cui⁹ ps ad orientẽ respiciens libanus appellatur. vt dicit Isidor⁹. Libanus etiã id est candidatio vocatur. quia perpetuus niuis⁹ semp hieme sez et estate candidatur. Nullo enim tpe ita niy totaliter eliquescit quin in aliqua sin parte in eo valeat inueniri. Est autem libanus flumioꝝ et fontiuũ principiu et origo. Ex ei⁹ enim radice oriũtur duo fontes sez jor et dan. q̃ simul iũcti jordanẽ efficiũt.

Carmelo

Ziph

Thabor

Libano

Libanus igitur est mons redolentis et summe aromaticitatis. nam ibi herbe odorifere crescunt. ibi etiam arbores thurisere coalescunt. quarum gummi electum olibanum a medicis nuncupatur. **I**tem mons est sufficientis et fecunditatis. Nam propter rois habundantiam et plumarum frequentiam herbis habundat. precipuus pascuus vberissimis et fructibus optimis et maturis. **E**t ideo in monte libani nutriebatur animalia que offerebantur in templo. et in ipsius pascuis fouebatur. **I**tem mons erat eminentis et maxime sublimitatis. quoniam omnes alios montes illius regionis altitudinis situ libanis excedebat. **E**t ideo venientibus tyrum per remota valde maris nauigia. se nauigantium oculis offerebat. et quos deberent nauigantes petere portus. sua altitudine ostendebat. **I**tem mons erat indeficientis in fluentie et sempiternae humiditatis. nam quamuis siccitate preferat in sua superficie. nobilissimis tamen habundat intrinsecus uenis aque. ut patet in puteis aquarum uiuentium. que iuxta salomonis sententiam in canticis solent continue cum impetu de libano emanare ut dicit **Can. iij.** quasi puteus aquarum etc. **I**tem mons confidentis et securitatis. nam in libano quiescentes tuti sunt a venenosis serpentibus quos sua aromaticitate et uirtute fugant tam herbe quam arbores ibidem continue cocrescentes. nam cedri ibi crescentes suo odore fugant omnia venenosa. et ibi venenosa reptilia uivere non permittunt. **I**tem mons est pulchritudinis et amenitatis. nam cedrorum et altiarum uiuentium arborum mira proceritas graminum. et herbarum continua uiriditas. auium siluestrium sonora suauitas. riuulorum et fontium multiplicitas libanum amenum faciunt et iocundum. **I**tem mons est medicinis et sanitatis. ibi enim species aromatica crescunt. que sunt contra morbos innumerabiles remedia et medela. **I**bi cypressi et oliue quorum liquores et resine sunt contra diuersarum infirmitatum incommoda. precipue medicine. **I**tem mons leticie et iocunditatis. nam in collibus libani quodam creuit habundantia uini optimi. quod precipue leticie et hilaritatis maxime est induciuum. **I**tem mons honorificentis et dignitatis. nam inter omnes montes arabie phenicis et syrie. mons libani in sublimitate. in fecunditate. in amenitate. et aeris salubritate optinet principatum. ut dicit **Jeronimus** et **Iosephus**.

De monte Semeron.

Semeron est mons de quo dicitur. **ij. paralipo. viij.** Mons in quo est modo sebastis. ubi relique iohannis baptiste requiescunt. **I**n eodem quidem monte prius edificata est samaria a qua et tota regio postea samaria est vocata. **H**ec ciuitas ratione motis fuit fortissima. et ad expugnandum difficilissima. unde et reges assirorum miris sumptibus et bellorum maximis apparatibus eam tribus annis continue obsederunt. **E**t uix propter angustiam contra ipsam prevalere uiribus potuerunt. immo ut dicit **Jerom.** et **Iohan.** nunquam eam expugnassent si ipsius habitatores deum israel ad iracundiam prouocantes plenam fiduciam in eo habuissent. et ipsius legem nullatenus reliquissent.

Samarion

In secundā partem prime huius partis principalis de moribus ritibus et erroribus eorum qui sanctā inhabitāt terrā psatiūcula incipit.

Dista quā in superioribus sancte peregrinationis Ierosolimitane loca descripta sūt figuris pariter et scripturis. superest ordine congruo iuxta pollicitū incolarum et indigenarū locorum eorundem leges ritus et mores. immo perfidiam detestabilem. pestiferos errores. heresesque damnatas. put a nobis inter peregrinandū exacta indagis ne et inquisitione studiosa potuerūt deprehendi. in mediū adducere. atque hic sub cōpendio annotare. ad laudem et honorē vniuersae vere fidei orthodoxae. sanctaeque romane ecclesie catholice. que absque macula et ruga sponsa permanet decora. sponso suo christo fideliter coniuncta. qui semetipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret mudans eā lauacro aque in verbo vite. ut exhiberet ipse sibi eam gloriosam sanctā et unmaculatā. Ad ignominiam vero et confusionē illorum perfidorum superborum et obstinatorum. siue sarracenorum qui pseudo sui prophete Machometi. sacrilegas imitantur leges. immo fabulas inanes siue scismaticorum eiusdem in terris existentium. qui se falso christi cognominant cultores. ore quidem confitentur se nosse deū. quē tamen factis negant. ab obedientia sancte Romane ecclesie pro sua superbia et arrogantia pertinaciter segregati. Proinde etiā longe a salute effecti. eo quod omnis qui est extra archam Noe. id est ecclesiam sanctā catholicā et apostolicā. pereat necesse est. Longe profecto ab huiusmodi peccatoribus salus. quia iustificaciones dñi non recte exquisierunt. suorum dogmata heresiarum pure et simplici quā nos amplectimur (felicitate sane) preferentes. Generatio porro perversa est et infidels filij. gens absque consilio et sine prudentia. vniuersā sapienter et intelligeret quod inobediens sault regi dixit Samuel propheta. Numquid vult dñs holocausta aut victimas et non potius ut obediat voci sue. Nam et ipse dñs dicit. qui ecclesiam non audierit (intelligens proculdubio eā quā ipse supra petram fidei edificauit atque fundauit Romanā scilicet) sit tibi tanquā ethnicus et publicanus. maior est enim obedientia quam victimae. et auscultare magis quam offerre adipe arcti. Quoniam quasi peccatū ariolandi est repugnare. et quasi scelus ydolatrie nosse acquiescere. Sola est profecto que fidei meritū possidet obedientia. sine qua. quisque infidelis conuincitur. etiā si fidelis esse videatur. Sed hac de re infra latius differetur. Hoc vnum adiectū velim. promonitūque fore cupio eius rei lectorem. quod nequaquam michi in presentiarum desumpsi contra hos quos narrabo errores cogredi aut colligere disputando. Id enim longe supra meas esset vires. id longe meā supgrederetur facultatē. Id quoque ante nos diu actū est per patres et maiores nostros tum eruditissimos tum etiā sanctissimos viros. multoque ea super re labore est sudatum in sacris generalibus concilijs et synodis. In quibus tum multi tum graues sunt editi canones contra eosdem.

Quatuor synodi
 1. Nicena
 2. Constantinopol.
 3. Ephesina
 4. Chalcedonensis

Ceperunt autem ut omnibus notum est. huiusmodi generalia celebrari
 concilia a temporibus Constantini. In precedentibus namque annis persecutio
 ne feruente. docendarum plebium minime dabatur facultas. Unde christiana
 tas in diuersas hereses scissa est. quia non erat licentia episcopis in unum conuenire
 re. nisi tempore supradicti imperatoris. Ipse enim dedit facultatem christianis
 libere congregari. Sub hoc etiam sancti patres in concilio Niceno de omni
 orbe terrarum conuenientes iuxta fidem euangelicam et apostolicam. secundum post
 apostolos symbolum tradiderunt. Inter cetera autem concilia quatuor esse
 scimus venerabiles synodos que totam principaliter fidem complectuntur.
 quasi quatuor euangelia vel toride paradisi flumina. Harum Nicena syno
 dus. cccc. viij. episcoporum constantino Augusto imperante pacta est. In qua
 arriane perfidie condemnata est blasphemiam. quam de inequalitate sancte tri
 nitatis idem arrius assererat. consubstantialitatemque deo patri dei filium
 eadem sancta synodus per symbolum diffiniuit. Secunda synodus. e. e.
 patrum sub Theodosio seniore constantinopoli congregata est que mace
 donium spiritum sanctum esse negantem condemnans consubstantialitatem patri et
 filio spiritum sanctum demonstrauit. dans symbolum formam quam tota grecorum
 et latinorum confessio in ecclesijs predicat. Tercia synodus ephesina pri
 ma ducentorum episcoporum sub iunioris theodosio Augusto edita est. que Nesto
 rium duas personas in christo asserentem iusto anathemate condemnauit.
 ostendens manere in duabus naturis unam domini nostri ihesu christi personam.
 Quarta synodus chalconensis. dc. xxx. sacerdotum sub Marciano
 principe habita est. in qua Euticen constantinopolitanum abbatem
 uerbi dei et carnis unam naturam pronuntiantem et eius defensorem
 Dioscorum quondam alexandrinum episcopum et rursum Nestorium cum
 reliquis hereticis una patrum sententia perdamnauit. predicans eadem syno
 dus christum dominum de uirgine sic natum. ut in eo substantiam diuine et huma
 ne confiteamur nature. Hec sunt quatuor synodi principales. fidei doctri
 nam plenissime predicantes. Verum non solum in istis sed et in alijs mul
 tis concilijs temporum successu. varijs in locis celebratis. non modo acerri
 me disputatum fuit contra illos heresum inuentiones et sectatores. de quibus
 infra suis dicetur locis. sed et tremendis ac terribilibus sententijs et gra
 uibus censuris in eos est fulminatum. Ergo hijs missis et presuppositis
 tanquam prius et abolim studiosissime ventilatis animus est michi dum
 taxat eos quos inter lustrandum terras illas et perscurandum incolarum
 mores et obseruantias. comperi errores. puris recitare ueritate et simpli
 ci stilo designare. Eo potissimum fine ut talibus cognitis erroribus qui
 bus sancta illa sedatur terra. orthodoxorum animi magis ac magis inar
 descant. concitentur. confortenturque contra pessimos et prophanos hereticorum
 illorum sacrorum non tam inhabitatores quam maculatores. Ita ut si unquam
 deo uolente. ac sancta disponente ecclesia ulla ariserit oportunitas.
 perfidos illos exturbandi et exterminandi. ipsi veri christi cultores. ac christia
 ne religionis zelatores. more fortissimorum quondam et zelosissimorum

machabeorum. promptiores paratiores feruentioresq; inueniantur. pro
xpo. proq; eius vltiscenda iniuria. profide deniq; et sacratissime terre
illius expurgatione. animas suas ponendi. morteq; subeundi cum ho-
nestam tum etiam sanctam.

Ceterū vt ordinatius in rem veniam. primū omnium de sarracenis et
eorum legibus differere instituti mei est. Postac de aliorū varijs sectis
ex ordine dicturus. verūm quō sarracenōū error et prophana lex ama-
plius elucescat fiatq; cogniti euidentior. In primus de ipsoꝝ sarrace-
norum maledicto seductore scilicet Machometo pauca duxi p̄mittens
da videlicet.

Primo **Ortū** et origine sue natiuitate.
Secūdo detestabili vita et cōuersatione.
Tercio De eius secte pestifere introductione.
Quarto misera et infelici morte.
Quinto de articuloꝝ in alforano siue lege eius cōtentōꝝ enumeratio-
ne. et ipsoꝝ cōpendiosa improbatione siue suggillatione propter rudes
quosq; ne fabulas istas. diuina oracula putent. que nil prosus habent
fundamenti.

De ortū et origine Machometi **Primū Capitulum**

Tempore quō Bonifacius papa q̄rtus ecclesie romane
psidebat. et focas Imperiū administrabat. qui regnare ce-
pit Anno dñi. dc. quinto. vt tradūt hystorie. quo videlicet
tempore Cosdroe rex persarū. grauissima bella ecclesie mo-
uens. multas romanoꝝ puincias et ipam etiā Jerosolimam
inuasit. ac destruens ecclesias. sacraq; loca prophanās. inter cete-
ra que rapuit. etiā crucem sanctam pro parte ibi ab Helena relictam
asportauit. natus fuit ille p̄ditionis filius machomet. currēte iam dñi
ce incarnationis Anno. dc. sexto. sub die vicesima tertia mēsis Aprilis
Cuius natiuitatis exordiū. vite quoq; et cōuersationis mortisq; seriem

Machomet

omne libellus quidam qui in transmarinis partibus habetur famosus. sed et Vincetius beluacen. in speculo suo historiali li. xxij. ca. xxxij. et sequentibus multis. diffuse tradit admodum et copiose. ex quibus que sequuntur copendiosius sunt extracta. atque in ordine historie redacta. Fuit siquidem vir quidam in Arabia. cui nomen abdimenech. sarracenus genere siue Agarenus. Nam sarraceni proprie sunt agareni. vixit te non ex sara legitima consorte et cothorali abrahe. sed ex agar eius concubina descendentes. ex progenie scilicet ysmahelis. unde et ysmahelice etiam dicitur. cuius manus ut liber Geneleos testatur contra omnes et manus omnium contra eum. Hic ergo Abdimenech uxore sui ritus et cultus accepit (nam venerit uti ceteri arabes colebat) ex qua filium genuit. nomen illi imponens Machomet. quod interpretatum confusione facies proloqui. congruo certe presagio ei impositum qui sibi suisque perpetua compararet confusione. Hunc diem natiuitatis machometi solemnem habet sarraceni. et per dies septem continuos venerantur. crapulis et comessationibus rebusque venereis vacantes singulis annis. Ceterum natus machomet. paulo post utroque orbatus parente. pupillus et orphanus mansit. cuius miseris patrius suus cognomento abdemutalla. in tutela et cura eum suscepit. educavitque in Arabia in loco quodam cui nomen Salingia. Coluit et ipse machomet ydola cum omni domo et generatione sua. Cum iam infantilem excessisset etate iuuenis factus. cuiusdam nobilis et puditricis matrone vidue nomine Cadigan famulus effectus est. cum camelis eius et asinis in Syriam et alia loca finitima merceque deferens. donec tandem eam suo captam amore. et calliditate seductam duxit uxorem. Verum etiam legitur quod a primis uia sua etate mercator fuerit. atque cum camelis suis in egiptum et palestina cum iudeis et christianis pergens. ab eis verus et novum didicerit testamentum. atque magus perfectissimum euaserit. Et dum sic discurrens corozainam ingrediatur puincia. cui Cadigan que supra dicitur. et diuersas species aromaticas ad eam crebro afferret. cepit ei mulier ipsa familiariter adherere. quam ipse incantationum suarum perstrictam santasmate cepit paulatim in errorem inducere. asserens quod ipse esset summus propheta et nuncius dei. Suffragabantur autem verbis eius tam incantationum prestigia quam sue calliditatis ingenia copiosa. Quia opinione potens mulier a deo decepta fuit. quod cum vidua esset eum sibi assumpsit maritum. et omnia sua ei eradidit bona. De hoc ipse machomet in alforano suo testatur. scribens deum sibi dixisse in hec verba. Nonne tu fuisti orphanus. et collectus es in errore. et iustus ficatus es. pauper. et ditatus es.

De detestabili vita et conuersatione machometi. Secundum Capitulum

machometus autem in hec verba dixit. Nonne tu fuisti orphanus. et collectus es in errore. et iustus ficatus es. pauper. et ditatus es.

Dixit ubi se Machomet lo cupletatū eiusce mulieris opibus
vidit elatus animo. cogitavit sup omnē gentē et patriā illā
regnū sibi vsurpare. Sed dū hoc effectui dare facile nō posset
psertim cū paucos adhuc haberet fautores. arte ingenio vt
poterat utebatur. simulans se dei propheta et nūciū. quo vel sic regiam
tandē nancisceretur dignitatē. Cūq; sibi hoc modo prophete nomen fals
so assumpsisset. ingressus est ad homines qui tāto facili⁹ qualiter astu
cie machinatione decipi poterāt. q̄to longius ab omni sapientia et vsu
civilitatis. totinq; huane prudētie honestate p agros et villulas seque
strati. q̄d dei nūcius vel propheta esset. aut in quo cognosci deberet. de
niq; quid inter veritatē et mendaciū. inter fatuitatē distaret et prudē
tiam. discernere prorsus nesciebāt. Ad hos seducēdos. quorū dā (de quib⁹
postea dicemus) ope et consilio nō mediocriter confortatus. In primis
homines ad se pestiferos et viarū insidiatores fugitivos. homicidas. pre
dones. raptos. latronesq; attraxit. quos ad devia silvarū. acumina
montiū atq; proxima fontibus loca circūquāq; mittebat. Insidiari scē
negociatoribus et iter agētib; occidere et pdari eos. atq; diripere omnia
que vel negociationis vel necessitatis causa. bona portassent. Nā et ipse
quoq; met cū primo prophetie sue tpe. de civitate veniret ad mecha. ca
melum pauperi cui dā abstulit. atq; cū iam q̄draginta triū esset anoz
tali beneficio. pdicationis sue primordia dedicavit. Hij autē q; in mecha
erāt. magno eū odio psequēbatur. eo q; omnia eius maleficia nosset.
Quippe q; cū latro esset. et predo. prophetā se dei stultis hominib⁹ mētie
batur. Abijt ergo inde in quā dā civitatē destructā. quā ex maiori pre
paupes inhabitabāt in dei. in quā ingressus vt iusticie sue regulā. mo
dūq; sue prophēcie ostenderet. pupillis cuiusdā carpentarij filijs domū
vi abstulit. sibi in ea templū cōstituit. Ex hac civitate quot et quāta
mala. damna et bella. et viatorib⁹ et locoz incolis intulerit. quot etiā
ex suis socijs amiserit. longū esset euoluere. maxime tñ insidiarū assul
tus die et nocte agēs. viginti sex numero cōsilius sine cōgressus hosti
les in paupes. eo tpe gessit. nouē p se. reliquos p socios. Hec sue prophe
cie exordia fuere. Et q̄d deterius longe erat. si quis ei in huiusmodi ma
leficijs cōtradiscere aut eū redarguere psumpsisset. moy eū vel p se vel p
suos proditorie iugulabat. sicuti (q̄d certū est) inem quē dā iudeū in
lecto dormientē ideo pter ceteros fecit iugulari. q; se ab eo vituperatū
dicebat. Animaduertat q; q; rationis compos. si hec ad dei prophetā pri
neant. in quibus nil aliud q; fraus et violentia. atq; huani sanguinis
effusio (q̄d latronū est propriū) apparuit. Quis vniq; nō dico prophe
ta. sed qui vel modicā dei noticiā haberet talia fecisse auditus ē. An nō
poterat se de illo iudeo (vt reliqua silē) aliter vindicare nisi dormien
tem confoderet (q̄d auditu ipso horrendū est. Sed vnde hoc ei nisi a dya
bolo. qui et ipse homicida extitit ab inicio. Aut vbi est id q̄d de seipo in
alforano suo tradit. missum videlicet se cū pietate et misericordia. q̄d

quo modo verū vbi tanta in homines feritas. tanta crudelitas agebat-
 tur. Cetera plurima eius detestanda transeo facinora. q̄ ipm̄ fuisse pseus-
 do propheta et vas omnis iniquitatis euidenter cōuinceret. si p̄ ocio in
 mediū adducere liceret. sed rationē habendā pio lectori censui magis.
Hoc vnū ex multis velim adiectū. visu p̄fecto dignū. q̄ cū ip̄e quadā
 vice cū suis satellitibus p̄geret. cōtra eos qui sibi pro sua malicia obedī-
 re cōtempserāt. victus et vulneratus. labro superiori cōcussō. cōfractis
 genis. dentibz inferioz medio excussō. ac vultu miserabiliter dilacera-
 to. vix a socijs defensus euasit. Et cū se penumero diceret semp̄ se decem
 habere angelos custodes sibi a deo datos ne vnq̄ ledereetur. liquido ap-
 paruit. qz̄ mentita est iniquitas sibi. Quū profecto videri cuiq̄ potest
 quo pacto is dei nūcius et propheta haberi potuerit. cui? vt breui verbo
 omnē describam? vitā. alia nō fuit actio q̄ homines interficere et alic-
 na diripere. vt ostensum est. atqz̄ supra incestus et adulteria p̄petrare.
 qz̄ nūc paucis absoluem?. Erat siquidē ip̄e Machomet p̄ter tantā ty-
 rannidem omnīū hominū sui t̄pis impudicissimus atqz̄ impurissimus
 qui etiā suo alforano tale nō erubuit dedecus inscribere vt diceret (sicut
 patet legēti) tale donū a deo venibus suis datū vt quadraginta viros
 in coitu quātūlibet potentiissimos posset adequare. vbi quoqz̄ inter cete-
 ra rebus se odoriferis et potissimū mulieribus asserit delectari. Pudet
 profecto hoc in loco ad specialia descendere q̄ tamē illum porcū sine inse-
 rere prophēcie puduit minime. Quid enim turpi? q̄ qd̄ ip̄e de sua vxorē
 re que Aissa vocabatur legit fecisse. Hec enim cū pulchra esset et dedita
 libidini. a quodā cui nomen zaphagan. amabatur. q̄ et cōsuetudinariū
 cū ea adulteriū. ip̄o machometo scientē et cōsentiente agebat. Cūqz̄ sup̄
 hoc a quodā argueretur. qui diceret mulierū copīā esse. nec decere tantū
 hominē a muliercula dehonestari. dignāqz̄ eam fore repudio. Respondit
 machomet. nullā sibi ex omnibus quas habebat vxoribus illa esse ca-
 riorē. neqz̄ se vel de alioz̄ verbis vel de eius adulterio curare aut sibi
 dilectā dimittere velle. quinetiā in alforano suo eam affirmat innocen-
 tem fuisse et hoc sibi diuinitus reuelatū. De huiuscemodi vero suis turpi-
 tudinibus plura iam dicerem. nisi libellum hūc inhonestissimis verbis
 sordidare formidarem. per omnia similis factus est equo et mulo qui-
 bus nō est intellectus. Sed et sarracem (vt hodie est cernere) eū in hoc
 imitatur. homines omnino carnales et bestiales. vt latius infra patebit.

De tempore et modo quo Machomet sectam
 suam incepit. **Tercium Capitulum.**

Quod ad hystorie q̄ regnante iam Eractio. post focā Impera-
 torem. sub quo natus fuit machomet. sectam suā ip̄e incepit.
 Nam eractiūs iste cepit regnare Anno dñi. dc. tercio decimo
 et. xxx. annis imperiū rexit. Bene quidem a principio faus-
 iteoz̄ pro ecclesia agens et prole. sed male cōcludens. Na hēresi pessima

monothelitarū qui vnā tantū in xpo naturā dogmatizabant deprauat
tus. post multas victorias et gloriosos triūphos (de quib⁹ etiā partim
in historia sancte crucis habetur) a catholica fide aberrauit. Vnde diuis
na haud dubiū pmissione eius tēpestate sarraceni ipso machometo pseu
do propheta eis ducatu p̄bente a sedibus suis exiuntes. eractij imperi
um grauius deuastare ceperunt. Sic et **Homar⁹** machometi discipulus
vt dicit **Hugo floriacensis** circa finē imperij eractij. damascū et regio
nē **Phenicis** et **Jerusalē**. totāq; **Siriā** et **Anthiochiā** p̄ sarracenos occu
pauit. In quibus omnib⁹ locis erat tūc tēporis multi deuoti xpiani in
cenobijs. numero etiā centenario et ducētenario et interdū ampliori do
mino famulantes. qui iporū sarracenoꝝ gladijs ad celestia regna perue
nerūt. Circa finē itaq; eiusdem eractij vertente iam anno salutis. dc. xli.
machomet⁹ ppria nequaq; cōtētus malicia. nisi etiā velud alter draco
tartareus sue prophane doctrine aut legis cauda. terciā stellarū partem
de celo deiceret. ipaz suā nephandissimā sectā incepit atq; auctore diabolo
p̄fecit hoc modo. Nā vt superius memoratū est cū se cerneret regnū ara
bie p̄ vim cōsequi nō posse. p̄ simulatam sanctitatem id tēptauit. fingens
se p̄phetā et nūctium dei. Sed quoniā rudis et illitterat⁹ erat. prouidit
ei diabolus mille artifex. ac animarū nostrarū hostis p̄petuus. p̄ditissi
mos quosdā s̄ eruditos et doctos. tum ex iudeis. tū ex cristianis quie tē
tamq; omnis impietatis instrumēta assisterēt. atq; instructum in erroris
bus iugiter fouerēt. At inter xpianos p̄cipuus fuisse legitur monachus
q̄dam apostata vir bestial nomine **Sergius**. qui eum in nouo informas
uit testamēto. De hoc **Sergio** scriptū reperitur. q̄ cū in monasterio suo
grauius deliquisset. et ob id excommunicat⁹ et expulsus fuisset. eius sce
cōfusus pudore aufugit et ad machometū se contulit. Alibi quoq; legit
q̄ q̄dam multarū l̄arum cleric⁹ qui etiā **Anthiochie** archidiaconatus
fungebat officio. cū romam venisset. et dignitatē quandā quam ambie
bat obtinere nequisset. indignat⁹ plurimū et graui contra ecclesiā ira et
odio p̄motus. se huic machometo cōiūxit in regione **Cubēne** in qua cō
mixtim et gentiles et iudei cōmorabatur. Machomet vero artibus ma
gias intentus adhuc ydola colebat q̄n̄ hī ad eū venerūt. Nam hōꝝ pra
uo cōsilio ab inicio sectā illam incepit. Volens igitur sergius p̄dictus
aliquid facere. vnde monachis illis q̄ eum expulerāt recōciliari merere
tur (erat epi heretici nestoriani. qui dicūt virginem gloriosam mariam
non deū. sed hominē tantū peperisse) omni conatu et studio machometo
p̄suadebat. vt ab ydolis recedes. fieret xpianus nestorianus. q̄ dū astu
cia sua p̄fecisset discipulus eius machomet effectus est. et sergius se ob id
nestoriū nuncupauit. Cognito vero iudei q̄ multi etiā machomet⁹ ipse
ad qualemcūq; quasi vmbra xpianitatis monachū illū sequerentur et
pene id quod po stea p̄ machometū effectum est p̄ ipm nestoriū iam fieri
incepisset. inuidēs timētesq; ne in veram aliquādo xpianitatē macho
met et alij inciderēt duos ex suis peritioribus et ceteris astucioribus sub
iugerūt. quoz vnus **Audias** alter vero **Cabalabar** vocabatur. qui mas

Sec. 2. 1. 10

liciosa calliditate socios se eius esse fingentes. multa enim de veteri lege
docuerūt atq; in alforano suo (quo res confusior fieret) inscribi fecerūt.
Taliū itaq; cōplicū machomet doctus magisterio. alforanū suū legē
suā. vtriusq; testamenti coloratā auctoritatibus composuit. Veris qui
busdam. falsa multa et omnino absurda comiscēs. atq; venenū vt mo-
ris est omnibus hereticis sub melle abscondens. Quo sic vt p̄fertur con-
fecto. machomet porrectiori iam fronte. hysce videlicet armis munitus.
et socijs. se esse prophētā ⁊ dei nūciū ad eorū salutē missum diuinitus. au-
denter populis mentiebatur. asserens maxime ideo se missum. vt xp̄ias
noꝝ et iudeorū leges. q̄ rigide nimis essent ac seuerē. mitioꝝ p̄ceptoꝝ tē-
peraret promulgatione. Vt autē eius missioni. instar moysi. prodigia
quedā attestari viderētur. assignata die popūlū ad certū cōuocauit lo-
cū. vt legem suā in signis et p̄digijs susciperent qua deceret deuotione.
Tūc eo sermocinatē ad plebem. columba quedā alba q̄ in vicino erat
ad hōc p̄m fallaciter edocta. sup̄ humerū ei⁹ aduolauit. et grana quedā
in aure eius reposita vt erat solita comedens. quasi sp̄s sanctus legis
et verba q̄ loquebatur suggerere videbatur. Taurus quoq; vt fertur si-
mili inductus cōsuetudine. vt de manu ei⁹ pabulū acciperet. ad vocem
eius corā omnibus aduenit. et quasi noue legis mādata celius missa.
que ip̄e cornibus ei⁹ alligauerat detulit. omnū cū stupore et admirā-
tione ingenti. Sed et ciphos quosdā aureos et argenteos lacte et melle
plenos. quos ip̄e certis in locis terre latenter infoderat. quasi p̄ diuinā
reuelationē ibidē fecit effodi. ac populo velud in signū future habūdā-
tie. quā p̄ eius dē legis obseruantia mereri deberet. ostendit. Sicq; quasi
miraculis et magnalibus diuinis cōglatulantes et acclamātes. rudes
illos seduxit. ac ad legē suā quasi diuinā recipiendā p̄naciter animas
uit. Inde arabes ei adherentes regnū p̄sidis vt supra habitū est infesta-
re. ac demū orientalis imperij fines vsq; ad Alexandria inuadere sup̄-
eractū cepērūt. Porro propter huiusmodi sceleratissima foris facta sua
Machomet adeo pcussus. cepit frequēter cadere epileptica passione. que
vulgo morbus caducus appellat. vnde crebro p̄stratus in terrā mise-
rabiliter caput collidebat. ac spumās abhominabiliter sedū ac visu hor-
rendū spectaculū de se p̄buit. ita q; etiā ad tēpus omnino insensiret. amēs
effectus. Quō cernens cadigan vxor eius prima. opido tristabatur. eo q;
impuriſſimo homini et epileptico nupsisset. Sed et ceteri hōc cōperto in
eo scādalisabatur. Quos ille cōciliare sibi stūdēs. talibus eos callidissi-
mus nequā sermonibus demulcebat dicēs. Quoties gabrielem archan-
gelum meū cōtemploꝝ loquentē. toties claritatē atq; splendorem vul-
tus eius ferre nō sustinens vtpote homo carnalis et mortalis. deficio et
cado et rapioꝝ nōnūq; in extasim. a sensibus prostris alienatus. Credis-
dit mulier. sed et arabes omnes vsq; hodie in eo p̄seuerāt errore q; sedu-
ctor ille ex archangeli gabrielis (qui ei sepi⁹ apparuerit) ore. illas q̄s

eis tradidit suscepit leges. Sed excecavit eos proculdubio malicia
eorum. et demeritis suis obscuratū habentes intellectū. iusto dei iudicio
miseri errant atq; perditū eunt.

De misera et infelici morte Machometi. Quartū Capitulum.

Queterū postea q̄ ille pseudo propheta Machomet. primogeni-
tus sathane. multo plures suis dyabolics legibus mancipas-
tos populos puerit. q̄ vnq̄ aliquis heresiarcha seduxerit. ac
sanctus quisq; cōuertit. tandem infelici morte. actibus tamē
suis dignissima a quodā emulo suo vt in quibusdam reperitur histo-
rijs toxico infectus interiit. Vel vt alibi legitur morbo pleuretico per
septē dies egrotauit. sensib⁹ amissis. Septimo vero die resumptis pau-
sulum viribus. iratus est in eum grauit̄ halay filius abyta lib. prin-
ceps inter suos. eo q̄ sic sensum amississet. et idipm ei significauit. Tunc
ille rubore pfusus. iussit nullum aliū secū manere in domo. nisi alahas-
ker filium ab demutella patruī sui. Redeunte autē egritudine. septimo
post die infelicem exalauit anīmā. orcis moy tartareis dandam. Intū
muitq; venter eius et minimus sulis digitus incuruatus est. Fuit autē
obitus eius die lune. duodecima mensis primi. qui apud eos appella-
tur Rabeg Anno vite sue. lxxij. die quartadecima postq̄ ceperat egro-
tare. Vita ergo ipsius. lxxij. exiit annorū. quōrū viginti tres in pro-
phetia sua execrabilia expendit. Sed id hāud p̄mittendū censui. verū
quidem sed ridiculū sum. q̄ cum ipse adhuc viuens. p̄cepisset discipulis
suis et amicis ne eum mortuū moy sepelirent. quoniam die tertia post
mortem suā assumendus esset in celum. Ibiq; eo defuncto. p̄ceptis paz-
rentes a seba feria in qua obierat. non modo per tridū sed p̄ duodecim
dies prestolarentur si quis eū in celum deferret. longaq; fatigati exspe-
ctatione. nil aliud in eo quam intollerabilem cernerent supercrecere
fetorem. tandem nudū corpus sine honore indignantes sub terrā proie-
cere. Talis ergo fuit vita machometi. talisq; finis profecto miserabilis
Porro seductore illo et pseudo propheta sic mortuo. omnes facile eius
deprehensa falsitate (nam omnia que dixerat irrita et inania cernebāt)
reuerſi sunt vnusquisq; ad suam quam ante tenuerat sectam. paucis de
sua cognatione exceptis. qui se in regno succedere sperabant.
Eo quidem tempore fuit Abukker vir callidus et prudens. qui non

multo post regnū adeptus est. Et quod id filio abitalis nomine halay
principi inter discipulos et amicos machometi vehemēter displicuisse
adeo tamen eū rex obsequijs delinuit et blandicijs. vt sponte ei regnū
post se delegaret. Hic ergo eos qui auersi fuerāt a lege Machometica
omni ingenio ad eam reuocās. iterū eos errori et stulticie mancipauit.
Quidā enim metu penarū. quidā spe honoris. alij alterius cuiuslibet lu-
cri causa. omēs tamē simulatorie. nō ex animo. rediere. Iste quoq; suc-
cessor machometi iam dictus. calyptha a suis cognominatus. postea quod
in regno cōfirmatū se vidit. pdecessori suo templū equidem satis pcius
sum in mecha fieri fecit. et sumptuosam artificiosamq; maiore immodū
in eo sepulturā. Nam fertur quod sarcophagū in quo ossa machometi erāt
reconditi. vndiq; p circuitū circūdedit ferro. ac repositis clanculo mas-
gnis de adamante frustis in superiori pre templi. et sarcophago p vir-
tutē lapidis illius in ferū agentis. paulisper a terra elevato. suspensum
quasi miraculose in aere cernebatur. quo artificio delusi populi. crede-
bant eius corpus ob sanctitatē suā sic eleuari. atq; in eo errore sic demens-
tati semp pstitērūt. Verū Anno dñi. m. cccc. lxxx. vti certa et veridica
cōperi relatione. subito horrenda venit tempestas (diuina hāud dubiū
dispositione) micabāt fulgura. tonitrua terribilia resonabāt. ignis des-
cendit de celo. et grando ingens. in mecham et templū pferim. atq; ses-
pulturū illius maledicti seductoris cū corpore ei? in profundū terre vel
certe inferni detrusērūt. ita quod nullo deinceps modo aut studio potest in-
ueniri. Magna quoq; templi pars corruens. igni cōsumpta est. atq; ita
pseudo sui prophete reliquijs et corpe sarraceni priuati sunt et si intelli-
gere vellent vehemēter valde cōfusi. Sed induratū habentes cor in ini-
quitatibus. suū nequaquā possunt agnoscere errorē. ira dei manente sup
eos. Et q; sic rebelles sunt lumini. iusta dei sententia. tenebris obscuras-
tū habentes intellectū. et alienati a vita dei p ignorantia q est in illis.
propter cecitatē et duriciam cordis ipoz vt apostolus dicit. in tenebris
ambulant. in tenebras tandē exteriores ad suū damnatissimū prophe-
tam pellendi.

**De articulis in alforano seu lege machometica cōtentis. cū eoz cō-
pendiosa improbatione propter vulgares. Quintū Capitulū**

Alforanū machometi siue legem execrabilem et prophanā. si
quis (tantū nactus ocij. vt possit) diu et diu legerit releges-
ritq; quāsepe proprio profecto cōpertū exploratūq; habebit ex-
perimēto. quod tota illa scriptura adeo cōmixta est et cōfusa. vt
quicquid ibi est. totū sine cōtinuatione. sine cōpositione. absq; omni verbo
rū aut sentētiarū ordine vel colore. postremo absq; vllō sensu et ratione
positū videatur. ita vt nichil ibi sit. quod homini placere possit aut animū
oblectare. Nam si eloquētia consideretur. nemo tā turpiter aliquid arabice
scripsit. Quātū em ad sapientes arabicos scriptores quod est tota alforani

littera vel scriptura nisi digna risu barbaries. Ego nichil ibi video (si
 tamen esse potest aliquid) boni. Ita mala illic reperiri multa dubium non
 est. que vel stultus quilibet similiter aut certe multo elegantius fingere
 poterit. Esto tamen bona ibi videtur esse aliqua. ut verbi gratia. quod ali
 quando ieiunetur. oratur. et elemosine aliquae fiant. **T**u quid primum talia
 inuenta sunt a machometo. **Q**uanto sanctius. quanto honestius. quanto
 rationabilius. **M**oyses. helyas. et alij prophetarum plurimi. **J**ohannes
 quoque baptista. atque ipse omnium dominus saluator noster et ieiunauerunt et ora
 uerunt et misericordias impenderunt. et nos quoque ieiunare orare et ele
 mosinas dare ante monstruosam machometi prophetiam longis ante tem
 poribus docuerunt. **C**esset cesset machomet earum rex velle videri magister
 primum. quarum nec dignus fuit discipulus esse vel vltimus. et de his infra
 lacius. **C**eterum si quis forte obiciat in alkorano scriptum esse et ab ipso
 machometo predicatum legem hanc talem esse quam nec ab hominibus nec a
 demonibus fieri potest. **R**espondemus ipsum imprimis tales certe elegisse
 quibus eam daret rusticissimos videlicet atque rudissimos et prostris aggre
 sses. qui et nouiter de diuersis sectis venerant ipsamque adhuc linguam arabicam
 ad plenum ignorabant. qui omnino nulli essent discretionis ut eam
 diiudicare aut discernere nossent. **D**einde concedimus profecto per omnia et
 libera profiteamur voce. quod vere tam stulta tam inhonesta tamque irrationa
 lis scriptura. nec ab hominibus nec a demonibus fieri potest. **P**uto enim quod
 etiam demones talia scribere erubescerent. **I**dem in processu patebit magis
 magisque. **S**unt etiam in alkorano duodecim articuli ceteris principa
 liores ceteris. quorum succinctam narrationem et improbationem quoad sub
 copendio fieri potest ex quodam libello excerptam his inferere oportet. **D**uxi
 optimo respectu. quem quidem libellum. petrus quondam alfonsi inde confecit
 qui licet inter sarracenos nutritus fuerit. tamen iudaismo relicto ad fidem christi
 conuersus est circa annum domini millesimum centesimum septimum. in quo libello
 sarracenum quendam introducit eum redarguentem hunc in modum. **D**ixi non
 desino petre. cur paternam fidem relinquas (quod optime feceris) christianorum
 fidem delegisti et non potius sarracenorum. cum quibus se conuersatus atque nu
 tritus es. linguam intelligis. libros legisti. **L**ex enim illa probat esse lar
 gam. de presentis vite delicijs. multa comens mandata. gaudiaque repromit
 tens suis cultoribus ineffabilia. paucis denique et non multis oneratis eos
 preceptis. **P**rimus articulus. **N**amque in die tantum eos iubet quinque orare
Secundus. **A**nteaquam orientem ut profectam habeant mundiciam. precipit prepu
 cium. manus. brachia. os. nares aures. oculos. capillos decentissime. et ad
 vltimum pedes lauare. quo facto. publica voce precantur. unum confitentes
 deum. qui nullum simile sibi habeat aut equali. eiusque prophetam machometum.
Tercius. **D**ensem preterea integrum in anno ieiunant et ieiunantes noctur
 no tempore comedunt. diurno abstinent. **Q**uartus. **S**emel autem per singulos
 annos propter solam recognitionem ad domum dei que est in mecha iuben
 te. et ibi adorare eamque incosutibus regumetis circuire. **I**temque lapides

19
 29
 39
 49

per media femora retro pro lapidando dyabolo iacere. Hanc domū dicunt Adam cum de paradiso exulasset. domino extruxisse. et omnibus filijs suis (donec Abraham venit) locum orationis fuisse.

Qui videlicet Abraham eam instauravit. atq; in ea vota vouens dño sacrificia obtulit. Quā et filio suo ysmaheli post mortem reliquit. eiq; et omnibus filijs eius per multa annoꝝ curricula. donec Nachomet natus est orandi domus p̄mansit. Quo nato. deus eam sibi cūctisq; generationibus suis et sequacibus. hereditariam promisit.

¶ Quintus. Amplius dei aduersarios et eoz p̄phetas. iubentur p̄dare. captiuare et interficere modis demq; omnibus p̄sequi ac delere nisi resipiscere. et ad eoz fidē cōverti voluerint. aut indictū seruitutis censum p̄soluere. **¶ Sextus.** Absoluta demq; est eis et cōcessa omnis caro p̄ter porci carnē et sanguinē vel morticinū. ad vescendū. respuitq; quicquid in dei nomine nō fuerit cōsecratū.

¶ Septimus. Licet p̄ter hęc illis eodem tpe quatuor legitimas habere vxores. et repudiata qualibet aliā semp accipere. ita tamen vt nūquā quaternariū nūmerū transcendāt. In repudio quoq; id obseruatur vt eis vsq; tercio. quālibet repudiare et eam rursus liceat recipere. **¶ Impri-** cias vero et captiuas quot quis habere voluerit et nutrire poterit. licitum erit. et eas dem vendendi denuo. emendiq; liberā habet potestatem. sic tamen vt postq; semel gravidā fecerit. nequaquā eam vltorius iugo seruitutis astringere possit.

¶ Octauus. Conceditur insup eis vt de propria cognatione vxores accipiant. quatenus sanguinis sui p̄les accrescat. et fortius inter eos amicitie vinculum vigeat.

¶ Nonus. De possessionibus recuperandis. iudicia talia sunt inter eos qualia et apud hebreos. vt scz petitor testibus comprobet. ac negator se metipm expurget. Testes autē nullos nisi valde p̄batas p̄sonas suscipiūt. quibus scz credere fidemq; possint adhibere sine iuramento.

¶ Decimus. In alijs plerisq; iudicialibus mosaice legis custodiūt morem. vt qui hominis sanguinē fuderit. eadē pena p̄lectatur. Et quisq; in adulterio dephensus fuerit. cū adultera pariter lapidetur. Qui autē cū alia qualibet fornicatus fuerit. octoginta sustineat plagas siue flagella. Pari modo si q̄s de furto cōuincatur prima vice et sc̄da. verberibus castigetur. pro tertia vice manū. pro quarta autē pedem amittat. sed pro quinta suspendatur. Et qui homini cuiuslibet membrū abstulerit. digno redimat p̄cio. In alijs lex talionis obseruetur. oculum scz pro oculo. dentem pro dente r̄.

¶ Undecimus. A vino semp abstinere iubentur. quoniā seminariū et fomes omnis peccati esse probatur.

¶ Duodecimus. Promisit tandem deus sibi et fidelī suo p̄phete credentibus. legisq; illius obseruatibus mandata. paradysum. id est ortum deliciarum preterfluentibus aquis irriguum. In quo sedes perpetuas

Habentes arborum umbris protegentur. nec calore affligentur nec frigus
gore. sed omnium calorum et fructuum generibus vescantur. Quid quid
appetitus cuius suggeret. inueniet coram se confestim. Induentur seris
eis vestibus omni coloribus. in delicijs accubabunt. current angeli. pur
cernarum ministerio inter eos cum vasis aureis et argenteis vinum offer
rentes atque dicentes. Comedite et bibite in omni leticia. quoniam quod deus vo
bis promisit. ecce contempsit. Iugenturque virginibus spectiosissimis quas
nec humanus nec demoniacus violauit contactus. iacincti et coralli splen
dore forma prestantioribus. Hec bona credentibus dabuntur. Non credens
tibus autem deo et machometo eius prophete. erit infernalis pena sine fine
Quanti scilicet vero peccatis colligatus quisque fuerit. si in die mortis sue
deo et machometo eius prophete crediderit. ipso interueniente saluus erit

Hec et alia quod plurima. cum tu petre a puero. et ab ipis pene anabulis
nouisses scripta. et ab omni sarracenoque gente maxima celebratione ha
bita. Cur xpianam et non potius sarracenicam religionem es sectatus.
Responsio Petri alfonsi ad hoc. Quamquam inquit orationis tue contem
tus. plurimum decorus habeat. dulcedinisque. apud eos scilicet qui summum bonum
in delicijs esse putant. de me tamen id sperare te mirum est. ut ad id
persuadendum insteteris. in quo me nullatenus falli posse sciebas. Certum est
enim michi nec incognitum. quis Machomet fuerit. quomodo callida se si
mulatione prophetam confunderet. et ad hoc machinandum quod ei consiliarius
extiterit. Quod autem dicis me libros sarracenoque legisse. linguam scire ac se
inter eos fuisse nutritum. non ideo conuenit ut etiam legem sequar eorum.
quam si per singula que narraui mandata discurrimus. quantum rationis ha
beat aut fundamenti facile poterimus inuenire.

Primus. Quod enim quinquies in die Machomet orandum precepit. ideo
vtrique fecit quod suorum consilio et eruditione doctus (de quibus supra mentio
facta est) mediatrice inter iudeorum et xpianorum legem. suam voluit esse.
non quod prohibere sua. neque iussu aut adiutorio dei. sed propria duritia
et suorum temeritate et iniquitate. Iudei namque secundum legem ter in die orant.
Christiani vero septies. si iste medium ponens inter utrumque. nec ter nec septies
sed quinquies iussit orare.

Secundus. Quod autem priusquam orient manus et brachia ceteraque corporis
membra abluunt. id nequaquam ad orationem noscitur pertinere. Nam ad ora
tionem quidem mundari oportet intrinsecus. non extrinsecus. Mundicia
vero de membrorum ablutione pertinebat ad stelle veneris cultores. qui
eam adorare volentes. ad modum femine se aptabant. ora oculosque tergen
tes et huiusmodi. Quia vero in puncto stelle veneris (ut aiunt) macho
met rex effectus est. et per omnem vitam suam impudicissimus fuit. ideo hoc in ve
neris honorem fieri precepit. Igitur dum sarraceni frequenter corporum lotionem se
credunt purificari. apte sane hoc illis dici potest quod et iudeis similia facienti
bus dominus non ster dixit. De vobis ypocrite. qui mundatis quod de foris est. intus
aut pleni estis rapina et iniquitate. Quid enim prodest toties lauare manum

et pedes. extergere caput et ita orationibus insistere. vbi cor et animus occupata sunt in effusione sanguinis diripiendis substantiis alienis. vporibus quoque aliorum et filijs captiuandis. **Tercius.** Per mensem etiam ais integrum. in anno precepit Machomet suos ieiunare. quo vicia carnis restringat. Sed dic queso michi. quid prodest per diem ieiunare et per noctem terque quaterque comedere. optimis repleti epulis. libidinosissime abuti mulieribus. Hec certe carne non debilitat. non minuit concupiscentiam. sed augent sed corroborant potius. **D** ergo monstruosum ieiunium. Absit absit a nobis talis predicator ieiunij post quod in die expletum sic omni libidini. ingluuii. crapulis et comessationibus per noctem opera impedere precepit ut non ob aliud ieiunium instituisse videatur. quam ut postea voluptuosus et appetentius. omnium turpitudine libidinum exerceatur.

Quartus. vero semel in anno dicit eos ad domum dei que est in mecha propter recognitionem ire peregrinatum. ibique circuire. lapillos piscere. et tandem orare et domumque illam fuisse Ade et abrahe. scias. non eos id ex aliqua auctoritate habere. sed quasi commentum quoddam fuisse. Antea enim que legem suam Machomet predicasset. ydolis plena erat domus illa. Hic ergo gradum sisse et ego tibi apte monstrabo. qualis illa domus prius existerit. quod ibi fuerit sacrum. et cur illic ire et que dicta sunt machomet facere iussit. Duo filij loth Amon scilicet et Moab hanc domum honorabant. ibique duo colebant ydola. vnum ex albo factum lapide. quod mercurium. alterum ex nigro quod canos appellabant. Et istud quidem ex nigro lapide. in honore saturni. Alterum ex albo. in martis honore venerabatur. Et bis in anno ad hec ydola adoranda. eorum ascendebant cultores. Ad martem quidem quando sol primum intrat arietis gradum. quoniam aries honor est martis. In cuius discessionem ut mos erat lapides iaciebant. Ad saturnum vero quando sol primum gradum libere ingrediebatur. quoniam libra honor erat saturni. Sicque nudi ac tonsis capitibus thurificabant. Arabes quoque cum amonitis et moabitibus hec ydola adorabant. Longissimo post tempore veniens Machomet. pristina gentis consuetudinem nolens tollere. quasi mutato quodammodo more inconstitit optos regumetis domum circuire permisit. Sed ne videretur ydolis sacrificare precepit. Saturni simulacrum in pariete in angulo domus constituit. cum ne appareret facies. dorsum tantum extra posuit. ydolum vero martis quoniam vndique erat sculptum. subter terram misit lapidemque supposuit. Homnibus autem qui ibi ad adorandum conueniunt. lapides istos osculari precepit. et humiliatis tonsisque capitibus inter crura lapides retro iactare. qui et dorsa denudabant quod est signum pristine legis. et ad effugandum demones. se hoc modo lapides iacere dicunt. quos etiam in eo ritu potius venerantur. Et hec est illa preclara machometi industria. ymmo malicia ut cum a ceterorum cultu ydolorum suos inhibuerit. Istud tamen in honore venis apud mecham suam fieri permisit. quin etiam precepit. Ne ipsam domum suam venerem. in qua se potentissimum iactabat penitus relinquere sine honore. Cuius etiam rei gratia. diem veneris quam nos

sextam appellamus feriā. voluit a suis lege perpetua celebrem obseruari
(quod et sarraceni usque hodie faciunt) quemadmodum nos diem dominicam festi-
uamus. et sabbatum iudei. longe tamen alia et alia ratione.

Quintus Preterea dicit. Aduersarios dei et legis sue machomet iussit
sit predari. captiuare et interficere. donec vel credant vel censum persol-
uant. Atque id viam esse dei affirmavit. profecto scias. non id ex dei ope-
ribus habet aut preceptis. sed vel odio vel cupiditate id iussit. ut suos des-
truerent inimicos. Neque villo id pacto fieri debet. immo si quis alius
in sua velit conuertere fidem vel sectam. non id per violentiam. sed per
piam et rationabilem informationem facere debet. Multi certe ab olim fuerunt
heretici. quos tamen nec gladio nec coactione aliqua. sed fallacibus et
dulcibus sermonibus legimus vsos fuisse. Et omnes quidem ita fecisse
noscuntur preter machometum. qui gladijs qui violentijs. qui terrarum depo-
pulationibus. qui rerum omnium direptione. qui pessundatione facultas-
tum. etiam nolentes. suam cogit sub legem. Vbi ergo tua manet scriptura
o machomete in alforano posita. qua te in pietate et misericordia homi-
nibus missum asseruisti. Quales queso misericordia in effusione sangui-
nis. latrocinijs. predis aut moribus. vbi etiam est oro quod in alforano po-
sisti. dicens ad teipsum. Si dominus deus tuus vellent. totius seculi gentium
vniuersitas crederet. Cur ergo credere cogis. cum nullus credat etiam tuo
testimonio nisi dei voluntate. Sed dico quod non modo in isto sed et in ple-
risque alijs tua sibi ipsi contraria et repugnans est scriptura alforan. ut
facile patet discurrenti per eam. Neque id tibi sufficit nisi etiam viam dei esse
predicares. Absit absit hoc a deo. ut talis sit via eius. qui ab initio fecit ho-
minem rectum. ac in manu consilij suum reliquit. morte apposita vel vita
ut libero arbitrio quod vellent eligeret. Nec quisquam de plebe eius vnquam fuit
qui fecerit talia aut mandauerit fienda. via certe dyaboli est. cuius tu mem-
brum es. et quidem preclarum. Hoc tamen hic velim adiectum. Quod enim hodie
sarraceni presertim turcomani id non obseruant. hinc reor esse. quia vnus
quisque in sua fide credit posse saluari. et id ex alforano se dicunt habere.
quod iterum priori (quod nunc impugnamus) mandato penitus est aduersum.

Sextus Amplius cur Machomet porcum comedi vetuit. ego quidem
ob aliud non arbitror. nisi forte ob aliquam inter eos et christianos diffe-
rentiam habendam. Nam quod iudei a porco et quibusdam alijs carnibus
prohibiti sunt. ratio certa apud eos est. quod licet nos christiani ad litteram
non seruemus. implemus tamen mystice. quibus in nouo testamento
omnia per christum sunt reuelata. qui conditor vtriusque est testamenti. qui
et per apostolum suum dixit. Omnia munda mundis et nichil reiciendum
quod cum gratiarum actione percipitur. Pudet hic fatuam istam et falsam omni-
no adducere rationem. ob quam porcum suis prohibuit. quia videlicet ut ipse
in alforano dicit. porcus post diluuium ex fimo cameli fuit procreatus.
et ideo immundum animal estimauit. cuius tamen contrarium habet in dia-
logo suo ad Abdiam iudeum. sed hec quoniam fabulosa proorsus sunt transseo.

Septimus Ceterū illam turpitudinē quis nō exhorreat mox audita
quā nō erubuit machomet in alforano ponere. de habendis videlicet q̄
tuor vporibus tpe vno et eodē et repudiata qualibet. ex qualibet causa
de alia ducenda. Hāc certe legem etiā bruta animalia si loqui possent
turpissimā proclamarent. Sed quid mirū si alijs q̄tuor habere vporēs
indulset. qui ipse vtpote canis immūdiſſimus quindecim habuit inge
nūas. Ancillas vero et cōcubinas sine numero. quas omnes zelotipie
amans spiritu. inclusas custodiebat ne ab alijs viderent̄ rē. neq̄ hīs
erat cōtentus. s̄ et aliorū vporēs sibi placitas adulterio polluere nō ve
rebat̄. Et cū de hoc a multis argueretur. atebat sibi soli hōc priuilegiū
a deo fore cōcessum. vt prophētas et virtutis filios ad dei cultū propaz
garet. retorquēs bestia impudentissima suā luxuriā in deū. vt patet in
alforano legenti. **Q**uā etiā empticias et captiuas quaslibet et quocūq̄
habere. emere quoq̄ et vendere pmisit. manifestū est id omnino fore ad
ulterinū. qz multotiens emit pater stupratam a filio et e contra.

Sextus Quid vero mirū q̄ incestū nequa q̄ prohibuit. sed de cogna
tione propria vporēs ducere amuit. qui et sodomiam admisit nō modo
circa masculos aut feminas s̄ etiā cū bestijs vt liquido patet in alfora
no capitulo. ij. vbi ita habet littera in forma. **C**ontineatis vos a mulie
ribus in mensuris et nō accedatis ad eas donec mūdentur. et dū mūn
date fuerint accedite ad eas pte qua volueritis. Et iterum ibidem dicit
Vporēs vestre sint vobis tanq̄ vinea. excolite ergo eas qualiter cum q̄
libuerit. Et adiūgens venenū pessimū dicit. qz re propria ad omnē vo
luntatē et voluptatē suā quislibet potest vti. Et iterū in alforano capi
tulo. xliij. dicit **D**eus cōtulit vobis animalia vt ex eis quedā equitas
retis quedā comederetis. et ex eis iuuamēta haberetis. et vt p ea exequet
remini ea que in cordibus vestris proponeretis. Et licet vos sarraceni
reptus istos et similes passus in alforano. exortis quibusdā expositio
nibus palliare et fucare conemini. tamen apud sapientes vestra expositio
merito floccipendit̄. Cum etiā de ipso vestro seductore legatur. qz cū
quodā tpe iter faceret mulierē que sibi casu obuiam venit in via oppri
mere voluit. q̄ qm̄ facinus horrens restitit. asinā suā porcus ille impū
rissimus sodomitaq̄ sedissimus est aggressus. dicēs pro sui excusatione
ad socios qz mulier illa coitū sibi negando amplius peccauisset q̄ si cen
tum homines occidisset. pro eo qz ipse eam eū prophēta dei impregnaſſet.
Unde et vsqz in hodiernū tempus. sarracenoz facie mulieres. peccatū
illud ab illa cōmissum muliere. deflere ferūtur. q̄ prophēta dei hōc modo
impediuit. Huiusmodi autē insanias et nebandissimi Machometi
vestri flagicia fateor ob honestatē et stultū verecūdiam silencio trāsissē.
ni tibi ipse me reddere rationē coegisses. cur legem vestrā a tali datā les
gislatoze nō elegisses potius q̄ xpianoz. que castissima. q̄ omnibus vir
tutibus. omni quoq̄ honestate refertissima. sacratissimaq̄ existens. vt
pote a deo ipso data. longe alia est a vestra. **L**ex siquidē dñi psalmista

teste immaculata. cōuertens animas testimoniū dei fidele. sapientiam
prestans parvulis. Ac vestra porcina et nec digna dici epicurea. omnium
spurcissima facile cōprobat. dino scitur q. Jamq; ultra pergam.

Nonus. Id qd postea de iudicijs et iusticijs vestris adieceras. hanc
impentiarū impugno.

Decimus. Laudo quoq; quin tantis mulctatis penis adulteros et
fures. sed et addam. vni hoc solum. qz si cūcti apud vos adulteri lapidi
bus deberent obrui. pauci ex vobis superstites in vita essent mansuri.
quippe qui nulla recta lege. maximoa cōtrahitis. sed potius adulte
rina habetis. Ad rapinas quoq; et furta estis promptissimi. et ideo cō
sulte satis. Nachometus vester simili assuetus vicio vt supra habitū ē
mitiores censuit penas adhibendas ne a sua maledicta lege diffugeretis.

Undecimus. Q. autē a vino suos exceptis ieiuniorū diebus. abstinere
voluit. in promptu causa est. qz et regio ipa vestra calidissima omni
no sit. et ob id frigida appetibiliora magis. qz ipse vester pseudo pro
pheta cuti sue timuit. ne videlicet sui vino estuantes. insultu in eū fecis
sent aut occidissent. quēadmodū et alie gentes aduersus suos sepe insur
rexere tyrānos. Nam sarraceni facillime ex ipso vino inebriantur. mode
ramine nullo seruito. Pretereo hic p pudore atq; ptermitto. phibitio
nis vim causam illā fabulosā et fatuissimā proferre in mediū. quā ipse
in dialogo ad Abdā iudeū assignauit scz de duob; angelis. qui aroth
et maroth appellabātur. qui inebriati vino et muliere quandā cogno
scentes in penā. in puteo lebil vsq; in diem iudicij sunt suspensi capitis
bus demissis. Ego enim cōfundo: talia etiā scribere recitando. que deli
rus ille asserere veritus nō est.

Duodecimus. Ita et que de paradiso predicauit. vana omnino sunt.
neq; vlla possunt ratione cōprobari. vt infra diffusius patebit.

Sequitur de sarracenis deq; eorū moribus et erroribus

His nostris temporibus et iam pridē morātur Ierosolimis di
uersi cultus et ritus homines videlicet Sarraceni Iudei et
xpiani. Serū sarracenoꝝ triplex est differentia pnotanda. p
mxtenda q. Quidā enim vocātur Thurcomāni. et hij morā
tur ad plagam aquilonarē ciuitatis Ierusalem sub imperatore turcoꝝ.
Et hij multa ecclesie sancte romane crebro inferūt mala. Quidā vero
appellantur Marrochiani. et hij inhabitāt Affricam magnā. sunt q; ad
australem partē vrbis Ierusalem sub dominio et ditione regis eorum
Marrochij. et ex hijs duabus nationibus nemo est Ierosolimis hodie.
sed neq; in terra sancta. nec aliquā ibi habent potestātē aut iurisdictio
nem. Alij vero nūcupantur Soldanini. et hij proprie morātur Iero
solimis. qz hac tempestate. ciuitas ipa Ierusalem. et terra tota pmissio
nis est sub ditione regis soldani. q; cōmuniter residet in magna Cayro.

*Tris
Sarracenoꝝ
p.
Turcomani
Marrochiani*

Soldanini

Omnes he nationes sub prop̄hana lege maledicti Machometi viuunt et omnes nomināt se sarracenos. vel q̄ ex sara se genitos p̄dicāt et glo-
riantur. vel sicut gentiles aiūt q̄ ex origine syroꝝ sunt q̄si syrigene. ipsi
et cedareni a cedar filio ysmahelis. s̄ proprie ysmahelite sunt. et agareni
censendi potius q̄ sarraceni. utpote ab agar et ei⁹ filio ysmahelē origi-
nem diicentes nō a sara. Horū sarracenoꝝ mores et obseruatie in cres-
cendis agendis et speradis inferius late satis habentur in articulo. iij.
ideo hic transeo. Hij Jerosolimis in sua habent possessione templū sa-
lomonis et ipm plurimū venerātur. q̄ licet primo a Nabochodonosor
destructū fuerit et postmodū a romanis p̄ Tyrū et vespasianū. et iterū
ab imperatore Helio adriano qui et Jerusalem totā funditus euerit
atq̄ denuo instauratā a se anno imperij sui. lxx. ex nomine suo heliā
appellauit. A uiris tamē fidelibus. subtriti postea et rotūdo ope templū
artificiose fuit reedificatū. Aliud quoq̄ habent templū in suo usu sarra-
ceni. in honore uirginis gloriose edificatū. in eo loco prope templū Sa-
lomonis. in quo ipa post p̄sentationē suā in templū p̄dictū in cella qua-
dam manens diu deuotissime uixit donec sancto Ioseph fuit desponsa-
ta. Nam templum salomonis p̄dictū cū atrijs suis usq̄ ad locū illum
quondā porrigebatur. Et in utroq̄ tēplo dicto. sarraceni nullas proz-
sus immūdias sustinēt aut sordes. s̄ neq̄ patiūtur xpianos in aliq̄
eoz introire. Innumeras pene habent lampades in templo salomonis
die noctuq̄ ardentē. Quēcūq̄ ibi inueniūt xpianū indilate vel fidem
abiurare cogūt vel occidūt. Postremo ipsi sibi uia p̄cludētes salutis. nul-
lum cōtra suā sectā p̄dicantē admittūt aut disputantē. s̄ solo eā gladio
materiali defendūt. Apostatantes etiā ab eoz moy interimūt.

Circa sectam sarracenoꝝ et eius sacrilegū actorem quedā occurrūt
attendenda que ad maiorē informationē fidelū p̄sertim simpliciū sunt
studiose notanda.

- Primū de eius secte inicio seu inchoatione.
- Secūdu de falsis et ficticijs hui⁹ secte fundamentis.
- Terciū de erroribus et vicijs multiplicib⁹ in ea cōtentis.
- Quartū de ratione et causa quare multitudo tanta gentiū ad ta-
les tantosq̄ errores cōfluxerit.
- Quintū de diuturnitate duratiōis eius.

Circa primū sciendū q̄ licet omnes historiographi cōueniāt
in hoc q̄ tpe eraclij imperatoris circa finē uite sue. hec secta
nephanda habuit iniciū ut supra habitū est. nō tamen omes
cōueniūt de modo. causa et occasione huiusmodi inicij. Vis-
detur tamen michi q̄ hoc tradatur sufficienter in quadā historia breuī
fratris Bartholomei de luca q̄ de historijs ysidori et Richardi et Mar-
tini multa collegit ad hoc p̄tinentia. In qua quidē historia habetur q̄
causa seu occasio ex qua huiusmodi error sup̄sit principiū fuit magna

96
tiramis eractij imperatoris q̄ post victoriā de Persis habitā in superbi-
am eleuatus et nimia cupiditate accēsus nimis p̄mebat Persas et Ara-
bes et Caldeos et alios confines eisdē in tributis et alijs exactionibus
grauib⁹ et inordinatis. Ex quo populi illarū regionū inclinati fuerūt
ad resistendum exactoribus imperatoris. quod tamen nō audebat cōmit-
tere timētes eius tirānidem et magnam p̄tatem. Sed machometus qui
maxime audacie et versucie erat et etiā magicis artibus eruditus se eis
adiuixit. qui inueniēs disposicioē geneciū predictarū ad rebellandum ro-
mano imperio eos incitauit ad cōmittendam p̄dictā rebellionē. specia-
liter in denegandis tributis sub colore liberādi illas gentes a predictis
exactionibus. Unde et gētes ille acceperunt cū ducē et capitaneum sub
quo sepe rebellauerūt collectores imperij. de quibus p̄dictus machome-
tus obtinuit multas victorias. et vt firmitus huiusmodi principatū seu
ducatū sibi vsurparet. conatus est dare eis nouū cultum et ritū sub quo
in dicta rebellionē p̄seueraret. Unde cōsilio seu suggestione cuiusdā hereti-
ci monachi Sergij nomine accepit quedā quasi prima sacramēta legis
mosayce et quedā euangelij xpi vt supra p̄t̄ vt sic crederetur a rudibus
populis esse cōseruator vtriusq; legis seu testamēti. Unde recte conside-
ranti hec secta nephanda p̄prie assimilatur secte seu ydolatrie Jeroboā
in suo initio de quo agitur. iij. Regū vij. vbi habetur q̄ p̄pter fatuitatē
Roboā qui respiciens cōsiliū seniorū et iuuenū acq̄rescens deliramentis
minatus est populū aggrauare in suis exactionibus. Jeroboā accepit
occasionē rebellandi regi. et deinde p̄uertendi populū a cultu diuino. q̄
quidē error p̄seuerauit in decem tribub⁹ vsq; ad earū totalem trāsmi-
grationē seu p̄ditionē. vt planius habetur tercio et q̄rto Regū libris.

Post vero huiusmodi iniciū in p̄dictis regionibus habitū multe alie
gentes sunt cōmote ad adherendū p̄dictis sub colore p̄dicte libertatis et
specialiter de radice montis caucasi egressa est gens p̄fida cōtra eractiū
que quidē gens nabotha vocatur. que scdm̄ Jeronimū Anabaioth p̄ri-
mogenito ysmaelis descendit. que gens deuastauit regiones imperij vsq;
in Syriam et iudeā. Deinde p̄mittente deo et malicia humana crescite
totā Africā et deinde hispaniā fere occupauerunt. Et licet ab hispania
diuina misericordie opitulante et probitate regū hispanie pro deo mili-
tante pro maiori p̄te sint eieci. adhuc tamen hodie ad exercitiū bonorū
aliqua radix germinās remanet.

Circa secundū sc̄z de falsis et ficticijs hui⁹ secte fundamentis.

Sciendū q̄ seductor p̄dictus attendēs q̄ tpe illo iā ydolatria fue-
rat ab orbe exelisa p̄ doctrinā apostolorū et discipulorū xpi p̄ro-
p̄tū prophetatū fuit ysaie. ij. capitulo de tpe xpi vbi habet. et ydo-
la penitus cōterentur. Similiter et cosdroe qui se fecerat vt deū
adorari cū eius sequacibus. fuerūt p̄ eractiū deuicti et suppressi. nō inue-
nit aliū modū introducendi ritū et cultū nouū nisi fingendo se legis di-
uine hactenus approbate cōseruatorē et executorē. Et q̄ lex diuina

edificata est sup fundamentū apostolorum et prophetarum. ideo fingit se
esse prophetā et apostolū. Unde hijs duobus nominibus cōmūniter apud
omnes qui hūc errorē fatentur seductor ille appellatur. Vocant enim
eū prophetā simpliciter quasi antihōnomatice. vt intelligatur eximius
prophetarū. Vocant etiā eū nūciū seu apostolum dei cōmūniter in suis
oratorijs execratis. vt vtriusq; legis cōseruator atq; eruditor estimetur
Prophetā scz respectu antiqui testamenti. Apostolū vero respectu noui.
Recte igitur in reuelatione facta beato johāni que habetur Apo calyps
·xiiij· figuratur p bestia ascendente de terra. qz bestialiter viuens de genz
tibus et cognationibus terrenis ad sublimen potentia mūdānā ascen
dit. Dicitur etiā habere duo cornua similia agni. qz sicut veritas euāge
lica p duo cornua fuit diuulgata. scz prophetica et apostolica. sic fals
itas sarracēna fuit ampliata p dictū seductorē. fingente se habere p
dicta duo cornua simul vt dictū est. Unde notanter dicitur duo cornua
similia agni. ad ostendendū q nō erant vera cornua agni scz eius pro
phetia et apostolatus. sed similia. id est ficta seu simulata. Et notandū
q sarraceni hęc duo cornua falso nituntur fundare in dictis vtriusq; tes
tamenti. De cornu enim prophetico allegant illud Deutro. viij. capis
tulo. prophetā suscitabo eis etc. qd dicit de p̄dicto adimpleri. De secūdo
vero allegant illud Johānis. viij. capitulo. paraclitus autē spūs san
ctus quē mittet pater in nomine meo ille docebit vos omnia. Sed fals
itas vtriusq; allegationis euidenter hic perpendi potest. Nam in pri
ma manifeste habetur de medio fratrum tuorum. qd nō potest de p̄dicto scz
ductore intelligi quē ipsi cōfitentur fuisse ysmahelita. In secūda autem
manifeste habet q ille q mittendus erat habebat docere oēm veritatē et
suggerere omnia q xps pcepit. Constat autē q doctrinā euāgelicā pre
dictus seductor quantū in se fuit subuertit. vnde de illo nō possunt alijs
quo modo verificari verba p̄dicta. Similiter illud qd legit Luce. xxi.
capitulo. Ego enim dabo vobis os et sapientiā cui nō poterūt resistere
oēs aduersarij vestri. nō potest intelligi de p̄dicto seductore. qui nullo
modo docuit veritatē. nec ipse et eius sequaces p sapientiā resistūt. sed so
lum p violentiā et potentia armorū. vt p experiētiā patet. et in suo al
forano habetur expresse q deus mādauit sibi vt p gladiū cogeret popu
los ad recipiendū fidem suā. Ad designandū autem seu fingendū q ipse
esset vtriusq; testamenti cōseruator et sic haberet tanq; prophetā. et apo
stolus pcepit seruari primū sacramentū veteris testamenti scz circūci
sionem. et primū noui scz baptismū. Omnes enim sub p̄dicta secta errā
tes masculi circūciduntur et tam viri q; femine baptisantur aqua. In
vtro q; tamen errauit manifeste ab vtro q; testamento. Nam circūcisio
que octaua die p̄cipitur fieri. vt leuitici. xij. capitulo patet. In etate ad
ultra. iuuenili et ultra p ipos fit. et sic p̄dicta circūcisio non est mosaica
prout voluit fingere. sed ysmahelitica seu nabaiotica. Baptismus autē
qui scdm veritatē apostolice doctrine nō iteratur. qz cum sit generatio

spiritualis. correspondet generationi carnali q̄ nō est nisi vnica. Vnde ad ephesios. iiii. Vnus dñs. vna fides. vnum baptisma. Nam scdm glo sam vna xpi mors vniū baptismū cōsecrauit. ipi vero fatuantes. sepe et sepiissime baptisantur seu aqua abluuntur p̄ immūdijs tantū corpo raliū. Nam de spūalibus immūdijs minime curant et sic dicentes se cōseruare vtrāq; legem. vtriusq; se manifestat corruptores. et sic patet q̄ hui⁹ secte fundamēta sunt falsissime fictiones et inania deliramēta.

Circa terciū articulum de varijs erroribus et vicijs multiplicibus in lege machometica contentis.

Notandū q̄ summam Alkoranū perstringendo. inueniemus q̄ Machomet q̄ periculo se errauit. et circa credenda. et circa agenda. et circa speranda. In primis equidē circa credēda vt in plurimū famosū hereticorū errores est secutus q̄ hinc manifestū est. Nā diuinatū psonarū trinitatē. sed et in xpo ihesu deitatem negat. licet cōcedat ipm creaturā ceteris omnibus sup̄eminentem. et sanctissimū atq; virtuosissimū inter omnes homines fuisse. intantū q̄ ipm nominat verbum dei et spiritū dei et animā dei. hīs vocabulis equiuoce vtens. Negat etiā hūanitatē in xpo. ipi verbo ypostatice fuisse vnitā. quāq; cōcedat q̄ fuit de virgine sine patre natus. Tradit quoq; ipm nequaq; a iudeis occisum. sed quendā aliū similem eius. q̄q; deus ipm ad se transtulerit. et q̄ apparebit de nouo circa finem mūdi. et occidet anticristum. et postea faciet eū deus mori. Cōmendat virginē gloriosam Mariā multum. et eam absq; virili semine xpm affirmat cōcepisse. virginēq; p̄māsisse in partu et post partū. non autē deū genuisse. sed hominē dūtaxat. Sarraceni quoq; eam plurimū venerātur et honorant. beatissimū etiā xpi p̄cursozem Johannem baptistā. eo q̄ xpm baptisauerit. et sanctissimam duxerit vitā. Ea que habentur in libro apocrip̄o de infantia saluatoris miracula. omnino vera fuisse credūt. De alijs veris miraculis eius parū curantes. Afferit etiā Machomet in alkorano q̄ p̄ legem suā etiam demones saluari possint. q̄q; multi ex dyabolis facti sunt sarraceni. Preterea in deo et in angelis corporeitatem ponit vti ex multis fabulis suis facile sit creditū cognitūq;. Potissimū tamen id narrat. q̄ cum ipse inisset ad deū qui eū vocauerat per gabrielem. imposuit ei de⁹ manus. et sensit tantā frigiditatem tactus a deo inter humeros q̄ vsq; ad dorsi spinam frigiditas ipsa puenit. Sed hec omnia eadem vti q̄ sunt facilitate cōtemnenda quā ponitur. neq; enim aliquid habent rationis aut fundamenti. vt pote quo ad aliqua nō solum euāgelice veritati. sed et philosophie naturali aduersa et rationi.

Circa agenda vero quantum errauerit Machomet. ex superioribus liis quidō patet. Preter ea tamen id etiam notandū. q̄ sarraceni circūcisionem obseruant. anno terciodecimo filios suos circūcidentes. quo etiam anno ysmahel pater eorū legitur fuisse circūcisus. Genesis. xvij. capis

tulo. Sed circūcisio quid ad eos ptineat scire nō possum. cū nec macho
met ipse circūcisus fuerit. nec in alforano aliquid de ea dixerit nisi for
te Abraham in hoc se sequi dicant. Sed cū se ysmaselis iactitent filios.
et abrahe a deo dicatur. Non in ysmaselle sed in ysaac reputabitur tibi
semen. quid ad eos de semine abrahe. qui ad ysaac nullo ptinent modo.
Si dicant xpm fuisse circūcisum. quid ad eos qui xpiani non sunt sed
neq; iudei. Ceterū pter superius memorata. sarraceni id enixissime ob
seruant q; in singulis opidis et villis. ter in die et ter in nocte. p deput
tatos quosdā ex altis turribus hoc faciūt proclamari Lex machometi
sancta et iusta est. et ipse summus propheta a deo in salutē populorū mis
sus. Omnesq; id audientes respondent Amen vel ita est. et id eis suffice
re dicunt ad salutem. Dant nichilominus elemosinas quibusdam ex
suis quos reputant sanctos. Sanctus autē apud eos existimatur qui
ab utero matris fatuus nascitur. et in ipsa fatuitate vsq; in senectam ps
seuerat. vel qui post multos longo tempore patratas nequicias paup
tatem assumit. Hij autē libera omnū licentia. per domos vadūt. coz
medūt et bibūt. atq; ad mulieres ingrediūt. quarū si aliquam im
pregnauerint. credūt ipi sarraceni q; puer ille sit sanctus anteq; natus
Ieiunant non nisi semel in anno modo superius exposito. Alias nec
cofitentur peccata sua. nec aliquid habent sacramentum. nec decimas
dant. nec aliquas faciūt oblationes. nec aliquid diuinū officium ha
bent. Sed dumtaxat breuem in die exfoliūt orationem. versus meris
diem ter se profunde inclinātes vsq; ad osculum terre. et iterū se leuātes
Ante orationē autem pmittunt lotionem. vt superius declaratum est.
cum aqua pura. q; si aquam habere non possunt. terra se abstergūt. cre
dentes miseri per hoc se a quolibet etiā quantūlibet enormi crimine mis
datos. quo errore ad omnia mala procliuiores reddūt. dum ad artio
rem se putant penitentiā minime obligatos. Duas peregrinando visi
tant ciuitates quas reputant sanctas. Mechem videlicet. de qua super
ius habitum est. et Jerusalem quā in multa habent veneratione. pro
pter templū Salomonis qd ipi rupem appellant. Duas vero alias ex
aduerso. detestantur valde ciuitates. Romā scilicet et Antiochiam. ob
causas cuiq; erudito haud incognitas. De ceteris virtutibus. puta hū
militate. patientia. castitate. misericordia vel caritate dei aut proximi.
et huiusmodi nil prorsus inuenies in alforano relatione dignum. nisi
q; machomet multum comendat psalteriū et prophetas. Moysen pci
pue. quem magnū asserit fuisse prophetam. xpm vero maiorem. seipsum
autem maximū. Job quoq; laudat et legem moysi. super omnia autē
euangeliū xpi. Et dicit q; xpus de eo prophetauerit in euangelio dicēs
Annuncio vobis de nūcio dei qui post me venit et nomen ei⁹ est Macho
met. quod quidem nomen suū. asserit esse scriptum ab eterno in throno
dei in superiori parte ad dexterā. Hec et multa talia visu pfecto digna
in alforano continentur.

Sed quia nichil horum in lege diuina: veteri vel noua habetur ut est manifestum. et ipse frequenter precepit legem et euangelium seruari. ideo finxit aliud notorium mendacium dicens quod iudei corruerunt legem moysi et prophetarum et christiani euangelium quod nichil remansit de veritate legis et euangelij nisi quantum in alforano habetur. **Cum** quidem fictionis falsitas licet euidens satis sit apud doctos. propter simpliciores tamen quosque clare ostendi potest hoc modo. **Nam** talis corruptio scripturarum puta veteris et noue legis. aut fuit vniuersalis et manifesta. Aut particularis et occulta. **Non** vniuersalis et notoria. quia sic alie nationes id sciuisent et fuisset corruptio illa omnibus cognita facta. quod est manifeste falsum. **Neque** potuit esse particularis et occulta. quia sic aliqui saltem codices remansissent incorrupti. quod iterum ex eo falsum patet. quia in omni lingua et natione inueniuntur lex et euangelium vniuniformiter scripta. **Item** lex apud hebreos est in propria sua lingua et littera. qua fuit in monte synai patribus data. sed et posteaquam a terra promissionis fuerunt expulsi et per orbem dispersi. eandem ubique habent legem sine aliqua variatione. **Translaciones** quoque per septuaginta interpretes iussu proloomei regis egypti facte. adeo in sententia vniiformes fuere quasi vno ore et calamo conscripte fuissent. quod efficacissimum est argumentum incorruptionis veteris legis. **Multo** autem minus huiusmodi corruptio potest noue legi applicari. quod hinc patet. **Nam** quatuor sacra euangelia que per orbem terrarum fuerunt diuisa. et aliqua hebraice. aliqua grece. quedam latine conscripta. postea fuerunt a pseudo apostolis et hereticis multipliciter impugnata. suffragantibus eis nonnullis imperatoribus aliisque potentissimis viris. heresibus infectis. et tamen diuina optulante gratia. incorrupta semper et illesa manserunt. non sine signis et diuinis prodigijs. **Unde** et hodie non solum apud latinos. sed et apud grecos qui nobis grauiter aduersantur. sacrorum textus euangelicorum vniiformis habetur. nemine discrepante. **Ex** quo concluditur quod predicta Machometi fictio non modo est falsa sed et contra ipsum facit non minime. **Quomodo** etenim mandat legem et euangelium obseruari. **Non** equidem ea que apud nos sunt quia ipsa dicit esse corrupta. **Sed** neque alia ad istis. cum nulla talia in toto inueniantur orbe. ut est manifestum. **Ast** preterea. quomodo christiani cum iudeis in tali potuerunt conuenire corruptione. a quibus tam antiquo odio secernuntur. **Aut** quomodo ipsi in eis consentirent corruptionem. in quo maxime discordant. in christo scilicet. ut notum est. quem iudei nec deum nec hominem sanctum confitentur. **Ipsi** vero christiani eum non modo hominem sanctissimum sed et deum verum certa religione affirmant. **Et** quamplures ad hoc propositum adducunt rationes facile possent. hec tamen sufficiant causa breuitatis. **Nam** ex hijs satis perpendere quisque potest quod etiam in alijs locis in alforano

suo Machomet falsissimis utatur figmentis. que mediocriter edoctus
quilibet interlegendu facile animaduertet. Neq; tamen miru videri des
bet cumq; si canis ille impudentissim⁹. in sacratissimā vtriusq; testamēti
legē latrare ausus est. corruptā vtrāq; ore asserendo impudico Quippe
qui nō nisi mendacijs. falsitatibus. immo maledictionibus os habuit
assuetū. Cui (vt vicē reddam pro improbis iniurijs istis condignā. et
malleo malleū retundā) legem suā quā solam p̄dicat incorruptā non
nisi dyabolicā esse mōstrabo. Ita q; reuera mirari non sufficio quōmo
do p̄suaderi potuerit. nō dico cuiq; sapienti sed vel qui p̄ somniū aliq̄d
humani cordis se habere p̄taret. istū talem mendosum prophētā fuisse.
cui⁹ et vita et doctrina ita cōtraria sunt nō solū diuine religioni. verū
etiā humane honestati vt ipa quoq; bruta animalia pene hoc intelliges
re possint. Sed ne longi⁹ a proposito abducatur hinc paucis accipe p̄
sus dyabolicā suā extare legem. Nempe duas dūtaxat leges accepisse
nos a deo (p̄ter eā que nature d̄r que et omnib⁹ cōmunis est. humanā
p̄cipantibus naturā) cōstat. Altera quarū gratie. altera iusticie lex
appellatur. Lex quidē gratie talia iubet. diligite inimicos vestros. Bez
nefacite hijs qui oderūt vos rē huiusmodi. Lex iusticie. o culū pro oculo.
dente pro dente. vstūrā pro vstura. p̄cussūrā pro p̄cussura rē. Item
que ad rationē p̄tinet reddi imperat. harū duarū nullā Machometi esse
manifestū est. Cū ergo iste due tantūmodo leges hominibus dare sint.
quarū altera diuina. altera hūana magis esse videtur. ista tertia lex a
machometo inuēta q̄d erit nisi dyabolica. Diabolo enim inspirate. hāc
subito nescio vnde emersisse cognoscim⁹ que nec hūana nec diuina esse
probat⁹. Sed inter vtrāq; prodigiosa facie nūc hoc nūc illud videri vo
lens. et se nūc illam nūc istā esse cōfingens. nullum aliū nisi dyabolū q̄
se inter deū et homines sp̄ mediū facere nisus ē. imitat⁹. Sed forsitan di
ces. inde probari hanc esse diuinā qz cū machomet ydiota et sine litteris
esset nullaten⁹ eā scribere vel anūciare hominib⁹ nisi diuina virtute po
tuisset. maxime cū ipse ibi dicat. si hanc legē fecissem⁹ descendere supra
montē inclinaret se mons ipse. et adoraret eā p̄ timore dei. Et multa ta
lia frivola et nichil rationis habentia. de quib⁹ etiā supra habitum est.
velut signa et prodigia legi sue attestāta adduci possent. **S**igna et mi
racula in istis ait machomet ipse. **S**igna cōparada mari rubro diuiso.
et soli ad imperiū iosue stanti et xpi p̄cepto mortibus impelanti. ymmo
vere magna tā veritatis q̄ virtutis inopia. Profecto argumēta ymmo
deliramenta omni rationi vacua. q̄si incōpertū sit nobis quib⁹ cōp̄tici
bus et quibus adiutorib⁹ legē cōfecerit suā. quos supra descripsim⁹ late
fatis. **P**orro circa speranda quā nō mō erronea s; absurda et omnino
irrationabilia p̄nciosus ille seductor senserit atq; in alkorano posuerit
hinc accipi p̄t. Nā asserit q; vltima hominis beatitudo cōsistat in come
dendo. bibendo. luxuriādo cū vginib⁹ r mulierib⁹ speciosissimis. Itēq;
in p̄ciositate vestiū et lectoz. vmbracloz q; amentatib⁹. in ortis irri
guis. pincernis dapiferis atq; ministris. existētib⁹ angelis et hmoi. Et

profecto radicales errores quib⁹ gentē illā brutale seduxit ex hoc proz
fluūt fonte immo hac sentina prodeūt. vnde paulo hic diutius subsistē
dū arbitrat⁹ sum ne sensuales et carnales hinc hauriāt. **V**enenu quoq⁹
sensus et cogitatio prona sunt ad malū ab adolescētia sua. Facile autē
mea quidē censura. hęc falsitas p̄t reninci. nō solū ex theologia. s̄ etiā ex
morali philosophia. vti de hoc acute et docte per ypatheicoꝝ princeps
Aristotiles scribit in primo p̄sytim ethicoꝝ et. v. **E**quidē ex dictamine
rationis naturalis cōcedere cogimur q̄ felicitas hūana ne dū cōtēpla
tiua verū etiā politica in bono tantūmō cōsistit honesto. q̄ ē bonū ra
tionis. **N**ā scdm boeciū in. iij. de cōsolatu philosophico. **S**i voluptas
beatos efficere posset. nil caū se esset quin et pecudes beate dicerēt. vnde
voces iste voces pecūdū sunt. nō hōmū. p̄inde vltimā hōmīnis felici
tate in carnalib⁹ voluptatibus ponere ridiculosum opido est inter sen
satos rē. **C**ōstat em̄ qz magis et minus nō diuersificāt speciē. vnde ses
quitur qz non alia bona q̄ habeat vita ista. promisit sed uctor ille suis
deceptis. vbi em̄ eis promisit flumina lactis et vini et mellis. nō promi
sit eis alios liquores scdm speciē q̄ habeat vita ista. et si forte gustu sua
uiores. **E**odē mō se habet et de saporib⁹ cū sint determinati numero spe
cierū suar. nec āpliores nec alij esse possunt. **P**reterea queremus ab eis
vtrū cibi hōi et potus corpa hōmīnū tūc nutriēt. aut nō. **S**i nō frustra
assumētur. **S**i sic cū nutrimentū nō sit nisi repatio cōsumptionis q̄ sit
p̄ motū et calozē vitale. erit ibi cōsumptio et repatio corpa. ergo erūt cor
pora et cōsumptibilia et repabilia. q̄re et defectibilia et mortalia de nes
cessitate. nisi p̄ nutrimentū occurrat. **H**oc autē est admixtio magne mi
serie videlicet quotidianus cōfliktus contra ruinā corpa r̄ quotidiana
refectio contra eius consumptionē. **E**rūtq⁹ epule hōi non solū felici
tati s̄ etiā vrgētissime necessitati q̄ p̄ consumptionē corpa necesse est quo
tidiane refectiois alimonia retineri. **A**mplius querem⁹ ab eis vtrū
sint ibi digestiones ciboz et potuū. q̄s vtiq⁹ ibi esse necesse est. **C**ū enim
cibi et potus multas ptes habeāt q̄ non conueniūt nutrimento hūanoꝝ
corpa. necesse est eas p̄ digestionē separari ab eis q̄ cōueniūt huiusmodi
nutrimento et in secessum mitti. et tandē egeri. **Q**uare cū huiusmodi dige
stiones et egestiones sine non habeāt. nō sufficiet paradysus illa etiā so
la stercoꝝ egestionū cape. cū omnis regio corpalis finita sit magnitudi
dine. **P**ulcete proinde irrisit quidā xpianus quendam sarracenu ex hoc
ita dicēs ei. **M**aledicta paradysus in quā et in quā merdat. **Q**uod si forte
dixeris qz ea ibi erit vis ventrū vt totā supfluitatem consumat. quāto
melius et rectius diceres. quia ea erit ibi virtus corpa vt consumptio
nem seu resolutionē non patiantur. **M**ulto enim minus est non pati
consumptionē ab alio q̄ facere consumptionem in cibo et potu.
Amplius cum ponant coitum necesse habent ponere superfluitatem
tercie digestionis. cur ergo non prime et secūde digestionis.

Paradysus

11

1

Ex hoc vero sequuntur abominande feditates. Aut enim erit ibi generatio ex illo usu mulierum. aut non erit. Si erit et hoc per modum vite istius. erit profecto magna miseria parientium et nutrientium et tanto maior quanto crebrior erit ibi commixtio marium et feminarum. Quocumque autem modo sit. quia mors ibi locum non habet. crescet populus in infinitum. Finita est autem regio paradisi illius et omnis regio corporalis sicut ex naturis libus scimus. quare breui tempore necesse habebit exire pars magna populi illius de paradiso tali. et oportebit eis creari regionem aliam ad habitationem eorum. Et non unam solam sed et infinitas. quoniam impossibile est regiones finitas quantecumque sunt. homines capere infinitos. et hoc manifestum est eadem via qua declarant omne corpus esse finitum et nullum posse continere infinita tanta quantacumque parua demonstrata. Quod si non erit ibi generatio. erit ergo sterilitas in maribus et feminabus. quare frustra erit ibi vis generatiua in utrisque. Amplius sterilitas plaga est et lesio nature in virtute generatiua. vel ex parte viroꝝ vel mulierum. propter quod remanet opus generationis incompletum. Ibi autem erit plaga nec lesio. nec incompletio siue imperfectio vlla locum poterit habere.

Amplius. secundum hoc vis generatiua non deseruet fructui sed tantum sede voluptati. Quia primum autem bonum generationis est fructus siue proles. et absque vlla comparatione melior est fructus quam voluptas istius commixtionis. ergo priuabitur ibi virtus generatiua eo quod est optimum in ea. et minus bonum in infinitum ex ea proueniet tunc quam nunc prouenit in vita ista. ergo vis generatiua non beatificaretur ibidem. quod est absurdum dicere. Quod si dixeris quod non erit ibi in commixtione maris et femine feditas vel immundicia. sed sola coniunctio corporum et amplexus. absque emissionem humorum hinc inde. Manifestum est quia equivoce veteris nomine concubitus. Preterea quid erit paradisi ista nisi taberna indefesse ingurgitationis et perpetue turpitudinis prostibulum ut preceamus innominandas alias abhominaciones et feditates. que ex huiusmodi commixtionibus marium et feminarum sequuntur.

Quod autem dicit machomet angelos pincernas futuros atque dapiferos eorum qui sibi crederent et legem suam seruarent etc. Quis non rideat. sanctos angelos felicitatem illam quam oculis non vidit nec auris audiuit. et in cor hominis non ascendit. deserere. ut lectos parent eis et orientent ad turpitudines exercendas. et angelice beatitudinis sue excellentiam. in coquinariam seu dapiferariam aut pincernariam commutent seruitutem. Incomparabiliter enim vilis est seruire huiusmodi lectis et mensis quam porcis. Unde animalis iste homo animalibus hominibus loquens nec futuram patriam aut eius felicitatem. immo nec propriam vocem pecorinam intellexit neque somnia sua delirus agnouit.

v. seruarent.

Amplius. ut vniuersali sermone dicamus. aut cū huiusmodi delicijs carnalibus erūt simul et deliciae spirituales. aut non. Non potest dici quod sic. quia manifestū est quod se nō copatiūtur. Nam spirituales deliciae animam ad se trahunt et in se totam rapiūt. nec sentiri carnalia patiūtur ea hora. qua mentem tetigerint humanā. vti in raptu aut extasi liquido est videre. vbi etiam ad modicū bona spiritualia gustata animā totam ad se rapiūt ac a sensibus et sensibilibus abstrahūt omnino. Quāto ergo fortius vbi totaliter beatificabitur mens humana. nūl carnalis sensibilis voluptatis. permittet sentire vel etiam cogitare. Si modica stilla spiritualis voluptatis totam eam occupat et absorbet. quid faciet correns ipse voluptatis in debriatis ab vbertate domus dei. Nō ergo simul esse possunt felicitas spiritualis et illa de qua loquimur carnalis. Quod si dixerit quia alternatim id est altera post alterā fruuntur in vita illa. sequitur ex necessitate quod neutra erit plena. cum neutra sit continua. Continuitas autē pars est felicitatis. **A**mplius ex ipsa experientia sensus patet quod gustates delicias spirituales statim fastidiūt carnales. iuxta vulgatā sententiā. gustato spiritu desipit omnis caro. Vnde impossibile relinquitur quod beati in patria a spiritualibus redeāt ad carnales. Cū enim ea hora qua vacant spiritualibus. carnales minime appetant. adhaereant vero spiritualibus fortissimo amore qui nec memoriā patiatur carnaliū voluptatū. impossibile est quod ab eis redeant voluntarie ad carnales cum illas non appetant illa hora. Nichil ergo est ibi quod eos a spiritualibus delicijs abstrahat vel trahat ad carnales eo tempore et hoc voluntarie. Violentia autem vel subreptio ibi locū nō habet. Vnde manifestū est semel admissos ad spirituale felicitatē. ab ea vel admodicū diuertere aut se iungi nō posse. ergo impossibile alternatim vtrāque ibi obtineri. ergo necesse est felicitatē spirituale vel omnino ibi nō esse vel solam esse. id est p̄ter carnalem istā de qua loquimur. cū nec possit esse simul cū ea. nec alternatim. puta nec post nec ante illam. Quod si ibi non est felicitas spiritualis. que est indubitāter potissima. nobilissima et maxima pars felicitatis (si tamen et alia est alia qua eius pars) apparet euidenter quod felicitatem nō possit. sed partem felicitatis et illam modicam atque vilissimā quae carnalem posuit solam. etiam si nomine felicitatis digna esset. Modicum enim esse in nobis id quo cū beatis comunicamus omnibus scitū est. Erit quoque iniquitas magna in deo atque pueritas. quā constat partē illam sensualem in nobis sepe rebellē esse honestati. et dei voluntati. quā sic remunerabit. Portionem autē in nobis superiorē que et longe p̄stantior est. que pro vera honestate pugnat ac dei voluntate. nō remunerabit propria gloria et felicitate. Absit absit hec a deo iniquitas. qui equissime queque iudicabit.

Declaratū ex hijs arbitror satis euidenter. quia nō modo impossibile est carnalem esse paradisum et felicitatē sensibiliū deliciarū. sed etiā ridiculosum. Quod somniata h̄moi felicitas non nisi brutorū est animalū

Quia vera felicitas non sustinet huiusmodi delicias carnales quas somnator ille predicavit sed necessario abstrahit ab eis. Unde in patria esse poterunt minime iuxta verbum veritatis quod mathei. xxij. habetur. quia in resurrectione non nubent homines neque nubentur sed erunt sicut angeli dei in celo. Et luce. xx. cap. v. Neque nubent neque ducunt uxores que digni habebuntur illo seculo. Equales enim erunt angelis dei. Et tantum de isto articulo dicta sufficiant propter simpliciores ad ducta. ne huiusmodi deliramentis a fidei nostre abducantur veritate.

Quia quartum articulum de causa scilicet cur ad eam sectam que totum continet errores et falsitates tanta confluerit hominum multitudo. cum naturalis ratio semper ad optima deprecetur. ut dicitur in primo ethico. et per consequens ductu naturalis rationis. homines huiusmodi errores et falsitates horrere deberent. Noverit pro certo nulli unquam notabili vel sapienti homini eam placuisse primo. sed miserrimo et imperitissimo vulgari hominum generi. qui ab eo de locis siluestribus congregati. cum has primas leges audissent. rei novitate stupefacti. sacras legas fabulas divina esse oracula crediderunt. Denique cum et paupertate et assiduo ruralium operum labore. confecti fuissent. cibi. potus. precioso sarum vestium. umbrose amenitatis. vasorum spectabilium. vaporum insuper pulcherrimarum et infiniti concubitus. aliarumque spurcissimarum paradisi deliciarum beatitudinem audientes. seque ibi ex promissione machometi iam iamque futuros esse sperantes. ad omnia quecumque ipse machomet voluit. peccatorum homines cucurrerunt. Inde est quod contra regem persidis exiens sic adiutus est ab eis ut vinceret. Promisit siquidem omnibus qui in bello ipso pro eo mori eligerent. sui paradisi delicias. Idcirco animosius congressi pugnauerunt ut ortos optimos quos in perside viderant obtinerent. Nam et illos se post victoriam eis daturum dixerat. ut in hoc seculo et in futuro semper in ortis essent. Delectantur enim arabes maxime pulchritudine ortorum.

Quia si denuo inferat aliquis. Non solum rustici sed et multi alij etiam nobiles et philosophi legem illam sunt secuti siue secta. vere multi alij sed pessimi et qui gravati ere alieno. vel pro suis sceleribus morituri hanc solum evadendi viam inveniunt. Sapientem. vel honestum virum ad sarracenum de alia qualibet lege vel secta venisse. profecto nemo vidit unquam. Illi vero philosophi arabes nati et qui sub lege sarracenum claruerunt. puta Avicenna et plerique alij. magno et excellenti ingenio viri. et si fortasse legis sue ineptias cognoverunt. resistere tamen tante multitudini rudis populi. aut nequiverunt. aut metu mortis noluerunt. aut certe iusto dei iudicio cum et ipsi carnales homines essent in reprobum sensum dati sunt ut eam in qua nati essent legem defenderent potius et approbarent quam impugnarent. Porro hi qui ex iudeis vel christianis ad eos veniunt. absit ut aliqua hoc faciant honestate provocati. Sed quia miseri

Avicenna

et impudici legis sue regulas nō ferūt. ad latā et spaciosam viam quā
Machomet docuit. ducentem ad baratrum. sese conuertūt. Quod quī-
dem xpianis maxime coringit. quorum lex spiritualis et celestis. om-
nia que in mundo sunt spe et desiderio amoreq; visionis et fruitionis
diuine. que eterna est et semper manens cōtemni precipiens dūm car-
nales et fluxas infelicium mentes comprimit. ab ea diffugiunt. quia
pugnare contra carnis cōcupiscentias nolunt. Hoc tamen certissimū
omnibus sit quia neq; iudei neq; pagani neq; xpiani quomodo cūq; se
exterius habeant. venientes ad sarracenos. etiā si se esse de secta eorū fo-
ris simulent nūquā tamen ex corde sunt. Simulant autē se esse qd nō
sunt. vt sicut p̄dixi aliquod corporis euadant incomodū. Aut vt porci-
nis voluptatibus quarū apud eos copia et licentia est perstuantur.

Ceterū quādamōdū sanctus doctor aquinas in summa sua cōtra gēs-
tiles libro primo. capitulo sexto notat. Alia penitus via fuit introdu-
ctionis legis machometice et veritatis euangelice in orbem hincinde.
Siquidem lex noua et euāgelica nō nisi diuino miraculo mūdo fuit
propalata. Secta vero machometica opposito totaliter modo. Quod
hinc potissimū liquet. Nam in lege euāgelica omnē intellectū huma-
num trāscendentia p̄dicantur. vt est trinitas p̄sonarū cū vnitāte essen-
tie in diuinis. et natura diuina ac humana in xpo ypostatice cōiuncte.
et huiusmodi que omnino naturalis intellectus cognitio nē excedunt.
In secta vero machometi nil traditur credendū. nisi qd facile a quoli-
bet medio critere intelligēte naturali potest ingenio cognosci. vt est vni-
tas dei et xpi hominis excellentia sup̄ alios prophetas ante eū et h̄moi.
Multi etiā hominum substantias sp̄iales sepatas nō cognoscūt. ideo
etiā in deo et angelis machomet posuit corporeitātē. Et hec vna causa
est q; plures sectā illam susceperūt tanq̄ cognitu creditūq; faciliorem.
Preterea in veritate euāgelica vt supra habitū est carnales volupta-
tes cohibentur. vt sunt veneree delectationes. honores. diuitie et h̄moi.
At cōtra in secta p̄dicta. omni carnali voluptati laxatur habere. quin
etiam fastus et pompe. velud quēdā virtuosa p̄dicantur. ideo multi eā
sequūtur. Amplius in euāgelica veritate p̄mittūtur premia nō mō
inuisibilia sed etiam a mortalibus incōprehensibilia. vt manifestū est
ex illo apostoli verbo. Oculis nō vidit nec auris audiuit r̄c. que p̄pa-
rauit deus diligentibus se. Ad huiusmodi autē non multū inclinantur
naturaliter homines. quin potius sensibilia amplectuntur. que in lege
machometica mercedis loco p̄mittūtur. Inde est q; tanta multitudo
pestifere huic secte adheret. qm̄ stultorum infinitus est numerus. Vnde
iure meritoq; p̄ maximo deputatur miraculo noua in lege q; ipa per
simplices et ydiotas. in totū diffusa orbem terrarū. p̄ita per apostolos
p̄dicata. mortalium animos per fidem euāgelij eousq; attollit. vt vis-
sibilibus sp̄retis. sola inuisibilia querant. sequantur. sperentq;. deo ni-
mirum verba illorum credibilia faciente. signis. portentis. et virtuti-
bus varijs. mirisq; sancti spiritus distributionibus. Hec sane causa est

qua freti sine vlla ambiguitate suscipim⁹ quicquid mater ecclesia vniuersalis et apostolica docet. vsq; adeo vt pro tantorum documentorum assertione. p dei gratia omni genere tormentorum mori no timeamus. scientes pro certo vita nobis gloriosam restare in celis. qua nobis concedat post hanc miseram fragilem et caducam vitam ipse qui vite mortisque habet imperium xpus in secula benedictus Amen.

Circa quintum de diuturnitate durationis illius secte.

At tendendum q nonnulli mirantur de hoc q secta ista tam erronea et viciosa vt dictum est tam diu durat. cum ex cursu veteris et noui testamenti vsq; ad ipsam exclusiue nulla secta seu ritus erroroneus tante fuerit durationis. Videmus enim q assyrii et chaldei perse et greci qui populum dei p intervalla temporum afflixerunt. fuerunt parue durationis respectu durationis illius secte. Similiter romanorum et ydolatriarum secta modicum durauit respectu istius. Quod si dicatur q huiusmodi durationis non est causa querenda. cum sit ex voluntate diuina hoc permittente. cuius scilicet voluntatis causa non est querenda. hoc non videtur sufficere. Nam licet diuine voluntatis que est eius essentia non sit causa querenda cum sit prima causa omnium. nichilominus tamen de eius effectibus a sanctis et iustis viris nonnulli quam cause queruntur in similibus. Unde Jeremias capitulo .xij. deo dicit. quare via impiorum prosperatur bene est omnibus qui pervertuntur et inique agunt. plantasti eos et radicem miserunt. proficiunt et faciunt fructum. Et Abacuc deum alloquens in primo capitulo dicit. Audi sunt oculi tui ne videas malum. et respicere ad iniquitatem non potes. Quare ergo non respicis super inique agentes et taces deuorante impio iustiorum se. Que verba proprie possent applicari ad hoc propositum. Nam deus videtur tacere permittendo q populus iste tantis erroribus et vicijs implicatus. populum iustiorum se deuorat scilicet christianum. et hoc p tam insuetam durationis diuturnitatem. Nam ab initio illius prophane secte vsq; in hodiernum tempus corrente scilicet anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto. fluxerunt anni octingenti quinquaginta vel paulo plus. vt patet recte computati. Nec tamen adhuc apparent signa consummationis vel desitionis ipsius. de quo non solum multi mirantur tante durationis causam non inuenientes. sed etiam quidam alij in fide claudicant. murmurantes de dei prouidentia et eius equissima iusticia. Ad hanc questionem doctor quidam ex iudaismo ad christianismum conuersus (cuius nomen ob reuerentiam silere malo q exprimerem) ita putauit respondendum vt infra habetur. Assignas tres differentias inter sarracenos et alios paganos preedentes. quas differentias fideliter hic recitabo primum. Deinde necessarijs rationibus et maturis improbabo. dicit autem sic. Quamquam tam sarraceni quam pagani eos preedentes conueniant in ratione infidelitatis. oes enim tam isti quam illi carent fide vera. Differunt tamen in multis et specialiter in tribus que ad propositum faciunt. Quorum primum est. q hec secta licet mala et pessima vt dictum est non tamen est ydolatria. nec cultum ydolorum publice in suo domino permittit sicut alie secte preedentes communitersa:

ciebant ut est manifestū. Nam a tpe assirior et chaldeor vsq ad tyus
Cosdroe inclisive. cui? dominiū propinquū fuit ipi machometo semp
viguit cultus ydolorū inter gentes. q̄ populū dei vexabant. ut patet in
veteri testamento. et in historijs ecclesiasticis. et legendis sanctorū. Co-
stat autē q̄ inter omnia peccata quib? deus offenditur. peccatū ydola-
trie est potissimū. intantū q̄ deus se ostendit feruētius seu ardentius il-
lud punire q̄ alia peccata. vnde **Exodi. xx. vbi** phibetur ydolatria di-
citur deus zelotes duntaxat. et nō alibi vbi alia prohibentur peccata.
Nam cum dixisset **Nō adorabis ea scz ydola nec coles.** subdit ego sum
dñs deus tuus fortis et zelotes. Et ibidē capitulo. **xxviii.** cum dixisset.
Nō adorabis deū alienū. statim subdit. quoniā dñs deus tuus dñs ze-
lotes nomen eius ē. et **Deutro. xxi. p.** loquens de homine ydolatra di-
cit. Tūc q̄maxime furor eius. id est dei semet. et zelus cōtra hominē il-
lum. et sic in multis alijs sacre scripture locis. Cui? ratio est Nam ze-
lus importat intensiōnē affectus ex quo q̄s vehemētē querit excludē-
re illud q̄ sibi repugnat scdm Augustinum libro. **lxxxvii. q.** Et quia
cultus ydolorū inter cetera peccata magis repugnat cultui diuino. ideo
circa hoc peccatum dī zelotes et zelare singularius q̄ in alijs peccatis.
vnde etiā nō tam dī tollerāt duratiōnē eius sicut aliorū peccatorū. **Co-**
modo quo viri dicuntur zelare vxores. ne p̄ consortiū aliorū impediatur
singularitas quā in vxore querūt. vnde nō tam dī tollerāt zelotipiā
sicut alia vicia que de vxoribus suspicantur. Et q̄ ista secta nō incur-
rit peccatū ydolatrie cōmittendo nec p̄mittendo. Ideo nō mirū si deus
eam longiori tpe tollerāt q̄ alias sectas p̄cedentes. quātū plures publi-
ce ydola colebāt. Si autē dicatur hic q̄ ydolatriā multo maiori tpe de-
p̄misit. Incepit enim scdm quos dā a tpe **Enos** q̄ fuit terci? ab **Adam**
de quo **Genesis. iiii.** scdm vero alios a tpe **Nemroth.** de quo **Gen. x.** Et
quicquid sit de hoc manifestū est. q̄ tpe moysi egyptij ydola colebāt. vnde
Exodi. xxi. In dijs egypti faciam iusticiam. et tpe dauid legitur in ps.
Des dij gentiū demonia r̄ c. Vnde ratio p̄dicta nō videtur habere locū
cū sit manifestū q̄ deus p̄ multo maiora tpm spacia. ydolatriā in genti-
bus p̄misit. Ad hoc dicendū q̄ ydolatria est nomē generis. sub quo cōti-
nentur multe et varie species ydolorū et cultus eorū. Vnde diuersē gen-
tes seu nationes diuersa ydola colebāt. et sub diuersis ritibus. Vnde ju-
dicū. **x.** de filijs israhel dicebatur q̄ seruiuerūt dijs **Aram** et dijs **Sidon**
et dijs **moab** et dijs **Amon** et dijs **philistym** et **hmoi.** Cum autē aliqua
gens aliā superabat. deos illius gentis deuicte destruebat et cultū eorū.
Vnde **ysaie. xxxv.** **Rabfates** nomine **sennacherib** qui multas gentes
deuicerat dicebat. Vbi sunt dij **Amath** et **arphat.** et vbi sunt dij **saphat**
et **Bayn** r̄ c. quasi diceret q̄ sicut deuicerat gentes illas ita et deos earū.
Ex quo patz q̄ sicut nulla fuit ptās mūdāna q̄ tm durasset sicut ptās
hui? secte. de q̄ loq̄mur p̄t ex historijs p̄t haberi. ita nec fuit aliq̄ idola-
tria intātū durās. Nā vna spē ydolatrie supata p̄ aduersarios sue gētis

Alia species ydolatrie scz alterius gentis superantis insurgere. et sic licet deus multo tpe ydolatriam sub ratione generis pmitteret. nulla tamen speciem ydolatrie diu tollerabat. sed vna p alia puniebat. Et ideo quando romanu imperiu vt ocs nationes sibi subiugaret. omnes species ydolatrie recepit. vt in historijs scolasticis legitur de phano pontifone. tuc deus omnes hmoi ydolatrie species. p xpm et ei⁹ doctrina destruxit prout fuit prophetatu Danielis. vii. q lapis scz xpus de mote absisus sine manibus. id est absq humana potestate natus. statuā. id est ydolatriam gentiliu diminuit quo ad ocs eius species. prout latius alibi declaratur. Et sic patet ratio vna quare ista secta nephada de qua loquimur in propria specie et ritu tot tybis pdictis plisq alia species ydolatrie toleratur. Nam in ista est infidelitas sine ydolatria. In alijs vero pcedentibus fuit ydolatria cu infidelitate. ydolatrie autem punio zelo diuino subiacet quo deus feruentius et celerius eam punit q alia peccata vt dictum est.

Secundum vero in quo differt ista secta ab alijs pcedentibus est. q pcedentes vt comuniter cogebant fideles ad adorandu seu thurificandū ydolis vt patet in danieli de tribus pueris. et in libris machabeor et multo frequetius et clarius in legendis apostolor et martiru. qui p tyrannica potestate multipliciter torquebantur vt cultu ydolis pstarēt. sup quo mirabilia tormenta patiebatur vsq ad sanguinis effusionem ymmo et morte. Tenetes vero ista secta sarracenicā comuniter et vt in pluribus nō cogūt fideles ad apostatandū a fide. Nam in alforano p capitur q omnes homines nō recipientes legem suā occiduntur nisi soluant tributū. Ex quo patet q p solutionē tributi. soluntur ab hac coactione. Solutio autē tributi superiorib⁹. etiā si sint infideles licita est dicente xpo Luce. xx. Reddite que sunt cesaris cesari etc. Quā autē sarraceni nō cogūt fideles ad apostatandū a fide est manifestū p experientiam. Manifestū est enim q hodie in sancto sepulcro Ierosolimis et in ciuitate Berhlem sunt monasteria fratru minoru deuote viuentiu. et in monte Synai vbi corpus beate Katherine requiescit sunt multi monachi deo seruientes sub regula sancti Basilij. Et sic patet ratio scda quare ista secta licet mala et pnciosa. nō tamen fidelibus tam nocua nec periculosa est sicut alte secte pcedentes que conabantur cogere xpianos ad apostatandū a fide et negandū xpm. Unde non mirū si diutius tolleretur q secte erronee pcedentes. Sed forte cōtra pdicta dicetur q licet ista secta comuniter nō cogat fideles ad recedendū a veritate fidei. tamē supprimit eos vehemēter. ita q viuūt inter eos quasi sub iugo captiuitatis et seruitutis. Item pdicti quotidie mouēt bella cōtra xpianos et multos occidūt et captiuāt. et terminos eor et terras deuastant. Ex quibus videtur q pro honore nominis dei nō tantū debuisse tollerari. Ad primū dicendū q viuere abiecte et sub iugo seruitutis nō diminuit aliqd de veritate ecclesiastice dignitatis. Nā vt ait hilarius

in septimo de trinitate. hoc habet propriū ecclesia. vt dum psecutionem
patitur floret. dū opprimitur crescit. dū cōtemnitur p̄sistit. dum leditur
vincit. dū arguitur intelligit. tūc stat cū supari videtur. Hec ille. Ex
quo patet manifeste q̄ veritas ecclesiastice dignitatis non consistit in
prosperitatibus mūdānis. dicente x̄po Iohānis. xvij. Regnū meum
non est de hoc mūdo. sed potius in aduersitatibus mūdānis pro nomi-
ne x̄pi tolerandis. q̄d etiā ex processu primitiue ecclesie in bonis spiri-
tualibus potest haberi. Manifestum est enim q̄ in ecclesia primitiua a
tempore apostolorū vsq̄ ad tempus Siluestri pape. quādo nulla po-
restas mūdāna erat apud fideles. tūc ecclesia maxime p̄sperabatur in
spiritualibus. florebat enim frequentibus triūphalib⁹ martirijs. quādo
pro fide x̄pi sustinenda summi pontifices et alij p̄lati et viri religiosi.
etiā simplices vtriusq̄ sexūs. pro x̄pi nomine gaudenter tormēta et ra-
biem tyrannorū vsq̄ ad mortē acerbissimā sustinebant. Ex quibus ma-
nifestabatur q̄ virtutes diuine scz fidei et spei et caritatis. protūc in ecc-
lesia. que sunt vera et maxima bona spūalia. maxime habūndabant.
Quādo autē processu t̄pis fideles magnas potestates seculares obtin-
uerūt. tūc p̄dicte virtutes et si p̄ misericordia diuinā nō ex toto defece-
rūt. non tamen sub eodem vigore cōmuniter reperūtur. sicut in ecclesia
primitiua vt est manifestū. Inter fideles etiā comorantes h̄is tempo-
ribus in p̄tibus vltra marinis. multi reperūtur deuotiores q̄ in istis
partibus. q̄d satis patet ex magna patientia eorū in tolerandis oppro-
brijs et iniurijs sarracenorū. frequenter pro nomine x̄pi. Ad secundum
vero dicendū q̄ sc̄m̄ Augustinū in tercio de trinitate capitulo. xvj. et
allegatur a magistro in primo. distinctione. xlvj. Mala q̄ ab iniquis
infidelibus fideles pie p̄ferūt. ipis scz fidelibus vtiq̄ profunt ad emun-
danda peccata. vel exercendā probandāq̄ iusticiā. Hec ille. Vnde huius
modi delectationes a sarracenis haud dubiū. diuina inferūtur volunta-
te x̄pianis propter multa eorū peccata que ab eis cōmittūtur in dies et
plurimū inualescūt. et in talibus sarraceni reputādi sunt vt flagellum
dei et virga furoris eius. prout ysaiē. v. cap. habetur. et ita talia proprie
sūt ad emendāda peccata. Quandoq̄ vero ad exercendā probandāq̄
iusticiā. Nam deus qui sine testimonio sue bonitatis. nullū tempus re-
linquit. languentibus seu tepescentibus p̄dictis principalibus virtutibus.
prouidit ecclesie sue. d̄ns ei reges et principes qui viriliter et for-
tissime sepe contra aduersarios fidei strēnue pugnarūt. prout patet in
historijs germanorū et gallorū et aliorū orthodoxorū europē. principū.
Ex quibus patet q̄ sicut olim contra ydolatrias feroces qui cogebant
fideles ad recedendū a cūltu diuino et ad adorandū ydola. deus dispo-
suit martirū constantiā p̄ quā ostenderetur firmitas fidei ecclesie erga
deum. Sic contra falsos sarracenos. in armorū potentia confidentes.
prouidit de potentibus et fortissimis principibus. pro deo strēnue mili-
tantibus. in quo diuina prouidētia que in sui dispositione nō fallitur

37
se ostendit fidelium iustum et piū gubernatorem. **T**ercium vero in quo
differt ista secta a precedentibus est quod precedentēs secte ydolatrarum digni-
tatem xpi in omnibus et per omnia denegabant. negantes non solum
eius veram deitatem. sed etiam eius bonitatem seu virtuositatem huma-
nam. asserentes ipsum fuisse seductorem et maleficū et huiusmodi. **U**nde
cum viros iustos et fideles ad recedendum ab eius fide cogebant. deride-
bant eos propter crucem et passionem xpi dicentes. quomodo inter deos
debet computari. et tanquam deus colli qui seipsum non potuit saluum facere.
que quidem blasphemia xpi communiter inuenitur in legendis sanctorum
martirum. qui sub tyrannica potestate romanorum et persarum et aliorum ty-
rannorum post passionem xpi martirio sunt coronati. **S**ecta vero ista hoc
non facit. **N**am ut dictum fuit supra in tercio articulo. licet deitatem xpi neget
que est summa et ineffabilis excellentia diuine persone. **C**oncedit tamen
ipsum fuisse excellentissimum super omnes creaturas mundi ut dictum est.
Unde non mirum si contra istam sectam tolerabilius se habeat diuina ius-
ticia diutius eam sustinendo quam alias precedentēs xpm hominem vitupe-
rantes. **E**t attendendum quod circa finem mundi anti xpus surget prout se-
cunda ad Thessalonicenses secundo capitulo dicitur. qui omnes persecutiones om-
nium sectarum predictarum excedet. **N**am fideles non solum cogentur ad receden-
dum a cultu xpi. sed etiam ad adorandum ipsum anti xpm tanquam deum. ut
ibidem habetur. **E**t ideo non tantum dicitur anti apostolis et anti pro-
pheta sicut Nachometus ut dictum est. sed etiam anti xpus tanquam ceteris
magis xpo contrarius. **E**t ideo sicut deus disposuit contra persecutionem
ydolatrarum que maior fuit quam sarracenorum ut dictum est martires. qui for-
tissimi fuerunt in fide. intantum quod mundum vicerunt. omnia mundana tor-
menta pro fide xpi sustinendo. **I**n iuxta illud. hec est victoria que vincit
mundum scilicet fides vestra. prima Johannis quinto. **S**ic contra perse-
cutionem sarracenorum disposuit reges qui licet in fidei firmitate non
tantum gradum attigerint sicut martires. fuerunt tamen in fide stabiles. et
in armorum potentia deo strenue militantes. intantum quod de ipsis potest di-
ci quod per fidem vicerunt regna. licet non mundum. ut habetur ad Hebreos
xi. et Johannis dicto capitulo. et hec fuit sufficiens prouisio ad sarrace-
norum malitiam refrenandam. **S**ic etiam disposuit contra maximam perse-
cutionem anti xpi secundum aduentum suum perficiendum. ubi contra summum
persecutorem summus insurget liberator. **O**mnia consideratis patet ratio
maioris et minoris durationis harum sectarum. que sumenda est ex
maioritate seu minoritate persecutionum earundem. **N**am quia persecutio
anticristi erit maxima. ideo erit breuissima. **I**n iuxta illud mathei. xxiiij.
capitulo. **E**t nisi breuissset dominus dies illos non fuisset salua omnis caro.
Et pari ratione. quia persecutio sarracenorum inter ceteras est minor. ut
patet in predictis tribus differentiis. ideo eius duratio est valde longior
ceteris. **E**t quia persecutio ydolatrarum fuit quasi media inter eas. ideo
eius duratio est quasi media inter durationes predictas. et hoc loquendo

de duratione in cōmuni nō attingendo ad mensuram temporū exquis
sitam. quia hoc esset inquirere de temporibus et momentis que pater po
sunt in potestate sua Actū primo capitulo. In quibus omnib⁹ maxi
me relicta sapientia diuina. que vincendo maliciam dyabolicā pariter
et humanam attingit a fine vsq; ad finē fortiter et disponit omnia sua
viter Sapientie octauo capitulo. **¶** Verū quia doctor ille in his dictis
suis nimū videtur sectam sarracenicam impiissimā atcollere et cōmēn
dare super alias sectas vnde fideles tepidi reddi possent (vt alias satis
sunt) ad expugnandū vel impugnandū ipos p̄fidissimos sarracenos.
ecclesie dei nocentissimos hostes. et crucis xpi inimicos. et p̄terea ratio
nes quibus vtitur fundamento carent veritatis. atq; hec ambo sunt pe
riculosa valde. scz inuiti in talibus nō veritati quo ad fundamentum
dictorū et retrahere fideles p̄ huiusmodi dicta a defensione fidei catholice.
Idcirco ex amore veritatis et ad prouocandū fideles cōtra illos pes
simos sarracenos. ostendam breuissime in tribus illis differentijs ipos
fore deteriores ceteris sectis vel adminis equales. et hoc scdm ordinem
triu differentiarū quas ponit doctor ille in cōparatione ad alias sectas
¶ Primā differentiā assignans tria facit. Primo namq; dicit q; hec secta
scilicet sarracenoꝝ licet mala sit nō tamen est ydolatria nec cultū ydo
lorum publice p̄mittit. Secūdo ostendit q; deus feruentius punit pec
catū ydolatrie q̄ alia peccata. Tercio ip̄e opponit de diurnitate ydo
latrie et soluere nititur. **¶** Tria hec scdm ordinem ostendā clare nil fun
damenti habere in veritate quo ad intentionem suā fundandam.

¶ Primū ostendo sic scz non valere differentiā rē. Nam omnia peccata
que sunt equalia quo ad penam inferendā et offensam dei prouocandā
non possunt differre quo ad impunitatē. nec vniū magis excusari a p̄se
cutione aut toleratione dei q̄ aliud scdm humanam inuestigationem.
sed infidelitas sarracenorum est equalis ydolatrie quo ad diuinam of
fensam et penam peccati. igitur non est ex hoc ratio reddenda. nec reddi
potest cur diuurnior sit scdm humanā inuestigationē infidelitas ip̄o
rum sarracenoꝝ q̄ peccatū ydolatrie aliorū. maior patet de se et ex fun
damēto doctoris illius. Est enim fundamentū suū q; sarraceni nō adeo
grauiter peccent seu deum offendant sicut ydolatre. Si ergo p̄bat̄ mi
nor q; sarraceni adeo grauius peccent et puniri merentur sicut ydola
tre tunc constat fundamentū nichil concludere quo ad humanam in
uestigationē. Minor igit̄ sic probatur. Nam sup id ad Galathas q̄to.
quomodo cōuertimini iterū ad infirma et egena elementa legis. dicit
beatus Jeronimus obseruantia legis veteris cui tunc dediti erant erat
peccatū pene par seruituti ydoloꝝ. Et alia glosa ibidem. nō distat lex
post xpm ab antiqua ydolatria. Et si dicatur ibi colebatur deus. hic
vero dyabolus. Dicendū q; quāuis hic scz in lege colatur deus. tamen
non eodem modo quo debet. Et sanctus Thomas dicit secūda secunde

questione. xciiij. articulo tercio. ad tertium q̄ observatio legis non est
omnino equalis ydolatrie sc̄dm genus peccati. sed equalis pene. quia
vtrūq̄ est species pestifere sup̄stitionis. **E**x quibus sic p̄cedo **S**i iudeo-
rum peccatum quo observant veterem legem tempore gratie est par et
equalis pene peccato ydolatrie. puniri ergo sc̄dm humanam investiga-
tionem meretur sicut peccatū ydolatrie. et tamen hodie videmus adhuc
illam observantiā vigorosam. igitur fundamentū illi doctoris nichil
in veritate rationabiliter concludit. **E**t quia peccatū iudeorū pestifere
sup̄stitionis legem observantiā tempore gratie est equalis pene et est
par servituti ydolorū. sequitur de necessitate q̄ peccatum et infidelitas
p̄fidorū sarracenorū observantiā legem machometi. multo magis par
est servituti et pene ydolatrie. **C**onstat nimirū et ex superioribus cōper-
tum habetur. sectam sarracenicam perversissimam. nō a deo v̄m̄q̄ fuisse
datam. nec pro aliquo tempore bonā. sed sup̄sticiosam et falsam semp̄.
Legi quoq̄ tam veteri q̄ nove contrariā et blasphemantem. atq̄ a cul-
tu dei et vera fide abducentem. que omnia longe excedūt observantiā
legis veteris iudeorum. quam tempore gratie adhuc observant. v̄tpote
quorum lex a deo est data. pro tempore suo bona. et necessario illi pos-
pulo tūc observanda. vera semper. et legi nove non contraria. nec ipsa
lex verus blasphemat. sed figurat legem gratie et veritatis. **N**ec quan-
tūm in se est auertit a cultu diuino neq̄ abducit. sed potius inducit se
vere intelligatur ad verā fidem catholicā. **S**ed si plūstretur lex macho-
meti in alforano. omnia p̄dicta et plura nēphanda reperiūtur et expris-
muntur etiam in observantiā et moribus et orationibus et invocatio-
nibus iporū sarracenorū perversorū. **I**terū si attendatur q̄ venerantur
solemnissime illum seductorem machometū. **I**terum si attendatur
q̄ idem machometus fuit magus et artibus magicis v̄tebatur ad indu-
cendum populū vt ipm̄ crederent prophetam dei. et sic successive vsq̄
nūc omnes sarraceni legem ipsius vestigijs patrū inherendo tenent in-
ducti ex magicis deceptionibus. **E**t quia huiusmodi sup̄sticio ex pa-
cto cum demonibus inuito provenit. ydolatria est sc̄dm sanctū Thomā
secūda secunde. questione. xc. **E**t q̄ est perversissimū legem statuerunt
obstinationis vt non admittatur quicūq̄ volens de veritate fidei aut
legis iporū perversitate loqui in quo in profundū malorūm p̄uererūt
His cūctis consideratis et comparatis ad observantiā legis veteris
iudeorū que par est servituti et pene ydolatrie. nulli dubium quin pec-
catum infidelitatis sarracenorū adeo perversorū multo magis ratione
pestifere sup̄stitionis sit equalis servituti et pene ydolatrie. **Q**uāobrem
non est ratio diuersitatis quo ad hoc. cur diuturnior sc̄dm humanā in-
uestigationem ipsa secta sarracenorū possit aut rationabiliter debeat
esse q̄ secte ydolatrarū. **N**ō vero annectit. sarraceni non p̄mittūt ydo-
latriam est ficticiū. **N**am non sunt ydolatre quos repellerent hodie

nisi forte valde pauci ut dicit idem doctor met in libro quem intitulat
uit **S**crutiniū scripturarū. ita q̄ propriū dominiū seu regnum non ha
bent. ideo sunt de domino sarracenorum. Nec potest ostendi v̄m q̄ ali
quem ydolatrā repulsum fuisse a sarracenis post mortē impij **N**acho
meti.

Quo ad secundū quo dicit q̄ deus ostendit feruentius se peccatum
ydolatrie punire q̄ alia peccata. et vult hoc probare ex eo q̄ solum cir
ca p̄ceptum de p̄hibitione latrīe et non sup̄ alia deus dicitur zelotes rē
nō potest p̄ hoc probare dictū suū esse rationabile. et tamen in hoc stat
totū fundamentū prime siue rationis. Nam non legitur deus peccatum
ydolatrie in gentilibus singulariter et feruentius puniisse. sed in iu
deis et respectu illorū quos desponsauit sibi p̄ legis dationem p̄ cūctis
populis dicit se zelotem sup̄ ydolatria. Sed cū sarraceni nō sunt iudei
nichil ex hoc concluditur pro eis nec contra eos sicut clarum est. **U**nde
fundamentū huius doctoris claudicat omnino.

Tercio opponit et postea soluit dicens ydolatriam esse duplicem
scilicet genericam et specificam. specificā non diuturnam fuisse sed ge
nericā. non est solvere obiectionem. Nam obieccio est de ydolatria in
vniuersali. et vbiq̄ viguit tot annorū spacio. Respondere ergo de spe
ciebus ydolatrie et concedere genericam ydolatriā diuturniorē q̄ secta
illa durauit sarracenorum nō est solvere obiectionē. immo est expresse
eam concedere. Item cōtra illam solutionem posset etiā dici q̄ omnis
ydolatria in hac specifica ratione cōuenit. q̄ eusebiam seu diuinū hono
rem soli deo debitū exhibet creature. **E**x qua re patet q̄ q̄diu durauit
ydolatria siue vno modo siue altero semp̄ hoc fuit propriū ydolatrie.
cultum deo soli debitū exhibere creaturis. et sic multo maioris duratur
nitatis ydolatria fuit q̄ secta sarracenorum. **E**x quo vltterius sequit̄
q̄ supra dictū est q̄ deus non fuit magis zelotes super peccato ydola
trie in gentibus q̄ sup̄ alia peccata. **U**nde argumentū q̄d ipse addūcit
in oppositū et nititur solvere. omnino stat et cōvincit rationem docto
ris illius. **E**t dato q̄ illa tria que in prima ratione ponit essent vera.
tamen nō deberet aliquis ex hoc rationabiliter arguere q̄ ideo hoc secta
diutius duraret. q̄ rationabile videtur postq̄ deus homo factus est et
mortuus. et tanta bona generi tribuit humano q̄ etiam quācūq̄ infide
litatem non solum ydolatriam tempore gratie amplius et feruentius
p̄sequatur q̄ ante incarnationē etiam in quibuscūq̄ populis. sicut etiā
gravius iam peccant homines q̄ ante incarnationē. quando non erat
tantū auxilium datū fragilitati humane. **I**tem q̄ maior ingratitudo
est modo peccatū quodlibet q̄ simile ante incarnationem. **I**tem maior
est elucidatio veritatis q̄ ante incarnationē. **U**nde etiā huiusmodi pec
catū et p̄sertim infidelitatis aggrauatur amplius q̄ ante incarnatio
nem. **Q**uia ex re videtur doctor iste valde incōsiderate fuisse apparen
tiam illam et differentiam.

Secunda differentia secundū eum qua differunt sarraceni ab alijs
sectis est q̄ alie secte ydolatrarū cogebant fideles ad adorandū ydola
rē. In qua vult iterum sarracenos meliores ostendere et virtuosiores
alijs. sed hoc nichil valet. Iudei enim occiderūt xpm et tamen secta eorū
adhuc durat. ergo illa differentia nichil cogit. nichil etiā rationis ha-
bet. quod sic patet. Secta p̄sequens propter fidem graviter ecclesiā. xpi
fideles captiuando. incarcerando. occidendo. in seruitutē redigendo sup-
primendo et quotidie conculcando. omnē conatum faciens ad delens-
dum xpianitatem et vniuersalem ecclesiā. nonne huiusmodi secta cogit
quantū in ea est recedere a fide et a cultu veri dei. Nempe omnis sa-
ni capitis homo capit. quantū sit hoc cogere. quantū sit ecclesie destructi-
uum. quantū fidelium detractiuū a cultu et fide catholica. Quot pro-
pter hoc q̄ nolebant venerari machometū sunt a sarracenis trucidati fi-
deles. Quid rogo interest tot regna tot terras tot ciuitatis ab ecclesia
violenter recepisse in contemptū nominis xpi et xpiane fidei. et alias
sectas. certos fideles cogere voluisse vt ydolis immolarent. **E**t p̄ his
patet q̄ tertia differentia quā ponit illius secte respectu altaru etiā non
valet. q̄ sc̄z alie secte denigrabat dignitatem cristi sed illa honorat rē.
quomodo nō denigrat dignitatē xpi tot regna ab ecclesia recepisse xpi
sacramenta et omnia ad cultū diuinū spectantia prophanare et gloriā
totius ecclesie velle absorbere. Sed dicit hic doctor. illa secta permittit
xpianos in terris suis. hoc aliter non facit. sicut totus mundus scit nisi
ad habendū bona fidelium tam peregrinorū tam mercatorū q̄ religio-
sorum. et tamen dure eos premūt sicut doctor ille met fatetur. non ergo
hoc propter honorem et dignitatem xpi faciūt q̄ secū habitare pmittūt
xpianos. quia defacile in ipos fideles spuunt. et eos pcutiūt. spoliant.
vilissime tractant rē. Et certū est hoc xpm sibi factū reputare dicentem
Quod vni ex minimis meis fecistis michi fecistis. Iterū qui vos sper-
nit me spernit. Nichil ergo salua reuerentia illius doctoris valet q̄ vo-
luit ex his fundamentis rationes reddere diuturnitatis huius secte
sc̄z sarracenorū p̄ ceteris. Sed si quis de illa re speculari voluerit altius
necesse est vt scripturas sanctas consideret. et p̄sertim dictum Zacharie
prophete capitulo. viij. vbi dicit sic. Et erūt in omni terra. dicit domi-
nus. partes due in ea. et dispergentur et deficient. et tertia pars relin-
quetur in ea. et ducam tertia partem per ignē. et vram eos sicut vritur
argentum. Quid vero sacramenti verbū hoc habeat. qui legit intellis-
gat. Due enim partes que dispergentur et deficient non ab re possunt
intelligi iudei et gentiles siue sarraceni. tertia vero pars populus xpi-
anus. que pars ducitur per ignem variarū p̄secutionū et tribulationū.
nec tamen deficiet vsq̄ in seculi cōsummationē. sed per hoc purgatur et
exeretur rē. Sicut enim olim tempore legis mosaice. dum vigeret. re-
liquit dñs gētes multas in circuitu populi sui sc̄z philisteos et alios

vt in eis erudiret israhellem et vt consuetudinem haberent preliandi ꝛc. Sic fortassis id ipsum non incongrue dici potest in proposito vt scilicet cet sarracenos dimittat dñs vel in flagellum vel exercitium populi xpiani. Sed ego nichil temere diffiniens id doctoribus relinquo. Hoc vni scio psalmista testante quia iudicia dei abissus multa ꝛc. Quis autem nouit sensum dñi aut quis consiliarius eius fuit. Apostolus etiã clamat. **D**altrudo diuinitarũ sapientie et scientie dei q̃ incõprehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles vie eius. Et tantũ de Sarracenis;

Sarraceni lingua et littera vtiuntur Arabica hic inferiũs subimpressa:

Dal.	Dal.	Feh.	heidy.	ezym.	Tech.	Te.	Be.	Aleph.
>	∟	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Ayn.	Daaz.	Ta.	adabua.	Sad.	Sahym.	ezym.	Jaym.	Ye.
∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
hebe	Min.	Mym.	lan.	lan.	caply.	fably.	ffea.	Saym.
∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
∩	∩	∩	∩					
∩	∩	∩	∩					

De Iudeis quorum etiam plerique hisce temporibus Ierosolimis manent.

Sunt preterea Ierosolimis his temporibus habitantes iudei utriusque sexus. circiter quingenti. in sua perfidia et obstinatione. pertinaciter perseverantes. velamen moysi habentes fixe super facies suas. ne lumen inspiciant veritatis. neque convertantur et sanentur. utpote qui indignos se iudicantes vite eterne. verbum respuerunt salutis. viarumque domini noluerunt scientiam habere. atque ipsum vite interemerunt auctorem. impie ad pylatum proclamantes. Sanguis eius super nos et filios nostros. Et quia noluerunt benedictionem. elongabitur ab eis procius. Nam et deo et hominibus odibiles facti sunt. sed et sarraceni et barbari eos preceteris nationibus persequuntur. habentque exosos. Et cum ceterarum hic res

Enf. gip. H.

citentur nationum errores. eorum quoque summis ut pstringantur labijs
 hereses haud incongruū reor. **I**udei confessores interpretantur. Multos
 enim ex his sequitur confessio. quos antea p̄sidia possidebat. **H**ebrei
 transitores dicuntur. Quo nomine admonentur. ut de peioribus ad me-
 liora transcant. et pristinos errores relinquāt. **P**harisei et saducei inter
 se contrarij sunt. **N**am pharisei ex hebreo in latinum interpretantur di-
 uisi. eo quod traditionū et obseruationū suarū quas illi deuterosefes vocāt.
 iusticiam p̄ferūt. unde et diuisi vocantur a populo quasi p̄ iusticiam.
Saducei interpretantur iusti. vendicantes sibi quod non sunt. corporū res-
 surrectionem negant. et animas cū corporibus interire p̄dicant. **H**ij
 quinq; tantū libros legis recipiūt. prophetarū uarietia respiciūt. **E**ssēi
 dicunt ip̄m esse xpm. qui docuit illos omnē abstinentiā. **N**orbonei dis-
 cunt ip̄m esse xpm qui docuit eos in omni re sabbatizare. **G**enistei dicti
 sunt eo quod de genere abrahe esse se gloriāntur. **N**am cū in babiloniā uen-
 nisset populus dei. pleriq; relinquentes uxores suas. babilonicis mu-
 lieribus adhaerūt. **Q**uidā autē israheliticis tantū cōiugijs cōtenti. vel
 ex eis geniti. dum reuersi essent de babilonia. diuiserūt se ab omni popu-
 lo. et assumpserūt sibi hoc nomē iactantie. **M**eristei appellati sunt eo quod
 separent scripturas. non credentes omnibus prophetis dicentes alijs et
 alijs spiritibus illos prophetasse. **M**eris enim grece. latine pars dicit̄.
Samarite dicti sunt quod legē solā custodiāt. **N**ā prophetas nō recipiūt.
Himerobaptiste nūcupatur eo quod quotidie uestimēta sua et corpora la-
 uet. **E**rat p̄terea moderni iudei in multis. **N**ā et deū corporeū fin-
 gūt. et negant trinitatē p̄sonarū in diuinis. xpm uero quem nondū uen-
 nisse sed uenturū asserunt. purum hominē futurū p̄dicant et tenent. cre-
 dunt quod ih̄sum xpm dñm dñm nostrū et saluatore. ex semine ioseph et
 maria natūm. **P**urgatoriu non ponunt. nec peccatū originale a quo quod
 contrahi dicunt. sed dūtaxat in signū distinctionis eorum et alior. circ-
 cūcisionem datam fuisse fatentur. **S**uū quoque messiam libertatem eis
 affirmant collaturū ac redditurū terram promissionis. **R**esurrectionē
 etiam corporū futurā ad delicias corporis usq; ad mille annos duratu-
 ram tradūt. **D**e uisuris quas fenerando alienis accipiūt nullam sibi fa-
 ciūt conscientia. **S**ortilegijs multi eorum intendūt. **D**e peccatis cor-
 dis siue cogitationū nichil curant. legem suam scdm̄ litterā que occidit
 interpretantur. nō scdm̄ spiritū qui uiuificat. **A**lijsq; pluribus heresibus
 inuoluti sunt et erroribus ut patet. **T**halmuticā legenti confictionē.
 que reuera rectius cōfictio siue deliratio uenit censenda quā expositio.

Sequitur de excrecentia iudaice usure.

Iudei

Hebrei

Pharisei

Saducei

Essēi

Norbonei

Genistei

Meristei

Samarite

Himerobaptiste

Iudei
 Hebrei
 Pharisei
 Saducei
 Essēi
 Norbonei
 Genistei
 Meristei
 Samarite
 Himerobaptiste

Porro de usuris in illorum quas exercent et impune exercere sinuntur apud xpianos in non modicum comunitatum et locorum damnum in quibus copioso nimis numero moratur easdem gravissimo fenore pene exhauriendo. erit fortassis haud ab re inter cetera eorum maleficia quidpiam hic annotare. potissimum quanta sit excrecentia usuraria de vno florenno monete praesertim francofordensis. que praeteris nota extat magis. ob multorum ad modum illic annuas concursam. Dum talis florennus cum usura desuper excrecente per viginti annos manet apud iudeum insolutus. Nam computando ad capitale praedictum ebdomodaria usura duos videlicet halenses praefate monete francofordensis. que sine usura consueto apud teutones vocabulo dicitur zugesuch. et deinde usuram usure vna cum capitali semper. et sic continuando per viginti annos. talis demum consurgit summa ut hic infra subditur.

Primo undecim solidi. quinque halenses.
 Secundo vnus florenus quatuor solidi. sex halenses.
 Tercio duo floreni sex solidi.
 Quarto tres floreni decem et novem solidi. quinque et dimidius halenses.
 Quinto sex floreni tres solidi. duo et dimidius halenses.
 Sexto novem floreni. octo solidi. sex et dimidius halenses.
 Septimo quatuordecim floreni. xv. solidi. octo halenses.
 Octavo vigintiduo floreni. quatuor solidi. octo halenses.
 Nono trigintatres floreni. novem solidi. dimidius halenses.
 Decimo quadragintanovem floreni. vigintiduo solidi tres halenses.
 Undecimo septuagintaduo floreni. decem solidi. septem halenses.
 Duodecimo centum viginti floreni. decem et octo solidi. sex halenses.
 Tredecimo centum sexaginta quatuor floreni. decem et octo solidi. tres halenses.
 Quartodecimo ducenti quadraginta quatuor floreni. septem solidi. octo halenses.
 Quintodecimo trecenti sexagintaduo floreni. decem solidi. septem halenses.
 Sedecimo quingenti triginta septem floreni. decem solidi. quinque et dimidius halenses.
 Decimo septimo septingenti nonaginta sex floreni. sedecim solidi. septem halenses.
 Decimo octavo mille centum lxxx. floreni. xviii. solidi. quatuor et dimidius halenses.
 Decimo nono mille septingenti quadragintanovem floreni. decem et octo solidi. tres et dimidius halenses.
 Vicesimo duo milia quingenti nonagintaduo floreni. decem et septem solidi. quatuor halenses.

In anno

Item vnus florenus in viginti vno annis hanc importat vsuram. videlicet tria milia octingentos quadraginta vnū florenos. tredecim solidos. tres et dimidiū halenses.

Item vnus florenus in viginti duobus annis talem facit summā. quinq; milia sexcentos nonaginta vnū florenos. sedecim solidos. tres et dimidium halenses.

Item viginti floreni in viginti annis. tantā importāt vsuram vide licet quinquaginta vnū milia octingentos quinquagintaquatuor flo renos. tredecim solidos. septem halenses. monete francfordensis. Sed quando octo halenses p vno albo. et viginti quatuor albi pro vno flo reno cōputantur talis consurgit summa videlicet quinquaginta octo milia. trecenti trigintasey floreni. nouem albi. tres et dimidiū halenses.

Item viginti floreni in viginti duobus annis faciūt vsuram. centū milia et tredecim milia. octingentos trigintatres florenos. quindecim solidos. septem halenses monete francfordensis. In albis vero vt sus pra centum triginta octo milia. octogintaquinq; florenos. octo albos. septem halenses.

Quātur autem iudei in locis illis existentes. lingua arabica ad alios. inter se autem hebraica cuius hic habetur alphasbetum bene cori rectum.

Joeth	theeth	beeth	Saen	vau	hee	deleth	ymel	Beeth	Aleph
Ⲛ	ⲛ	ⲏ	Ⲑ	ⲑ	Ⲓ	ⲓ	Ⲕ	ⲕ	Ⲍ
pe	syn	Samath	Num	Num	Mem	Mem	Lamed	Kaff	Kaff
Ⲇ	ⲇ	Ⲉ	ⲉ	Ⲋ	ⲋ	Ⲍ	ⲍ	Ⲏ	ⲏ
			tass.	Edhyn	kef	kuff	Zodue	Zodue	ffe
		Ⲑ	ⲑ	Ⲓ	ⲓ	Ⲕ	ⲕ	Ⲍ	ⲍ

**De grecis quorū etiam plures sunt
in Ierusalem.**

Dico sanctam civitatem Ierusalem incolunt hac tem-
pestate plurimi diversarum nationum homines qui se
xpiane religionis professores. ore quidem pronūciant.
factis autem negant. vtpote heresibus et varijs erroribz
bus implicati. et horum dum illic essem Anno scilicet
Millesimoquadringentesimo octuagesimo tercio. circi-
ter mille erant ibidem in vtroq; sexu. etiam parvulis
exceptis ydiomate vrentes et lingua ipsorum sarracenoꝝ. inter quos
comixtim habitant. eozū etiam mores in multis fide sua excepta imitā-
tur. p̄sertim quo ad exteriorē conversationem et civilem. Nimirum
quoniam iuxta Senecę proverbiū. ex coniectu mores formantur.

quodam et tributarij facti sunt. ambulantes in yta ritus suos. et velut
oues absq; pastore. sic ipsi absq; iugo. et extra obedientiam ecclesie sancte
Romane positi errant. Sunt autem eorum nouem differentie. Nam
quidam sunt greci. de quibus mox dicetur. Alij autem dicuntur Eus-
riani. alij Jacobite sive Jacobini. alij Maronite. alij Nestoriani.
alij armeni. alij georgiani. alij abbasini sive indiani. Ultimo sunt etia
ibi latini quidam sed pauci. qui et soli ex omnibus hys veri sunt xpia-
ni. conuersationem habentes bonam et honestam inter gentes. ac in medio
nationis prave et peruerse lucentes velut luminaria in mundo. eccle-
sie sancte romane per omnia et in omnibus obedientes. ut in fine pate-
bit. Alie vero omnes memorate iam nationes. habundant vnaqueq; in
veteri suo ritu et more. viuentes absq; regula ecclesiastice discipline.
Hec autem dicte nationes capta ciuitate sancta Jerusalem. per salah-
dinum Soldanum egypti Anno gratie Millesimo centesimo octuagesi-
mo septimo. die scilicet Octobris. sub tributo sarracenoꝝ in vrbe reman-
serunt. Patriarcha vero Ierosolimitanus. nomine Eraclius. atq; om-
nis clerus et populus latinorum inde recesserunt. Nam cum ipse salahdinus
ueniens Jerusalem vrbem a parte occidentali vallasset. et cotinuis ag-
gressionibus et assultibus obsessos die noctuq; impugnaret. iamq; mu-
ros machinis debilitasset. verentes ciues xpiani. cum ex nullo loco auxi-
liu prestolarentur. ne hostes violenta irruptione vrbem occuparet. placuit
instanti et inenitabili periculo cedere et sub certis conditionibus
se reddere salahdino. ut scilicet redemptionis accepto precio. libere eos
qui exire vellent abire permitteret. et tunc hec nationes ut dictu est ma-
serunt. **D**e earum ergo vita et ceremonijs pluscula annotare dixi
haud ineptu pro nostroru qui talibus non sunt impliciti erroribus con-
solatione. ad illorum vero superboru et obstinatoꝝ hominum verecun-
diam et confusionem. quibus tamen eatenus nichilominus copatias-
mur ob eoru contumaciam et pfidiam. quatenus nobis ipsis ob rectam
fidem et obedientiam gratulemur. q̄ vtina atq; vtina rebus et factis inte-
gram coprobemus semper et viuam. At in primis de grecis paululum
differamus. **G**reci in primitiua ecclesia famosi et celebres fuerunt in
fide. p̄claras plerasq; ciuitates et insignes ecclesias Antioenam p̄fer-
tim et Alexandrinam atq; Constantinopolitanam. cum latis terminis per
tempora multa sub ecclesiastica obedientia possidentes. Ipsi etia quon-
dam mundi monarchiam ut neminem later. regnate alexandro magno
Dehinc imperiale fastigium in oriente plurimis annis. sed et summe
psulatus dignitatem. beatissimo petro apostoloru principe apud An-
tiochia septennio psidere habuere. Dure tamen ceruicis se fuerunt homines
arrogantes. et vsq; hodie sancte romane ecclesie iugiter rebelles. eiꝝ aut sa-
croꝝ concilioꝝ determinationibꝝ atq; decretis minime obtemperantes. Na r-
ipm sumu potifice xpianicariu. oēsꝝ nos latinos tenet excoicatos. unde

19
nec latinorū censuras que in eos fulminātur et fulminate sunt aliqua
tenus curant. Clerici eorū in sacris constituti ordinibus contrahūt. nō
modo (vri eis liceret) cum vna sed et quartas sepe nuptias celebrant
Subdyaconatus ordinem nequāq̄ pro sacro habent. sed neq̄ ordines
minores quicq̄ appreciātur. Barbas studiose nutriūt et in herbis sacer
docio reputant indignos. Sabbatū multū colunt more pene iudeorū.
nūquā in eo ieiunantes (sabbato sancto pasche solo ex cepto) sed et car
nes in eo comedūt splendide semper epulantes. a Sacramento preterea
cōfirmationis paruulis suis mox post baptisimū conferūt per simpli
ces sacerdotes cōtra ecclesie veritū. Nam et sacramentum eucharistie eis
dem tribuūt sub vtraq̄ specie. non solum adultis. Amplius in fermento
conficiūt contra ecclesie p̄hibitionem et xpi institutionē. Nam dñs
ipse noster in vltima cena. id est prima die azimorū (q̄ tres ex euange
listis exprimūt) quando nichil fermentatū debebat esse in domibus ius
deorum. vt habetur. Prodi. vij. ex azimo pane eucharistie confecit sacra
mentum et instituit. Neq̄ attendere volunt aut intelligere. q̄ iuxta
apostolicā doctrinam expurgato fermento veteri malicie et nequicie in
azimis sinceritatis et veritatis epulari debemus. Aquam etiā in missa
vino non miscent. vt manifeste de eis magister in quarto sententiarum
distictione. xi. dicit. Debet enim propter institutionē aqua vino appo
ni. quia etiam dñs noster p̄babiliter creditur apposuisse iuxta morem
illius patrie quia nūq̄ ibi vinū propter eius fortitudinē bibitur purum
aut sine aqua. Et quāuis de aqua non fiat mentio in euangelio. q̄ nō
est principalis materia in hoc sacramento. eius tamen appositio cōpe
tit huic sacramento. et quantū ad representationem passionis xpi. et quā
tum ad significationem rei huius sacramenti que est corpus xpi misti
cum p̄ aquam signatū. Aque etenim multe populi multi dicit scriptura.
Vnde appositio aque ad vinum significat vnionem mēbroꝝ ad ca
put ratōne ipsius cōiunctionis. Et amorē capitis patientis pro mēbris
ad ipsa. ex hoc q̄ ex duobus cōiunctis vnum efficitur. Et processum res
demptionis a capite ad mēbra ex ipsa transformatione aque in vinum
Verū conficiūt quidē greci et in fermento et sine aqua. graūiter tamen
peccant ecclesie morem nō seruantes ex contemptu. Nam et nostris sa
cramentis nec assurgūt nec reuerentiā faciūt vllam. Quia si aliquem ex
nostris latinis presbiteris in suo altari nostro celebrare ritu cōtingat.
mox illud aqua abluūt tanq̄ immūdū effectū quo suo facto manifeste
ostendūt q̄ nos in azimo pane conficere minime credūt. tamen si verbis
nō explicant. Postremo in eo iugiter pseuerāt errore suo q̄ spūs sanctus
a patre procedat nō a filio. q̄ ob p̄fidiam tollendā trecenti decē et octo
patres in Nicena synodo sancta cōgregati fuerūt. et ordinato symbo
lo (q̄ Anastasij dicitur) ita concluderūt quo ad illum articulum. Spi
ritus sanctus a patre et filio nō factus nec creatus nec genitus s̄ procedens

Anathematizantes nichilominus eos qui eidem symbolo. addere aliquid vel subtrahere p̄sumerent aut aliquo modo cōtraherent. Sed obstinatum est pro sua arrogantia insipiens cor eorum. et dicentes se esse sapientes ipsi greci. stulti facti sunt. sed et perfidi seu nimis.

Greci in magno numero sunt ierosolimis. et miro modo infesti nobis latinis. Ipsi eorum habent maiorem in templo dominici sepulcri pro suo usu. atq; capellam sanctorum angelorum prope templum foris.

In diuinis officijs vtuntur lingua sua greca tantū. quare et laici eorum omnia intelligunt. quibus cantando vel legendo clerici vtuntur. In alijs vero negocijs vel contractibus cū alijs lingua vtuntur arabica aut sarracena.

Littera Greca que est propria eorum
 hic infra subnotatur:

alpha	beta	gamma	delta	epsilon	zeta	eta	theta	iota	kappa	lambda	mu
α	β	γ	δ	ε	ζ	η	θ	ι	κ	λ	μ
nu	xi	omicron	pi	rho	sigma	tau	upsilon	phi	chi	psi	omega
ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω

De Surianis qui Ierosolimis et locis illis manentes etiam se
asserunt esse xpianos.

Quoniam sunt etiam Ierosolimis quidam alij Suriani appel-
lati a ciuitate Sur quondam peminenti ut aliqui dicunt. Vel
Syriani a provincia Syrie a qua et syri nominantur. Hij
in terra orientali sub diuersis regibus et principibus sarrace-
nis atq; barbaris in go seruitutis opprimuntur ab olim. semp tributarij
et serui. homines inbellis et prorsus inepti ad prelia. utpote timidi et
formidolosi. vnde nec arcibus utuntur aut sagittis ut ceteri. sed ad agri-
culturam et alios inferiores labores sunt aptiores. Sunt etiam ex ma-
gna parte heretici. homines dolosi. duplices animo atq; mendaces. ami-
ci fortune et ad munera accipienda promptissimi. Furtum et rapinam
quasi pro nichilo habent. Secreta xpianorum vbi possunt ad infideles
proditorie deferunt et sarracenos. inter quos nutriti et comixti didice-
runt opera eorum mala. Vxoribus suis more sarracenoꝝ diligentissime
inclusas custodiunt. et tam ipsas q̄ filias suas in publicum non sunt exi-
re. nisi linteaminibus inuolutas. velatasq; panno nigro super facies
suas. ne ab alijs videantur. Quos eorum filie adeo custodiunt accurate. ut
non nisi desponsate a maritis. prima nocte copule transacta. possint vi-
deri. quemadmodum et sarraceni circa filias suas itidem seruant. exemplo
patriarche Jacob qui ad rachelem se existimans ingressum expletis nu-
ptijs. mane reperit lyam. Hij Suriani. grecorum institutiones ritus et

mores in omnibus et per omnia imitantur. nullo articulo eorum cyclis-
 so. Habent etiam communiter unum de suis in templo domini sepulchri incli-
 sum. atque pro suo usu ecclesiam quandam possident in eo loco fabricatam
 ubi quondam erat domus matris sancti Johannis evangeliste. ante cuius
 ostium stetit Petrus pulsans cum eductus esset de carcere Herodis. ut ha-
 betur Actuum. xij. Ipsi in temporalibus negotiis lingua utuntur Ara-
 bica sive Sarracenicam. In spiritualibus vero sive divinis officiis. lingua
 greca. Quidam vero ex ipsis etiam chaldaicam sciunt linguam. et ea dum li-
 bet utuntur. Cuius littera vera est hic infra subinserta.

heth	zay	waff	he	dolath	gomal	Beth	aleph
Ⲙ	Ⲛ	Ⲑ	Ⲏ	Ⲕ	Ⲓ	Ⲃ	Ⲁ
hree	zencat	Nun	Nym	lameth	kapls	Jochy	theths
Ⲙ	Ⲟ	Ⲕ	Ⲓ	Ⲑ	Ⲏ	Ⲅ	Ⲃ
Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ
Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ
Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ	Ⲁ

dplo	duo	lunoy	duos	tot	quod	reg	duo
SC	△	∇	⊙	10	0	1	∞
duo	duo	duo	duo	duo	duo	duo	duo
8	2	4	6	8	10	12	14

De Jacobitis et eorum erroribus.

Sunt preterea et alij quidam Jerosolimis et locis illis homines
 In multis a grecis et latinis differentes. et vocantur Jacob-
 bite sive Jacobini a quodam magistro suo Jacobo cuiusdam
 Alexandrini patriarche quondam discipulo. sic appellati. atque
 ab eodem varijs infecti erroribus et seducti. Hij a multis iam retro ha-
 bitis annis a Dioscoro quondam Constantinopolitano patriarcha fuerunt
 excommunicati et ab ecclesia grecorum (que tunc temporis adhuc fidelis erat et
 obediens romane ecclesie) sequestrati. Hij maiorem partem asie inhabitant
 quidam permiscue inter sarracenos. alij alias quasdam regiones seorsum ab
 infidelium consortio occupantes. videlicet Nubiaz que confinis est egipto
 et magna ethiopiae parte. omnesque regiones usque ad superiorem india pos-
 sidentes. ut asserunt plures quodam regna. Omnes autem dicunt se esse christianos
 a beato Mattheo apostolo ad christi fidem primitus conversos. Sed postea
 inimico supereminente zizania sua in medio tritici. multipharie multisque
 modis in hereses sunt prolapsi. Nam in primis pueros suos instar sarrac-
 enorum circumcidunt. Plerique etiam eosdem ante circumcisionem. ferreo calamo
 adunt. signantes eos in frontibus et cauterium imprimentes in modum cer-
 uicis. alij in ambabus genis. alij in tympanibus. putantes eos per huiusmodi

adustionem materialem a peccato originali expiari occasione sumpta ex eo verbo quod iohannes baptista de christo dicebat **I**pe vos baptisabit in spiritu sancto et igne. **Q**uod verbum ipsi duntaxat ad litteram exponunt et obseruāt. quod tamen longe aliter intelligi debet. ut in postillis et glossis sanctorum doctorum patet. **I**psi etiam iacobite communiter portant cruces in brachijs calamo ferreo impressas. ob reuerentiam ut dicunt sancte crucis quam multum veneratur. et etiam ad distinctionem quandam habendam inter eos et paganos. in locis presertim illis. ubi cum eis simul habitant et morantur. **I**psi etiam nunquam sua confitentur peccata alicui homini. sed solum deo in abscondito. hoc videlicet ritu. **P**onunt enim thorus in igne iuxta se et orant. putantque cum fumo illo pariter peccata sua ascendere coram deo et deleri. **I**psi etiam tantum unam in christo naturam credunt et tenent. sicut et personam unam. cum tamen huiusmodi error in concilio calcedonensi. damnatus fuerit. et omnes illi insequentes excommunicationis vinculo perpetuo inmodati. **H**uius autem erroris primus inuictor fuit **E**utiches. abbas quondam constantinopolitanus. pessimum heresiarcha (qui etiam unam tantum in christo dogmatizauit operationem scilicet diuinam sicut et naturam) quod licet quando falsum esse conuincitur. ex eo quod **M**arcus. viij. habet quando dominus miseratus super turbam. eum triduo sustinentem. paupere ex septem panibus et paucis pisciculis quatuor milia hominum. **Q**uis autem non videat inquit **B**eda in omnia eadem. hoc quod super turbam miseretur dominus ne vel inedia vel vie longioris labore deficiat. affectum esse et compassionem humane fragilitatis. **Q**uod vero de septem panibus et pisciculis paucis quatuor milia hominum saturauit. diuine opus esse virtutis. ita et in pluribus alijs locis scripture facile est videre. **Q**uidam etiam iacobitarum tenent. non minus errantes. quod ex duabus naturis in christo una sit conflata et facta natura. qui error etiam est olim damnatus in sacris concilijs **S**ed et magister sententiarum in tercio libro et doctores alij desuper scribentes. eum errorem acerrime et acutissime reuincunt. **S**ed cepta ego persecuturus. hoc doctioribus relinquo **I**sti etiam heretici iacobite uno solummodo se digito signant in modum crucis. quos greci et soriani perdetes asserunt ideo facere. quod tantum unam in christo confitentur naturam. **I**psi etiam pueros suos adhuc ad verba pendentes sub utraque specie communicant. ut hoc grecis et sorianis conformes. **I**psi diuersis videntur ydiomatibus secundum diuersas prouincias in quibus habitant. **H**abent tamen quoddam proprium ydioma. cuius vera littera est hic infra subnotata.

Alpha	Weda	gamma	delda	e	zfo	Syeta	heda	theda	joda	alba	Landa	Men
Δ	Β	Γ	Δ	Ε	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ
Nyn	Axi	off	By	Ku	Syma	thaff	he	Hy	chy	ebfi	o	sthy
SV	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	Υ
vey	hadi	hori	gensa	Syma	dy							
Ϛ	ϛ	Ϝ	ϝ	Ϟ	ϟ							

De Armenis et eorū erroribus.

Armeni sunt qui in Armenia puincia prope Antiochiā inter medios fines xpianorū et sarracenorū seorsum habitant. Hii ritūs quosdā habent et obseruatiōes singulares a nobis multū differētes. Nā ppriū habēt primatē quem catholicorū appellant cui obediūt summo cum honore et reuerentia. iūssibus eius a maximo vsq; ad minimū velut alteri pape obteperātes. Implacabiles sunt inter eos et grecos discordie. ac dissensionē inexorabiles. adeo q; sup ritibus suis et institutis atq; ceremonijs semp corripāt. Ipi Armeni t̄palem dñi nostri natiuitatē nō celebrāt immo diebus natalis domini ipsi ieiunāt. In die vero epiphantie siue apparitionis dñi. simul cū solemnitate apparitionis festū celebrant de baptismo cristi. in quo se festum spiritualis eius natiuitatis asserūt celebrare. sed errāt q; dñs ipse ihesus nō fuit in se spiritualiter renatus. quippe q̄ nō indignū cū peccatū nec cōmiserit nec cōtraxerit. nec dolus iniectus fuerit in ore eius. sed vim regeneratiuā tūc cōtulit aquis in quib; nos purgaremur. Ipi quoq; Armeni eo tpe quo et nos quadragesimā tāto obseruāt studio q; non solum a carnibus castis ouis et lacte abstinet. sed et pisces nō māducat. oleo nō vtūt in cibarijs. vinū non bibunt. verū fructus et legumina quotiēs libuerit edūt. Ut autē manifestius emulis suis grecis et sirianis cōtrarietur in certis septis ferijs cōmedūt carnes. Sacerdotes p̄terea eorū in missis aquā vino nō apponūt sicut nec greci in quo grauius errāt. q; vt etiā supra dictū est. Ideo aqua est vino miscenda vt tā xp̄o q̄ sanguim nostre redēptionis popūllis p aquā designatus sociāndus esse designet. Nam si vinū tantū quīs offerat. sanguis xp̄i incipit esse sine nobis. Si vero aqua sola sit. plebs incipit esse sine xp̄o. nec p̄ze-

*affertis quod de
erga primatē.*

dicta cōiunctio signatur. igitur nō debet in calice dñi offerri aut aqua
sola aut vinū solū. qz utrūqz legim⁹ de latere xpi in passione pro fluxis
se. **C**eterū ipi armeni in missē officio multū nobiscū cōcordāt. hoc priorē
dempto. calices et patenas in nostris formis habentes. et facta cōsecra-
tione hostiā sup patenā positā eleuāt. deinde calicē more nostro. **H**ij
deniqz armeni q̄q̄ olim summo pontifici et sancte romane ecclesie obe-
dientiā fecerint. quādo scz rex eorū a romano impatore henrico feudū.
et ab Archiepo pro tpe mogūtino. coronā regiā et cōsecrationē accepit.
Veteres tñ ritus suos et solitas cōsuetudines mutare noluerūt. q̄ obre-
sicut tūc eorū obedientiā erat impfecta. ita nūc ad nichilū penitus est res-
dacta. **P**ostremo isti armeni in copioso satis sunt numero ierosolimis
habētes cōmuniter ibidē ep̄m vnū. qui vt mores est eis vsitati. diuos in
capite cirros nūtrit ad tempora vsqz pendētes. **I**de quoqz ep̄s et omnis
clarus suus. coronas portāt latas et rotūdas. alias nec crines nec bar-
bas vllō mō radi sinūt. **I**nter reliq̄s pfecto nationes. armenoz p̄sbiz
teri in om̄ibus se morib⁹ et motib⁹. maturius gerūt. vili et simplici ha-
bitu incedētes. in orationibus et officijs suis deuoti. latinorū sacramē-
tis debitā exhibentes reuerentiā et deuotionē. **H**ij pro suo vsu ecclesiā
habent solennē sancti iacobi maioris in eo loco cōstructā. vbi ip̄e ab he-
rode fuit decollatus. **H**abent quoqz ecclesiā sancti saluatoris. vbi tpe
sue passionis dom⁹ erat cayphē. in q̄ xps fuit velatus. cōsputus. cola-
phis alapisqz cesus. a beato petro negatus. et multis alijs iniurijs atqz
opprobrijs lascessitus. **I**n eadē ecclesia est lapis ille magn⁹ q̄ ad ostiū
dñici sepulcri aduoluit⁹. ab angelo fuit reuoluitus q̄ sup eū apparuit se-
dens. **I**bi etiā ostēditur locus vbi gallus stās post petri negationē can-
tauit. **A**rmenoz laici oēs consi sunt capitibus in modū crucis. **E**t id ea
ratione vt fer⁹. **C**ū siquidē Anno dñi septingentesimo q̄dragesimo q̄rto
tyri armeniā infestaret bello. et seua insup peste admodū p̄merētur. sua-
su quorūdā xpianoz capita sua in crucis modū totondere. statimqz eis
salus diuinitus data est vt dicūt. quapropter ad p̄petuā ei⁹ rei memo-
riā illū rondēdi modū obseruāt. **H**abent quoqz Armeni propriū ydion-
ma et proprias litteras quib⁹ tā laici q̄ clerici in cōi sermone et in dis-
uiniis etiā officijs vtūtur. **E**st autē hec eorū littera q̄ hic infra annotat⁹.

De Georgianis et eorum moribus et ritibus.

In orientis regione alius quidam populus inhabitat. Longo terrarum tractu a terra promissionis distans. cuius dominium extenditur usque ad caspios montes. bellicosus valde et in plerisque strenuus. fortis robore et innumera pugnantium multitudine copiaque habundans sarracenis. persis. medis. assyriisque. in quorum confinio commoratur formidabilis valde. Et licet iste populus undique infidelibus sit circumseptus atque conclusus. ab omnibus tamen timetur nec facile vexatur. **H**ii homines a sancto georgio. georgiani vocantur. quoniam in suis plerisque contra paganos precipuum habentes adiutorem et patronum. tamquam signiferum omni cum honore venerantur et colunt. De istis multi morantur Ierosolymis. diuersa loca sancta occupantes. specialiter tamen montem caluarie et foramen illud in quo crux stetit quando christus in ea expirauit. Iuxta quem locum altare quoddam habet et in eo communiter unum de suis pro custodia inclusum. Ipsi etiam in usu habent ecclesiam sanctorum angelorum ubi quondam domus Anne pontificis fuit. in qua christus de monte oliueti primum adductus. ab eodem anna examinatus fuit de doctrina sua et discipulis. et interrespondendum a ministro alapa cesus. **H**ii georgiani in omnibus et per omnia ritus et errores grecorum sequuntur in sacramentis talibus. unde scismatici haud dubium esse conuincuntur sicut et illi. Clerici eorum rotundas habent coronas. layci vero quadratas. Quotiescumque veniunt de terris suis Ierosolymam. loca visitaturi sancta. absque tributo et erectis vexillis. sanctam ingrediuntur ciuitatem. Na sarraceni nullo eos pacto molestare presumunt. timentes ne ad propria reuersi. suis confratribus sarracenis vicem rependant. vel maioribus eos afficiant malis. Nobiles eorum mulieres. more amazonum armis in plerisque utuntur. Ipsi viri barbas nutriunt et pilos. utunturque pileis in capitibus variorum colorum. Greca quoque littera et lingua in diuinis utuntur officiis et scripturis. sed alias sarracenicam vel caldaicam. Et hec omnes superius habentur signate.

De Abbasinis siue Indianis et eorum ceremonijs
In Prosolimis quoque hysce temporibus habitant viri non pauci. qui Abba
sini. alio vero nomine Indiani ab india puincia vocantur. de
dominio et subditiōe potentissimi regis. que presbiterum Iohannem
appellant. qui quidam maximus atque serenissimus rex cum omni populo suo se
christianum profiteretur. Hic per beatum Thomam apostolum ad christi fide ab initio
leguntur conversi. Ipse quoque modernus rex. currite deinceps incarnationis
Anno. M. cccc. lxxviii. per ambasiatam suam romano pontifici Sixto quarto
obedientiam fecit. et nostris inuibus atque statutis humiliter petijt informa
ri. Isti abbasini siue indiani omnes sunt nigri instar ethiopiū et multum ze
losi feruētēsq; ad visitandū loca sancta. Deuote et prolixe orāt. officia
diuina more suo perficiūt reuerēter. Amat paupertatē. in multa inopia et
rerū penuria vitā agentes. etiā si multum habundent. lineis et coloratis
vritur indumentis. circumligantes capita sua tam viri quam mulieres lineis pe
pulis blauij coloris. Indisq; pedibus discalciati incedunt etc. Et quicquid
ista faciāt et obseruent. tamen procho dolor a certis prauis erroribus non
sunt alieni neque immunes. Nam circumcisionē carnalē seruat more sarrace
nox et iacobitarū puulos suos circumcidentes. non attendentes miserū quod
apostolus minatur. Si circumcidimini iniquis. christus vobis nichil proderit.
Adiurunt quoque infantes suos in frontibus ferreo calamo. in modum crucis
Alii in genis. alii super nasum. plerique in omnibus his locis. credentes
eos per huiusmodi adustionem ab originali peccato mundari. Cum ego miseris
cōpariens quod alias satis boni homines videntur. per interpretem inquirerē.
cur hec facerēt quod omnino romane ecclesie essent aduersa. cui se nup. missa
obedientia sua subiecissent. Responderunt (vix verū fatear) se circumcisiō
nem accipere non quasi sacramentū necessitatis. sed ob reuerentiā christi qui et ipse
fuit circumcissus. Adustionē vero obseruare pro eo quod scriptū esset et dictū
per iohannē baptistā de christo Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igne. Sed
informati a nobis. dicebat de cetero se velle his premissis baptismū in
aqua suscipere secundum ecclesie romane more. Sed non solum in isto sed in alijs
multis aberrat. Nam in sermone cōficiūt instar grecorū. sub vtraque specie
sacramentū cōferūt parvulis et adultis. et illos per simplices sacerdotes
faciūt cōfirmari adhuc infantes. In officio missę ritus quosdam habent
singulares. Studiosē ad missam cōueniūt laici eorum. presertim in solenni
tatibus. et tunc omnes vtriusque sexus incipiūt altis vocibus cōcrepantes in

bilare. saltare pedibus. plaudere manibus. cōglobantes se in circulis.
 ibi sex vel septē. ibi nouē vel decē. et interdū p̄ totas noctes sic cātāt. po-
 tiſsimū in nocte dñice resurrectionis. qua nō cessant canere donec illuz
 cejcat. et nō nulli hęc adeo feruēter faciūt et deuote q̄ interdū debiles ex
 hoc reddūtur. Iſti etiā abbasini siue indiani. licet linguā sciāt sarrace-
 nicā et ea dū libet vrātur. habent tamē quōdā nichilomin⁹ propriū ydio-
 ma et alphabetū. p̄lvij. lras cōtines. q̄ hic infra suis figuris sūt formate

α	le	phū	Beſy	tyeſy	Ca	me	lie	ſaly	le	zhu	he	vunſ
h	Δ	ſ.	Ω	Ɔ	Ϸ	Ϸ	Δ	Ω	Ω	Ϸ	Ϸ	Ϸ
uuf	ſa	ju	he	thū	the	thū	jo	du	ſa	phū	la	me
⊙	h	Ω	thū	Ɔ	ms	Ɔ	ſ.	h	ſ.	Δ	Ω	
du	do	nun	ſaly	nun	the	thū	me	nun	e	ſe	ſaly	de
ſ.	ſ	z	h	Ϸ	h	Ϸ	Ω	∞	Ω	Δ	h	Ω
co	ffu	ke	ſu	ſaly	nun	thū	vno					
Ϸ	Ϸ	Ω	h	h	h	Ɔ	Ω					

De Maronitis et eorū reditu ab olim ad eccleſiā romanā.
 Abitat etiā gens quedā ſyrorū ſub mōte libani in puincia phe-
 nicis non longe ab vrbe biblienſi. numeroſa ſatis multitudine.
 ad p̄lia admodū edocta apta q̄. arcubus et ſagittis vr̄tes expedi-
 te. Hij maronite vocātur a quodā magiſtro ſuo heretico nomine **Ma-**

ron. q̄ vnā dūtapat in xp̄o v̄oluntatē afferbat. et p̄ cōsequēs opationē
secutus in hoc quendā antiochenū ep̄m nomine machariū. huius heresis
primū auctorē. q̄ in sexta synodo Cōstātinopolitana. cū suis cōplacib⁹
dānatus fuit r̄c. Hāc imitati heresim maronite. p̄ quingētos fere ānos
tanq̄ heretici a cōsortio fidelū fuerūt exclusi. Sed tandē diuina inspi-
ratione redeūtes ad cor et se errasse cōfiteutes. heresi abiurata. in manus
Americi cuiusdā antiocheni patriarche. romane ecclesie obediētia facta
sunt adnumerati. et ad vnitatē catholicē fidei reuersi. Vnde cū oēs alij
orientales ep̄i et plati maiores aliarū nationū. ānulis et mitris ponti-
ficalibus nō vr̄atur nec baculos gesserūt pastorales. nec vsū habeāt cā-
panarū. maronite h̄is omnib⁹ vr̄atur vti nos. in diuinis officijs et sa-
cramētis ministrādis nobis cōformes. Vnde et eorū patriarcha genera-
li interfuit concilio rome sub inno cētio tercio celebrato. H̄i Maroni-
te non morātur Ierosolimis continere. s̄ sepius illuc ex deuotione ve-
niūt peregrinati ad quasdam solemnitates. nec propriū habent ydiaz
ma. sed vel caldaica vel sarracēnica lingua vtuntur.

Quequitur disputatio quedā necessaria ad p̄dicta.
Terū ne occasione istarū q̄s narrauimus sectarū aut legū. aut
alio quolibet motiūo quīsp̄iā in eū labat̄ errorē. vt credat vnū
quēq̄ in sua fide lege vel secta posse saluari. dūmodo credat eā
esse bonā. et deo placere q̄s facit. et dū propter deū facit q̄cqd̄ facit. neces-
sariū. opeq̄ p̄ciū duxi. contra errorē illū tā p̄nciosum. tāq̄ pestilentē. q̄
doctores ante nos tradiderūt. disputādo anectere. q̄ten⁹ mortifero toxi-
co ne a quoq̄ incaute insumatur salubre remediū quo ad in nobis est
debita prouidētia apponamus. Constat nimirū et indubitātū apud oēs
xp̄icolos ex̄tat. q̄ vnā ē fides. vnus dñs. vnū bap̄tisma. apostolo teste.
Dicitur autē fides vera vnā dūtapat q̄ et id de quo principaliter ē fides
vnū sit. deus videlicet. ap̄s quē non est trāsmutatio. nec vicissitudinis
obūbratio. Atq̄ etiā ratio formalis omnū credēdoꝝ vnā sit et eadē ve-
ritas sc̄z prima. cui fides principaliter innititur. Ipaq̄ fides lumen sit
desup̄ infusum. et nō sit a probabilitate rerū q̄ credūtur. Vnde nec sc̄dm
diuersitatē rerū credēdarū ipaz fidē diuersificari oportet. Porro et sola ipa
fides xp̄iana vera ē. q̄s m̄ltipharie multisq̄ modis ostēdi posset. tum
videlicet miraculorū plurimorū confirmatione. tū testiū omni maiorū
multitudine exceptione. tū q̄ reuelationes et prophēcias certissimas ha-
bet. tū etiā q̄ nō nisi de deo dignissima sentit. tū q̄ nichilominus etiā de
homine probabiliora et credit et tenet q̄ ve magis creaturā deceat ratio-
nālē. tū postremo p̄ successum quē populus iste habuit. q̄ hāc fidē susce-
pit. dū sc̄dm eā vixit. et deiectionē eius dē dū fidē hāc deseruit. et sc̄dm eā
non vixit. Sed his omnibus p̄suppositis vnitatē sc̄z veritate fidei nr̄e
xp̄iane. atq̄ ob id in p̄nciarū p̄termisissis facile esset pessimo huic obūiare
errori. Nulla nāq̄ fide deo credit̄ p̄ter hāc. et nulla ē alia digna hoc no-
mine p̄ter ipaz. nullaq̄ alia honorat̄ de⁹ nisi hac. nec vlla ē virtus p̄ter
ipaz. Nā et ipa sola fundamētū ē et caput omnis religionis in vita ista

sicut et eius opatio prima est in dei opibus et obsequiū. eius primū in
dei honorificētia et cultu. quādamodū et intellectus primus est inter ani-
me vires nobiliores. cuius est pfectio ipa vera fides. Ex quo sequatur
neceffe ē. qd omnibus alijs credulitatibus et deo nō seruit ymo cōtumelios
se sūt ei. Unde et cōstat nullā aliā credulitatē fidei nomine fore dignā.
Unde aut potissimū et ex quo fundamēto dicitur error pcesserit videamur
vt sic ipso eliso fundamēto. omnis desup extructa edificatio penitus ruiat
Dicitur igitur erroris vna et picipua hęc esse causa videtur. q multos exa-
gitat atz cōfundit. numerosa scz multitudo dānandoz et paucitas sal-
uandoz. Unde et multi inquirūt qre tam paucos elegerit dei misericor-
dia ad salutē. tā multos vero deseruerit in pditionē. maxime cū pniore
credatur ad saluandū qz ad dānandū. vel nō minor saltē sit ei? miseri-
cordia ad miserendū et ignoscendū. qz eius iusticia ad vindicandū rpi-
niendū. Ex hęc cōcludere volētes q credendū sit pro diuine misericor-
die et bonitatis infinitate et immensitate vnū quicqz in sua fide lege vel
secta posse saluari. dūmodo credat eā esse bonā et deo placere qd facit rē
vt supra. **P**reterea arguūt psumptuosū videri q pauci xpiani se so-
los arbitrentur saluandos. tota residua hominū multitudine. videlicet
maloz xpianoz q multo plures sunt qz boni. deinde indeoz sarraceno-
rū atz paganoz in pditionē derelicta. **Q**ualiter ergo (aiūt) implebitur
domus dei celestis tāta paucitate electoz. cū infernus q longe mi-
nor est cape sufficiat de omnibus tantā multitudinē dānatoz. **A**n vide-
tur cōueniēs regi regū et dño seculoz. vt plures habeat vinctos. plu-
res patibulis affixos. traditosqz tormētis qz sibi famulātes r subditos
An potest misericordia dei cuius nō est numerus nec mēsurā. tantā susti-
nere carnificiā tormētoz. vel ad qd inquirūt tantā multitudinē dānan-
doz creauit deus. **E**t si creauit eos in pditionē et mortē. **A**n id cōueniat
diuicijs bonitatis eiuset immēsitati misericordie sue. eos creasse. quos
vtiqz saluare poterat et flāmis infernalibz depascendos derelinquere.
De hijs autē q pro eo faciūt qd faciūt. credētes se obsequiū eidē psta-
re in eis. qzuis male ignorāter tamē faciūt. qd erit. **E**t potissimū de his
qui pro deo siue propter deū omne gen? supplicioz nō solū patienter.
s et iā gaudēter pferūt. sicut de multis hereticis sepe audimus et ipi etiā
videre possemus. qz ignē et alia tormenta sponte et letāter subeūt. vt qz
propter deū se omnia sufferre dicētes. et ita in corde sicut credim? habē-
tes. **I**ncipientes igitur dicamus q error iste multis hominibus dānan-
bilis est et causa dānationis. **S**i enim volēs ambulare corpāliter nol-
let puidere vie ipius discrimina. aut offendicula. aut alia picipia que
oculis corpis videri et nō videri possunt. s magis clausis oculis aut a
via auersis. vellēt incedere. quicqd ei mali id ē offensionis vel casus eue-
niret. iustissime ipi imputari posset. **P**oterat enim per se hmoi pericula
declinare. **I**n eo ergo qui p semetipm imminētia sibi mala in huius-
modi via et nosse et euitare potuit. rectissime dicitur. vt sibi ea imputet
si in illa incidit. et ista est cōmunis omnium animozū conceptio.

Eodem modo si quis ire voluerit ad locū aliquē viā ignorans que di-
cat ad illū. presto autē habeat qui viā ei ostendat. et tamen nec ducātū
itineris nec vie ostensorē querit autē petit. si errat ei merito error iste est
imputandus. **E**t hāc propositionē cuiuslibet animus probat aūditā.
Similiter immo fortius multo in via morum se habere necesse est. q̄ in
via corporali. quāto magis et proprio visu spūali et alieno. sunt p̄cauen-
da pericula spūalia q̄ tpalia. **Q**ui igitur nō proprio sensu vbi eis sup̄
petit nec alieno vbi eis paratus est q̄s cōsulere. picula spūalia declina-
re nolunt. merito eis imputabitur cū inciderint in ea. **A**mplius si vi-
deris aliū errare in via ista visibili. teneris eū ab errore illo auertere et a
periculis que ei imminere cernis etdem p̄cauere. multo magis et in via
moriū. **L**onge autē ampli⁹ teneris tibi cōsulere q̄ alij quāto magis tibi
debitor es in hūiusmodi q̄ alij. **E**t hijs ergo manifestū est. qz negligē-
tia ista. querendi scz viā veritatis et salutis. negligentia est culpabilis
et damnatione dignissima. **I**n hijs ergo qui proprio sensu. ingenioqz
et industria. discrimina spūalia p̄cauere et p̄uidere potuerūt siue ex scri-
pturis siue ex doctrina siue ex miraculis siue ex onyibus hijs. iustissī-
ma est damnatio erroris talis. et ignorās huiusmodi. merito vt apo-
stolus dicit ignorabitur. **T**ales sunt q̄ nolunt intelligere vt bene agāt.
Si quis autē querat de illo qui doctores vel p̄dicatores inuenit con-
trarios videlicet vnū fidelem et aliū infidelem siue hereticū nec sufficit
ex proprio sensu aut dictis eoz. aut vita discernere cui eozū magis cred-
ere debeat. **A**n deus requirat ab illo vt diuinet fidē. hic p̄culdubio qz
nō habet de humana ratione qd faciat. diuinū auxiliū debet implorare
vt Augustin⁹ dicit. ac tota instantia deprecari. vt illuminator animarū
deus viā veritatis ei ostendat et applicet cor eius et intellectū ei p̄ti cō-
tradictionis que vera est et sibi accepta. **P**re autē credendū est de dei mis-
ericordia qz sic pulsanti aperiet et qz (nisi negligentia querende verita-
tis aut alia culpa obstat) cor ei⁹ auertet deus ne cōsentiat errori im-
pietatis. **E**dem sentiendū est in illo casu si videlicet seductor aliquis
sub p̄teptu catholici doctoris simplici alicui et indocto. errore aliquem
impietatis p̄dicet. qz deus cor ei⁹ auertet ne illi credat. nisi hoc vel negli-
gentia eius vel alia culpa impediāt. **C**ustodit enim deus. diligentes se
ait psalmista. et sapiens in prouerbij. **C**ustodiet iūstoꝝ salutē et prote-
get gradientes simpliciter. **D**icim⁹ etiā qz q̄ intellectus hūanus crea-
tus sit ad inquirendā et cognoscendā veritatē salutarē. ma yme de hoc
debet esse sollicitus atqz studiosus. quare. qz negligentia eius in hoc atz
desidia maxime culpabilis est atz damnabilis. **A**mplius vnusquisqz
ad actū et finē propriū expeditior est atz facili⁹ q̄ ad aliquē aliū vt de
se patet. **M**anifestū est autē qz virtus nostra intellectiua. ad querendū
et inueniendū deum. quantū hoc requiritur et expedit. facili⁹ est. q̄ ad
querendū aut inueniendū aliquid aliud. maxime cū presto sit deus sp̄
adinnare conantes ad se. et appropinquare appropinquātibus sibi.

Considera igitur ista que diximus et videbis omnes errates in via veritatis et ignorantes. eadem culpa errare et dampnabiliter ignorare. Nullum est enim inuenire in eis qui non sit negligens inuestigando per se metipsum salutare veritate. aut inquirendo ab alijs. aut diuinum auxilium implorando. aut in faciendo veritate. Qui enim negligit facere bonum quod esse faciendum nouit. meretur non accipere noticiam id faciendi quod nondum nouit. De vno quoque enim est sperandum quod si talento intellectus tota diligentia bene negociatus fuerit in quibus per se potuit quod multiplicetur ei vel adaugeat ut etiam diuine reuelationis seu inspirationis munere capiat ampliora. ad quam per intellectum proprium pertingere non valebat. vel etiam quod predicetur ei doctrina salutaris. ut manifeste patet in cornelio illo centurione viro gentili sed religioso ac timente deum. ad quem missus beatus petrus fuit. et ipsum cum tota familia ad fidem christi conuertit. ut habet Actuum. x. capitulo. Dicimus ergo quod si aliquis esset seorsum ab hominibus et vellet negociari diligenter talento intellectus sui ex consideratione visibilium facile est ei inuenire creatorem et multa alia de ipso cognoscere. ipsum videlicet esse honorandum. diligendum. adorandum et homini. Et si inuicis bene negociaretur. adderet ei deus alia vel per inspirationem. vel per doctrinam et predicationem quam ipse met ei procuraret. Omnino enim credendum est deum neminem velle deserere qui ei diligenter studet adherere. Jam satisfactum esse tibi credimus de omni adulto errore errore impietatis. quod iusta est eius damnatio. Declarabimus autem euidentius hoc et dicamus. quod sicut libere voluntatis est ut se auertat ab omni male volito et ut per consensum se non inclinet in illud. Ita et intellectus ipsius est. ut se auertat ab omni male credito et ut non assentiat illi. et hoc vel ex proprio lumine est ei possibile vel ex alieno. Ex proprio. id est proprie inuestigationis. ex alieno id est diuine reuelationis. Sicut ergo libera voluntas dampnabiliter assentit in male volitum. sic humanus intellectus dampnabiliter assentit in male creditum. quare tenetur vel ipse se corrigere vel correctionem suam per aliquam viam quam diximus procurare. Preterea non minus tenetur deo in suis operationibus intellectus humanus quam affectus. nisi quod autem licet affectui amare contrarium deo vel hijs que dei sunt. similiter nisi quod licet ei non amare deum vel ea que dei sunt. ergo similiter nec intellectui vniquam licebit non credere deum vel ea que dei sunt. Quod enim est non amare in affectu. hoc est non credere siue non cognoscere in intellectu. Unde apparet intellectui positam esse legem et limites in operationibus suis et limitatum ei esse quod credere vel discredere. vel iterum non credere aut ignorare liceat. Et ite ex ignorantia interdum esse dampnabilem videlicet in quibusdam hominum ignorantis. similiter et credulitate quorundam dampnabilem esse et impiam. et neutram excusare a tota damnatione eos quos inuoluerint. fortassis autem excusat a tanto. Non enim tantum peccare videtur qui erranter vel ignoranter male agit quantum ille qui scienter contra conscientiam facit. Igitur ut in summa dicamus. illud nobis potius videtur diuine consilium pietati. ut vbi inuincibilis est ignorantia. quod est vbi homo non habet

de hūana ratione q̄d faciat ibi imploret diuinū auxiliū. et nō temere se
p̄cipitet. Ibi enim totū p̄tinet ad deū facere. vbi nō habet hō q̄d de se fa
ciat. verbi gratia. Si in eam figurā vel formā se trāssormaret lucifer. in
qua nichil posset apparere homini p̄ q̄d nō videretur xp̄us. nec aliq̄d p̄
q̄d dinosci valeat nō esse xp̄s. solus dei est custodire hōminē. nec aliud
ibi relictū est hōmini nisi diuinū auxiliū implorare. nec dubium quin
p̄resto sit auxiliator deus inuocātib⁹ eū. nisi culpa eoz obstiterit.

Q autē quērūt de multitudine dānatorū ad q̄d deus eā creauerit. certū
est qm̄ ex diuicijs bonitatis sue eā creauit et qz multa bona magnifica
eis cōtulit. Penas vero vel tormēta nisi meritas atqz iustissimas nulli
vniq̄ intulit nec inferet. vnde manifestū est qz iusticia dei causa est effi
ciēs dānationis eoz. quā nulla iustior excogitari potest. mala vero me
rita eoz causa sunt q̄si materialis p̄ditionis eoz. quibus iustissimo iudicio
et laudāda in omnib⁹ iusticia. dānatio illa eis redditur.

Q autē tā multi sunt qui dānantur. et tam pauci qui saluātur. et in
naturalibus et in moralibus exp̄ssam similitudinē inuenies. Vitorū
enim et ignobilū maior sp̄ est multitudo q̄ p̄ciosoz atqz nobilitū. vt ferri
et plumbi q̄ auri et argenti. et lapidū ignobilū q̄ gemarū. similiter
quercū q̄ cedroz aut palmarū. Eodē modo stultoz hōminū q̄ sapi
entū. et maloz q̄ bonoz. Nam stultoz infinitus est numerus inq̄t sa
piens. Vides etiā qz in tanta multitudine hōminū. paucos ex eis deus
reges facit aut principes etiā tēporales. nec miraris qz nō oēs hōmines
fecit reges et principes. et tā modicoz tamqz ignobilū regnoz vt sunt
tp̄alia. Quāto fortius ergo mirari non debes si paucis largitur p̄clara
ac nobilissima regna celestia. **A**mplius cū tā raros videas qui regna
celoz appetent vel curent. tā multos autē q̄ ab eis se auertūt et contra
ria sectatur. propter q̄d miraris si tā pauci pueniant tā multi non pue
niant ad ea. **A**mplius si videres de centū p̄tib⁹ generis hūani nō
nagintanoūē totis studijs ac viribus currētes p̄ viā que ducit ad mor
tem. Paucos vero econtrario currere p̄ viā que ducit ad vitā. nō miras
ris si magna illa multitudo tota adueniat in mortē. et sola alia pauci
tas ad vitā. Sic et hic considera tantā multitudinē p̄ditorū et videbis
eam festinantē ad mortē. econtrario vero paucitatē electozū festinantē
ad vitā. Quid ergo mirū est si vnusquisqz hōminū ad finē pueniat ad
quē totis studijs ac virib⁹ cōtendit. Multitudo nāqz p̄ditorū hōminū
in viā vite istius et vitā fugit eternā in mortē se p̄cipitat. et in stagnū
ignis et sulphuris se deicit. et in abyssum eternarū flamarū se demergit.
Igitur qz in baratrū infernale q̄sqz cadit de pondere est proprie iniqui
tatis. qz vero sursum ad sublime beatitudinis aliq̄ trahūtur de v̄tute est
omnipotentis diuine bonitatis.

Igitur in eo qz deus tantā creauit hōminū multitudinem q̄ p̄uidebat
esse dānandā mirari debes diuicias bonitatis sue qz tali multitudini
tq̄ et tanta bona dedit. cū tamen p̄uideret eos ingratos futuros. Sed

et pueritate hominum ipsorum mirare qui largitorem omnium bonorum donis
suis impugnant. Sicque dei misericordiam cogita. ut et iusticie eius memi-
neris. que illos quos misericordia creat pascit. regit et conseruat. ingra-
tos de acceptis beneficijs merito damnat. Et quid mirum si iusticia pec-
catoribus reddit quod meruerunt. Non miraris quod sol calefacit et ignis illu-
minat et misericordia dei homini beneficia multa tribuit. ergo nec mi-
reris si iusticia eius punit eos qui sibi sunt rebelles. Non miraris si quod quis
seminauerit hoc et metet. ergo nec mirum si peccator metet quod semina-
uit. Unde Ecclesiastici. vij. legitur. Noli facere mala et non te apprehen-
det. Et iterum. Non semines mala in sulcis iniusticie et non metes ea in
septuplum. Et apostolus. gala. vi. Que seminauerit homo hec et metet
Si boni sumus non instructuos. si mali. non impune. Ecclesi. xv. Deus
ab initio constituit hominem rectum et reliquit eum in manu consilij sui. Appo-
suit ei aquam et ignem ut ad quod vellet porrigeret manum. Ante hominem vita
et mors bonum et malum. quod placuerit dabitur illi. Et quid inquit
sustinet diuina bonitas tantam stragem hominum quos creauit. An delectat
eum carnificia tormentorum infernalium etc. Respondemus quod proprie nichil
extra ipsum eum delectat. et quod placet ei tormenta malorum tum quia bona sunt.
utpote eius creature. tum propter pulcritudinem iusticie que in eis inesti-
mabiliter et miranda est et laudanda. quod tanto delectabilius intuebitur
sancti in patria quam hic. quanto maior erit eis ibi amor iusticie atque cogni-
tio quam hic. similiter et quanto magis ibi maiorque videbitur ipsa diuine ius-
ticie magnitudo quam in presenti. Unde scriptum est in psalmo. Letabitur
iustus cum viderit vindictam manus suas lauabit in sanguine peccatoris
Mirare ergo sapientiam dei et bonitatem immensam. qui penis malorum vitis
ad bonum electorum suorum. Inestimabile enim gaudium erit electis in futu-
ro. dum quisque letabitur dicens. Misericordiam et iudicium canta-
bo tibi domine. Vbi duplex erit cantus illius iocundissimi videlicet
et misericordia in ipsos electos. et iudicium in reprobos. Dominus siquidem deus
quod pius est miserorum cruciatu non pascitur. quod autem iustus. ab iniquorum vit-
tione impetuum non sedat. sed ipsi iniqui omnes eterno deputati supplicio sua
quidem iniquitate puniuntur et tamen ad aliquid ardebunt ut scilicet iusti omnes. in
deo videant gaudia que percipiant et in illis respiciant supplicia que euaserunt.
quatenus tanto magis in eternum diuine se gratie debitores esse cognoscant.
quanto in eternum mala puniri conspiciunt. que eius adiutorio vicerunt vitane-
rumque. **Ex** his ergo que diximus manifestum tibi debet esse o homo. quod
laudanda est diuina bonitas in hoc quod malis et reprobis preter esse. vitam et
naturalia alia. bona etiam gratuita et temporalia largitur. Quod autem amplio-
ra eis non dat non ideo hoc est. quod ipse manum retrahat sive largitatis. sed quod ipsi
manus suas alijs occupant. unde iustum est ut eo minus recipiant quo se auer-
tunt. Sicut quod lumen solis super multos non cadit et eos non illuminat. non
ex eo est quod sol radios suos retrahat. sed quia ipsi a lumine eius se auertunt.
Et tantum de isto.

De causis varietatis errorum et sectarum multiplicium.

Quod si quispiam fortassis querat interlegendum istam sectarum varietatem quidnam cause sit tante varietatis huiusmodi errorum in mundo. Etsi ex iam dictis eius rei ratio aliquantulum colligi possit. tamen ut id evidentius pateat animadvertendum quod prima et principalis errandi causa hec esse videtur scilicet peccatum negligentie qua diuinum auxilium ab hominibus non queritur. seu quodcumque aliud peccatum quod diuine gratie viam precludit. Merito enim iustorum dei iudicio adiutorium dei non obtinet qui illud obtinere non curat. et recte diuine lumen gratie cor illius illustrat minime qui illi pro peccatum obicem ponit. Merito domum illius eterne solis radius non illuminat. qui fenestras et ostia omnium introitus splendoribus eius claudit. Fides siquidem non est naturalis ymo est ex electione diuine bonitatis et donum gratuitum. Si enim esset naturalis. eadem esset apud omnes. nec esset tanta dissensio quanta est in mundo. idcirco a deo petenda est. Unde et quidam ad christum dicebat ut habetur Mathei. ix. Credo domine adiuua incredulitatem meam. Et apostolus ephe. secundo. aiebat. Gratia saluati estis per fidem et hec non ex vobis. dei enim donum est. Sicut ergo sol non videtur nisi lumine suo sic sol intelligentie non videtur nisi luce gratie eius. Sed quod multi sunt rebelles huic lumine. ideo etiam ceci. Alia causa est auersio intellectus a credendis et ab hijs que possent inducere ad credenda et conuersio ad errores. Quomodo enim qui auersos habet oculos ab hijs que videnda sunt et ad alia conuersos videre non potest in illa auersione. Hijs sunt qui tanto amore suas amplectuntur opiniones et sectas ut de contrarijs nec cogitare velint nec audire. tantoque odio auersi sunt et contrarij suorum errorum contra. Hijs ut ea nec respicere velint dignentur pertinaces prorsus in suo sensu et dura cervice que non modo hominibus melius sentientibus et recte credentibus sed et spiritui sancto qui pro eos loquitur resistere audiant. Proinde recte dicitur puerborum. xviii. Non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur in corde suo. Non est datum homini videre post tergum suum. nec videre sine intuitu. sic nec intelligere ea a quibus intellectus se auertit. Nolunt tales audire aliquid de miraculis si neque sacra eloquia nec rationes doctorum quibus possent ad veram fidem induci. ideo non mirum si remanent in erroribus suis. Tales sunt omnes sarraceni et dictarum nationum homines. qui nimis obstinate suis inhaerent conceptibus et heresibus. dum sanam doctrinam non sustinentes ad sua desideria coacervant sibi magistros prurientes auribus. et aueritate quidem auditum auertunt. ad fabulas autem conuertuntur ut longe apostolus pre dixit. Alia nichilominus causa est rerum credendarum subtilitas et intellectus humani grossities et turbiditas. Nimirum que sub fide recta cadunt tam grosso et turbido intellectu videri non possunt. Quomodo ergo homines grossi ac turbidi visus pilam subtilem non videntes ubi est. contendunt monstrare

ipsum ibi non esse. propter eius subtilitatem vel gracilitatem ipsum non videntes. neque ipsum videntibus credere volentes. Ita pariformiter que ex fide vera. credenda sunt grossities intellectus vulgarium et indoctorum hominum propter credendorum subtilitatem non capiens. ea non esse et credit et contendit. Alia preterea causa est remotio siue distantia hominum a rebus attendendis. et hec longinquitas est impericia siue inexercitatio in illis. que admodum dicit Aristoteles que imperiti veluti longe distantes speculantur. Qui enim in sensibilibus versantur et commorantur assidue que longe sunt a credendis que inuisibilia sunt. profecto longe sunt iudicabitur ab eis dem. et propter hoc illa videre non possunt. quia nec studio nec exercitatione ad illa appropinquat. ideo non mirum si ea non videt. Ipsi sensum volunt habere ducunt ad credenda. qui cecus est quantum ad ea. ideo non mirum si in precipua et profunda corruunt errorum. unde et periculosissime errant. et nequaquam damna effugiunt salutis. Alia demum causa est stulticia multorum qui intelligere volunt intellectum naturali per se. quod eo per se capi non potest. que admodum si quis visu humano vellet videre quod visu aquilino vix videri potest. sic intellectus naturalis ad ea que fidei sunt per se nullo latenus se extendit nisi altiori lumine perfundatur. Hi sunt qui humani capacitatem et mensuram ingenij ignorat. qui intellectum suum omnia capere existimat. et quod illo non apprehendit. in natura non esse arbitrantur. nescientes vel non advertentes humanum intellectum fore mensuratum et limitatum in sua capacitate naturali ab ipso summo creatore deo qui terminos ei posuit. que quot et quanta sua naturali apprehendat capacitatem. multa apud se reservans secreta revelanda cum voluerit et cui voluerit. **C**eterum preter has iam assignatas rationes et causas errorum. tradunt doctores et istas. dicentes que omnes false suppositiones et adinventiones errorum ut in summa dicatur aut ex improbe physice investigationis ausu procedunt. sicut errores philosophorum. ut ponere mundum eternum et multa alia similia. quod est totam puertere sacram scripturam. aut procedunt ex perverso intellectu sacre scripture sicut infinite reperiuntur hereses. aut etiam procedunt ex inordinato affectu carnalitatibus. ut errores epicurorum. qui dicunt nullam aliam esse vitam quam ista terre. Et quidem de primis puta philosophis qui se scientes esse iactabant certum habetur. quoniam ab infidelitatis peccato nequaquam possunt excusari. cuius rationem adducit apostolus ad romanos. primo dicens. Revelatur ira dei id est vindicta peccati de celo super omnem impietatem id est peccatum contra fidem. et iniusticiam id est peccatum contra mores. hominum horum qui veritatem dei in iniusticia detinent. id est veram de deo cognitionem detinent. non sibi. sed impediunt ne fluat in alios. quia quod notum est dei manifestum est illis. deus enim illis revelavit. Inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur a creatura mundi. id est ab homine. sempiterna quoque virtus eius et diuinitas. ita ut sint inexcusabiles. quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt. sed evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est

insipiens cor eorū. dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. et mutauerūt gloriā incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hominis volucrū quadrupedū et serpentum. propter quod tradidit illos deus in desideria cordis sui et in reprobū sensum etc.

Porro de secūdis id est hereticis ita tradunt sacri canones quod quicūque scripturā aliter intelligit quā sensus sancti spūs efflagitat licet ab ecclesia nō recesserit tamen hereticus appellari potest. Ille vero dicitur aliter exponere sacra scripturā quā spūs sanctus efflagitat qui ad hoc expositionē sacre scripture retorquet quod cōtrariatur ei quod est per spiritū sanctū reuelatū. Unde qui in ecclesia xpi morbidū aliquid aut prauū sapiūt. si correcti ut sanū rectūque sapiāt resistūt pertinaciter. suaque pestifera dogmata emendare nolunt. sed defendere persistūt heretici sunt. **A**t vero terciū videlicet episcopi et eis similes quorū errores ex inordinato carnali affectu procedūt ex improba voluntate et electione liberarbitriū peccant malicie adherentes et ita ex certa malicia. **Q**uidē ex diuobus cōtingit. **P**rimo ex inclinatione habitus viciosi quā malicia dicitur. et venit ex praua cōsuetudine peccandi qua quis inuiscatus desperat de resipiscētia et sic irrefrenate labit in vicia. iuxta illud **Jeremie. xvii. j.** desperas nimis post cogitationes nostras ibimus et vnusquisque post prauitatem cordis sui mali faciemus. **S**ecūdo vero cōtingit ex eo quod homo per cōtemptū abicit et remouet illud quod electionē peccati poterat impedire sicut spem per desperationē timorē per p̄sumptionē et sic de alijs. et hoc ut liberius peccet. **N**imirū sapiens habet in p̄uerbijs **Impius cū in p̄fundū malo venerit cōtemnit.** et per cōsequēs intellectus auertitur a recta cōsideratione et ponderatione vicioꝝ. **E**t ex hoc etiā disseminate sunt diuerse hereses quā tangūtur inter alias in decreto. **xviii. q. ii. cap. quidā.** **E**t hi omnes licet nō eque iudicātur infideles eterne obnoxij dānationi. **V**bi tamē notatū dignū videtur quod infidelitas dupliciter potest intelligi. **V**no quidē modo scdm̄ p̄uā negationē. ut ex hoc solo quis dicatur infidelis eo quod nō habet fidē ut in illis quā nichil audierunt de fide. et ut sic infidelitas nō habet rationē peccati sed magis pene. quia talis ignorantia diuinoꝝ ex peccato primi parentis est secuta. **Q**ui ergo sic sunt infideles dānantur quidē pena sensus propter alia peccata si que fecerūt. quā sine fide remitti nō possunt. nō autē damnātur propter infidelitatis peccatū nisi pena damni tantum. **H**inc dñs dicit **Jo. xii.** **Si nō venissem et locutus eis fuisset peccatū nō haberēt etc.** **A**lio modo potest intelligi infidelitas scdm̄ cōtrarietatem fidei quia scilicet aliq̄s repugnat auditui fidei vel etiā ipas cōtemnit. scdm̄ illud **ysaie. l.** quis credidit auditui nostro. et in hoc proprie p̄ficatur ratio infidelitatis. et scdm̄ hoc infidelitas nō modo est peccatū sed grauissimū peccatū. et oritur ex supbia ex quā cōtingit quod aliq̄s intellectu suū nō vult subicere regulis fidei et sano intellectui patrū. rebellis et inobediens effectus ecclesie sancte romane et eius capiti summo antistiti. cui p̄fidie et vicio omnes subiacent nationes supra memorate.

De Latinis qui sunt in Jerusalem.

Non interiectam haud inutilem spero digressionem inter ceteras nationes supra designatas. et hanc de qua nunc dicemus latinorum et catholicorum qui etiam Ierosolimis sunt (et si pauci). superest ea absoluta parti huic imponere sine. Si quidem narravimus in prioribus et pura atque simplici veritate explicavimus sectarum illarum sive nationum varietates. atque congregationum sathane differentias multimodas paucis absolvimus. prout exacta indagare in locis illis perscrutantes singula comperimus. sed praeter eas. sunt etiam potestremo hac nostra etate et ab aliquot annis superioribus in Ierosolimis quidam orthodoxe fidei devoti professores. viri religiosi. qui a ceteris nationibus ibidem (ut sunt) latinis a sarracenis vero francischi (Sunt equidem filii et fratres sancti francisci) a nobis autem fratres minores. usitato vocabulo appellantur. qui illo a suis mittuntur superioribus. et amotis vel mortuis quibusdam. alij in locum eorum subrogantur. vivuntque sub regulari sui ordinis institutione. de elemosinis devotoz peregrinorum illuc ex terris christianorum venientium. et aliorum quorundam fidelium principum qui sacrorum locorum devotione et pietate christiana moti. annuas suas eis transmittere elemosinas non negligunt. Ipsi quoque fratres peregrinos eo pro tempore adventantes. benigne suscipiunt. pro facultatibus caritative tractant. loca sancta ostendunt. infirmos refouent. ac variis eis officiis pro posse subseruiunt. Ipsi fratres monasterium ibi habent in monte syon. et ut communiter viginti quatuor fratres. in eodem loco utique sanctissimo domino famulantes. Inde non longe habent sua sub cura et provisione. conventu pariter dominarum sancte Clare et administrum sex ibidem sorores. Sed et templum gloriose virginis marie in Bethleem in cura sua habent. et conventum ibidem cum sex fratribus sui ordinis. qui sacratissimi presepe domini et custodiant et colunt devote. atque etiam in templo domini sepulchri gloriosi. duos semper habent fratres inclusos quos crebro mutant. et alios atque alios subordinant successive. Omnibus hijs locis et personis fratres ipsi de necessarijs habent providere. Et nichilominus maximas et pene continuas perpetuas calamitates et molestias (ut facile est creditum) tum ab infidelibus. tum ab hereticis supra memoratis qui eis insultant et illudunt. affligentes eos graviter. et ad amaritudinem vitam eorum producentes. Et tamen per certo existimo quod nisi ipsi ibi manerent. vix nobis latinis illo pro tempore proficisceretur. tutus ad loca sancta pateret accessus. adeo perfidi illi et maxime apostate christiani. odio nos habent et abominantur.

Sequitur luctuosa oratio sup desolatione terre sancte.

Oteru dñi hec reputatur agiturq; quis xpi fidelis amator et
feruidus zelator fidei lacrimas contineat. immo q̄s nō cū Je
remia petat dari capiti suo aquā. et oculis suis fontem lacri
marū vt ploret die et nocte tantā desolationē et fedationē et
uitatis sancte. regis magni ac dñi virtutū. quādo pro h̄ dolor nō modo
ciuitas illa sancta s̄ et terra omnis ipsa venerāda sic extra ditionē ves
nit xpianoy. In qua et fidei et salutis nostre cepit origo. opusq; redēp
tionis est cōsumatū. atq; qd̄ dictu audituq; lamentabile est. vix ibi pb
veri reperiuntur catholici. sancte romane ecclesie obediētes. ac p̄fidoꝝ nū
sarracenoꝝ tū apostatarū a fide et obediētia sancte matris ecclesie. plus
rima illic habitat multitudo vti superius est ostensū. Dolendū p̄inde
haud ab re maiorē in modū grauitēq; ingemiscendū nobis sup cūctis
abominatōib; q̄ nobis dudū pro nostris demeritis pulsas. ibidē sūt
in medio ierusalem. et in circuitu eius. Trahēda profecto. imo pectore
profunda suspiria. q̄ gloriosa illa illa terra et patria dñi nostri ih̄su re
demptoris atq; saluatoris. natiuitate. cōuersatione. p̄dicatione. signis
prodigijs mirifice illustrata. passione et morte. ac sanguine suo p̄cioso
rubricata. atq; nobilitata resurrectione et ascensione. p̄ tot annoꝝ curri
cula. puta p̄ ducentos. lxxv. annos. ab eo tpe sc̄z quo vltimo. xpiane
religionis cultoribus et incolis adēpta est vsq; ad annū incarnati ver
bi nūc currentē videlicet. M. cccc. lxxv. in xpiani nominis dedecus et
opprobriū. maledictis illis sarracenis et blasphemis manet subiecta.
neglecta adeo a nostris et inculta. rarisq; repleta heresibus et malis. no
stroꝝ haud dubiū culpis. et negligētijs. Nec mō lugendū deuoto cuiq;
xpiano. hisce pensatis erūnis. s̄ et recurrendū assiduis ad deū p̄cib; pa
trē videlicet misericordiarū et deū totius cōsolationis. clamandūq; ad
deū in fortitudine. incessanterq; orandū. q̄ten? vel relique p̄ti sortis sue
miseretur. illuminet vultū suū sup nos et miseret nostri. gentēq; aufe
rat p̄fidā credentiū de simib; vt sibi laudes debitas p̄soluam? alā crite
r Quādo sanctus propheta daniel in captiuitate cōstitus? sup flumina ba
bilonis illic sedēs et flens. simili pene ex causa pro loco isto p̄cabatur.
quē imitemur dicētes. Peccauim? o dñe. iniuste egimus. iniquitatē feci
mus in omnē iusticiā tuā. s̄ auertatur quēsum? ira tua et furor tuus a
ciuitate tua ierusalē. et a monte sancto tuo. Propter peccata em̄ nostra
et iniquitates patrū nostroꝝ. ierusalē et terra illa. sancta q; loca. in oppro
briū nostrū subiecta gētib; dehonēstatur. et cōculcatur a canibus. atq;
a p̄fidis iā dudū prophanatur. Nūc ergo expandi deus noster orationē
nostrā et ostēde faciē tuā sup sanctuariū tuū qd̄ sic desertum est. Aspice
dñe de sede sancta tua et cogita de nobis. Inclina propter te metipsum
deus noster aurē tuā et audi. aperi oculos tuos et vide tribulationē no
stram et ciuitatē sanctā sup quā ab olim iniuocatū est nomē tuū. Tu es
enim dñs omnium et nō est qui resistat maiestati tue. qz in ditione tua

cuncta sunt posita atq; in manus tua omnes fines terre. et omnium iura regnorum. Ergo nunc domine rex regum miserere populo tuo. quia querunt nos inimici nostri perdere. et hereditatem tuam etiam reliquam delere. Ne despicias domine partem tuam quam redemisti tibi. si propicius esto sorti et funiculo hereditatis tue residue. nequando dicant gentes. ubi est deus eorum. Imotescat que sumus in nationibus coram oculis nostris. vltio sanguinis seruum tuorum qui effusus est. Introeat in conspectu tuo gemitus copeditorum. Secundum magnitudinem brachij tui posside filios mortificatorum. Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum. impropertum ipsorum quod exprobrauerunt tibi domine. Nos autem populus tuus et oves pascue tue confitebimur tibi in seculum. In generationem et generationem annuntiabimus laudem tuam.

Sequitur copendiosa ecclesie et terre orientalis deploratio.

Hec quoque inter memorandum interque legendum. dolendum vesperenter cuius pio lectori existimo. ac maiorem in modum ingemiscendum. quando talibus et tantis heresibus et erroribus. non modo Ierosolima. ciuitas vtiq; sancta. ciuitas regis magni cum tota adiacente prouincia. que olim terra promissionis appellabatur. sed et oriens omnis. latissimis diffusa terminis et preclarissimis quondam regionibus regnisque dilatata. turpissime fedatur. contaminatur. conculcat. adeo ut (quod profecto dictum auditumque est lamentabile) inter lacus contritos qui aquam non habent. difficile ubi fons quondam signatus. et ortus ille conclusus fuerit possit intelligi. **D**rem licetum prodignam. vineam illam domini sabaoth quondam electam et spaciosam. speciosamque valde. heu quam male exterminauerunt. quam deuastauerunt misere. quam radicitus euulsam dissipauerunt. pessime ille vulpecule **Arrius** scilicet **Apollinaris** **Lucices** **Nestorius** **Sabellius** **Delagius**. et ceteri quique heresiarche. quam illam soloten rupta maceria. destruxerunt. **A**t aper ille de silua et singularis ferus **Machomet** videlicet maledictus et pseudo propheta. quod hodie usque usque ad interitionem depascitur. **Q**uis siccis pertranserat oculis. aut lacrimas quas poterit continere. dum sic perisse a fide deuias videt terras illas eximias. apostolica elaboratas predicatione. excultas studio multo. longo partas sudore. **A**siam videlicet omnem latissimam. septem cathedralibus ecclesiis. per beatissimum euangelista **Johannem** fundatis insignem. nobilissimam item **A**ffricam. opulentissimam **I**ndiam. prestantissimam quondam **G**reciam et reliquam totam orientalem ecclesiam olim tam celebrem tam gloriosam tam clarissimis tamque sanctissimis viris exornatam. tam eruditissimis patribus et ecclesie luminaribus. tum illustrem tum refertam. puta ut vel paucos commemorem **Augustino** yponensi episcopo diuine sapientie speciali organo qui gemma doctorum. pater theologorum. malleus validissimus hereticorum iure meritoque cognominatur. **J**ohanne **Crisostomo** episcopo **Constantinopolitano** qui et os aureum pro doctrine progatiua recte appellatur **I**nclyto martire et eleganti oratore **Cypriano** **carthagenensi**. episcopo. **A**thanasio grauissimo **A**lexandrino episcopo. **J**ohanne **damaasceno**. **G**regorio **nisseno**.

Gregorio nazanzeno. Hylario pictauesi. magno Basilio cesariensi.
et reliquis plurimis doctissimis viris. quoz omnium si vel nomina re-
censeri deberent. taceo merita et dies deficeret et carta. Sed heu q̄ inter
rea repleuerit haste terras vertice. q̄ operuerit superficiē earū vepres et
ip̄. re. Heu q̄ incensa igni omnia et suffossa. verendū ne ab increpatione
vultus dei penitus perierint. Heu q̄ obscuratū est aurum mutatus
est color optimū. dispersi sūt lapides sanctuarij in capite omnium platea-
rum. Vbi nunc sunt inclite et egregie ille quōdam patriarchales sedes
et ecclesie. Alexandrina. Antiochena. Constantinopolitana. Ierosolis-
mitana q̄rum pro dignitate laudes nemo vel eximius orator posset
decantare. aut preconia depromere. Hee o mundi domina roma sancta
tue quondā erāt sorores. tibi deuote. tibi obedientes. tibi ex latere coherē-
tes. Et q̄ q̄ tu primā arcē et summū tenes fastigiū. eo q̄ beatissimi Pe-
trus et paulus suo martirio. tuā cōsecrarint sedē. tamen Alexandria
post te scdm quondā habuit locū. vtpote beati Petri nomine a sancto
Marco eius discipulo et euāgelista cōsecrata. Dehinc vero antiochena
eius dē beati petri apostoli sede venerabilis. quā septimio rexit. cui post
se sanctū p̄fecit Ignaciū ep̄m. vbi et xpianoz primū nomen exportū est
Postea autē Constantinopolitana. que et noua quondā roma appellata.
a xpianissimo Constantino magno qui cū multis illuc romanis preper-
rat insigniter est cōstructa. Tandē ierosolimitana. quā dñs ip̄e no ster-
suo proprio et pio sanguine cōsecrauit. Hee in quā oēs post te o ros-
ma. p̄tine tibi virgines. regi xpo quondā adducebatur. Sed heu heu
hodie procul sunt nimis. aliene a te effecte. infecte heresibus. excise a sim-
plicitate vere fidei. atz adulterates a sponso xpo. cū sathana fornicantē
Sic sic (laus deo) In occidente oritur sol iusticie. rutilatq̄ p̄clare. At
heu in oriente lucifer ille q̄ ceciderat. super sydera posuit thronū suū hic
luz mundi. hic sal terre. hic vasa aurea et argentea. Illic vero caligo in-
uolvens et tenebre densissime. atz plurima mortis imago. Illic sal in-
satiatū q̄ dñi sentētia ad nichilū valet ultra nisi vt mittatur foras et
cōculcetur ab hominibus. Illic vasa vix lignea vel testea que virgam
ferreā et eternū operiuntur incendiū. Sic heu perijt sic ruit oriens om̄is
sola collapsus. ac verusto inter se populoz furore collisus. indiscissam
dñi tunicā et desup contextā. minutatim in frustra decerpit. rebellis to-
tus effectus. Nec vult intelligere q̄ sancta romana et apostolica eccle-
sia. nō ab apostolis s̄ ab ip̄o dño ⁊ saluatore nostro primatū obtinuit.
qui beato Petro dixit Tu es petrus. et sup hanc petrā edificabo eccle-
siam meā. Et porte inferi nō p̄ualebūt aduersus eam. Et quodcūq̄ sol-
ueris sup terrā. erit solutū et in celis. sic et ligatū q̄d ip̄e ligaueris ⁊ c̄.
Ip̄am ergo solus ille fundauit et supra petrā fidei moy nascētis erexit
qui eterne vite clauigero. terreni simul et celestis imperij iura cōmisit.
Illam caput cōstituit et cardinē vt sicut cardine ostiū regitur sic hui⁹
sancte sedis apostolice auctoritate. oēs ecclesie dño disponēte regantur.

Illius ergo fungitur privilegio cuius auctoritate fulcitur. Unde dicitur
bui non est quod illi inobediens in heresim labitur. fideque violat qui aduer-
sus illam agit que est mater fidei et magistra. atque illi inuenitur cetera
maxime que eam cunctis ecclesijs noscitur protulisse. Unde et ipse beatus
brosius sese in omnibus sequit magistram suam romanam. proficitur ecclesiam.
accurata admodum et catholica protestatione. Ita et doctissimus Iero-
nimus. arriana pullulante heresi suis temporibus Petri cathedram et fidei. do-
minico ore laudatam sibi censuit consulendam. imitandamque. Ita et fideles
omnes debent facere. vniuersi id exemplum sequi. Vbi cumque enim fuerit
corpus illud congregabuntur et aquile caputque membra (ut par ratio est)
sequuntur. Sed excecata orientalis ecclesia. heu ista non capit. acquiescit
minime. Et quoniam extra archam noe facta est. pereat oportet. Neque enim ex-
tra illam salus cuius esse potest. attestatibus scripturis omnibus et san-
ctorum patrum canonibus. quoniam una est sancta et immaculata mater ec-
clesia. vnum habens caput. vno spiritu viuificata. vna fide fundata. Qui
cumque ergo ab illius fidei vnitatem vel societatem Petri. semetipsum quomodo
dolibet segregat. tales nec a vinculis peccatorum absolui. nec iamquam regni
celestis ingredi possunt. Quicumque extra domum hanc agnum comederit.
prophanus sit necesse est.

Sequitur plangens lamentabilis super misero statu quoniam in presentiam
cernitur in ecclesia occidentali cum matura exhortatione ad principes
imperij ut quo ad ipsorum interest fideliorum nauet opera pro eius defensione.

Sed cur super uacante inaniter et frustra profusum dum hec recolo
et mecum ipse pertracto stulto labore memetipsum afficio. ut quod in
uanum vetera hec et iam dudum obliuioni pene tradita longeque
posita mala deplungo. quando quidem ut omnibus liquet. recen-
ta. presentia noua. et proxima ecclesie damna et exterminia. curatur mi-
nime. hac presentem miserabili tempestate. qua omnes que sua sunt querunt
non que ihesu christi. non que ecclesie sponse sue. non que suorum subditorum. Quo fit
ut cum communi omnium periculo et toti reipublice christiane clade damnoque
diuturni mala ingravescant. et tunc ipsis laribus tum lateribus nostris inci-
bant. immineant cominus. assentemque proforibus ita ut peccerem ad interiora
nostra minetur ingressum. atque interpatiendum hec. magistratus omnes ec-
clesie et vniuersi optimates dormiunt. graui liturgia depressi. adeo quod que
sub oculis sepe conspiciuntur imo et sentiunt. modo ipsi salui euadant. ceteris
pereuntibus. nichil pendunt ac floccifaciunt. nec est qui se ex aduerso murum
opponat pro domino exercituum aut pro domo eius que est ecclesia. Proinde
sedet in tristitia mater et domina gentium. nec est qui consolatur eam ex omnibus
caris eius. Quisquam christiano non consideret quis non maxime doleat.
vniuersam reipublicam nostram tam vehementer turbata. hodie et afflicta. imo
iam pene labefactari incipientem. deficientem miserabiliter. Copertum habet
omnes exploratumque (nam plurimi id cum suo et communi ecclesie detrimento
pudore atque rubore sensere) quemadmodum christiani nominis et sanguinis

Stultus labor

S. P.

emuli. hostes fidei. inimici crucis xpi. ipsi videlicet **T**hurci p̄fidi. a pau-
cis superioribus annis fortiores nobis effecti. semunt ceu rabidi canes
ante fores ecclesie quin irrupere sepe moluntur. vacillantibus nobis ac
deficientibus in dies magis magisque. **N**ec quēpiam fugere aut p̄terire
posse arbitror quomodo iam dudū in suam redegere ditionē imperta ⁊
regna tum populoſa tum opulenta. provincias p̄potentes. p̄claras ci-
uitates et vrbes. insulas quoq; egregias et munitissimas. **C**ōstantino-
polim nāq; et **T**rapezūtiū vrbes imperatorias. **T**raciā omnē et **B**oe-
ciam. **A**tticam. **D**acedoniā. **T**hessaliā. **A**chaiā. **E**thiā. vtrāq;
Asiam. **T**ribalos. **S**cordiscos. **T**anricos. **B**astarnas. et cetera plu-
rima opida que breuitatis gratia haud enumerō. occisis eorū imperato-
ribus. pulsis regibus. ceterisq; dñis. ferro atq; igni vastatis regionib;
ceſis incolis. aut in captiuitatem abductis. olim bello truculentissimo
turcus occupat. **Q**uot autē strages cladesq; ingesserit. **D**eſeponeſicis.
Dalnatīs. **E**pirotis. **I**llirijs. **N**oricis. **P**anonijs et germanis. ipi haud
dubiū frequenter audiūmus. ex quibus nō paucos nostris ex cōfrat-
ribus duxit. triumphos. **L**ibet hic p̄terire mare euſinum siue (vt aiūt)
mediterraneū (qđ etiā vulgo mare maius dicitur) qđ expugnata ca-
pſa. ſanuenſium colonia. libera claſſe **T**urcus nauigat. **T**ranſeo mi-
tilenem. ciclidas insulas. **C**alcidem euboie. siue **N**igripontem. **C**ozoriā
quā ytali **S**cūtariū vocant et reliqua xpianorum loca. quē **t**urcus
tum dolo et fraude. tum durissimo imperio regit. **N**on dicam asperris
ma bella clarissimo ⁊ venetorum cū **t**urco vltro citroq; fortiter gesta.
Silebo queq; mortalia flagella a **t**urco illata inuictissimo regi vni-
garie nostris tēporibus. qui pro fide domini nostri ih̄su xpi recte pa-
uor infidelium dici potest. **Q**uo tandem esse animo debeamus. ipi pens-
semus. **Q**uis **R**odum p̄claram ciuitatem et insulam vt cetera obmut-
tam anno superiori funditus delere anhelauit **T**urcus. **Q**uis paucis
euolūtis annis ingenti xpianorū strage et cede. ydruntum in ytalia vi-
cepit **T**urcus. **Q**uis episcopatū **M**elfacen. basilicasq; multas. ante
paucos emensos annos cōbussit ac solo equauit **T**urcus. **Q**uis oīm
Apulie maritimā oram. ferro igniq; vastauit **T**urcus. **A**d romanū
imperium frequēti animatus victoria. oculos suos sanguineos nemo
ambigat p̄sepe flectit. mortē nobis minitās. et vltimū expiciū. **A**t in tan-
to rerū omnium discrimine. hos inter turbines. in tantis terrarū depopu-
lationibus. vastationibus tantis monasteriorū et ecclesiarū. **I**nnoce-
ntium necibus et fratrum nostrorū crebris abductionibus. quid ex aduerso
ab hijs qui summa tenent gubernacula atq; supremo resident. in ſa-
stigio. summaq; in arce deliteſcūt. actum sit aut tempratū. quantū qua-
literve repugnātū. qui nesciat ex omnib; arbitror neminem. **A**deo hui-
dormiūt vniuerſi ad quos negocium p̄tinet. ex quib; velut patronis

tranquillam navigationem ex quibus ceu pastoribus salutem. si vigi-
larent et obseruarent vigilas tenebrose noctis sperare deberemus.
Sic pfunctorie res agitur vt in malis nil supra. **Sentimus** q̄ expli-
mus longe melius tam periculosam p̄sidentiu inertiam. negligentiā
tutorum atq; pastoz. **Tamq;** licet deus ipse optim⁹ vineā suam (hac
loquor ecclesiam) Josim de egipto trāstulerit. eiecerit inimicas sibi gen-
tes. duces dederit itineris successiue in conspectu eius qui plantarent.
qui rigarent. ita vt ipa prident suozū vbertate palmitū mundū cinxer-
it vniuersum. procho dor tū aper de silia nostris nostris cernentibus
rectoribus. crebro exterminat eam. singularis quoq; ferus depascitur
miserandū in modū. **Vnde** ex tam remisso eozum gubernaculo et regi-
mine desidioso. atq; negligentissimo. omis xpiane religionis ruina. des-
solatio. et dissipatio dinoscitur outi. **Porro** cui monstro huiuscemodi
plati aut principes cōparandi sint. hinc aduerti potest. **Nimirū** qd̄ re-
ctor nautis in medio maris dormiens et quasi sopitus gubernator amif-
so clauo inter tempestates. hoc talis in medio suozum. **Quod** preterea
custos ciuitatis carens gladio et proorsus inermis. hoc talis nullo pe-
nitus armatus bono zelo. **Qd̄** deniq; canis iuxta gregem non valens
latrare. aut speculator absq; buccina. hoc pastor et ydolum quicūq; per-
functorie ex magnatibus agens. **Hinc** tū tuozum q; naufragiū. peri-
culum. et pditionem pensa. quicūq; es rector aut ductor. tutorq; gre-
gis dominici. **Attende** tibi ⁊ vniuerso gregi tuo. tu in primis pater bea-
tissime. pontifex maxime. euigila animo vel ihesum cuius vicem geris
in terris. audi te adhortantem. teq; excitantem **Symon** quid dormis.
Desidiam pelle. pelle corpoream. feruorem assume. zelum domini indue.
quoniam illo aliud sacrificiū acceptius nullum. **Hely** memēro qui in
filios negligentius agens. grauem in se excepit vltionem fractis cerui-
cibus. peremptis liberis. archa ablata **David** recole. quū et ipse bonitatē
in filios. non disciplinā exercens. eozū inuentutem experimento sibi
didicit perniciosam. quozum puericiam vaga licentia permisit esse vo-
luptuosam. **Quot** et quanta hęc plato negligentia mala pariat. quū
nesciat. quippe que mordacissimo vermi cōparatur. q̄ in intimo ligno
nascitur et eius rodit paulatim medullam. **Constat** vero qz lignū ver-
mibus exarātū ad nichilum valet vltra nisi ad ignis cōbustionē. s̄ et
ad hoc huius mali q̄ euidenter et proprie vim atq; furorem spiritus ex-
pressit diuinus. cū eam etiā tineae assimilat que vestimentū cosumit. qd̄
vt notissimū est. esu tinearū attractu. nullius p̄cij vel vsus cōmerciū po-
test habere. **Hoc** malum ab inicio omnē destruxit xpianā religionem.
Nec enim subitanea quadā ruiua adeo defecimus. s̄ p̄ incuriā p̄siden-
tiū et platoz. paulatim virtutibus et exercitijs primis decedentibus. et
per hoc sensim vicijs crescentibus. tā miserabili cōcidimus casu. **Animus**
aduerte ergo pater beatissime et quēadmodū tūc diligēs fidusq; nauta

maximo desudat ingenio et plurimū impendit laboris. cum ventorū
turbines aduersosq; impetus patitur. cū procellarū moles sustinet im-
mensos. cū in scilicet rabiem scopulosq; acutos et vastas furtes. vi agi-
tu. ventorū. vnde insequit' clamorq; virū stridorq; rudentū. Ipe primū
in opus ruit. crebro fatigat thēmonē. cūctos ad laborē hortat. **A**emos
lapari iubet vndis. effunditq; vires viri. it magnus in ethera clamor.
Similem in modū cū vrbs quelibet obsidione cingitur hostiū. et belli
faces ardent. feruet ludus martis. vastantur leta sata. boumq; labores
sternuntur agri. et neci datur hominesq; pecudesq;. Obsidēt ast alij tellis
angusta viarū. **O**ppositi stat ferri acies. mucrone corusco. **T**ūc primū
princeps ipe si qua fide. si qua pietate in suos est. **R**ūpit moras. robur
ciet exercitus. tubaq; clangēte ruit in agmē vnū cūcti. arma capessūt.
cōglomerantur duci. et omnū ardor vnū est. aut viribus et robore. aut
consilio et industria. reipublice cōsulere saluti. pellere hostes. **C**urrunt
hij in arcē summā. hij menia scandūt. viq; maxima tutātur. **H**ij qui-
bus integer eui sanguis est. solideq; suo stant robore vires. **M**anus cō-
serere ardent. inuat in hostes cōferre semetipos. **D**ū tali capite. tali duce.
et principe gubernātur gaudentq;. **Q**uid hys velim exemplis facile in-
telligis pater ipe beatissime. **E**t vos cognoscite principes secuti. deo
vos rationē reddituros esse propter ecclesiā. quā a xpo tuendā suscepis-
tis. **I**dcirco enim vt sacri tradūt canones. adeptē potestatis culmina
tenetis. vt p eandē potestate vestra ecclesiasticā disciplinā munitis. vt
q; nō pualet sacerdotes efficere p doctrine sermonē. potestas hęc vestra
imperet p discipline terrorē. et quidē vestra semp est ad ecclesiarū tuitio-
nem. pupillorū ac viduarū protectionē. rapaciūq; refrenationē intende-
re. facere vnicuiq; iudiciū et iusticiā. liberare de manu calumniarū vi-
oppressos. miseris p̄bere au viliū. neq; pati vt a quoq; vestra cōiunctia
cōtristentur. cohibere furta. punire adulteria. impios de terra p̄dere. ho-
micias. parricidas. et puros nō sinere viuere. subiectos vobis nō per-
mittere iniq; agere. **H**ęc in quā et similia sp̄ spectant ad vestras celsi-
tudines et magnificentias principales. **A**t vero nūc ea qua sumus mi-
serabili tempestate quādo equore toto cōmoto nauicula petri adeo ve-
hementer iactatur fluctibus. cōcutitur et pene pellitur in latus. **V**os q;
primi in acie cōfligere. pro gradu. pro q; officio habetis. qd deo et eccle-
sie sue eiusq; antistiti ac summo p̄suli debeatis. accuratius pensate. vide-
te diligentius quid facto opus sit. **A**tendite quoq; sagacissime qd tan-
dem vestra negligētia et dissimulatio (omniū pace et venia dixerim)
hactenus visa et expta. sit paritura.

Exaggeratio.
Sane cur hysce temporibus inuenerūt nos mala ista. si quis forte
miretur in promptu causa est. sub aspectū patet. latet neminem qui vel
pauillulum circūspiciens in gyrū fert intuitū. **N**ox enim orbē videbit
vniuersū innumeris habūdare vicijs et criminib;. repletū omni p̄sus

malicia. dolo. et fraude. qm̄ nequicie in habitaculis hominū in medio
eorū. tenet eos superbia. ioperti sunt iniquitate et impietate sua. prodit
quasi ex adipe iniquitas eoꝝ. trāseūt in affectū cordis. **H**inc videre est
iniquitatem et cōtradictionē in ciuitate. die ac nocte circūdat eam ini-
quitas. et labor in medio eius et iniusticia. nec deficit de plateis eiꝝ **v**it-
ra et dolus. **A**tqꝫ vt primū de ecclesiasticis viris et clericis in comune.
remula tamē manu et stilo reluctate qua decet reuerentia quippiā scri-
bam. quis nō videat quomō obscuratū est aurū id est vita reproba mi-
nistroz dei sordibus fuscata. quōndā quidē virtutibus gloriosa. nūc ve-
ro p̄negotia seculi et vicia varia opido denigrata. **C**olor optimꝫ id est
sanctitatis habitus in culpe multiplicis seditatē mutatus. **D**ispsi sunt
lapides sanctuarij p̄ omnia pene genera vicioꝝ. in capite omnium platea-
rum. suis prauis exemplis plebeis scandalū graue inferentes. adeo vt
recte dñs ipe de eis illud **E**zechielis cōqueratur et dicat. versa est michi
domus israhel in scoriā. **O**mnnes isti es et stānum et ferrū et plumbū in
medio fornacis. **C**ecidit siquidē babilon magna a sanctitate et virtuti-
bus que fuerūt in primitiua ecclesia. et facta est habitatio demonioꝝ et
custodia omnis spūs immūdi et omnis volucris immūde dū et carna-
lia et spūalia in eis vicia regnāt. **Q**uot ex eis cū illa fornicatur mu-
liere hodie. que inaurata est auro. et habet p̄ oculū aureū plenū abhōmis-
natione in manibus suis. **Q**ue quidē mulier ambitionē et cupiditatem
designat in clero quibus peccatis hoc maxime tēpore plurimū sedatur
Omnnes enim diligūt munera. sequūtur retributiones. cū symone gras-
diūtur. auaricie student a propheta vsqꝫ ad sacerdotem. nec aduertūt qꝫ
alijs sepe p̄dicant. quoniā iuxta apostolū. **A**ditꝫ omnium maloz est cu-
piditas. quā quidē appetētes errauerūt a fide. et immiscuerūt se dolori-
bus. **T**u autē o homo dei clerice quicūqꝫ hec fuge. sectare vero iusticiā.
pietate. fidem. caritate. patientiā. māsuētudinē. **C**erta bonū certamen fi-
dei. app̄hende vitā eternā in quā vocatus es. et cōfessus es bonā cōfessio-
nem corā multis. id quidē ad thymotheū ep̄m paulus scripsit sed ad om-
nem clerum speciali potest ratione dici. **F**lam qđ ad ambitionē attinet
pene oēs vel p̄ se vel p̄ amicos honores quērūt et dignitates. p̄cio et p̄ctis-
bus. encenijs et minis. **A**mbulare volunt in magnis et mirabilibꝫ sup-
se. **A**deo inualuit hoc malū in clero. vt oēs suggrediātur seculares in eo
Testatur canon imo detestatur. quorūdā etiā religiosoꝝ oculos adeo
ambitionis et supbie vicio excecatos. qꝫ quasi sue p̄fessionis immemo-
res quā cōtemptris honoribus. abiectis diuicijs. seculiqꝫ delicijs spre-
tis. propriū arbitriū alterius subiugarūt ditioni. **H**ec omnia proꝫ am-
bitiose requirūt. nec vllō cōtentātur gradu. sinem nesciūt ascensionum
Atqꝫ (qđ pudori est maximo) in litigioꝝ amfractus p̄cipitanter ruiūt
causaz se ingerūt strepitibus. amplissima aspirāt culmina. atqꝫ fastigia
grandia conscendūt qui etiā titubant in plano. **N**imirum vt vetusta
habet sententia. mens dignitatis auida nec abstinere nouit a vetitis.

De Ecclesiasticis.

21

De Supbia et Ambitione.

nec gaudere concessis. nec ulli pietati adhibere consensu. Porro nullu est aliud viciu qd ita omnes exhaurit virtutes. cunctaqz homine sanctitate spoliat et denudat. vti supbia et ambitio. que velut generalis quedam pestis. non vnu solum mebru debilitat. sed solidu corpus. letali coru p. t. exicio. atqz in virtutu etia arce collocatos. grauissima deicit ruina. Angelum illum attendamus (vt cetera transeam) qui pre nimietate splendoris sui atqz decoris lucifer appellatus est. cu nullo alio qz hoc vicio ex illa beata et sublimi angeloz statione in baratru deiectu scimus. Hinc tyrandem mali huius cognoscant. Ambiciosus chore et coplices eius. igne diuino succensit sunt. qz sacerdotiu rapere voluerut. dathan et abyron. quia moysi de ducatu inuiderut. terra absorbit. descenderutqz in infernu viuentes. Dzas quoqz rex lepra recte percussus est. qz sacerdotiu sibi voluit vsurpare. Ambiebat jason frater onie sumu sacerdotiu. adito rege. promittens argenti talenta trecenta octoginta (Nam omis ambiciosus in symonia vt comuniter labitur) Is ipe jason qua sententiam exceperit. que vite habuerit terminu exituue. machabeoz liker docet. Fuit hoc viciu primu luciferi vt dictu est. qui equallem deo appetijt sedem. Quanti hodie feda insequuntur vestigia eius. imo qz pauci euas dnt. quibus dnandi libido no dnetur. sed que sequimini miseri. Nonne iste est mons in que ascendit angelus et factus est dyabolus. D ambitio. subtile malum. virus secretu. pestis occulta. doli artifex. mater ypocrisis. parens luo. ougo vicio. criminu fomes. virtutu erugo. tinea sanctitatis. excecatrix cordiu. ex remedijs morbos pro creas. ex medicina languores. Heu qz longe est a nobis eximiu et pclaru illud saluatoris nostri exemplu qui oblatu gloria culminis fugit. cu eum vellent facere regem. et tamen pena probrose mortis appetijt cu ad patibulum crucis sponte venit. Sed surda hec omnia prochyndoz aure trasimus. dum quisqz proprio se metitur iudicio. nec maior patitur aut expectat censuram. dum nec pceptis nec legibus dignamur subici. s. erupimus. sed estuamus. et vltra nostra ambitio se procedimur mensura. efferrim? nos metipos in inmensum. practicamus mira. inauditas adiuuenim? vias. neqz patimur ad nos deferri honores. s. pro hijs cosequedis puolamuis. cotendimus. certamusqz iure nobis deberi omnia arbitrates. du omibus nos superiores et meliores existimamus. Adde (qd extreme temete est) vbi maior et clarior inscicia et ignorantia est. ibi insolentior arrogancia regnat. Blandimur nobis ex sanctimonia status. ex tollimur de eius sublimitate. de illius dignitate cofidimus. neqz cogitamus qz sicut canon inquit. non locus. no dignitas. non cathedra. sanctu faciunt. sed vita et mores. Unde ex officio et status eminentia non licentia peccandi. sed necessitatem potius bene viuendi ecclesiastica viri se nouerint affectos. neqz ex dignitatis altitudine audacia delinquendi sibi sumant. fallentes semetipos et non recte arguentes. quia videlicet scriptum legunt suis in canonibus. Nullus sanctum dubitare debet que

quæ apertè tate dignitatis attollit. in quo si desunt bona acq̄sita p̄ meri-
tum. sufficiunt q̄ a loco et cathedra testatur. Et iter. cathedra aut claros
ad hæc fastigia erigit. aut qui eriguntur illustrat. Ad que dicimus. p̄turi-
mū falli eos q̄ de loci dignitate letantur. Nā p̄dicta de illis intelligit ca-
non. qui p̄ bonos actus suos. sanctos p̄decessores imitatur. unde subdit
q̄ ea q̄ de cathedre sanctitate dicta sūt. ad illos p̄tinet. quos proprie cō-
uersationis splendor decorat. Sed p̄ t̄to sc̄os vocat canon. q̄ propter
loci et cathedre sanctitatē. boni et sancti p̄sumuntur. Neq̄ vos reddat se-
curos o patres. alte dignitatis fastigiū s̄ reprimat potius et humiliet.
ingens periculū et ip̄is cervicibus vestris imminēs si vita obest digni-
tati. Quid paradiso altius. q̄d tutius celo. et t̄n homo de paradiso peccado.
angeli de celo ceciderūt vt posteris exemplo essent. q̄ nō loci aut digni-
tatis amplitudo. securitatē tribuit. s̄ innocētia vite. Ecce in quāto ver-
samur piculo. In cūctis ceteris statibus culpa suos tenet actores. qui
libet suo punitur peccato. q̄ scriptū est. Anima q̄ peccauerit ip̄a moriet̄
In hoc autē vno vniūdi genere nostro. ne dū suo s̄ aliorū pastor. scelere
plectitur. populo p̄ dānatur iniquitate. d̄no p̄ prophetā acerbissime cō-
minante. Si nō fueris locutus vt se impius custodiat a via sua. et ille
in iniquitate sua morietur. sanguinē eius de manu tua exquirā. Quid ma-
ius periculū illo poterit excogitari. q̄s sane mētis cōpos. ad id genus
vite aspiret vt animā suā teneri obligariq̄ baratro eligat si alij pecca-
rint. In exordio hūani generis cayn ip̄e licet reprobis. tante tamē in-
telligentie fuit vt vite aliene curā abiceret iniquis. Nūquid ego custos
sum fratris mei. Repellebat a se caute fratris curam ne incautus pro
fratre teneretur. ille ctem fratris curā recusabat. nūc pro chdo lor ad ex-
traneoꝝ curā. cū apto periculo passim properat. curritur ab omni eta-
te et ordine. a doctis pariter rindoctis. Quid vero tā demētre proximū
q̄ alienoꝝ facinoꝝ strictā rationē se redditurū promittere. qui sua aut
nō videt aut nō intelligit. Grandis proinde et piculosa sarcina est cu-
ra pastoris. Nā cuiuslibet ouis depditio illius periculū est. ad que pro-
pheta ait. Et erit anima tua pro anima illius. **D** verbū tremendū. o stu-
penda sentētia. o durissimū iudiciū. cui caput tuū pastor inclinas atq̄
supponis. q̄n etiā tot mortibus dignus iudicaberis. quot pditionis ex-
empla ad subditos trāsrattis. Sed nemo ex nobis hæc secū cogitat. oēs
felices nos beatosq̄ credim⁹ si hāc cōsequimur curā. si pastorale culmen
adipiscimur. laboram⁹ pro his nanciscendis p̄ phasq̄ nephasq̄. diesq̄
noctesq̄. Dixerim omniū cōiuentia aliq̄d acrius. hodie pro ep̄atu nō
mō litigatur s̄ bellatur. nō solū cōtenditur s̄ pugnatur. q̄d ceteris om-
nibus detestabilibus nō incogruē indicauerim. quōniā et si scriptū sit.
feruū dei nō oportet litigare. nos t̄n q̄ spūales sumus et lites atq̄ cōten-
tiones specialius vitare iubemur. pro chpudor tā acerbe. tā crebro. tam
impie litigamus vt omnes vincamus in contendendo laicos. Et certe
plerūq̄ non sine orbis scandalo et periculo. ita sub colore iūsticie. obre-
pit impietas. Aunt enim ex nobis multi. et si non verbis. factis tamē

Gloriam nostrā alteri nō dabimus. qui dū vanā et caducā sectamur.
perā et eternā amittimus. Currimus ad gloriā. et ecclesiam periclitari
malim⁹. quā ipi nō honorari. s; gloria nostra in cōfusione erit. Hinc
hōnūq; accidit nobis ambiciosus q; cū multū et dū primaci animo vani
acti spebus altiora nitimur cōscendere. mox repentin⁹ casus irruit.
rapit mors inprospicos. et is qui nobis primus attigit ānus honoris. lū
ctū fit et fineri. Sed his missis vt cetera p̄terita cleri cōplectar vicia
paucis. in cōmuni saltem. in ea iam pridē incidim⁹ t̄pa. in quibus cum
propheta liceat exclamare. Sol et luna obtenebrati sūt. et stelle retraxe
runt lumen suū. Lamētabilem totius ecclesie statū. quo ad sup̄mi ordi
nis patres. mediocres quoq; et infimiores. deplorantis prophete verba
sunt. Qui enim propter celestis sapientie claritatē et spūalis vite hōne
statem. solū lūne et stellis in sacra cōparamur pagina. iuxta illud. Qui
docti fuerint fulgebūt quasi splendor firmamētū et q; ad iusticiā erudiūt
multos q̄si stelle in p̄petuas eternitates. ipi propter abhominabilem men
tis cecitatē et detestabilis vite inhonestatē obtenebrati. et hūc om̄i priua
ti lumine cernimur. Adde (q̄d omnia superat) ipis ipis nobis q; inter
ceteros sicut luminaria in mūdo. apostolica sententia lucere deberem⁹
tante iniecte sunt tenebre. obscuritas tanta adacta est. vt symonia que
ab olim heresis loco habita est sp̄. tam familiaris nobis. tāq; cara effecta
est. vt sine illa vix in domo dñi incedamus. lateralis auaricia. domesti
ca luxuria. amica sup̄bia. libido. voluptas. comessatio in rerū habūdā
tia nobis conuictissima. desidia. ignavia. dei statusq; nostri obliuio. qua
lis nobis ad dignitatē ingressus. an p̄ ostiū. an a limine. quis vite pro
gressus. ac tādē rebus cōfectis. nobis mortē obituris q̄s ex hūanis egres
sus sperādus. cōsideratio penitus nulla. q; om̄ia sedē q̄si sibi propriā col
locauerē in nobis. Quo fit vt ecclesie dei nocentior nemo sit q̄ nos ipi
dñi et puerse agim⁹ et nichilominus nomen et ordinē sanctitatis habem⁹.
S; id profecto. graui sime nos hōrendaq; manent pene. Tūmū
si prophetarū si patriarcharū si totius scripture repetam⁹ anālia nullū
reperiem⁹ hominū genū q̄d deus veshmētius arguat. puniat seuerius
Discurre p̄ prophetas. scripturā lege. quid audies nisi Pastores populi
mei p̄uicati sunt in me. De pastoribus q; disp̄gūt gregē meū. vt pasto
ribus q; pascūt semetip̄os. vt vobis qui opulenti estis in syon. optimas
in lectis eburneis. et lasciuitis in stratis vestris. Et reliqua id genus
plurima q; si p̄ ocio liceret asserere in mediū. mirū certe nobis ipis videri
facerē. si quē ex nobis contingeret saluari q; principamur et p̄sumus in
tātis minis et in tāta pigricia. in tātis increpatōib⁹ et in tāta desidia
Igit⁹ sic nobis maiorib⁹ celi luminariū obfuscatis. in totius orbis
miserā facie et mūdi climata vniuersa. vt ali⁹ cecinit vates. iā dudū ve
nit dies tenebrarū et caliginis. proinde dies calamitatis et turbis. atq;
vt plāgit alan⁹. Incūbit fidei vespa mūdo nocturnūq; chaos fraudis
habūdat. laquet iusticie lucifer. hūc⁹ vix vmbre rem inet vmbra sup̄stef

Jam non ypocrites passia querunt sed crimen falleras exiit omnes. nec se iusticie luce colorat. sed se iam viciu glosat apte. Censetur reprobu ius probitatis. virtus sub vicio victa laborat. virtutis spes exultat omnis. laxantur vicio frena furoris. Inq. etia id ventu est tempus abolim ut imperate florenteq. nequicia. virtus no modo premijs careat. veru etia sceleratoꝝ pedibus subiecta coculcet. et in loco facinoꝝ supplicia luat. Innocetis causa detorqueatur in crimē. et scelestus quisq. a facie iudicis victor ascendit. Qui multis prodesse poterat velut purgantia quedā mudi hui? abiecti in publicu venire no audet. At q. in omniu grassantur pnciem. potentissimi vigent tyrani. Fulget pversus in solio iudicarie potestatis. et cuncta ei virtutis instrumeta sordescunt. miser macerq. fenerator. infinita auget pecunia. at qui cuncta vellet largiri. tenui asse vivit inglorius. matrone relicta gravitate inluxus meretricios resoluuntur. et sanctu ioseph mulier emula castitatis ad hec psequit. Et qd frustra multa comemorem. Recessit lex a sacerdotibus. a principibus iusticia. consiliu a senioribus. a populo fides. amor a parentibus. a subditis reverentia. caritas a platis. religio a monachis. a iuuenib? honestas. disciplina a clericis. a magistris doctrina. studiu a scholarib?. a iudicibus equitas. protectio a militibus. a civibus concordia. timor a servitoribus. a rusticis comunitas. veritas a mercatorib?. a nobilib? virtus. castitas a virginib?. a viduis humilitas. dilectio a coniugatis. a pauperibus patientia. Ita agimur pncipites p antra criminu et mudi aream tetra caligine ceci oberramus. **D** infidus rerum mortalium status et sine te deus bone calamitosum omne qd vivim?. Ecce si virtute conspicui et moribus. fide. sapientia. religione. castitate. ceterisq. animi dotibus clar. quos ppaucos hec nostra fert etas. reprobosq. coparatione. tollantur emedio. qd nisi caligo innoles. plurima mortis imago et tenebre densissime relinquuntur. **T** rpa o mores. tempora turbatissima. tpa calamitosa. Mores reprobi. mores pditi. et cleri et populi. **T** epus de quo tandem dicet. Venit summa dies. et ineluctabile tepus. **T** epus in quo iuxta vetustu prophete vaticiniu **D** omne caput languidu et ome cor merens. a planta pedis vsq. ad vertice. non est in eo vlla sanitas. **P**rofecto caput omne. omnisq. vertex. supbia languet. **C**or omne a maiori vsq. ad minorem meret auaricia. **S**ordescit luxuria planta vniuersa. ita vt in omni statu gradu et ordine no sit vlla sanitas. s. vultus et lior et plaga tumens. **A**t qui hodie vultus lascinie. castitatis fastia circūliget. est nullus et nemo. **Q**ui paupertatis medicamine. auaricie liore curet. est nullus et nemo. **Q**ui tumentē plagā fastus et supbie foueat humilitatis emplastro. est nullus et nemo. **E**n feda luxuries quo non penetravit quo non irrūpit et regū scādit purpurā. sineq. mendici pterit ipa rogā. **N**ausfragium dulce. leue pondus. grata caribdis. **A**t auaricie virus quos non inquinat. quos non tenet infectos. nec plebeum transit vultus. nec clero et superioris ordinis hominibus parcat.

In quibus ipis tanto detestabilis est viciū. quo facultates ecclesiarū
pauperum patrimonia certo noscuntur et sacrilega eis crudelitate sub
trahitur. quicquid sibi ministri et dispensatores. nō dñi. non possessores
ultra victū subripiunt et vestitū. Pestifere demum superbie adeo inua
luit malum totum per orbem vt mirabile dictu cogitatuq; sit. Homini
mortali. vnde iste fastus. ista arrogantia. cuius est erūosa natiuitas
cuius vitam laboriosa penalitas cōcludit. cuius penalitatem penaltor
cunctis mortis demonstratur necessitas. cui etiam momentum est carnis
gaudium. vita naufragium. mundus exiliū. cui p̄reca vita aut abest
aut spondet absentia. mors aut instat. aut inenitabilem presentia mina
tur. Hinc ergo o patres mundo vnuerſo in maligno posito. dei amo
re nullo discrimine vndiq; extincto. cūctis ab sine primeiue institutionis
origine mirādum in modum degeneratibus. Vnde clades tante. tot ca
lamitates. tot plage in populo cristiano. pestes. fames. bella interna et
externa. ex superioribus facile est cognitu. Profecto iustissima censura
pater ille p̄ctissimus atq; rector mūdi vltorq; equissimus deus. pecca
tis nostris exigentibus regnare facit sup nos ypocritas. q̄ videlicet so
lo nomine pastorū atq; tutorū titulis gloriatur. re autē vera ydola po
tius sunt et simulachra eorū quorum officia preferunt. permittitq; vt
percutiat nos nonnūq; leo de silia. lupus ad vesperā vaſtet nos. par
dius vigilet super ciuitates ecclesie. furetur dormientibus pastoribus
atq; tutorib; et loca et gētem. abducat p̄ voto. mactet. et p̄dat. Quippe
nemine resistente. dissimulantibus vnuerſis. id circo etiā digna dei sen
tentia effusa est contentio super principes nostros ita vt erret in inuio
et non in via. Nam versi in semetipsos atroces enses quos in perfidos
rum iugulis deo consecrare debuerant. proprio sanguine inhumane
et crudelissime fedāt. Quasi ideo accincti sint gladijs vt cristianū 7 fra
ternum semper effundāt sanguinē ac inplacabiles lites. p̄petesq; discor
dias inter se foueāt. et non potius ad vindictam malefactorū. laudem
vero honorū. ecclesie pacem atq; tutelam. Attendite quiesco o reges et
principes. Nam ad vos deinceps sermo iste meus hortatorius. Animad
uertite tandem quantum potuisset dudum possētq; hodie recuperari. de
amissis locis et ecclesie subtractis p̄ turcos. terre pelagiq; hoc sanguine
quē crudeles manus vestre vel dominandi libidine vel crūdeltate vs
ciscendi vel nocendi cupiditate vel feritate rebellandi. interim fuderūt
fundūtq; incessanter. Neq; enim aliud quidpiā inter vos bella suscitāt
vt inplurimū aut lites mouet gūerrasq; nisi aut irrationalis iracūdie
motus aut appetitus inanis glorie aut terrene possessionis ardor. Et
certe vt ipsi nostis. talibus ex causis neq; occidere. neq; occūbere tutū est
sed ad prime periculo sum. At vero xpi milites q̄ contra infideles arma
sumūt q̄ secure q̄ sancte. prelia dñi sui et sponse eius ecclesie p̄lantur.
quibus metuendū nequa q̄ sit. aut de hostiū cede peccatū. aut de sua nece
periculum quādoquidem mors pro xpo vel ferenda sit vel inferenda.

Miles inquam talis et securus interimit et interit securior. quia et sibi prestat obsequium cum interit et christo cum interimit. neque dum occidit malefactorem homicida. sed ut ita dixerim malefacta et plane vindex ac defensor reputatur christiano. In morte enim pagani christiano merito glorietur. quia christus glorificatur. Redite ergo ad cor o christiane religionis tutores. duces fidelis populi. custodes domini gregis. Exproscimini quiescentibus euigilate animo. intelligite et erudimini qui iudicatis terram. Et si fortassis qualibet fracti desperatione (quod deus auertat) aut alia difficultate vetera illa sancte terre ierosolimitane. que deplango damna. resartire impossibile arbitramini (quod non sit impossibile apud deum. si modo boni emulatores et suarum ultores iniuriarum atque blasphemiarum effectis) noua saltem in dies et vicina mala que relique parti atque christiane nostre reipublice inferuntur. ardentius cordi accipite. propulsate studiosius. neque semper negligenda putaueritis ad eius usque ultimam interuentionem. Videtis christianiissimi principes. quo deuentum sit. in quem oceanus angustum detrusa sit pridem ipsa ecclesia. Ex qua lata in quam angustam euaserit. paucis emensis annis. scitum est vobis. Neque ignoratis quo iam in portu consistat. Sed quorsum feror. Quid verbis frustra mitor. Ut ad superiora redeam. ad institutum meum sine principale (a quo. quo nescio zelo longius euectus sum)

Ad vos o serenissimi reges et principes. Ad vos quoslibet secularium dignitatum magnificos administratores. Hec vna petitiuncula mea dirigetur. hec michi supplex ad vos deprecatur. ut maiorum vestrorum videre analia. dignas memoratum historias relegere. reuoluere fortia facta patrum. non grauemini. Karoli videlicet quondam magni et christianiissimi imperatoris. qui circa annos domini octingentos et duos. vocatus a patriarcha ierosolimitano et ab imperatore constantinopolitano rogatus cum exercitu copiosissimo veniens ierosolimam recuperauit. et terram sanctam vniuersam de manibus infidelium eripuit. Hispaniam quoque totam perdomuit. habens secum reges et duces. comites et milites. omnes gloriosas milicie preconijs insignes. Inter quos tamen Rolandus comes cenomaniensis miles strenuissimus. in rebus bellicis pre ceteris clarior refulsit. vir diuina memoria dignus qui mortis sacre compendio ibidem victoriosum triumphans. vitam haud dubium possidet beatam. celosque petiunt sanguine laureatus. Itemque gesta infatigabilis viri et illustrissimi ducis lothringie Gotsfredi de bullion cognominati. mente recogitate. quo duce iterum circa annos gratie mille nonaginta nouem ierusalem eruta fuit. et ditioni thurcorum subtracta qui eam ante ceperant et tenuerant per annos circiter centum vel paulo plus. Hic dux propter eximias suas et pene diuinas virtutes. resque militares optime gestas. primus omnium voto et consensu factus est rex ierosolimitanus. in quo regno septem successiue reges christiani per octoginta octo annos fuerunt. Deficientibus tandem auxilijs occidentaliu regionum post diutinos sudores. acerrimas et assiduas pugnas cum hostibus atque pluribus

mas pfectas calamitates propter cōtinuos assultūs et incurfus hosti-
les. vel victualū penūriā Ierusalem iterū a Thūrcis capta est. Anno
scilicet dñi. **M. c. lxxxvij.** die scda Octobris. Sub octavo rege xpiano
ibidem Guidone. Ac a sarracenis exhinc vsq; in hodiernū tps possessa.
Terminabāt autē in dicto exercitu incliti ducis Gofredi. magnifici frater
eius Eustachius et Baldūm. Anselmus de ribo mōre. Poamū-
dus dux Appulie. Hugo magn⁹ frater Philippi regis francoꝝ. Bal-
dūnus comes mōtensis. Robertus comes flandrensis. Stephanus co-
mes blesensis &c. Atq; vt ait Gullielmus nūq; tot gentes in vnā coire
summā vise sunt. Opiniōne hōminū n. unerus vincebat. quīs estimare
tur. sexagesies centū milia. qui oēs Ierosolimā pgebāt. loca sancta de
potestate pfidoꝝ virtute magna tollentes. sub duce p̄dicto Gofredo.
Præterea memoria dignū est quomō anno mo x sequenti. id est. **M. c.
lxxxvij.** post generale cōcilium parisiis celebratū. ingens militū et pe-
ditū multitudo cruce signatur. ac de diuersis ptibus p mare per terras
loca adeunt transmarina. et paulo post rex francoꝝ Philippus. et rex
Anglie Richardus infinito agmine et incredibili apparatu ac proceri-
bus pene vniuersis. ducibus. comitibus. baronib⁹. militibus. archiepis
et episcopis q̄pluribus. mare intrāt et oēs qui in militia alicui⁹ habe-
bantur nominis iter arripūnt. tantā aliqñ fuisse motiōne populōꝝ nul-
la meminit etas. historia refert nulla. Nam et Fridericus Imperator
primus hui⁹ nominis cū filio suo Henrico et vniuerso exercitu cruce
signati. eodem tpe trans mare abeūt. vbi et idem impator post multa
gloriose in penitentiā patrata. flumī quendā trāsīens ac equo cadens.
vixq; extractus paulo post diē clausit extremū. Multa sequētib⁹ ānis
p reges et principes diuersos. duces quoq; Bavarie et austrie vna cum
nobilit militia thutōnū in ptibus illis gloriose facta sunt q̄ longū ni-
mis esset p singula explicari. Laudandi pfecto sunt vni isti. in bene-
factis et generationibus suis. et ppetuis pconijs digni a posteris has-
tendi. quippe qui fide deuotione et zelo magno in deū inq; terras illas
sacratissimas moti. dolentes loca eadē a gentibus prophāari. atq; sal-
uatoris nostri iniuriā. populiq; xpiani opprobriū nō ferentes. militiā
suā xpianā imo fidei cōstantiā et feruore in hostes crucis. cōsertis forti-
ter et strēnue manibus. fuis immēsis ac validissimis inimicoꝝ copijs
probe. egregie. eximieq; cōprobarūt. nec antea cessauerūt q̄ gloriosas il-
las terras e manibus infidelū creptas. instar robustissimōꝝ quōdā et
religiosissimōꝝ machabeoꝝ. occisis pfidis aut pfligatis. in xpiane rei-
publice denuo. vel redegere ditione vel saltrem conabatur. Et q; in suis
corporibus immania ptulerūt tormenta. plurimi ex eis pro xpi nomi-
ne mortui. Ideo pcipere meruerūt omī pculdubio immarcessibile eter-
ne glorie coronā. Forū ergo o reges et principes. successores et heredes
in dignitatibus et bonis. virtutū quoq; imitatores in moribus estote.
Atq; dum eoꝝ feruēdā fidem. religionē eximiā. inuictissimos animos.

*N.B.
pro Lucio
Lamporis*

prestantissimāq; ac celeberrimā in deū et ecclesiā sanctā. eius sponsam
deuotionē interlegendū recolitis. Vos quoq; ab eorū institutis haud de
generare. rebus et factis cōprobate. quorū sati sanguine. et stirpe sancta
progeniti estis. Equidē nō est hōdis vt propheta a sserit. abbreviata ma-
nus dñi vt nō possit nos saluare a p̄fidis. siue in multis siue in paucis
Deniq; seruoꝝ fidei in populo xp̄iano nō om̄iquaq; est extinctus. Con-
siliū p̄terea vobis deest minime. sed neq; milites neq; arma deficiūt.
neq; deerūt sumptus. Quis enim fidelium nō cōcurreret vel rebū vel
corpore ad illorū grauissimorū inimicorū nostrorū exterminatiōē. qui
nil aliud q̄ sanguinem nostrū sitiūt nec eo vniq; satiantur. quādo tam
cōmunis omniū vocat necessitas. quādo tā publice totius ecclesie ad id
hortantur erumne et miserie. quibus nisi occurratur. nec viuere nobis tu-
tum erit in occidentis angulo extremo. Si mō fides nobis esset zelusq;
dei. plurime essent ad manū copie. diuicie apud plerosq; nō parue. mul-
to iam studio et tpe cōgregate. que in talem expeditionē. si vniq; sumo-
rum ordinatione capitū indiceretur. haud dubiū. deo suoꝝ corda tāger-
te. animo prompto erogarentur. Res deniq; militaris in ecclesia dei in
p̄sentiarū adprime floret vigetq;. Nam studiosissime (tametsi vanissis-
ime plerūq;) miliciā milites exercent. Arma resplendent tum mirifica-
tum terrificā valde. seculo inuisa priorū. Sed et fortes auxiliarij de po-
pulo xp̄iano. omnes sez voluntarij in lege vobis nil dubiū adderētur.
D xp̄ianissimi principes. si tantū pace data. cōpositis periculosiss liti-
bus vestris. firmatis treugis. rebusq; in ordinem p̄ eos quorū interesset.
dispositis. pari voto. cōsensu vnanimi. eodēq; decreto. ad hūiles et sup-
plices ac frequentes ecclesie et capitū. summoꝝ videlicet pontificū aut
imperatoꝝ hortatus. sinceros. fideles. et paratos. vestre matris defenso-
res vos exhiberetis. Quo nā pacto. quo alio modo. fidem obediētiā et
deuotionē vestrā. sanctius ac fructuosius vtiliūsq; aliter demōstrabi-
tis vniq;. An forte satis officijs vestris factū putatis. q; illa prohibita
torneamenta. cruenta spectacula. sumptuosa tyrocinia. atq; tum anima-
bus tum corpibus periculosa. tanto ere et studio inuanū frequentatis
et amatis. Quis oro vobis inde honos. que vtilitas. tantis militare la-
boribus et sumptibus. stipendijs vero nullis. nisi aut mortis aut crimi-
nis. Operitis equos sericis et pendulos nescio quos p̄anos lorice sup-
induitis. depingitis hastas. clipeos et sellas. frena et calcaria auro ar-
gento ve circūornatis. et cū tanta pompa pudendo furore ad mortē sepe
properatis. Quātū subsidij ex huiusmodi vestris supbis supfluisq;
apparatibus quos in vanitates et insanias falsas impenditis. in infi-
delium castigationem cōferretur. si in eum sanctū vsum cōuerteretis.
Hec et alia similia multa. ip̄i vos pro vestra prudentia. queso altius
pensate. et miliciā vestrā. gloriāq; militariē. atq; principalem magnifi-
centiā. in dei potius laude. vestrā salutē. et glorie cumulum. ecclesie tui-
tionem. p̄fidiorum vindictam exercente. id longe maiori vobis sane erit.

vestrisq; honori in eum. et memoriale perhenne. id nomina celebrabit
vestra in generationes seculorū. id indubitata vestris pariet afferetq;
animabus coronā in celis. quā reddet vobis dñs in die illa nouissima
iustus inde p. pro quo adeo zelatis vt omnē corporū cruciatū ei? p. amo
re pro q; fide in vltionē blasphemoz subire nō formidētis. **¶** Verū nō es
sent quidē necandi etiā ipi infideles. aut occidendi. si quo modo aliter
possent a nimia infestatione vel oppressione fidelū cohiberi. **¶** Nūc autē
multo melius est vt occidātur. dum nos p. dēre incessanter et iugulare
querūt. studentq; q; relinquatur virga peccatorū sup. sortem iustorū. ne
forte extendāt iusti ad iniquitatē manus suas. **¶** Dissipentur gentes quē
bella volunt. **¶** Abscidātur qui nos cōturbant. qui loca nostra occupāt.
qui fratres nostros dura detinent seruitute et opprimūt vesēmēter. aut
crudeliter occidūt. nosq; oēs delere desub celo si possent. sup. cūcta desi
derabilia gratissimū haberent. **¶** Exerceatur vterq; gladius fidelium. in
cervices tantoz inimicorū nostroz. ad destruendā omnē altitudinē ex
tollentē se aduersus deū nostrū et eius sponsam ecclesiā matrē nostrā.
ne quando dicant gentes. vbi est deus eorū. **¶** Insurgite in eos o fideles
ecclesie tutores et filij. **¶** Irruite in hostes xpi et xpiani nominis. debache
mini in eos. debitam acrimoniā exercete. reddite eis in capita sua sicut
nobis ipi sepe numero fecerunt. **¶** Forti animo estote magnoq;. **¶** Viriliter
agite et cōfortetur cor vestrū. omnes qui speratis in dño. quoniam ipse
erit vobiscū tāq; bellator fortis. et cōteret inimicos suos et vestros. ante
faciem vestrā. **¶** Mementote mirabilū eiūs que fecit pharaoni et exerci
tū eius in mari rubro. sed et terribilū iudiciorū suoz a seculo in natio
nes prauas et puerfas. quibus vindicans vindicauit in illas. suos sp.
de angustijs liberans et saluans. **¶** Qui est in secula benedictus Amen.

¶ Sequitur visio quedam horribilis. ostensa Karolo quondā **Impe**
ratori qui caluus cognominabatur et quartus post Karolum magnū
Imperium gubernauit. **¶** bonis respectibus hic inserta.

In nomine dei summi regis regum. Ego Karolus imperator dei dono rex germanorum et patricius romanorum. atque imperator francoꝝ. sacra nocte diei dñice post celebratū nocturnarū horarū diuinū officium. dum irem repausare. et vellent somnū cape venit vox ad me terribiliter dicēs. Karole exierat te spiritus tuus modo in hora nō modica. statimq; fui raptus in spiritu. et qui me sustulit erat candidissimus. tenens in manu sua glomerem lineum. clarissimū. iubar luminis emittentē. sicut solent comete facere. quādo apparent. Cepitq; illum dissoluere et dixit ad me. Accipe filium glomeris micantis et liga et nodā firmiter in pollice tue manus dextere q; per illū duceris in laborintēas infernoꝝ penas. Hoc dicto p̄cessit me velociter. distorquens filium luciflui glomeris. duxitq; in profundissimas vales igneas. que erant plene puteis ardentibus. pice et sulphure. plumbō et cera et adipe. Ibi inueni pontifices patris mei et amūculorū meoꝝ. Quos cū pauens interrogarem cur tam grauiā paterentur tormenta. Responderūt. fuimus epi patris tui et amūculoꝝ tuoꝝ. et dum debuimus illos et populum illoꝝ de pace et cōcordia admonere. seminauimus discordias. et fuim⁹ inuicē malos. ideo nūc incendiū in istis tartareis supplicijs patimur et nos et alij homicidioꝝ et rapinarū amatores. Huc et tui epi et satellites venient qui similiter amāt nunc facere. Et dū hęc tremēdū auscultarē. ecce nigerrimi demones aduolantes cū vncis igneis volebant apphendere filium glomeris quem in manu tenebam et ad se trahere. Sed reuerberātibus radijs illi⁹ glomeris nō valebant illum attingere. deinde post tergū meū currentes. voluerūt me aduncare. et in ipos puteos sulphūreos p̄cipitare. sed ductor meus qui portabat glomerē. iactauit sup scapulas meas filium glomeris. et duplicauit illum. et traxit me post se fortiter. Sicq; ascendimus sup montes igneos altissimos. de quibus oriebatur paludes et flumina feruentia et omnia metalloꝝ genera bullientia. vbi reperi innumeras animas hominū et principū patris mei. et fratrum meoꝝ. p̄cipitatas alias vsq; ad capillos. alias vsq; ad mentū. alias vsq; ad vmbilicū. et clamauerūt ad me eiulando. Dum vixim⁹ amauimus tecū et cum patre tuo et cū fratribus tuis et cū amūculis tuis facere p̄lia et homicidia. et rapinas. pro cupiditate terrena. ideo intra ista bullientia flumina et metalloꝝ diuersa genera torquemur. Et cū ad hęc timidus accederem. andui retro me animas clamare. Potentes potenter tormenta patientur. et respexi et vidi super ripas fluminis bullientis fornaces piceas et sulphūreas plenas magnis draconibus et scorpionibus et serpentibus diuersi generis. vbi et vidi aliquos patris mei principes et fratrum meoꝝ. et amūculoꝝ meoꝝ. dicentes michi. Heu nobis karole. vides q; grauiā habemus tormenta propter nostrā maliciā et supbiam et mala consilia que regibus nostris et tibi dedimus propter cupiditatē. Cūq; dolendo cōgemiscerem. accurrerunt ad me dracones. apertis faucibus.

plenis igne sulphure et pice. volentes me inglutire. **A**r ductor me⁹ tri-
plicavit sup me filum. a cuius radijs claritatis superata sunt ora eoz
igne. et peraxit me validius. et descendimus in vna vallē que erat
ex vna parte tenebrosa et ardens velut clibanus ignis. **E**x altera vero
parte tam amenissima et splendidissima vt nulla ratione dicere valeā
Verti me contra tenebrosam et flammivomā partē. vidiq; ibi aliquos re-
ges de meo genere in magnis supplicijs. **E**t tūc nimis angustatus pu-
taui me statim in illis supplicijs demergendū a gigantibus nigerimis
qui ipam vallē cōflābant generibus igniū. et valde tremens. glo-
meris filo illumināte oculos meos. vidi e latere vallis paucosper albe-
scere firmū ibiq; duos fontes fluere. vnus erat nimis calidus. alter ve-
ro clarus et tepidus. et erant ibi duo dolia. **C**ūq; illūc irem filo glome-
ris regente gressus meos. intentus sup vnum doliū vbi erat feruens
aqua. vidi ibi patrē meū **L**udovicū stare. vsq; ad femora. et dum essem
nimis dolore aggravatus. et angore percussus dixit. **D**ñe meus karole
noli timere. scio quia reuertetur rursus spiritus tuus ad corpus tuū. et
pmisit te deus huc venire vt videres propter que peccata ego et omnes
quos vidisti talia toleramus supplicia. vno enim die sum in isto feruē-
tis doliū balneo. et altero die transmittor in alio isto suauissimo aque
dolio. et hęc sūt p̄cibus sancti **P**etri et sancti remigij. cuius patrocinij
hactenus genus nostrū regale regnavit. **E**t si michi subueneris cito. tu
et mei episcopi et abbates et omnis ordo ecclesiasticus missis et oblatio-
nibus et orationibus et psalmodijs vigilijs et elemosinis. velociter li-
berabor de isto aque bullientis dolio. **N**am frater meus **L**otharius et
eius filius **L**udovicus. sancti **P**etri sanctiq; remigij p̄cibus. iam exēni-
pri sunt de istis penis. et iam ducti in paradisi gaudiū. **D**ixitq; ad me
Karole. respice sinistrorsum. respexi et vidi duo dolia bullientia altissi-
ma. **I**sta inquit tibi sunt p̄parata. nisi te emendaueris et penitentiam
egeris de tuis nequandis delictis. **T**ūc cepi grauiter horrere. **C**ernens
autē ductor meus me in tanto pauore. dixit ad me. sequere me ad dexte-
ram luculentissime vallis paradisi. **E**t cū graderemur contemplatus
sum in ingenti claritate sedere cū gloriosis regibus lothariū anūculū
meū sup lapidem thopazium mire magnitudinis. coronatū dyademate
p̄cioso. et iuxta eū filiū eius ludovicū similiter coronatū. videntq; me.
comiter accessit blanda voce dicens. **K**arole successor meus. nūc ter-
cius in imperio romanoꝝ. veni ad me. **S**cio q; per penalem locum ve-
nisti. vbi est pater tuus frater meus in terminis sibi destinatis positus. s;
per misericordiā dei citissime de illis penis liberabitur. sicut et nos libe-
rati sumus meritis sancti **P**etri et p̄cibus sancti remigij. cui deus ma-
gnū apostolatū dedit sup reges et sup gentes francoꝝ. **Q**ui nisi quis
quilijs propaginis nostre suffragatus fuerit. iam desinet genealogia
nostra regnare et imperare. vnde scio quoniam tolletur citius potestas

imperij de manu tua et postea parvissimo viues tempore. Tunc conuersus contra me ludovicus eius filius dixit michi. imperium quod hactenus tenuisti iure hereditario. debet suscipere ludovicus filius filie mee. Et hoc dicto visum est michi affore in presentiarum ludovicum infantulum. Tunc intruens cum lotharius dixit michi. talis videtur esse infans qualis ille puer fuit quem statuit dominus in medio discipulorum et dixit. Talium enim est regnum celorum. Tu vero redde illi potestatem imperij. per filium glomeris quod in manu tenes. Disnodans ergo filium de pollice dextere mee donabam illi monarchiam omnem imperij per filium glomeris. statimque ipsum glomus fulgidum sicut in bar solis coadunatum est totum in manu eius. Sicque post hoc factum mirabile reuersus est spiritus meus in corpus meum valde fessus et conteritus.

Prima huius operis pars fuit.

In secundā peregrinationē ab **Y**erusalem
per solitudinē in montem **S**ynai ad sanctam
Katherinam p̄fatio cōmendaticia incipit fe-
liciter.

Quisquis veteris instrumenti sa-
cras legit historias et p̄thathēu-
cum p̄sertim atq; ioseph volumē
crebro reuoluit. haud poterit ig-
norare neq; ammirari satis. ma-
gnificentia glorie sanctitatis dei. et mirabilia
opera eius. virtutem quoq; terribiliū suorum.
memoria deniq; habūdantie suauitatis eius.
quibus omnibus deus ipse cūctipotens desertū
illud inuūm et vastā solitudinē. in qua erat
serpens flatu adurens. **D**ipsas et **S**corpio. atq;
plurima mortis imago. illustrauit. magnifi-
cauitq;. dum filios israhel in terram quā iu-
rauerat patribus eorum **A**braham **Y**saac et
Jacob. per longissimos vie circuitus introduxit. in māsonibus qua-
draginta diebus. precedens eos in columna ignis p̄ noctē. et in colum-
na nubis per diem. panem quoq; de celo prestans eis omne delectamen-
tum et omnem saporem suauitatis in se habentem. Nam et petram per-
cussit in deserto **S**yna. et fluxerunt aque in habūdantia. ita vt homi-
nes biberent et iumenta. Pars enim domini populus eius. iacob funi-
culus hereditatis eius. Inuenit eum in terra deserta in loco horrois et
vaste solitudinis. Circaduxit eum et docuit et custodiuit quasi pupis

Lam oculi sui. Sicut aquila proiocans ad volandum pullos suos. et
super eos volitans. Expandit alas suas et assumpsit cum atq; portas
uit in humeris suis. Huiusmodi super rebus late satis sacre pagine
loquitur. Que etiam luce clarius ostendit quanta mons ipse Syna
presulget dignitate et gloria ob multiplicata dei magnalia in eo et cir
ca illum exhibita. quanta deniq; sacra pandat misteria. quanta archa
na preseruat. Siquidem Syna mons est in Arabia. cuius pars quedam
est orob. in terra Madian constitutus. Mons profecto preclarus et ex
cellens valde in regionibus illis. pascuosus et optimarum ferarum herbarum.
Fuitq; ab olim opinio populorum ac fama peruetusta (et quidem
haud inanis) deum habitare in eo. Cuius rei gratia et si mons ipse ad
pascua esset egregius. nemo tamen in eo pecora pascere presumebat. ne
mo ei audebat propinquare. Moyses vero cum ad interiora eius gres
gem minasset audentius. celebre illud vidit prodigium. ignem scilicet
ingentem rubum coburentem. virorem tamen eius vel florem depascen
tem minime. neq; deua stantem incendio vllatenus ramos illius. Quam
flamma vorax et vehemens nimis esset. De quo igne dominus mox ad
moysen properantem vt videret visionem hanc magnam. aiebat. Ne
appropies inquit huc. solue calciamentum de pedibus tuis. locus enim
in quo stas terra sancta est etc. Quo certe diuo testimonio mons ille sa
tis superq; redditur comendatus. Proinde non tam ob sui magnitudi
nem atq; altitudinem stupulorumq; proceritatem. Syna mons sanctus
hominibus inaccessibilis reddebatur. quam ob communem omnium de eo
estimationem q; locus dei esset tum terribilis tum venerabilis valde.
Cuius vt paulo amplius innotescat maxima excellentia. subiecta sa
cris ex codicibus annotare operis duxi. quo ea qua habemus in
manibus profectio. ab ipso tanquam termino ad quem laudabilior offer
datur. atq; plures eius trahantur in amorem. Docet in primis Exo
dus q; mense tercio egressionis de egipto filij israel in solitudine hac
Synai venerunt. et ibi multo confedentes tempore de moralibus. cere
monialibus. iudicialibus preceptis. fuere imbuti. Nam profecti de Ra
phidym et peruenientes vsq; Syna ibi castrametati sunt. ibi tentoria
fixere e regione montis. Ibi moyses primu vocatus a deo de monte in
madatis accepit vt hec filijs israel annunciat. Vos inquit ipsi vidistis
que fecerim egiptijs. quomodo portauerim vos super alas aquilarum et as
supserim vos michi. Si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum
meum. eritis michi in peculiis de cunctis populis. Nea enim omnis terra et
vos eritis michi regnum sacerdotale et gens sancta. Et deinceps vade inquit

ad populum et sanctifica illos hodie et cras. lauentque vestimenta sua
et sunt parati in diem tertium. Die enim tercio descendet dominus co-
ram omni plebe super montem Synai. Constituesque terminos populo
per circuitum et dices. Cauete ne ascendatis in montem nec tangatis
fines illius. Omnis enim qui tetigerit montem morietur. manus non
tangent eum sed lapidibus opprimetur. aut confodietur iaculis. Si
ne iumentum fuerit siue homo non viuet. Ad iussum igitur domini san-
ctificato populo tertius iam supervenerat dies et mane inclaruerat. et
ecce ceperunt audiri tonitrua. ac micare fulgura. et nubes densissima ope-
rire montem. clangorque buccine vehementius precebat. et timuit po-
pulus qui erat in castris. Cumque eduxisset eos Moyses in occursum dei
de loco castrorum. steterunt ad radices montis. Totus autem mons Sy-
nai fumabat eo quod descendisset dominus super eum in igne et ascenderet
fumiis ex eo quasi de fornace. eratque mons omnis terribilis. et sonitus
buccine paulatim crescebat in maius et prolixius tendebatur. Moyses
loquebatur et dominus respondebat ei. Descenditque dominus super mo-
tem Sinay in ipso montis vertice. et vocavit Moysen in cacumen eius
eradens ei decalogum. legemque et mandata populo explananda. In-
terea cunctus populus videbat voces. et lampades. et sonitum buccine
montemque fumantem. et perterriti ac pavore concussi steterunt procul.
Venit tandem moyses et narrauit plebi omnia verba domini atque ius-
dicia. Responditque cunctus populus vna voce. Omnia verba domini
que locutus est faciemus. et erimus obedientes. Iterum ascenderunt
Moyses et aaron Nadab et Abiu. et septuaginta de senioribus israel
et viderunt deum israel. et sub pedibus eius quasi opus lapidis saphiri.
et quasi celum cum serenum est. Viderunt deum et comederunt ac biberunt.
Rursus ait dominus ad moysen. Ascende ad me in montem et esto ibi
daboque tibi duas tabulas lapideas et legem ac mandata que scripsi ut
doceas filios israel. Cumque ascendisset moyses. operuit nubes monte.
et habitavit gloria dei super Synai regens illum nube sex diebus.
Septimo autem die vocavit eum de medio caliginis. Erat autem spe-
cies glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspe-
ctu filiorum israel. Ingressusque Moyses medium nebule ascendit in
montem. et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus.
Quo in tempore videns populus quod mora faceret descendendi de monte Moy-
ses. congregatus aduersus aaron ait. Surge fac nobis deos qui nos pec-
dant. Moysi enim huic viro qui nos eduxit de terra egypti ignoramus quid acci-
derit. Igitur aaron acceptis inauribus aureis a populo fecit ope fusoria

vitulum conflatilem quem adorantes atq; immolantes ei hostias dixe-
runt. Isti sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra egypti. Pro quo
reatu percussit dñs populum cesis ex eis milibus hominū non paucis.

Ex quibus omnibus et hys similibus liquido patet (vt in sum-
ma dicatur nam plurima breuitatis gratia preterire necesse est. tam et si
memoratu digna) q̄apte q̄recte mons ille mons diuine habitatiōis
appellatur et angelice frequentationis. mons luminis et inflāmatiōis
nis. mons nubis et caliginis. mons pluuie et rois. mons pascue et res-
fectionis. mons sapientie et eruditionis. quia de illo monte dominus
et populum instruebat et ei legem cōferebat. mons misericordie et pro-
missionis. quia inde bona inaudita populo promittebat. mons iusticie
et comunicationis. quia timorem insipientibus inferebat. Unde mons
fuit fulguris et choruscationis. mons tube et clangoris. mons amici-
cie et confederationis. quia mediante lege populum ibidem sibi sempit-
terno federe vniebat. mons mundicie et puritatis. mons leticie et iocū-
ditatis. quia nulli ad illum montē accedere potuerūt nisi qui mente et
corpore mundi erant. illi etiam qui mūdi erant coram domino cum leti-
ticia comedebant et bibebant. mons clementie et pietatis siue propicia-
tionis. mons sacrificij et orationis. nam ibi domino immolabāt ac p̄ci-
bus moysi et supplicationibus dei sibi placatū et propiciū audiebāt
Et reliqua id genus multa. que si omnia ordine et numero suo euoluere-
rem. nō modo ante diem clauso cōponeret vesper olimpo. Sed et dies
et anni me deficerent et plurima carta.

Quod reliquū est (tam et si superiora excellentia sint et maximā
preferentia dignitatem) non minima laude prestat. Quinimo p̄clarū
reddit montem illū et famosum perq; celebrem. q̄ videlicet diuie et ins-
clate virginis et martiris Katherine sacros cineres et venerabile cor-
pusculum per trecentos ferme annos suo habuit in vertice locata. mē-
braq; virginea in eo manibus angelicis reposita. in monumento ab eis
dem mirabiliter facto in p̄ta quod diu et diu deuotissimas ipi excubi-
as celebrauerē. Hodie tamē in monasterio q̄d in eiusdem montis pede
situm est insigni. in sarcophago conseruatur. Aline eiusdem virginis
et martiris q̄squis deuotus amator fuerit et cultor. iter illud quāq; gra-
ue et laboriosū. facile estimabit p̄ amore. superabitq; Nam vero q̄s nō
amaret quā ihesus etern⁹ amor dilexit plurimū. eāq; adamauit. et ex-
q̄sivit a iuuetute sua sp̄sā sibi assumere. et amato. fact⁹ est forme illi⁹
Eiusce nobilis et pulcre atq; prudētissime virginis Katherine clarā origi-
nē. antiquā familiā. alti sanguinis decus quo fata fuit. vtpote cui rex

carne pater. reginaq; mater erat. atq; externa fortune corporisq; bona
que illa semper contempsit. ut hęc in loco obmittam transcamq; silen-
cio. hac potissimum ratione q; iuxta gentilis poete sententiam. Non
census nec clarum nomen auorum. sed probitas magnū ingeniumq;
facit. Quis eius eximia vite sanctitatem. quis admirabilem cum xpo
eius a teneris annis desponsationē. Quis inauditam sapientiā ab hoc
femineo genere ut in plurimum alienam sufficienter describere poterit.
Constat equidem neminēq; fugit q; inter cuncta laudabilior mulierū
preconia sapientia p̄stat. quia fallax gratia et vana est pulchritudo. sed
mulier timens deū ip̄a laudabitur. Timor autem dñi iniciū sapientie.
Et q̄q; hac in re plures in historijs clare reperiantur mulieres. **Kathe-
rina** tamen sup̄greditur vnuerfas. ob id profecto pre cūctis et venerā-
da et amanda. Multe quidem sapientie studijs incubuere. multe cele-
bres fulsere in ea. sed nulla **Katherine** nostre cōparatur ne dixerim equi-
paratur. Nec filie cyri et dionisij mater **Tanaquil**. **Calpurnea**. **Cibes-
rea**. **Thuburtina**. aut relique sibilis quarū est ampla laus in historijs.
nec **lesbia** sapho que tempore homeri in poetria clariūt. a qua et saphi-
cum carmen nomen accepit. nec **Centona** que ex virgilij maronis ver-
sibus cōtegiūt vitam xpi passionē et resurrectionem. q; luculenter. nec
Aurelia que et androgenes dicendi artis peritissima. que se accusatam
egregie defendit. Nec **Gaya** fromea lucij xpor oratorie artis erudita. q;
multis patrociniis fuit in periculis. Nec **Augeria** medicine doctissi-
ma quā romani plurimū venerātur. Taceo de reliquis videlicet **Iside**
que colere agros prima edocuit. et lini filaturam texturamq; inuenit.
litterasq; in egipto prima ip̄a excogitauit. quoniā nymp̄ha carmetis
nicostrata nuncupata **Joni** regis archadie filia secuta litteras ip̄as la-
tine tradidit. et copulam earū ad inuicem adiuuenit. **Minerva** lanifi-
cium et texturā eius excogitauit. Item numeros cyfras et figuras al-
garisimi eadem ip̄a adiuuenit. que et olei ysum reperit. curruq; et rerū
militariū doctrix fuit. **Noema** soror **Thubal** artificia reliqua dedit.
Ceres dea terre terram colere seminare et metere docuit. **Vrenes** cratini
pictoris filia ip̄m in illa arte exsuperauit. **Marcia** pharronis lapici-
das et pictores omnes excessit. et sopolim et dionisiū qui in ea arte p̄sta-
bant. cuius quidem marcie adhuc scūlptre et picte imagines miro inge-
nio inueniuntur. **Katherine** omnibus p̄minet. omnes sapientia antes-
cellit. omnes scientia vincit et exsuperat. quā ipsa non tam litterarum
acquisiuit studio et ingenio. quā desup̄ infusam accepit. habuitq; (q̄
prarū est) gratissima eloquentia exornatam. qua etiā tales tantosq;
mundi huius eruditissimos viros. disputando conferendoq; nō modo
deuicit et cōfutauit. sed et in stuporem adduxit et extasim. atq; in fidem
viamq; veram redūxit. Quos etiam vbi igni quidem adiūdicatos in-
iectosq; sed nec pilis aut vestibibus lesos. iniustis vero corporibus. ad sus-
pera transmisit. ipsa post plurima supplicia gaudenter tollerata.

ad decollandum tandem est ducta. ubi ad celum tendens oculis collum
submitte gladio. oransq; dat gloriã deo. **E**xpecto inquit pro te gla
dium ihesu rex bone. **T**u meũ colloca in paradisi spiritũ, et fac mise
ricordiã. meã agentibus memoriã. **O**racione finita vox de celis into
nuit dicens. **V**eni electa mea veni intra thalamũ sponsi tui. quẽ postu
las impetraſti. qui te laudant salui fient. **I**ta percussa gladio dat lac p
sanguine collo. quã man? angelica moy sepeluit vertice syna. **M**em
brisq; virginis olei fluit vnda salubris. **D** vere virgo et martyr vene
randa. **D** vere virginũ omnium gemma pfulgida. **D** vere sponsa regis
regum gloriosa. **D** vere vna xpi hostia que sua venerantibus patroc
nia impetrata haud denegat suffragia. **E**ius inquã memoria sacraq;
familla et si nulla alia essent q̃ monte **S**yna exornarent illustrarẽtq;
haud iniuria deuotos illac peregrinos suisq; amantes pertrahere posset.
Sed iam ad alia michi properanti hec q̃ incognita sint nemini censui
p̃mittenda. **Q**uod vero monte illo sacro p̃strato q̃ extat iocundũ
scitu. visuq; ppulcrũ. in reditu famosum illum balsami ortum in **M**a
rthra. ortum inq; cõclusum. fontemq; **M**arie. fontẽ sc̃ signatũ. **U**nde
dictus ortus et nulla alia ex aqua irrigatur introire et p̃picere. et ini
bi tum fructus ei? delectabiles tum suauissimũ odorẽ degustare. **V**eni
te postea in **B**abiloniã egipti atq; **C**hayrũ urbem sarracenoꝝ p̃stãtiss
mam. maximã. populosissimã. bonisq; omnibus et opibus mundi hui?
refertissimam. ubi et eoꝝ potentissimus residet **S**oldanus. **M**are item
rubrũ accedere. inq; eo baptisari exemplo veterũ. illo p̃cipue in loco quẽ
fili i israhel sicco p̃transire pede. demũ paradiso nobilissimo et fecun
dissimo illo **N**ilo siue gion fluuio qui totã irrigat et inebriat influitq;
egiptum et germinare eam facit redditq; q̃ fertilem p̃transito. tandem
in antiquissimã olimq; clarissimã descendere ciuitatẽ **A**lexandrinã
vnde nauigio iterum venitur venecias. et postremo in suã se quisq; re
cipiat peregrinis patriã et edem. magnifice gratias agens deo et vir
gini ac martiri sacratissime **K**atherine. q̃ tali et tanto dignus habitus
fuerit dono. post visitata scilicet loca illa multo sudore per varios cas
sus per tot discrimina rerum. **N**euo care animũ mestũq; mittere timorẽ.
Forsan et hec enim olim meminisse iuuabit.

Chayru

Anteq̃ sequentem peregrinationē aggrediar describendam. Haud ab re dixi p̃mittendā formā contractus habitī cū dñis de Ierusalem. sup̃ salua guardia nobis p̃standa. saluo q̃ cōductu vsq̃ ad sanctā katherinā. et inde reductu vsq̃ Chayrū. Eiusmodi autē contractus fieri debet quātotius. ante sc̃z recessum patroni et cōperegrinorū. p̃sentibus ip̃o patrono et patre Gardiano monasterij montis Syon. eo q̃ post patroni recessum et cōfratrū. pagani remanentes peregrinos pro voto et libitū suo circūuenientes angaria rent in pecunia exsoluenda. Igitur cōuenientes cū p̃fecto seu locū tenente Soldani in Ierusalem. qui tūc t̃pis existens. Naydon vocabatur et maiori Calino. id est magistro hospitalis peregrinorū. qui et miles. cui nomen Sabathytanco. sub die. xvij. Julij talem cū eis iniunximus contractum.

Item in primis saluum nobis pollicebatur prestare conductū ab Ierusalem vsq̃ ad sanctā katherinā. et inde denuo vsq̃ Chayrū. q̃ ip̃e propria in p̃sona et suis expensis ac sumptibus nos vellet comitari ab Ierusalem vsq̃ Gazeram.

Item q̃ de omnibus theloneis siue vectigalibus et exactionibus p̃stādis ab Ierusalem p̃ viā illam vsq̃ Gazeram. ip̃e pro nobis de suis satisfaceret sumptibus et pecunijs. Alioquin in eiusmodi soluendis peregrini a paganis valde grauarentur.

Item q̃ vnicuiq̃ peregrinorū pro equitatu asinū disponeret cū ductoribus eorūdem qui sc̃z ductores mucelli ab ip̃is appellati sibi ip̃is et astinis suis ab Ierusalem vsq̃ ad sanctam katherinam et inde denuo vsq̃ Chayrū de omnibus necessarijs victualibus sc̃z et pabulis et alijs huiusmodi prouiderent. nisi forte sponte propria. peregrini eis quidpiam ministrarent.

Item q̃ omnes res nostras puta vestimēta et cibaria suis expensis deferri faceret ab Ierusalem vsq̃ sepedictā ciuitatē Gazeram excepto solo vino. q̃d ip̃i nos nostris sumptibus nobiscū dūcebamus.

Item q̃ de camelis in p̃fata ciuitate nobis prouideret suis in expensis qui omnes res nostras portarent vsq̃ ad sanctam katherinā et inde denuo vsq̃ Chayrū. Melius enim valent cameli ad onera portanda per loca illa deserta q̃ asini utpote iumenta robustiora et laboribus aptiora q̃ asini.

Item q̃ nobis vnū de suis familiaribus deputaret qui nos loco sui comitaretur a Gazera vsq̃ ad sanctā katherinā. et inde vsq̃ Chayrū. qui sic deputatus minor Calinus cognominatur. cui nos p̃ viam illam de victualibus prouideremus. iuxta cōdignū et sc̃dm̃ merita eius.

Item q̃ cuiuslibet peregrinorū virem vnū disponeret pro aqua deuenienda per desertum. Nam ad plures sepe dies nusq̃ aqua in via illa reperitur.

Item q̄ papilionem nobis siue paruum tentorium disponeret. q̄d per staz
tiones singulas vbi liberet contra estum solis figere in locis desertis
possem⁹. **Item** q̄ quilibet nostrum ipsi prefecto siue Trutzschelmā
no p̄dicto pro saluo cōductu theloncis et omnibus atq; singulis supra
memoratis. xxiiij. p̄solueret ducatos. mediā quidē partē eiusdem sume
in Jerusalem dans. reliquam veto in Gazera postq̄ ibi de camelis et
alijs supra tactis nobis prouidi s̄set iuxta condictum et iuxta tenorem
cōventionis r̄c.

Item totus ille cōtractus in scriptis redactus sigillis dñi de Jerusale
et maioris calini in cancellaria fuit signatus et inunitus. et tamē vt fie
ri solet a paganis illis male seruatus. **Exposuimus** autem pro littera
sic sigillata duos ducatos.

Id etiā diligenter est aduertendū q̄ peregrini qui ad sanctam volūnt
Katherinā p̄ficisci. si absq; alioꝝ cōfratru suoz offensa qui redire et re
patriare decreuerint fieri potest. nō debent eis comitiuā p̄stare ab Jeru
salem vsq; Joppen siue Japha sicut aliquādo peregrini facere consue
uerūt. cōfratres suos vsq; ad galeas demuo ex amore cōducendo. **Quod**
idcirco dissuadetur ne fiat. qz cū peregrini multis sepe afficiātur iniur
ijs et molestijs ā paganis. cōtingit nonnūq; q̄ ipsi se vlcisci ⁊ vindicare
quērentes vbi possunt. anteq; in galeas reuertātur insultum aliquē fa
ciūt paganos inuadendo et quādoq; vulnerando r̄c. et ita cursim gas
leas intrando r̄c. **Cui⁹** rei gratia ipsi infideles se vlciscuntur in peregrī
nos remanentes. quādoq; etiā eos interficiendo. **Unde** cōsultius vide
tur q̄ remanentes peregrini rogatos faciāt recedentes quaten⁹ propter
deum et eoz salutem patientiā seruent. et nusq; vltionem sumāt de pas
ganis. ne dum ipsi recedentes euaserint remanētes periclitentūr vt sepe
numero compertū est factum fuisse.

Que igitur. xxij. Julij que erat festum sancte marie magdalene
cō peregrini fratres nostri Jerosolimā exētes ad galeas reuer
tebantur que in portu Joppeni eoz reditū expectabant. **Nos**
vero videlicet decem et octo ex omni illa multitudine. deuotione et de
siderio affecti sanctā visitandi Katherinā in monte Synay. aliaq; loca
p̄lustrandi. remansimus Jerosolimis. xxxiiij. diebus. vehēmentē estū
et intensum solis calore metūentes. qui nos iter illud grane p̄ desertū
tunc arripere prohibebat. **Illis** autē diebus intermedijs crebro et sepe
numero sancta visitauimus loca in Jerusalem et circūquaq;.

Sunt autē nomina eoz qui remanserunt et ad sanctā Katherinā simul
preperūt ista. **Que** vtinā atq; vtinam sunt scripta in libro vite.

Dominus Johannes Comes de Solms dñs in Myntzenberg. omni
bus quidem etate iunior. sed animo non minimus. et nobilitate nulli
alioꝝ secundū. imo omnibus p̄clarior priorq;.

Dñs Bernhardus de Breydenbach tūc quidē camerari⁹ nūc vero etiā
decan⁹ sacre metropo. ecclesie mogūciū. hui⁹ opis auctor principalis.

Dominus **P**hilippus de Bicken miles.
 Cum hijs erat inter ceteros eorum familiares pictor ille artificiosus et
 subtilis **E**rhardus rewich de Traiecto inferiori qui omnia loca in hoc
 opere depicta docta manu effigiauit
Dñs **M**aximinus cognomento sinasmus de **R**oppeltsteyn et dñs in
Dñs **V**ernandus de mernawe baro **H**oinecke.
Dñs **C**aspar de bülach miles.
Dñs **G**eorgius mary miles. **D**ñs **N**icolaus dictus maior in furt mil-
 les. Cum quibus p̄ter alios eis seruientes. erant etiã dño fratres mino-
 res **P**aulus et **t**homas multarũ linguarũ periti.
Dñs **H**enricus de schawenberg miles.
Dñs **C**aspar de Sientl miles.
Dñs **S**igismundus de marßbach miles.
Dñs **P**etrus velsch miles.
Dñs **J**ohãnes lazinus archidiaconus et canonicus ecclesie trãssilua-
 niensis in vngaria. **P**ater **F**elix fabri de ordine p̄dicatoꝝ. sacre pagi-
 ne lector **V**lmenensis et p̄dicatoꝝ egregius. qui etiam antea in sancta fuit
 terra. multa expertus.

De itaq; **xviiiij.** Augusti. que erat festũ sancti **B**artholomei
 apostoli rebus omnibus p̄ desertũ nobis necessarijs disposi-
 tis. hora vesperarũ sanctã exiimus ciuitatẽ **J**erosolimã. et
 cunctã ferentes supellectilem nostrã in asinis. in **B**ethlehem
 post solis puenimus occasum. **I**n quãtis autẽ fuerimus angustijs ins-
 ter viã istam parua faciendũ propter insidias paganorũ et labore habi-
 tum cũ vino qđ nos ducebamus. silere malo qđ recitare. bono respectu.
Mansimus autẽ biduo in **B**ethlehem et omnia sancta visitauim⁹ loca.
 de quibus supra mentio est facta. **D**ie autẽ illucescente. **xviiij.** Augusti
 exeuntes de **B**ethlehem inclinata iam die in veterem venimus ciuitatem
Ebron. vbi etiã sancta accessimus loca. spelincã scz duplicem. et agrũ
 damascenũ. et reliqua supra memorata. **P**resertim autẽ monasterium
 sancti **G**eorgij qđ greci monachi inhabitant intrauim⁹. in quo et ca-
 rthna est eius dem martiris almi. habens anullos. **xxviij.** quã sarraceni
 multũ venerantur et circũponũt collis eorũ qui a demonijs vexantur
 et freneticis qui ex eius contractu statim liberantur. quã et nos nostris
 apposim⁹ collis exemplo sarracenoꝝ prouocati. qui itidem ante nos
 faciebãt. **I**llic prope vestigia equi sancti ipi⁹ **G**eorgij manifeste et clã-
 re adhuc videntur terre impressã vbi quondam equitauit. de qua terra
 paululũ asportauim⁹ nobiscũ.

In crastino vero id est. **xviiiij.** Augusti mane ante lucem egressi tota
 ambulauim⁹ die vsq; post solis occasum vsq; ad locũ quẽndã vbi ins-
 uenta solitaria et grandi quadã domo nocte eadem mansim⁹ in illa.
Ibi terminãtur montana et incipit planicies fructifera satis amena.
Faciendo iter illud trãsiuimus secus quoddã castellum qđ ad sanctũ

Samuelem nūcupatur. Inde ad sinistram est opidum sancti Abrahe
dictū. vbi et hospitale quoddam est insigne sub ditione sarracenōū ex
quo omnibus aduentantibus et elemosinā petentibus quarūcūq; etiā
nationū vel sectarū hominibus panis p̄betur et oleū cum aliquo pul-
mentario ꝛc. Ibi per singulos dies mille ducenti panes coquuntur qui
pauperibus erogantur. Expense autē que p̄ annū in huiusmodi elemo-
sinas ibidem sunt ad .xxiij. milia ducatorū cōmuniter ascendunt

O Te altera id est .xxix. Augusti que fuit de collationis sancti Jo-
hannis mane surgentes p̄fisciscebamur in Gazeram ciuitatem
et venimus ad eā paulo post meridiem. nec tamen intrauimus
donec ad uesperasceret. cōsilio ipsius Trutzelnām acquiescentes. qui id
nobis dissuasit ne forte dñs eiusdem ciuitatis vina nobis surriperet ut
sepe antea fecit peregrinis. Inter p̄gendū illa die ad multas venimus
cisternas ex quibus magno cum labore sarraceni haustas aquas porri-
gunt peregrinis propter deū. Iuxta hāc ciuitatē Gazeram in ingressu
ficulneam quandā vidimus mire magnitudinis. p̄sertim in latū. que
septies in anno p̄ducit ficus. et dicitur ficus pharaonis. Itaq; cum
sol occidisset ingressi sumus ciuitatē cū sarcinulis nostris. et cum ma-
gna difficultate domū inuenimus in qua manere oportune possemus.
Domus enim cōsuetā peregrinoꝝ fuit nimis angusta pro tanta homi-
num et bestiarū multitudi- ne capiēda. Tandem in curiā quandā for-
didam et plenā lateribus ex luto cōfectis detrusi. nocte illa et sequenti-
bus omnibus dormiūimus sub diuo in terra. Ibiq; māsimus. .xij. dies
bus. tedio maximo. egritudinibusq; grauib; affecti. quia malis aer
est ibi. fallacijs quoq; dolis atq; fraudibus a Calino nostro et alijs in-
fidelibus multipharie fuimus circūuenti et vexati. de quibus longum
esset scribere p̄ singula. Est autem Gazerā ciuitas duplo maior et am-
plior in circūferentia q̄ Ierosolima. sed impar ei in edificioꝝ structura
Et distat ad duo dūtayat miliaria yralica a mari. Eratq; quondā me-
tropolis philistinōꝝ Gaza dicta. de q̄ habetur Iudicū. .xvi. q̄ sampson
ibi ad mulierem ingressus quā adamauerat cū id p̄crebūisset apud phi-
listym. circūdederūt eum positis custodibus et insidijs. ut exente ma-
ne occiderent. Sed sampson nocte cōsurgens media. ap̄p̄hendit ambas
fores porte cum postibus suis et sera. impositasq; humeris portauit ad
verticem montis qui respicit hebron. Postea idem delisus p̄ dalidā quā
adamauit q̄ habitabat in valle soareth. captus. et erūtis sibi oculis dus-
ctus fuit in hanc ciuitatē vbi cum philistei vinctū cathenis et clausū in
carcere molere fecerūt. Tandem adductus corā principibus philistym
et omni frequentia ut luderet. inuocato deo suo. ap̄p̄hendit ambas co-
lumnas quibus domus omnis imminebat in qua agebāt cōiunia pro
eius captione. Alterā dextra alterā leua tenens. et cōcussit eas adeo for-
titer q̄ domus cecidit sup̄ omnes principes et ceterā multitudinem que
ibi erat. Nā de tecto et solaris circiter tria milia hominū vtriusq; sexus

spectabant ludentem sampson. et ita multo plures interfecit moriens
q̄ ante viuis occiderat. Domus autem illa templum dagon erat. cui⁹
adhuc hodie ibi cernitur ruine.

De tandem. ix. septembris extra ciuitatem secessimus in campū
vbi cameli stabant. xxiiij. nobis p̄ trutzelnannū dispositi. qui et
tunc a nobis recedens Ierosolimā repedabat. calino minorū in locum
suū subrogato. qui deinceps nos duceret reduceretq; iuxta cōdictū.

De vero. x. septembris de campo illō nos mouentes. p̄ planiciā
des. p̄cessimus. habentes mare magnū ad dexterā. et terrā sanctā
ad sinistram. contra nos vero ad plagam meridionalem deser-
tum magnū et vastam solitudinem in quā conabamur. Peruenientes
autē iuxta quāndā villulam lebhem dictā. ad vnū miliare de Gazera.
ibi nocte māsimus illa propter infirmos nostros. qui lento gradu ince-
debant si visq; tentorijs discurremus p̄ regionē ad colligendū pauca
ligna. Neq; enim sunt illis in locis nisi arbustule aride. quas radicibus
euellentes cōportauim⁹ in fomentū ignis pro coctōne ꝛc. Est quīdem
in loco illō puteus magnus et altus sed aquis vacuus. de quo dicūt lea
tam virginem cū puero ihesu et ioseph dum in egiptū fugerent aquas
hausisse et ibi p̄noctasse. **U**nde mane crastino. id est. xj. septembris
surgentes transiimus p̄ sabulosam planiciem adeo spaciosam q̄ non
vidimus eius finem nisi ab occidente vbi mari magno cingebatur. tan-
dem in regionē quāndā venim⁹. que lingua arabica Cawartha appels-
latur. sed latina cadēs. Ibi in cliuo cuiusdam arenosi monticuli fixis
tentorijs mansimus. dispersi iterū in regionem pro lignis colligendis
vt prius. et afferebatur nobis aqua in vtribus a longe. q̄ nausee et abho-
minationi nobis q̄ refrigerio magis erat propter ei⁹ corruptionem in
vtribus. Eadem nocte pluuia parua habuim⁹. que tamen rarissima est
in locis illis. Porro inter procedendū terra magis ac magis deserta fie-
ri et hominibus inhabitabilis incipiebat. Nam et ipa eadem die in ve-
rum deuenimus desertum. in quo nūquā habitauit homo. nec moratus
est filius hominis. vbi terra nec arari potest nec fert. per quā progredi-
endo non villam nō ciuitatem non opidum. ymmo nec domū aut tu-
guriū vidimus. non agros nō vineas. non ortos nō arbores. nō nemo-
ra aut siluas. sed terrā solis ardoribus adustam. sterilem penitus et in-
fructuosam. torrentibus. collibus et montibus habundantē. qui horro-
ris speciem. et mortis imaginem presferūt. Vidimus sepemūmero p̄ de-
sertum quasi fumū maximū quem ab ignibus ascendere putabamus.
sed in dies experiebamur hunc pulueris et arene tenuis et subtilis. que
a vento mouebatur esse eleuationē. Nam et inde plerūq; monticuli sūt
et vbi hodie via est plana. cras monte collecto. ex arena vi ventoz agi-
tata. mons est et locus inuis factus. Ita pedetentim p̄ficiscendo ve-
nimus. xij. die septembris in locū dictū Gayon. vbi in torrente lato de
solo albissimo fiximus papilionēs. nec alia nobis erat aqua nisi in

utribus corrupta. nec panes alij nisi papimates sine biscotib. nec ligna pro igne nisi radices herbarū. et omnia que de Gazera recentia tulim? defecerant. Eodem sero arabes nostros vidimus subcinericios coquere panes. **Q**ursus die. viij. septembris in torrentem magnū incidimus. ab utroq; latere montibus cunctū. quem Arabes nominant wadalat. vbi colo quintidā in copia magna reperimus.

Sequenti die que fuit. xiiij. septembris vastiorem solitudinem q̄ heri et nudiusfertius intrauimus. vbi deinceps nec homines nec bestias vidimus aut aues. nisi dumtaxat strutiones qui moratur in deserto. viximusq; intra altissima montana et sterilitissima nō nisi limpidissimis et abruptissimis petris coagulata. in loco arenoso magare dicto tentoria figentes. montes vero pro sui singulari vastitate arabice gebelhelēl nūcupantur.

Porro die. xv. in desertum rigidissimū et frigidissimū cōtra morem orientaliū regionū venientes. mansimus in loco vbi gleba erat albissima et petre quasi creta. zabulum vero quasi calx postq; exstinguitur. et vocatur. locus ille arabice mynscheue.

In crastino id est die. xvi. septembris processimus p̄ regionē nimis rigidam et latissimā que cōtra orientē finem nō habet quā eques trāsiens non potest in duobus mensibus venire (vt ferebatur) vbi hominum sit habitatio. nec tamen illa inuenta finis est illi? deserti. estimaturq; a nō nullis q̄ sit pars torride zone que duret vsq; ad paradysum terrestrem. die illa in extremitatibus eius ambulantes venimus in alherock.

Die vero sequenti. id est. xvij. septembris in mesmar ad radices mōtis eminentissimi quē nominant calē qui artificialiter videbatur factus. **I**ndē recedentes die. xviii. septembris pambulata terra salisuginis vbi ros. montes. valles. saxa et arena instar salis sunt. venimus in torrentem quē aq̄osum dicebant sed non erat.

Die vero. xix. septembris in montana venimus quibus a longe vidimus montem dei oreb. et Synai ad lenā. ad dexterā vero mare rubrū. **N**am distabat a nobis adhuc quatuor dietis. **I**bi facta collatione descendimus pedites propter pruptas petras et saltus precipites. viā valde periculosam. et mansimus in loco qui dicitur Kamathym per diem vnam et noctem propter infirmos in cauernis suspendentibus petris latitantes. nec erat ibi aqua nec arbores aut virgulta.

In crastino. id est. xx. septembris diluculo surgentes montana asperri ma ingrediebamur. vbi nichil nisi arbores quedam valde spinose erant que tūc temporis florentes locū optimo replebant odore vnde quasi recreabamur. **D**icūt quidā. de illis spinis dñicam coronā plexam fuisse. et ideo de illis assumpsimus nobiscū. **P**orro montes illi ex vtraq; pre vallis nō modo steriles erant sed et petrosi et stopulosi supra modū. mixtim coloris rubei et nigri et videbatur saxa in solis refulgencia q̄st essent oleo inūcta. **I**bi grandem bestiam vidimus. maiorem cameleo. et

assererat calmus noster eam esse unicornem. Ibi etiā pastore prospexi-
mus minante gregem per crepidinem montis. qd mirabile fuit in ocu-
lis nostris. eo qd diu hominem nō vidissemus aut bestia saltem domesti-
cam. Advesperascente die mansimus in loco dicto scholle.

Porro hos inter labores et viarū difficilimarū discrimina hanc solam
meritis haud dubiū beatissime virginis et martiris Katherine habuis-
mus consolationē qd stellam quandā ceteris fulgentiorem post mediū
noctis semper in plaga vidimus exsurgere meridionali. quam stellam
sancte Katherine appellant. Hec supra montē Synai stans viā nobis
ante diem demonstrabat. et quādo cūq; ab ea declinavim? viam nostrā
prolongari habuimus indubitatum.

Tandem die. xxj. septembris cōtra meridiem. vallem quandā ingreffi
montem sanctū Synai cūctis eminentiorē montibus in vertice mon-
tium vidimus eleuatū. in cuius aspectu gauisi fuimus ultra modū.
veruntamen longe adhuc a nobis aberat. neq; vllam particulare des-
terminationem in eo cernere potuimus. sed dūta erat molem ipam vidi-
mus sub obscuram. Porro cū sol iam ad occasum vergeret. venim? in
locū dictū abalharoc et est planicies magna. altis montibus vndiq;
cincta. signāter a parte meridionali. et ibi tentoria fiximus et noctem
egimus illam. Dicitur autē qd in illa planicie moyses custodiebat gre-
ges Jetro soceri sui. Et vidimus in petra cavaturā in qua dicitur ipe
vir sanctus sedisse frequenter et dormiuisse. De illo enim loco totā pote-
rat planiciem facile pspicere et creditū sibi gregem. Credendū est etiam
qd domus et habitatio Jetro sacerdotis Madian et templum ydoli sui
non longe a campo illo distabat. Posuim? autē tentoria nostra cōtra
viam que ducit inter altos montes p vallem ad interiora deserti p quā
Moyses suos minabat greges ad montē Synai. per quā et nos trās-
suri in crastinū eramus.

Alterā die que est. xxij. septembris valde mane surgentes ad interiora
deserti psciscebamur per vallem abruptissimis petris clausam. et ve-
nimus ad aliam planiciem arenosam de ruffa arena sicut et montes ru-
beti erāt in regione illa. Erat autem planicies illa lata et vallis longa
attingens radices sancti montis Synai. et in hac valle creduntur filij
jstabel habitasse et p tribus et familias suas tabernacula fixisse illo tē-
pore quo moyses cū dño in monte loquebatur. Vidimus etiā locū emi-
nentem supra petrā in modū cathedre pdicantis. In quo dicitur moy-
ses legem postmodū promulgasse. Cum autem vallem illam ascende-
remus adhaeserūt nobis multi arabes nobiscū ad locum ad quē festina-
uimus properantes. nec aliquid a nobis exegerūt. Igitur cū ad radis-
ces altissimorū montū per latam vallem cōtra austrū viam facerem?
cōuertimus nos ad quandā vallem angustā et pfundam. saxosam et
asperam. eamq; intrauimus lento gradu. eo qd via mala esset maiorē in
modū. In pcessu vero monasteriū ante nos habuim? sancte Katherine

in radice montis Synai situm. ad cuius conspectum ingenti gaudio et
ultra quod credi potest leticia magna fuimus affecti. Quoniam multis iam
emensis diebus domum vel habitationem hominum non vidimus ullam.
et nunc exoptatum pridem nostre peregrinationis terminum ad quem. sub
oculis habebamus.

Itaque monasterium ingressi et a monachis caritative suscepti cunctam no-
stram suppellectilem et sarcinas universas ad cellas intulimus nobis as-
signatas. Quorum ad audiendam missam in capellam festinauimus. Las-
tinorum eo quod nondum hora esset meridiana. Reliquam illius diei partem in
monasterio exegimus quieti operam necessariam indulgentes. Sed neque
in crastino. id est. xxvij. septembris motes sanctos Oreb et Synai ascen-
dere volebamus propter infirmos et valitudinarios. qui ex labore ite-
neris nimium adhuc erant fatigati.

Porro die. xxviii. septembris ante lucem monasterium egressi. acceptis
victualibus que per biduum sufficerent montem sanctum Oreb ascende-
re conabamur. Conscendentibus ergo nobis preceps fons ille viuis
nobis mox obuius fuit. qui ab initio ibi miraculose emanauit. ex caus-
sa quam infra dicam. et procedentes per montis crepidinem viam asperi-
mam atque oppido saxosam. venimus ad capellam que beate Marie tis-
tulo venerabilis habetur. in memoriam subscribere rei quondam fundata.

Quodam namque tempore serpentes. vipere. buffones. et alia animalia
venenosa adeo in monasterio et per eius circuitum multiplicata increue-
runt quod monachi hac necessitate compulsi locum penitus deserere decreuerunt.
Verum communi prius ordinata processione ipsi monachi montem sanctum
ascendere et locis illis valedicere statuerunt antea quam cum rebus suis inde
migrarent. Quo facto cum in eum locum tristes mestique redissent ubi ho-
die dicta capella est sita. ecce virgo gloriosa mater domini dulcissima eis ne-
a loco tam sancto discedere precepit. securitateque pollicita mox dispa-
ruit. Monachi vero metuentes ne forte fantasma esset quod viderant. deum
deuotius exorauerunt ut si vera fuisset apparitio id aliquo eis signo da-
to ostendere dignaretur. Mox eis orantibus fons viuis desub pedibus
eorum emanans. ipsos maiorem in modum letificauit. qui usque hodie us-
giter scaturiens ascendentibus montem illum siue descendentibus multe
est consolatio. Sed et vermes venenosi non modo procul inde ausu-
gerunt sed usque in hodiernam diem nequeunt appropinquare loco eidem.

Ab illo loco ascendentes multo cum labore ad arcum venimus lapideum.
qui ab vno latere crepidinis usque in aliud tensus in modum porte curva-
tur. Certaque didicimus narratione quod nullus indeorum hanc potest ingre-
di portam. et hoc pluribus fertur probatum.

Semen in summitate illius montis puenientes in quandam quasi pla-
nitiem deuenimus unde mons oreb sine alterius cuiuscumque montis con-
glutinatione in altum erigebatur. Nam inferiores montes omnes sibi
coherent. In ipsius montis oreb pede capellam reperimus sancti Helie.

Jo. B.

16

quam et per ostium quoddam ingressi sumus. Sunt autem tres capite
vno muro in ambitu clauise et ostio vno. **Prima** est sancte marine. scda
sancti helisei. tertia sancti helie. et in qualibet earum est indulgentia septem
mensium totidem carnis. **In** hunc locum zelosissimus ipse domini vates helias
se recepit. postquam memorabile illud pegit facinus de consuetudine propheta-
tarum baal. et interfectione eorum qui erant numero quadringenti quinqua-
ginta viri. quos conuictos et comprehensos duxit ad torrentem cyson. et ibi
eos occidit ad unum. ut diffuse habetur tereij regum. xviii. capitulo. **Quo**
comperito et cognito jezabel nequissima mulier. dixit per nuncium ad heliam.
hec faciant michi dii et hec addant nisi hac hora cras posuero animam tuam
sicut animam unius ex illis. **Timuit** ergo helias et abiens in desertum proiecit
se subter vnam iuniperum. petiuitque anime sue ut moreretur. **Cum** ob-
dormisset in vmbra iuniperi. **Eccce** angelus domini tetigit eum dixitque illi
Surge et comede. **Respexit** et ecce ad caput suum subcineribus panis et
vas aque. **Comedit** ergo et bibit. et rursus obdormiuit. **Rursus**que an-
gelus domini secundo tetigit eum dixitque. **Surge** comede. **gravidis** enim tibi res-
tat via. **Qui** surgens comedit et bibit. et ambulauit in fortitudine cibi
illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad mortem dei
oreb. **Cum**que venisset illuc mansit in spelunca illa de qua hic dicitur. et ecce
sermo domini ad eum dicens. **Quid** hic agis helia? **At** ille respondit. **Zelo** ze-
latus sum pro domino deo exercituum. quia dereliquerunt pactum domini filij israel
Altaria tua destruxerunt. et prophetas tuos occiderunt et derelictus sum
ego solus. et querunt animam meam ut auferant eam. **Ibi** etiam in ostio
spelunce stans vidit dominum in sibilu aure tenuis et accepit ab eo in man-
datis ut vngeret prophetam pro se helizeu filium Saphat. ut habetur tereij
Regum. xix. capitulo. **Ab** hoc ergo loco sancto preceps ascendentes ve-
nimus ad grande petram de morte abscisam que in via fertur cecidisse dum
helias in verticem montis ascendere vellent. significans ipsum prophetam in
iudeam prius redire debere. et heliseum loco sui consecrare ut iam dictum
est. **Inde** rursus in summitate quandam venimus montis eiusdem. vbi
in petra voragine illam vidimus miraculose factam. in qua **Moy**ses
iussu dei se recepit dum posteriora eius vidit. **Optauerat** equidem videre fa-
ciem eius dicens. si inueni gratiam coram te. ostende michi gloriam tuam. ad
que deus. **Ego** inquit ostendam tibi omne bonum. **Rursus**que non potes-
tis aut videre faciem meam non enim videbit me homo et viuet. ecce inquit
est locus apud me et stabis super petram. cumque pertransibit gloria mea ponam
te in foramen petre. et protegam te dextera mea donec transeam. tollamque
manum meam et videbis posteriora mea. faciem autem meam videre non poteris.
ut habetur Exodi. xxxiii. **In** ipsam voragine licet artam et strictam
in qua moyses tunc stetit recuruis. peregrini se immittere solent ex de-
uotione. **Inde** in cacumen sanctissimi montis oreb puenimus **Ibi** par-
ua quedam et pulchra est edificata capella ferreo ostio firmiter clausa.
statque in eo loco vbi sanctus propheta **Moy**ses decalogum in duabus

tabulis lapideis digito dei exarata accepit. stans cum domino solus super verticem montis Synai. de quo ita habetur Exodi. xxxiii. Ascendit moyses in montem synai sicut ei preceperat deus. portans secum duas tabulas quas perciderat instar priorum. Cumque descendisset dominus per nubem. stetit moyses coram eo invocans nomen domini. quo transiente festinus moyses cernens est pronus in terram. et adorans ait. Dominator domine deus misericors et clemens. patiens et multe misericordie ac verus. qui custodis misericordiam in milia. qui auferis iniquitatem et scelera atque peccata. nullusque apud te per se innocens est. qui reddis iniquitatem patrum in filiis ac nepotibus in tertia et quarta progeme etc. Fuit ergo ibi vir sanctissimus moyses cum domino. xl. dies et xl. noctes. panem non comedens et aquam non bibens. Cumque descendisset de monte Synai. tenebat duas tabulas testimonij. et ignorabat quod cornuta esset facies sua ex consorcio sermonis dei. quod videntes Aaron et filij israel. timuerunt prope accedere. unde et posuit velamen super faciem suam quando loquebatur ad eos ut habetur ibidem.

Hanc capellam aperiente nobis fratre qui de monasterio nobiscum ascenderat. discalciatis nudisque pedibus pro reverentia loci intraimus. nosque ut iustum erat devotius prostravimus in terram. et locum illum in quo moyses legem de manu accepit duobus signatis lapidibus reverenter deosculabamur. Ad latus dicte capelle spacio. xv. passuum est spelunca quam et ingressi sumus. in qua Moyses ieiunavit. xl. diebus et xl. noctibus ut legem domini accipere mereretur. supra illam vero iam dictam speluncam est quedam muschlea ad quam quotidie confluit peregrini arabes et saraceni ob honorem moysi quem valde venerant. asseruntque magnam fuisse prophetam. Grandis insuper est ibi cisterna bona continens aquam et frigidam atque sanam valde. de qua dicit moyses aquam hausisse. unde et fons moysi appellatur. Per circuitum grandes ibi apparent muroz tunne. et creditur ibi olim monasterium fuisse. Habet mons iste hoc singulare. quod rotundus sursum protenditur. nec alijs montibus codependet. nec tamen omnibus altior est. sed omnibus singularior et ascensu difficilior. Sunt enim a monasterio in eius usque summitate circiter septem milia graduum. demptis locis in quibus rectis passibus ascenditur. et non per gradus. Ex illo monte sancto mare rubrum prospeximus et sinum indicum ac brachium illud maris eiusdem in quo pharao persequens filios israel fuit submersus. In ipsa capella est plenaria omnium peccatorum remissio. ex qua egressi considentes fecimus collationem. ut ad residuos labores essemus expeditiores.

Expleta collatione paululumque recreati descendimus de monte contra occidentem propeceps viam periculosam. terribilem. et saltuosam valde tandemque venimus ad monasterium ad. xl. sanctos nuncupatum. ubi modica facta pausatione montem Synai per viam adhuc longe asperiorum et duriorum ascendimus per inuias crepidines. per stopulos pruptos. per petras suppendentes. per horribiles saltus. perque precipites cliuos. per intensissimos desuper solis ardores. hoc vero solum habuimus refrigerium. quod

duos in tali ascensu fontes reperimus aquam frigidam continentes
vnde refocillabamur.

Norro cū iam pene in cacumen venissemus. reperimus collum montis
adeo tortuosum ac longū q̄ obstupum. nec alia erat nobis via. itaq̄
p̄ stōpulos nos sursum traximus. Atq̄ multos post labores et sudor
res in summitate montis puenimus. erat autem dies. xxx. septembris.
Igitur ad locū illum sanctissimū accedentes in quē angeli gloriose vir
ginis et martiris Katherine corpus ex Alexandria detulerunt. in quo
etiā loco p̄ trecentos iacuit annos sub angelicis excubijs. donec scilicet
cuiusdam abbati fuit reuelatū. vt corpus sacrum inde tollens ad mona
sterium vbi iam est transferret. cū ingenti leticia et exultatione atq̄ des
uotione nos ibidem prostrauim. ipm̄ deo sculantes. ymmo nos totos
in locū sacri corpusculi inticentes. eidem corpora nostra cōmensurauis
mus. **E**st autem locus ille talis dispositionis. Mons Oreb et mons
alle Synai suis cacuminibus p̄ grande distinguūtur interuallum. sed
radicibus cōiungūtur. At in eoz̄ medio p̄satum monasteriū. v̄. sancto
riū est collocatū. Verū cacumen montis Synai vbi virgo beata Ka
therina vt dictū est fuit deportata manibus angelicis. multum excedit
cacumen montis oreb. sed et cūcta montiū cacumina per circuitū eius.
In summitate autē illius saxosa quedam exstat planicies. impressio
nem habens corporis humani nō ferro inscisam nec arte aliqua factā.
sed ipsa solidissima petra in modū cere mollis se prebuit ad contactum
corporis sacri formabilem. Sunt et ibidem ex vtroq̄ latere sepulcri
alie quedā impressiones. signa angelice custodie p̄ferentes. qui ab hōc
sacro corpusculo credūtur nūquā discessisse. In hōc vt dixi loco supra
q̄ credi potest gaudio afficiebamur. p̄ eo q̄ in extremo nostre longissi
me et laboriose peregrinationis. atq̄ sumptuose termino constitui. nil
nobis restare noueramus. nisi q̄ ad patrum solum faciē nostrā (deo
propicio aliquando peruenturi) conuerteremur. Finita ergo oratio
ne. iocundam ibi fecimus collationē comedentes et bibentes que apud
nos erant. deo et virgini sacre iocundissimas gratias persoluentes. In
de circumiacentes perspeximus regiones. et longe lateq̄ terram contē
plabamur. Videbatur autem nobis q̄ dēpto deserto per quod venim.
vndiq̄ rubro concluderemur mari. Adeo parum videbatur a nobis di
stare. tribus videlicet leucis solum. cū tamen vt veritate duorum distet
spacio itinereq̄ dierū. In ipso autē mari rubro plerasq̄ vidimus insu
las steriles et desertas. sed et vltra eiusdem maris rubri brachiū. altissi
ma illa mōtana a longe prospeximus in Tebayda regione. vbi sanctus
Paulus. Anthonius et reliqui plurimi patres heremiticā vitā duxere
Ibi etiam videtur nominatissimus ille maris rubri portus Thez ap
pellatus. vbi omnes naues speciebus onuste aromaticis. ex India ves
nientes applicant. Inde Alexandriam et inde venecias pergentes:

Unde in nostras et alias partes deferuntur. Ibi etiam desertum Belin
et Sur vidimus. vbi moyses cum filijs israel transito mari rubro. ca
stra primū metabantur. Inde ad radicem montis huius sancti applicā
tes. vbi et maiorem partē xl. annorum quibus in solitudine vagabantur
exegerunt. Insup in regione que erat inter mare rubrū et montē Sy
nai locus nobis demonstrabatur. in quo sanctorum virorum monasteriū fer
tur esse. quod modernis temporibus nemo potest inuenire. quāuis campa
narum pulsus ad omnes horas canonicas ibi quotidie audiatur. dixe
runt tamen quidam arabes se in eo fuisse. sed mox vt exierunt viam et
monasteriū pdidisse. Nonnulli etiam ex fratribus monasterij sancte ka
therine conati sunt illud exquirere. qui dicunt se sonum quidem audia
uisse campanarū. sed monasteriū ipm minime inuenisse. Ex illo etiam
loco ortum vidimus amenissimū arboribus fructiferis consitū. et p̄ser
tim dactylis copiosum. qui est fratrum iporum dicti monasterij sancte ka
therine. Ex hoc etiā loco eminenti Phasga mons maximus videtur.
Phasga autem mons est maximus cōtinens in se multos particula
res montes. Nam in hoc monte sunt Abarim et Nebo. qui sunt colles
super quos ascendit moyses vt videret terminos terre promissionis an
teq̄ moreretur et in valle eiusdem montis in campestribus Moab. sep
ulture traderetur. vt patet Numeri. xxxvij. et Deutronomij ultimo.
Hic mons fuit in finibus moabitarum et amonitarū. diuidens terrā
eorum a terra amorreorū. quā postea possederunt Ruben et gad. et di
midia tribus manasse vt patet Deutronomij tercio. Radices vero istius
montis. tangunt mare rubrū quod est mare salissimum sicut dicitur
Deutronomij tercio tam in textu q̄ in glosa. Unde isti montes diuis
debant terram quam inhabitauerūt moabite et etiam amonite a terra
quā in possessionem receperunt israelite. vnde vsq̄ ad verticem eius
dem montis peruenit moyses. et ex illo loco totā terram promissionis
fuit contemplatus. Ibiq̄ mortuus est. et in valle eiusdem montis vbi
fuerūt campestria moab sepultus est. et vsq̄ hodie occultatus. Sup istū
montē Phasga ascendit Balaam ariolus cum balach rege moabitarū.
vt malediceret populo israelitico. cuius maledictionē dñs conuertit in
benedictionem. vt habetur Numeri. xxxiij. Ex quo patet q̄ mons ille
fuit mons diuisionis. quia terminos malorum a bonorum terminis diuides
bat. Benedictionis vero quia dñs per balaam prophetam benedictio
nem populo israelitico coferebat.

Item mons speculationis quia inde moyses terre promissionis termi
nos preiudabat.

¶ Quolito hōre vnus spacio. descendimus per viam qua ascenderas
mus. et ad fontem accessim⁹ sancte katherine. vbi etiā virgūlas excidim⁹
mus quas dicūt esse eiusdē speciei cui⁹ erat rubus in quo dñs apparuit

75

Phasga.

70

moysi. quas etiam valere asserunt et prodesse valde morbum patientis
bus caducum. dum eas secum ferunt. Post multum tandem laborem habitum.
deuenimus ad monasterium. xl. sanctorum vbi et nocte illa quiescimus.

Hoc monasterium olim monachis habundabat viris sanctis. quodam autem
tempore irruentibus in eos paganus de chore. xl. ex eis monachi martiri-
um vitam finire gladii animaduersione. qui et ibidem sunt sepultri-
vnde etiam ad. xl. sanctos nuncupatur. Jam vero duo duraxat monachi
ex monasterio sancte Katherine illac ponuntur. multas crebro inquietu-
dines et molestias ab arabibus sustinentes. **O**mnia illius monaste-
rii edificia ex luto et arundinibus constant. sola ecclesia dempta. et mu-
ro monasterium cingente. Habetque ortum annexum amenum satius et lon-
gum per descensum vallis. sed non multum latum. Pluribus amigdalis. ficu-
bus et alijs arboribus habundantem. propter quod magnos habuerunt pro-
uentus olim monachi sancte Katherine ex orto illo. sed per locustas et bru-
cos ab aliquot annis omnia sunt vastata et consumpta. In eodem orto
est parua quedam capella in spelunca in qua sanctus onofrius anacho-
ritica vitam fertur duxisse. vt in eius legenda habetur. In prefato mo-
nasterio cibo refecti et potu. reptisq; camelis nostris iuxta maceriam di-
cti orti descendimus in vallem. vt girando montem dei orem in monaste-
rium sancte Katherine reuerteremur. Inuenimusq; ad radices montis
petram orem. vbi moyses percussit virga bis silicem. et egressae sunt aque lar-
gissime in duodecim locis petre. iuxta numerum duodecim tribuum isra-
el. Est autem petra illa singularis. nulli coherens monti. sed proprium fa-
ciens coagulum. in maioris miraculi signum. **E**a super re multa habentur
Numeri. xx. capitulo. vbi inter cetera ita dicitur. **C**um venissent filii isra-
el in desertum Syn. et populus maneret in cades. indigeretque aqua coie-
runt aduersus Aaron et moysen. ac versi in seditionem dixerunt. cur edu-
xistis ecclesiam domini in solitudinem. vt et nos et nostra iumenta moriamur.
Quiare nos fecistis ascendere de egipto. et adduxistis in locum istum pesti-
mum qui feri non potest. nec ficum gignit nec vineas nec malagranas.
Insuper et aquam non habet ad bibendum. Tandem ad preces moysi et
aaron ait dominus. **T**olle virgam et congrega populum tuum et aaron frater
tuus. et loquimini ad petram coram eis. et illa dabit aquas. cuius eduxerit
is aquas de petra. bibet omnis multitudo et iumenta eius etc.

Inde paululum procedentes venimus iuxta locum illum vbi chore filius
ysaar. filij chaath. filij leui et dathan atque abyron. filij eliab on quoque
phaleph de filiis ruben surrexerunt contra Moysen. alij quoque filiorum
israhel ducenti quinquaginta viri proceres synagoge. et qui tempore con-
cilio per nomina vocabantur steterunt aduersum moysen et aaron. et dixe-
runt. **S**ufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est. et in ipis est
dominus. cur eleuamini super populum domini. et multa huc in modum. Tandem
ait dominus ad moysen. **P**recipe vniuerso populo vt sepetur a tabernaculis
chore dathan et Abyron. quo facto Dathan et Abyron egressi. stabant

in introitu papilionū suarū cū uxoribus et liberis et omni frequentia.
et ecce dirupta est terra sub pedibus eorū. et aperiens os suū deglutivit
eos cū tabernaculis suis et vniuersam substantiā eorū. descenderūtq;
vivi in infernū. operi humo et perierūt de medio multitudinis. sed et
ignis egressus a dño. interfecit ducentos quinquaginta viros qui offe-
rebant incensum vt habetur numeri. xvj. cap. Ibi quondā insigne fuit
monasteriū ad sanctos Cosmā et damianū appellatū. p̄ sanctū Anasta-
sium quondā fundatū. vbi hodie duo ex fratribus monasterij sancte ka-
therine manent. Estq; ibi ortus et vinea in eo loco vbi res iā dicta fuit
gesta. Inde non longe est fons ille de quo moyses dedit populo bibere
aquas maledictionis. ex quo potu multi filiorū israel mortui ibidem
sunt sepulti post vituli conflationē. Ibi de proximo est sepultura fra-
trum. vbi plus q̄. ix. milia descriptorū quiescūt corpora monachorum.
Ibi et vallis Tholās dicta. vbi desolatū quoddā est claustrū sancti jo-
hannis clumachi nuncupatū. Vbi et quedā spellunca est in qua quon-
dam sancti patres artam rigidāq; penitentiā egerūt. Unde in campū
venimus quendā satis latū. vbi iussit Moyses expectare filios israel
dum ascenderet ipse et josue minister eius in montē Synai ad deū. di-
cens senioribus. expectate hic donec reuertamur ad vos. habetis Aaron
et vr vobiscū. si quid natū fuerit questionis referetis ad eos vt habetur
Exodi. xviii. Itaq; circumto p̄ girum monte oreb. venimus in viam
vallēq; saxosam et strictā per quā in monasteriū sancte katherine rez-
urrebamur.

Que .xvi. mensis septembris mane surgentes. omnes nos p̄ con-
fessiones et alias deuotiones p̄parauimus ad sacras reliquias
in p̄fato monasterio sancte katherine videndas. Igitur cogre-
gatis nobis omnibus in ecclesiam venit abbas monasterij cum mona-
chis suis. ad tumbā beatissime virginis katherine multis accensis cāde-
lis circūstantes suo more antiphonas quasdam in lingua greca decan-
tauerunt. Tandem cū difficultate tumba ipsa patefacta. accessit prior
abbas ipse et cum reuerentia deosculatus est sacrū virginis caput. diui-
ne vtique sapientie gazophilacium speciale. Pari modo omnes monachi
vnus post vnū faciebant. quos nos peregrini imitantes ex ordine se-
quēbamur. sacras reliquias deosculantes cū deuotione. etiā rebus no-
stris iocalibus easdem contingentes. De bombice autē in qua sacri cor-
poris membra quiescūt dedit abbas omnibus nobis paululū. quā acci-
pientes animo gratissimo. intinximus in lampadem que in capella
sancte marie de rubo pendet.

Porro tumba ipa est in dextera parte chori in eminentiori loco posita
de marmore candido et polito facta. in qua sacrum virginis caput
due manus. et quedam alia corporis membra recondita conseruantur.
Alia vero per mundū varijs sunt in ecclesijs dispersa.

Dehinc in eodem latere chori paruum est ostiolū per quod intratur

ad aliam quādam sanctissimam capellam que dicitur sancte marie de
rūbo. Ibi enim sub altari est locus vbi stetit rubus ardens qui non cor-
burebatur. ad quem dum moyses vellet accedere dictū est ei. Solue cal-
ciamētū de pedibus tuis et quod et nobis monachi in memoriam redu-
centes iusserunt ut itidem faceremus. quod et fecimus atque ita nudipedes
ingressi locum sanctū debita reuerētia deo sculati venerabamur. Et itaque
ibi plenaria peccatorū remissio sicut et circa tumbam sancte **Katherine**
Sunt preterea plures capelle per circuitū illius ecclesie in quibus magne
sunt indulgentie. puta in loco vbi iussit dñs moysi ut assumptis secum
Aaron Nadab et Abiu et septuaginta de senioribus israel ascenderet
in montem et alijs similibus. sed de hijs breuitatis amore silere malo
quā longū frustra texere sermonem. In duodecim etiā columnis ecclesie
plures sunt reliquie recōdite. et appense tabule. eorum sanctorū depicte
imaginibus quorū ibi reliquie conseruātur et quorū festiuitates per diū-
decim menses anni solemnisantur a grecis. Est etiam ibi capella que-
dam latinorū exilis satis et inornata. vbi sacerdotes nostri missas cele-
brantes laycos milites comunicauerūt. Est etiam ibi ecclesia quedam
sarracenorū siue muschlea satis lata et iuxta modū eorum pulchra. tur-
rim quandā habens annexam quam arabes et sarraceni illo venientes
frequentant. Nam et ipsi sanctā venerantur **Katherinam**. et sepius eam
veniūt visitatū. Est aut dictū monasteriū sitū in valle inter medios
montes altissimos muro circūdatū. a iustiano imperatore primitus
fundatū. Estque primū monasteriū in greca natione ordinis illius. sunt
enim monachi de regula sancti **Basilij** sub ritu grecorū. Campanas nō
pulsant sed anulīs ereis sonitū faciūt pro conuocatione fratrum ad horas
canonicas. Multi sunt in eo monachi antiqui. paupes cellulas inhabi-
tantes et viles. factas ex luto. magnā quoque seruat asperitatem in vesti-
tu. et abstinentiā in victu. sunt tamen oēs proprietarij. manibus suis la-
borantes. emētes et vendentes. et limor ac cōtentio iugiter est inter eos.
forte in penā et vltionem sue inobedientie. quia ecclesie **Romane** nō sunt
subiecti. Ortū insignem et pulchrū varijs et multis cōstitū arboribus ha-
bent monasterio cōtiguū. et annexū. et fertur quod in eo ortu vitulus au-
reus per **Aaron** fuit cōflatūs. Est etiā in eo lapis magnus et rotundus ad
quē dicitur moyses tabulas cōfregisse. in quibus lex digito dei fuit exarata
vbi cognouit populus ydolatrassē. Per ortū illum aqua decurrit male-
dictionis cognominata. de qua ad iussū moysi populus bibere inter-
bibendū actores criminis et rei ydolatrie agnoscebatur. In eodem ortu
vidim⁹ in summitate montis quasi vitulū quēndā grandē lapideū in
supercilio montis stantē. et dixerūt nobis monachi quod nemo eundē vitulū
superius posset inuenire. licet inferius videat⁹. vnde nōnulli suspiciose
dicūt dyabolū vitulū cōflatilem illuc deportasse.
In hac valle in qua p̄statū est monasteriū atque etiā in alijs vallibus per
circuitum montis **Synai**. manna inuenitur in **Augusto** et **septembri**

dumtaxat quod monachi colligentes et Arabes aduentantibus vendunt peregrinis. Cadit autem versus diem in modum rosis et pruinæ. appendetque graminiibus guttatim, lapidibus quoque et folijs arborum. cumque colligitur in unum concurrit coagulatum sicut pix. et ad solem vel ignem resoluitur. Est autem gustatum sicut mel dulce. dentibus adhaerens comedentis. de eo multas comparauimus partes. sicut et de ligno illo de quo erat virga moysi sumpta. cum qua tanta fecit mirabilia in terra egypti in decem plagis. Porro in ipso monasterio grandis quedam est cisterna in petra incisa. aquis semper quasi miraculose habundans. Et dicunt monachi meritis Moysi illas se aquas habere. Inde omnia vasa nostra impleuimus ut per desertum aquas haberemus. quia iam tempus imminabat nostri recessus. Arabes frequenter iuxta dictum sunt monasterium. et mirum in modum ipsum grauatur. ita quod dietim abbas eiusdem monasterij. octoginta vel centum arabes in panibus et pultribus pascere cogitur. In eodem monasterio omnium nationum et sectarum persone recipiuntur ad ordinem. exceptis solis armenis et iacobitis. recepti autem more eorum viuere tenentur. et instituta seruare Grecorum.

De regressu de monte Synai versus Chayrum

De igitur xvij. septembris illucescente rebus omnibus dispositis surreximus ante lucem ut recederemus. et ecce capitaneus arabum cum multis madianitis suis complicibus iura sua iniusta a nobis exigens diu nos retardauit. quod tandem placato pecunijs etiam camelarij nostri impedimento nobis fuere suis rixis et contentionibus quibus etiam ad votum suum conspiciamus. profecti sumus in seruore solis in nomine xpi et sponse sue Katherine. transeuntes per uallem per quam et ueneramus. et nocte illa tentoria fiximus inter montana in loco sterili et arido. ubi uix pauculam inuenimus materiam pro ignis nutrimento.

In crastino diluculo inde descendentes uenimus in torrentem quendam delectabilem. petrosis montibus conclusum. arboribus tamen plenum. quo pertransito cum in locum quendam spaciosum uenissemus. onagros quosdam obuios nobis habuimus in decliui montis. Inde sole iam occidente in locum dictum Elphat uenimus ubi fixis tentorijs praestauimus. Eodem sero applicuerunt ad nos quidam sarraceni quatuor camelos oneratos pomis et piris cistis inclusis ducentes. Pater enim monasterij sancte Katherine per singulos annos in septembri mittere consuevit Soldano in Chayrum de fructibus qui per circuitum sancti montis Dreb et Synai crescunt quod munus eo gratius habet Soldanus quo ex locis illis sanctis sibi defertur. Inde suis caris communiticans amicus. Cum eisdem ergo Sarracenis per biduum sequens

proficiscentes p torrentes delectabiles sed steriles et desertos: quorum
aliqui de terra albissima sunt in regione dicta laceraa. circūdati altis
mōtibz in modum crete albescētibz. Tandem die prima octo
bris venimūs de deujs deserti ad regiā et tritam viam. qua a Gazerā
directe transitur in chayrum. Est autem via illa bipertita. cuius pars
vna tendit de Chayro in Gazeram. alia in portū maris rubri. Thō ap
pellatum. in quem ex India. xvj. dierum interuallo aromaticē species
aduehūtur in nauibus. que non clavis aut alijs ferramentis sunt cō
pacte. sed funibus quibusdam et ligneis tenaculis conglutinate. et id
hac ratione. Naues enim ex india in p̄fatum portum transeūtes cir
ca montes et stopulos magnetis necesse habent ire. Vnde si ferrum in
ipsis esset nauibus. moy magnēs eas attraheret et collideret penitus.
Porro inclinata iam die in torrentem incidimus dicū oronden. vbi si
gentes tentoria propter aquas que illic reperiebantur nocte mansim⁹.
illa. Sunt enim in loco isto plures fontes viui. aquas claras scaturicē
tes. sunt et palme multe ibi. vnde suspicabamur illic esse desertum he
lym in quo filij israhel transito mari rubro castrametantes inuenerūt
duodecim fontes et septuaginta palmas. vt habetur Exodi. xv. capi
Porro locus vbi nocte illa mansimus plenus erat magnis pediculis
qui dicūtur pediculi pharaonis. et grādes sunt instar nucū auillanaz.
Postera ergo die. id est sc̄da octobris mane surgentes et ceptū iter agen
tes obuium habuimus mammalū cum quēdā cum quatuor camelis.
venientem de thō. pergētē in Chayrū. hic vbi vidit dños nostros pere
grinos nobiles vna cū suis famulis armis accinctos (nam et enses et
arcus cum sagittis secū tulerant per desertū) interrogauit ealim⁹ no
strum cur homines alieni per terrā dñi Soldani sic incederent armati.
Respondentes peregrini dixerūt q̄ dum essent Ierosolimis intellexis
sent quosdam pestilentes homines vagari p̄ desertū. et passim domini
Soldani saluum cōductū violare. spoliātes et depredantes p̄tereun
tes. Quibus resistere inquit et temerarijs obuiare ausibus eorum si
mus parati. Ideo nos gladijs accinxim⁹ et munuim⁹ arcibus vt il
los insolentes pacis turbatores qui saluā guardiam dñi Soldani in
fringūt si forte nos inuaderent condignis afficiamus plagis. Quo res
ponso ille contentus significauit nobis aliquor elapsis diebus. naues
ex India cum speciebus in sepeditū portum thō venisse et actu in ca
melis Chayrum adduci. et inde per Tyllum in Alexandria vbi gaz
lee veneciane illis mercibus onerande q̄rotius essent recessure. hanc ob
causam maturauimus venire in Alexandria ne naues venecianas
negligeremus.
Eodem die circa meridiem ad litus maris rubri lati ssumum et aridissi
mum venimus vbi vix figere tentoria poteram⁹. Illic peregrini quid
dam in noctis tenebris nos p̄terierunt qui de Ierusalem in Chayrū et
inde in montem Synai transibant.

Altera die id est tertia Octobris ambulantes iuxta litus maris rubri in eum locum venimus ubi Moyses filius israel tra duxit sicco pede p mare. ibi depositis vestimentis balneauim? et more patrum baptisabamur in mari. Est autem aqua maris rubri no rubea vt vulgus estimat. sed clara et salsa similis relique aque maris magni. Dicitur tamen mare rubru. quia terra illic rubea est et montes adiacentes ad rube dinem tendut. propter qd et mare ipm quasi rubru esse videtur. Vel etiã ideo quia fuit figura sanguinis xpi in cruce effu si atqz baptisimi. efficaciam ex sanguine xpi habentis. In litore maris huius ostrearu reperuntur conchilia diuersarum specierum et figurarum. corallum quoqz album et pleraqz alia huiusmodi genera gemmaru. Ibi etiam in maris huius insulis lignu crescit rubeum ad modu presi li. In ipso litore confedentes in iocunditate comedimus et bibimus que habebamus. vnde surgentes ad fontes Moysi venimus sic dictos. quia ibi habitasse cum filijs israel perhibetur. Inde ad aquatis gregibus recedentes venim? in campu dictum hanadam adhuc iuxta litus maris. vbi et mansimus nocte illa.

Mane sequentis diei procedentes p litus maris venimus ad montana vbi mare rubru finitur. Ibi magnifica quedã opera vidi mus olim inchoata p regem quendã egyptiorum qui volebat mare rubru deducere vsqz in Nylum. et ita orientem et occidentem col ligare vt naues ex India per mare rubru in Nylum deuenire. et inde in mare magnum descendere possent r. c. Vnde montes et colles petras et saxa pro meatu maris faciendo iussit transsodi. sed hoc opus grande non pfecit resistens sibi sapientibus egypti. quia per influu yu maris rubri aqua Nylus dulcis et apta ad potandu amaricaretur. et sterilis etiam fieret ex secunda. atqz hijs in vnum cofluentibus aquis. magna pars egypti aquaru inuundantia posset absorberi. Ita hijs et alijs causis ceptu negotium mansit infectu.

Ex hoc loco pergentes venimus in campu Chaos dictum. vbi nec passiones erigere ob ventorum impetu poteram? nec aliquod ignis foz mentu inuenire. Vnde confractis ligneis vasis nostris vacuis puta la genis ignem ex eis accendimus. vt vel offam vna coqueremus.

Media ibi nocte exacta recessimus iter laboriosum p latissimos et pr sus steriles campos tota die illa. id est. v. octobris conficientes. vbi nec virens aliquid vidimus. nec aquam reperimus. neqz tentoria figere poteramus. eo q tenuissima arena que illic est copiosa fumiũ clauos tenes re non posset et ita sub diuo dormire oportebat.

In crepusculo die. vi. octobris. surgentes processimus per loca areno sa et sterilia. et tandem ad montana venimus sabulosa que non sunt stabilia. sed secundum ventorum flatum mouentur de loco ad locum. sic videlicet q non simul. et semel sed successiue tollit ventus et fert

Matferea Villa.

Ortus Balsami

superiora sabuli. et in aliam partem traicit. quousq; nil ibi remaneat. sabulo de priori. In fine illorū montanoꝝ congregationem vidimus aquarū multarū instar maris et ciuitatē quandā ac terrā fertilissimā oliuis palinis et alijs arboribus repletā. Erant autē ille aquarū cōgregationes de nobilissimo paradisi flumio Syon. qui nūc Nilus nūcupatur. quo tota egipti terra fecūdatur vt patebit in processū. Igitur contra aquas illas processimus et venimus in villam Matfeream dictā. vbi ortus balsami est. Cū omnibus autē rebus nostris introducti sum⁹ in domū illam in qua fons beate virginis emanat qui irrigat ortū balsami domui eidem annexū. Ibi rebus nostris locatis. camelarijs nostris et ipis camelis licentiā dedimus quos dūtayat ad locū illum cōduximus. quo facto misimus nunciū in Chayrū (parum enim distat a Matferea duobus videlicet miliarib⁹ germanicis dūtayat) et trutzelmanno chayrino nostrū denūciauimus aduentum. petentes vt ad nos veniret. inq; vrbem nos deducere dignaretur. Nullatenus enim absq; eius tuitione possent xpiani vel iudei ciuitatē illam potētissimā ingredi cum salute et pace. Hic nostro cōperto aduētū milita comitatus caetera clientū ad nos venit volens nos statim Babiloniā introducere. Verū propter loci illius in quo eramus amenitatem atq; singularitatem (nam post heremi vastitatē et horrorem solitudinis. desertorūq; sterilitatem locorū. magnope nos ortorū amenitas delectabat et terre habundantia quia solo vno dempro omnia ibi reperimus bona que desiderare poteramus pro cōpetenti p̄cio. et aquas p̄sertim dulces claras et frigidas que rare nobis erant in copia magna placuit nobis vt die illo ibi possemus manere vsq; in crastinū qd et trutzelmannus annuit. hac tamen cōditione. vt vnus ex familia dñorū litanista videlicet Coradus nomine secū pgeret quia et trutzelmannus ipse in eiusmodi instrumentis musicalibus erat peritus. quā adiectā libenter admisimus conditionē dū voto potiremur de manendo. Erat nāq; circa nos fons ille singularis. de quo ipsa virgo gloriosa. et ihesus fons pietatis. Ioseph quoq; virtutis exemplum bibisse dicuntur. Antiqua nāq; patru habet traditio qd dum ioseph p̄cipiente angelo a terra israhel fugies cū puero ihesu et maria matre ei⁹ huc loci venisset. circuibat p̄ domos ville p̄fate scilicet matfereae aque potū petens. sed nō erat qui tribueret. Tandē virgo fatigata ex itinere se cū puero ihesu hoc in loco ad pausandū collocauit ioseph assistente. Cūq; siti graui estuarent ecce fons ille memoratus ad virginis latus emanauit. de quo bibentes refocillati sunt. Tam nobiles autem fons ipse aquas scaturit qd ibi balsamū ortū est nec vsq; hodie per totū mundū nisi de illius aque crescit fecunditate. Quāq; veteres gentiliū historie narrent balsami vineam in mōtib⁹ Engaddi primū fuisse exortam. et per cleopatram reginā egipti inde eradicatam huc loci fuisse translata. Hoc tamen certū est et frequēti experimento cōpertū qd si ramusculū balsami de isto sumantur orto et in alio loco

plantetur mox arescunt et depereunt. Ad huius autem aque rigatione
dumtaxat virefcunt qua deficiente deficiunt. Hoc summus quidam por-
tise y romanus. hoc multi teporum successu Soldani temptarunt cona-
ti vineam istam alibi plantare. sed vt dictu est inuanum laborauerunt.
quia non nisi ex hoc fonte balsamum suo manet in flore. Sarraceni au-
tem magnum circa fontem illum puteum foderunt. de quo quatuor ho-
nes aquas hauriunt. et dum eiusdem aquas putei in balsami ortum p-
cannalia infunderet. vt sic copiosius irrigaret mox viros decreuit vir-
gultorum. et ita coacti sunt cannalia de puteo in fontem virginis ma-
rie dirigere et de ipso fonte in ditum mittere. vt sic aque putei commix-
te cu aqua fontis secundaret ortu illum quibus et hodie irrigatur.

In crastino facto mane circa fontem sanctu sollempne officium misse de
virgine gloriosa celebravim. et ita finita missa ibi manducavimus que
apud nos erant. et bibimus ex aquis illis. magnope fonte ipso delectati
Nam et quidam ex nostris in ipm se aliquotiens fonte immergere. robu-
stiores ex inde se evasuros sperantes. Timuru na et sarraceni. frequeti se
ibi abluunt baptisatione. Porro domus in qua eramus intrusi spacio sa
erat et delicio sa quia p fenestras in ipm balsami ortu prospicere pote-
ramus. Unde odor mirificus spirans suavissima sua fragrantia locu
nostre habitationis implevit. Post aliquot horas su puenit trutzelnan-
nus iuxta conditu vt nos coduceret in babilonem. quem no modico
dato auro exoratu fecimus. vt in ortu illu delectabilissimu nos antea
sineret introire qz inde recederemus. qd et fecit per parvu ostiolum nos
introducens. vbi ingressi arbores virgulta et herbas diversaru vidim.
specieru. Erant aut quedam adhuc in flore. quedam vero in fructu. quedam
in scda iam refloitatione. et odore suavissimo redolebant. In primo mox
ingressu ficulneam quandam grandem et peruetusta sub oculis habeba-
mus. cuius truncus magna pferabat cavaturu. ante qua due pendeabant
lampades ardentes. cuius rei dum inquireremus causam dictu nobis
fuit q dum virgo gloriosa illic peregre vivens nullum haberet locum
ad quiescendu et ipa cu puero ihesu se ad arbore illam quietis gratia re-
clinasset. statim arbor se aperuit et virginem cu filio intus recipiens co-
gruu quieti pbuit locu. et ob id sicut fontem pfatu ita et arborem ista
venerantur no modo xpiani sed et sarraceni. Ex huius arboris fructu
bus quia plena pendeat pomis qui ficus dicitur pharaonis. de licen-
tia comedimus trutzelmani. Inde procedentes ad aliam quandam mis-
rabilem venimus arborem cuius folia. xv. aut. xvj. pedes habebant in
longitudine. in latitudine vero duos aut paulo plus. fructus aut eius
poma sunt oblonga. quo xv. xvij. xvij. aut. xv. in vno culano crescunt. si
cut vnie multe in vno racemo. Snt aut poma illa dulcissima quando
qd debita puenit maturitate et dicitur musi. et quacuqz parte scinda-
tur vtraqz pars scissure crucem cu crucifixi imagine gerit impressam.
Et fertur p certo q lignum scientie boni et mali. cuius fructus erat

vetitus illius fuerit speciei cuius et arbor hec. Dicitur etiam quod olim ante
papi inuentione in folijs huius arboris prius exsiccatis antiqui scriber
bant. Habent enim folia illa a summo usque deorsum rectissimas lineas
ordinate ab inuicem distantes sicut hodie arte sunt in papiro vel perga
meno. Inde per odoriferas et varias gradientes herbas venimus ad qua
dam maceriam ex luto et ariditate compactam. ubi erat ostiolum paruum si re
pagulis et seris ferreis firmiter clausum. ante quod custodes stabant cum
fustibus et lignis nobilissimum balsami ortum custodientes et obseruantes
ne quis illum ingredi possit. Ibi iterum nouo dato argento custodibus
hoc nos ordine intromiserunt ut sex duraxat simul ingrederetur. quibus
egressis iterum sex introirent et sic consequenter. hac etiam cautione data ut
nullus nostrum de ramusculis aut de folijs plante illius nobilissime presu
meret vellicare. Precedente itaque truzelmano et ad sensum singulis des
monstrante que longe ante de balsamo legimus et audiuimus nostris
in terris. Nam ramusculum digitis apprehensum contra solem cum flexit.
quasi circulum faciens. ex qua flexura crepante paululum ramusculi
cortice gutta quedam clara et crassa instar olei inde sudauit. qua erupen
te tota aeris superficies miro replebatur odore. et hoc prebatissimum balsa
mum erat. Plures id nobis cernentibus et ammirantibus truzelmannus sa
ciebat. sed et manu cuiuslibet nostrum ab intra dicto oleo ungebatur. que
quidem unctio tante erat virtutis et efficacie. quod mox manu penetraret
et ab alia manus parte sentiretur. Folia etiam balsami manus pressa et
ramusculi duraxat fricati. consimili redolent odore. Porro virgulta bal
sami vix ad mensuram hominis porrigitur in longum. similia pene illis
virgultis in quibus botri crescunt qui dicuntur vulgato vocabulo apud
nos botri sancti iohannis. Ter autem per mensem decembris stipites bal
sami cultello insciduntur in corticibus. et sub scissura vitriola ligantur.
in qua guttatim oleum balsami de vulnere stillat et fluit. et quod primo inde
colligitur domino duraxat Soldano reseruatur. quod optimum balsamum est.
de quo si quis alius tolleret morte mox plecteretur. Inde ipse quatuor
potentissimis regibus suis conuicinis encenia transmittit. videlicet ma
gno cham de Carbey. presbitero Johanni. ysanssa domino tartarorum. et
magno Turco. Quod autem secundo colligitur et tercio non est adeo excellens
ut primum. et id venditur Chayro. raro tamen purum. sed vel oleo vel aqua
rosacea vel alio liquore permixtum. Itaque per ortum illum amenissimum transeun
tes maiorem in modum delectabamur varietate virgulto. et rapieba
mur ex hoc in hoc ammirantes vehementer tam subitam terre illius alter
rationem. Nam extra septem quo villa cingitur matharea omnia sunt
loca inculta. arida. sterilia. et solis ardoribus combusta. magno deserto
continua per quod veneramus. Sed si quis recte consideret eiusdem loci sit
tum mox desinet ammirari. nam nobilissimus paradisi flumini nylus sue
inundationis tempore in matharea usque contingit et totam terram infun
dit. et ita eam reddit secundam. nec dubium quin fons beate virginis ortum

irrigans pdictum ex nylo per occultos terre meatus originem sumat.
Est autē Nilus qui et gyon fluvius mesopotamie de paradiso exiens
Et dicitur limatus vel terreus qz turbidus est et limosus. Dicitur autē
non procul ab atblante et circuit terrā ethiopiae et descendit p egiptum
irrigans planiciem eius. Unde dicit Jeronimus sup Amos. sup verbo
defluet quasi riuus egipti zc. Nilus dispositione dei totā egiptū semel
in anno irrigat. cumulis arenarū claudentibus ostia eius ne defluat in
mare. Post irrigationē autē solutis cumulis redit in alveum suū. et sic
tandem mare ingrediens a mari absorbetur. Hic fluvius nutrit repti-
lia multū nociva et venenosa. sicut cocodrillos. et bestiolam que dicitur
Enidros. de qua ysidorus libro. xij. cap. ij. Enidros inquit est bestiola
ex eo nūcupata qz in aquis versetur et maxime in nylo. que si inue-
nerit cocodrillum dormientē. volitat se in litore primo et intrat per os
eius in ventrem et carpit omnia interiora ei⁹ et sic moritur. Dicit etiā
glosa sup. xxij. cap. Ecclesiastici qz gyon qui et nyllus. fluvius turbu-
lentus est et multū contrahit limi. unde limositatis ratione quā secū dicitur
terram per quā transit frugiferam et valde fertilem facit. Hec glosa.
Constat nimirū qz tota terra egipti de se sterilis est et instructiosa. sed
Nilus eam pterfluens nō modo vnda sua pfundit sed et secū nobilissi-
mam glebam de paradiso defert quā terre sterili supfundit. in cui⁹ rei
signum et evidens testimoniū aqua nyli nō nisi turbidissima aduenit
egipto. quā decrecente terram quā operuerat derelinquit terra aliena
pingui et optima cooperatā. de cuius seminati ratione nobilissimi gene-
rantur fructus. Et quia vt dictū est ultra sepes mathree nyllus nūquā
redūdat ideo ultra eā locus est desertus. intra vero eam locus paradi-
see voluptatis.

De ingressū ex Mathrea in Chayrum

Ligitur cū pdicti viridarij amenitatem plustrassemus. advespe-
rascente iam die exiites mathaream cum truzelmāno versus
Chayrū properabamus. habentes a dextris ortos pulcherrimos
varijs arboribus consitos et fructibus cumulatos. in quibus palacia
in castrorū modū videbantur exstructa ita qz chayrū civitas in matha-
rea pene iniciū habere videretur. eo qz orti illi cum domibus a matha-
rea cōtinue vsqz in chayrū protenduntur. a sinistris autē nō nisi sterilem
vidimus terrā quā nyli excrementa non attingit. a dextris vero p or-
tos pdictos in modū maris se effuderat. ita qz arbores et edes in aquis
stabant. Clara igitur adhuc die Chayrū sumus ingressi. sed priusqz ad
hospiciū veniremus ob longū vrbis spaciū et iter magnū profunda iā-
noy erat et tenebre ingrūerant ita qz nō absqz multīs angustijs et labo-
ribus ad domū ipius qui nos a longe pcessit truzelmāni puenimus. p
vicos longos populosos et artos ipm sequentes. graviter a paganis
vexati tracti et inelamati. Tandem in suā receptos cūriam truzelmā-
nus no ster in palaciū quoddā pulcrū et piose pictum ac stratū nos

Nilus

Enidros

Introduxit. ubi noctem egimus illam. Mane autē facta distinctas nobis
cameras assignavit in quas res nostras intulimus. Et quā meli⁹
apud alios fuisset hospicio suscepti et tractati. tamen ei⁹ absq; gravi
offensa inde exire nō satis honeste poteramus. Fuerat autē ipse truzel⁹
māius noster iudeus natus sed relicto iudaismo ad baptismū conuer-
sus factus fuerat xpianus. Demū etiā fide nostra abnegata apo stata
factus est et māmalicus. et ita a Soldano officijs exaltatus p̄duces et
p̄potens euasit ex pecunijs iudeorū et xpianorū quorū p̄tor et ductor
a Soldano est constitutus. a quibus et pecunias p̄phas et nephas cū
dolo et fraude extorquet.

Porro cū die illō in hospicio prefato essemus. varie ad nos bestie mon-
struose adducebatur p̄ mauros de castro dñi Soldani pro spectaculo.
de quib⁹ breuitatis gratia sup̄sedeo. Et ne tedio afficeremur ipse hospes
et patronus noster p̄dicitus ad habitacula domus sue nos circūduxit.
ostendens nobis v̄yores suas duas et eunuchos earū. paramēta quoq;
bellica et arma. sellas ac frena equorū deaurata et domus omnis sue or-
namenta varia et p̄ciosa. Habebat autē bestia quandā inclusam. que
vexata materiā quandā egerebat redolentem per omnia in modum
sci que nō venditur nisi equali pondere aurū remeriatur.

Eandem die sequenti que fuit. v̄. octobris feria scz sexta quā cēlebrem
habent sarraceni. festiuantes in ea. domum exire nequaquā poteramus.
Quo in tempore xpianus quidā ferreis cōpedibus vinctus ad nos ac-
cessit elemosinā et pecuniā aliquā a nobis mendicans pro sua liberatio-
ne. Nam duos in Alexandria pueros a quodā emerat mauro. qđ qz
contra legem machometi est. accusatus de hoc. biennio in carcere fuit ob
id detentus. Eodem sero cū sol occasum peteret p̄mittere hospite nostro
ex sublimioribus domus h̄cis festa vidimus sarracenorū. Habebant
enim tūc solemne ieiuniū quod per mensem integrum octobris singu-
los per annos obseruat. Est autē ieiunij eorū ritus iste. Per diem totū
a solis ortu vsq; ad eius occasum nec comedūt nec bibunt. sed dormiūt
et requiescūt. Nox autem vt sol occidit multa accendūt luminaria in
turribus muschlearum suarū et clamoribus ac vocibus altissonis fidei
sue pronūciant p̄fessionē. quo facto incipiūt crapulis et cōmessationi-
bus se replere. et luxurijs ac sup̄stitionibus insolentissq; multis vacā-
tes. noctem totā ducūt insomne. discurrentes etiā per ciuitatem cū va-
bulis ligneis. clamoribus et v̄lularibus sonitum faciunt et strepitū
multū. vt si qui somno fortassis grauentur p̄ hęc excutitur ad ingurgis-
tationes et insanias suas solitas. Et hoc per singulas noctes hui⁹ mē-
sis octobris faciunt. seruata tamē differencia secundum sub et supra se-
cundum qđ dies magis vel minus ab eis habentur solemnes. quo enim
festum maius eo nocturna dissolutio maior. Hęc videntes ammiraba-
mur. p̄cipue de tot mille turribus et lampadibus innumeris quibus

singule turres tribus per circuitū ordinibus illuminate decorabantur et resplendebāt. Nā et vrbs tota a luminarib⁹ turriū instar clare diei illuminabat. Siquidem q̄ inter sarracenos locupletiores ceteris sunt. in testamentis suis bona sua pro huiusmodi luminaribus siue lampadibus augendis et multiplicandis. edificandisq; muschleis et turrib⁹ et nutriendis hijs qui isti eis dem sic clamitent. legare solent et cōtribue-
re. sicut apud nos diuites. ecclesias fundant et missas.

Que .xj. octobris plures ex māmalucis venientes ad nos quere-
bant si quos forte cōpatriotas siue conterraneos inter nostros
inuenissent. Inter quos vnus dūtaxat alamanus erat ex basi-
lea natus. Plures autem vngari viri graues et p̄sone egregie ad dñm
Johannem archidiaconū et canonicum ecclesie trāsiliantensis vene-
runt. virū religiosum et doctū. cōuersatione quoq; benignū et iocundū
qui multa apud illos bona operabatur suo hortatu et exemplo. Nam
plures eorū data fide in manibus eius iurauerūt q̄ quātocius ad sancte
matris ecclesie sinū redire et super apostasia condignam agere peniten-
tiam vellent. Iste etiā matrimonia eorum more sarracenco contracta
sacramentali ritu rectificauit. et infantes quosdā baptisauit. Hec aus-
tem omnia clam in domo cuiusdam vngari fecit. qui habitū officium
et nomen p̄seferbat māmaluci. sed reuera non erat. neq; enim fidem ab-
negauerat neq; circūcisionem acceperat. sed cogerebat fidelē sub sarra-
cenica veste. cuius rei Soldanus ipse et duo alij de curia erant conscij.
sed propter viri probitatem quia in armis strenuus erat et corporis ro-
bore et animi magnitudine prestans. hoc ipm celabant. scientes procer-
to ante eum moriturū q̄ negaturū fidem. vnde et Soldanus sibi et qui-
busdam alijs bonis viris p̄ literas prouidit. vt ip̄o mortuo a seruitute
qua Soldano pro tempore obligantur seruire. sint penitus absoluiti.
Is p̄fatus māmalucis humaniter se nobis exhibens ob gratiā memo-
rati dñi Johānis ad multa nos loca per ciuitatem circūdūxit et secre-
tiora pleraq; ostendit. Paucos ibi vidimus māmalucos qui non dice-
rent. verbis saltem. ad sanctā ecclesiam catholicam se reuersuros. quin
et ip̄e patronus noster pluries assererat suā se velle p̄fidiam deserere. et
redire ad xpianismū. nam et ambē sue vxores erant xpiane. et pariuuli
baptisati. Id enim certū habetur q̄ omnes māmaluci pueros suos ma-
sculos faciūt baptisari. nō ob id quidem (multorum opinione) vt pue-
ri salutem consequantur anime. neq; vt in fide xpiana perseuerent. sed
vt in paternis bonis et officijs fiant successores. Nam abolim omnia
māmalucorū bona. dum rebus excedūt humanis. soldano cōfiscantur
nec potest quisp̄iam sarracenus vel more sarracenco natus. p̄ta non
baptisatus. fieri māmalucis. idcirco māmaluci filios suos baptisatos
mox vbi discretionis annos attingūt. Soldano sistunt. pollicentes se
fidem xpi obnegaturos si paternis bonis et officijs succedere sinantur.

Quo admissio fidem abnegant. et in locum patrum surrogantur. quod
alias nequaquam fieret si ab utroque in Machometica perfidia nutritur.
Esto quod ita sit. bonum tamen est nomen saltem christi et sacramentorum
eius usum. inter gentes remanere. affectuque in eis foueri ad ritum nata
legem. Indubitatum enim est michi quod si puri sarraceni terris illis domina
rentur. locus nobis christianis latinis et accessus ad loca sancta transma
rina minime pateret. ob implacabile eorum in nos odium et inexora
biles inimicitias. quibus nobis sunt infesti. sed quia Soldanus ipse et
omnes sui curiales et armigeri atque prefecti locorum sunt mamaluci.
protegitur ab eis.

Die .xij. octobris audita missa (nam dominica vicesima post
octavas sancte trinitatis currebat) didicimus quodam nos
bis referente quod galie veneciane in portu existentes Alexan
drino. speciebus aromaticis onerarentur. atque ad celere pa
rarentur recessum. quo ex rumore plurima fuimus affecti iocunditate.
quod in eisdem galie repatriare sperabamus. Eodem die post cuiusdam
adducte bestie quam coppin nominant ludum visum mirabilem. tres christi
ni captivi et pene nudi vincti catenis. lamento miserabili suas deslen
tes calamitates. elemosinam a nobis precabantur. Hanc enim sarrace
ni discretionem suis observant cum captivis. quod tribus in septimana die
bus eos ex suis emittunt custodijs. catenis vinctos. et per vicos popu
losos et curias maiores pro petenda elemosina circuire permittunt. sub
manu custodum. et quicquid ibi acquirunt id tenere et in cibos expendere.
vel etiam inde se liberare et redimere solentur.

Advesperascente iam die cum tempus sarracenicæ comessationis et disso
lutionis incuberet. omnia hospitis nostri familia insanire cepit. et can
tare et cozzare. et cum instrumentis musicis ludere. ipse quoque patronus cum
duabus suis comhoralibus cultu meretricio exornatis. vna cum concu
binis et ancillis. accensis candelis. lectos nostros circumierunt. ut risus
et leticie materiam et causam acciperent ex nobis. unde et noctem illam
habuimus opido inquietam propter clamores et insanias sarraceno
rum cum strepitu et impetu per vicos et plateas currentium et ululantium
in turribus. ut illo in tempore moris est sui usitati.

Die .viiiij. sumpto prandio in partes nos diuidentes. tres aut
quatuor simul et non plures. vicos intrauimus mercatorū.
vbi tantam vidimus hominum multitudinem. tantaq; erat
pressura sicut esse solet Rome ad sanctum Petrum in anno
iubileo. et tot venditores et emptores q; visu mirum. et pene incredibi-
le est auditu. Neq; arbitror tam populosam tam grandem tam potē-
tem atq; prepotentem hodie sub celo esse ciuitatem. sicut est ista Chayru
babilonica. Ibi armis et pannis sericis comparatis et bestiis quibus-
dam monstruosis. in forum venimus vbi homines sicut bestie vende-
bantur. et compatiiebatur anima nostra paruulis ibi sedētib; qui suā
venditionē expectabant. Cūq; māmalicus qui ductor noster erat hinc
inde nos circūduceret. venit mercator quidam inquirens ab eo quanti
precij schlam illi essent quos sic circūducebat. Ad qd māmalicus ipse
subridens parui inquit sunt precij homines illi in foro isto. cito autem
ad aliud ducuntur forum vbi incōparabiles erunt. Neq; tamen ad hec
verba emptor ille desijt. sed pro psona qualibet decem obtulit ducatos
māmalico. donec tandem cōperit eos nō esse venales.

Die vero .viiiij. summo difficulto venientes duo māmalici a
patrono nostro conducti. scdm numerū psonarum asinos et
mucellos (id est asinorū ductores) disposuerant. vt nos p
urbem ad loca quēdā ducerent videnda. Igitur egressi hospiti-
ciū transeūtes per vicū vnum et per vetustissimā quandā ferream por-
tam. venimus ad populosissimas plateas. vbi post multas derisiones
et acclamations probrosas. occurrerunt nobis homines multi miseri
et miserabiles. cathenis inclusi simulq; colligati. elemosinas a nobis
postulantes. Inde per numerosos hominū cameos penetrantes. in locū
quendam venimus vbi supra modū cōpressio hominum magna fuit.
Nam barbarus quidā mercator vtriusq; sexus homines plurimos ha-
bebat venales. ita leui precio et exiguo ac si fuissent res furto ablata. et
pro illis emendis tanta cōfluxerat hominum multitudo. Inde pūlcra
quandā platea ptransita. vbi multe edes alte et noue circūstabant (nā
locus ipe quinquēnio dumtaxat euoluto desertus factus fuerat et arū-
ditibus plenus nūc autem dictis edificijs decorus) ad sinum quendā
nyli venimus. in cui? litore schlam multi de luto paleis resperso late-
res conficiebant et cōfectos soli exponebant coquendos instar filiorū

israhel qui in luto et latere pharaoni seruientes in egipto. tandem pro-
pter onera clamauerunt ad dñm. qui misit eis liberatorem seruu suum
moysen.

Ubi etiam locus ille fluminis quondam fuisse videbatur vbi moyses
in infantulus in carectam ripe fluminis stante prociil sorore ei? et co-
sideranti euentu rei fuit proiectus. et tandem descendente filia pharao-
nis vt lauaretur in flumine. gradientibus secum puellis per crepidine
alteri in vistella curpea sunt inuentus in papirione. vt habetur Exodi. ij.
Ibi namq; erat pons arcuato opere factus per flumen vbi egiptij ma-
res hebreorum iuxta pceptum pharaonis proieciabant in aquam. vt ha-
betur in dicto capitulo.

Inde ad maceriam orti cuiusdam ascendim? vbi quondam arbor in-
gens stabat sub qua virgo maria cu puero ihesu fertur quiesse. quam
arbustam et xpiani et sarraceni multum venerabantur. sed suspensis in
quibusdam sedicioso moy arbor aruit ruitq; solotenus. In cuius rei
memoria sarraceni erecta ibi columna lapidea. factum hoc aureis in ea
litteris scripsere. Hinc ad stationem nauu multaru in nylo profundo
et lato venientes. maxima circa illas vidimus negociationem.

De Babilonia egipti.

Undem per quasdam vetustissimas et spissas valde horri-
bilesq; portas intrauimus Babiloniam. Sed hec babilo-
nia non est illa que fuit secus flumiu chobar. sed dicitur ba-
bilonia egipti. que paruo diuiditur intervallo a Chayro.
ita q; non duas faciunt ciuitates sed vnam. cuius pars al-
tera dicitur Chayrum. altera Babilonia. et ipsa tota no-
mine composito Chayrubabilonia appellatur. et creditur q; olim fue-
rit nucupata menphis. deinde babilonia. et tandem Chayru. quod in-
terpretatu idem est q; confusio siue babilonia.

In hac Babilonia ante tempora pharao rex egipti morabatur in in-
genti palacio. quod hodie penitus est desolatium. Ibi etiã tuc temporis
metropolis egipti siue ciuitas maior erat vt ex ruinis eius potest cog-
nosci que hodie videntur.

Transeuntes autẽ per vicu longum ad cuiusdam ecclesie fores deueni-
mus. quam cristiani possident de cingulo siue cinctura dicti. qui sunt
de fide sancti pauli. Ingressi autem ecclesiam descendimus in criptam

Menphis

te posset transire ipsam vero totā per nouem vel decem horas circūte.
Nam latitudo eius in plerisque locis dimidie leuice germanice occupat
spacium. In plerisque plus Muschkeas precio sissimas et plurimas cū tur
ribus valde altis habet. et credo q̄ Rome nūquā tot fuerint ecclesie. s̄
cū ibi sint muschke. omnes ex marmore polito fabricate. Ita procha
dolor sathanas. suas ibi synagogas ampliavit et multiplicat.

Porro edificia in ista vrbe deforis epilia satis sunt et turpia. utpote ex
luto et latere exstructa. sed deintus comptius disposita sunt et ornata.
mansionibus et habitaculis pulcris distincta.

Præterea populosior est ciuitas illa q̄ alia vlla sub sole. crediturq̄ q̄
tota ytaliam vix tanto habundet populo ut vrbs hec sola. Nam longe
plures in ea sunt homines qui proprijs carentes domibus dormiūt sub
diuo q̄ sint venecijs habitatores. Audita refero. neq̄ enim ipse numera
ui. Nam et iudeorū supra. xv. milia ibi dicebantur habitare. omnes ars
tificia exercentes. vel mercationibus vacantes. Regitur autem ciuitas
ipsa Chayrum et administratur per regem Goldanū. post quem secū
dus in ordine amiraldus semp̄ appellatur. post illū vero tercius dio
darns. et hij tres toti presunt paganismō. residentiam tamen faciūt in
chayro. Vnde officiales et prefecti in omnia loca. prouincias et ciuita
tes paganorū ex māmalucis transmittūtur. Hoc etiā certum habetur
q̄ ab olim quidam ab oriente et occidente magno et excellenti ingenio
viri. ad illam ciuitatē properauerunt. ut mira et magnalia que de ea au
dierant ibi viderent. Nam pitagoras platoq̄ suis relictis sedibus. in
egiptum laboriosissime migrauerunt. ut mēp̄biticos audirent et vider
rent vates. Apolloni⁹ quoq̄ siue ille magus ut vulgus loquit̄. siue
philosophū⁹ ut pitagorici tradūt. post lustratum orientem ut testatur
Ieronimus. tandem egip̄ū intrauit ut famosissimā solis mensurā vi
deret in sabulo que in Chayro creditur in templo solis steti s̄e.

Despecta omni ciuitate Chayrina. ad Nilum flumiū nos con
uertimus cōtemplandū. qui eo tempore totū territorū sua ex
crescentia et inundatione operuerat. ita q̄ maior pars Chayri
in vndis stare videbatur. Est autem nylus paradisi flūmius maxim⁹
et nobilissim⁹. qui in tres diuiditur p̄tes principales. et in tribus di
stinctis locis influit in mare. cuius vna pars tantum secus Chayrū et
Babiloniam decurrit. veniens per terras presbiteri iohannis. Fluitius
iste in suo descensu sub Chayro adhuc in duas diuiditur partes. quarū
vna ad sinistram p̄terfluit voy et rosetū ciuitates duas. Alia vero ad
dexterā currit per damiatā ciuitatem magnā maritimā. et est quelibet
harū partiū seorsū multis in locis veno maior et spaciosior. Aqua hui⁹
flumi⁹ s̄ est turbida instar tyberis in Roma. s̄ vbi ad modicū rps stete
rit fit clara dulcis et suauissima. Præterea nylus vbiq̄ piscib⁹ copiose

Habundat. nec creditur q̄ in hoc partem habeat aquam in toto mundo.
Sunt in Chayro plus q̄ octo milia hominū. qui se illarū aquarū circū
ductione nutriūt et venditione. **S**unt et profunde in ecclesijs et musch
leis fovee. quas dum nylus intumescit aquis replet. q̄ purificate egris
datur in potu. et inde plerūq̄ curantur. **S**unt etiam plurimi ibi campe
li ad hoc solum deputati. ut aquas de nylō ad pfundendū vicōs cōpor
tent. ne pulvis ex frequenti hominū deambulatione nimium eleuetur.
et ita impedimentū prester negociantibus. **N**am vbi huiusmodi nō sic
perfusio eleuatur pulvis in altum velut fumus magnus et densus. et
vix discerni potest an fumus iste ex igne generetur vel pulvere. **A** mul
tis sepe soldanis per superiora tempora missis viris quibusdam cū na
uibus prouisis victualibus. que ad biennū vel triennium sufficerent.
studiose inquisitū est et p̄scrutatum vbi Nylus suam haberet originem
primordiale. **S**ed qui missi fuerant post exactum biennū vel trien
niū cū etiam vltra indiam longe processissent. redeuntes dicebant se
finem seu terminum nylī nullaten⁹ inuenire potuisse nisi q̄ ab oriente
emanat. **D**icebant etiā vltra indiam nullam esse hominū habitatiōē.
sed terram prorsus inhabitabilem. et tantū ibi solis esse ardorem q̄ ferre
nequaquā potuissent. **I**n hoc etiam fluuio reperitur in india lignū illud
p̄ciosum et durissimū. quod albanū dicitur. proueniens ex paradiso per
huius fluuij inde decursum siue descensum. **Q**uascūq̄ terras nylus pre
terfluit et infundit. fructiferas admodū facit et p̄sertim egiptum. quā
nisi iste fluuius irrigaret tota sterilis esset et inhabitabilis redderetur.
Super ripam nylī muschleam quandam vidimus a longe cum cinis
terio annexo. et dicebatur nobis q̄ in patrocinio siue festo eius sancti
cui⁹ in honore ipsa est fabricata. omnes mortui ibi sepulti festo ipso du
rante egressi de monumentis sine motu et sensu sic stant cunctis cernē
tibus. et moy euoluta solemnitate in suis se recipiunt sepulcris. et hoc
singulis annis fieri asserebant. nec est adultus aliquis atebant in chay
ro qui id ipsum ignoret. nec est dubium quin opere demonū p̄stigiōse id
fiat. **L**acum etiam quendam vidimus prope nylum qui per singulos
ānos in star sanguinis rubescit. in memoriā fortassis illius plage qua
omnes aque egipti in sanguinem fuerūt conuerse.
Ibi etiam vidimus p̄ desertū quasi vsq̄ ad mare rubrū. sed et ortū bal
sami de quo supra in villa matharea. **N**am quinq̄ dūtayat leucis yta
licis distat a chayro vel pauloplis. **V**ltra nylum etiā pyramides mul
tas conspeximus. quas olim reges egipti sua super sepulera fieri procu
rarunt. de quibus vulgus dicit q̄ sunt granaria siue horeea quondam
ab ioseph ibi pro frumentorum repositione edificata. rē. q̄s hinc sal
sum liquet. quia pyramides iste ab intra non sunt cauate.
Circa illas autē pyramides ingens ydolum ysidis adhuc stare videtur.

quod quondam egyptij colebant. Etia supra pyramides ipas magne et
vetustissime ornatur ruine. vbi quonda illa potentiissima et nobilissi-
ma ciuitas egypti stetit. que centu portas habuit. de qua sanctus mauri-
cius cum legione rebea fuit. Per nylium etia ascendendo moy venit
deserta Aran et Saran et Scithy. de quibus in vitaspaciu sepe men-
tio fit. vbiq videntur monasteria hodie desolata sanctorum patru An-
thonij. Nacharij. pauli primi heremite. et alioꝝ multoꝝ. De his enim
locis desertis patres sancti in chayruu venientes. sportas suas et plez-
ctas vendebant. et inde victui necessaria coparabant. Illis in locis. sit-
terioribus anis multi monachi greci morabantur. qui caldgeri comu-
ni vocabulo nucupantur. sed hec omnia in dies deficiunt et decrescunt. ca-
ritate pristina frigescente. Non longe a mote illo. moy si prospeximus
oratorium vbi deum pro pharaone fertur orasse. In eo loco saraceni
muschkeam nuc fecerunt. Rursus in litore nyli sursum eundo est regio
quedam Segetha nominata. vbi aues quedam rare in magno sunt nu-
mero. videlicet psiticus pellicanus et huiusmodi. Gimee quoq canda-
te et catti marini etc. et capte ducuntur Chayruu venales in magna mul-
titudine. Capiuntur autem in septembri psertim psitici interdum milleni
simul. Igitur cum singula huiusmodi loca de monte fuissimus cotem-
plati. descendimus ppreceptis viam profecto periculoissimam. et venim⁹
per multa cimiteria ad sepulturam soldanorum. vbi multe precise et
noue erant edificate muschkeae. Nam quilibet Soldanus in loco quem
elegerit. propria edificat muschkeam. Modernus quoq Soldanus cui
nomen Kathubee ingentem et grandem iam sibi costruxit cum turri po-
lita et alta valde. et circa illam domos magnas cum cellulis multis
instar monasterioru edificauit. quas sacerdotes de lege et ritu Nachoꝝ
meti inhabitat ab ipso dispositi. qui nocte et die in muschkeae et turri cla-
mare et vltulare non cessant iuxta more suu. vnde et nobis ibi transeun-
tibus velut canes latrabant. Ab hoc loco vltim ingressi. magna cum
difficultate ad nostru venimus hospicium. ob hominu cameloru equoꝝ
rum et asinoru pressuras. quas ptranseutes percussi fuimus et tracti. ir-
rist atq clamoribus contumeliosis lacesciti supra modum. Vidimus
quoq plurimas per ciuitatem coquinas p vicos et plateas. quia sarra-
ceni raro intra suas coquunt edes. sed coctos emunt cibos. Et dicebatur
nobis q arciter. xij. milia coctu essent in Chayro. quorum multi p ci-
uitatem cu coquina sua transeunt. portantes super capita sua ignem ar-
dentem. ollas bulientes. et carnes in veribus assantes. hoc sepenumero
vidimus oculis nostris.

De xv. octobris domi mansimus quiescentes. et quia merca-
tores quidam veneciani qui in Chayro erant. auisatos nos
fecerant. vt celerius inde recederemus. instetimus apud pa-
tronum et hospitem nostrum truzschelmannum humiliter

de ror.

deprecantes vt nos quāto cius in **A**lexandriam condūceret anteq̄ na
ues venetorum inde abirent. **H**abent namq̄ veneti semper vnū ex suis
in **C**hayro qui et consil' vocatur. qui pro defensione mercatorū in **A**lex
andria et mercantiarū apud **S**oldanū laborat.

De **10.** **10.** **10.** octobris que erat festū sancti galli cū esset eclipsis
lune sarraceni vtilatu et clamore ingenti omnes excitabant
ad superstitiones exercendas. quibus tempore eclipsis solis aut
lune studiosius intendūt. **F**acto mane castrū dñi **S**oldani cum truzel
māno nostro intrauim⁹. vbi r̄mirabilem ordinē et numerū maximū ser
uorū soldani vidimus. multitudinem etiā ingentem equorū et stabula
grandia. et habitacula magna. de quibus omnibus tediosum esset scri
bere et forte etiam creditu difficile. **I**bi primū vetus illud palaciū ho
die desolatū nobis fuit ostensum. qd̄ quondam greci inhabitabant tem
pore machometi. exstructū fortissimis muris et edificijs vt ruine demō
strant.

Inde in aliud castrū quod **S**oldanus inhabitat processimus. vbi per
duodecim portas. ferreas ingredi oportet anteq̄ ad soldanum veniat.

Per has introducti ip̄m in trono regis vidimus residentem in vestitu
candido. et plurimos māmalicos in ordine suo cū multo silencio reue
renter ip̄m circūstantes. **I**bi etiam plures antiqui graues et maturi vi
ri circa ip̄m astabant. post modicam h̄ram egrediente truzelmāno no
stro et nos castrū exeutes. venimus in latissimā quandā plateam sive
forum amplum valde. vbi cameli asini et equi venduntur. quorum ibi
tūc maxima copia erat. aderantq̄ plurimi ex māmalicis qui equos
venales cōtemplantur. **T**andem cum labore domū reuersi quidam ex
nostris facto prandio balnea intrauerūt. **S**unt nempe p̄ciosa et polita
estuarja illis in regionibus et ciuitatibus. ex vario marmore facta. ser
uicia etiā sarracenorū balneatorū satis sunt studiosa. habentq̄ mirabi
lem modū ad rectificandum mēbra balneantium. quidam vero ex no
stris socijs vagantes per ciuitatem in domū quandā fuerūt adducti in
qua grandis fornax stabat plures habens concavitates. in quas certo
tempore tria aut quatuor milia ponūtur oua gallinarū. anserū. anse
rum et colimbarū. et fimo cooperiūtur. carbonesq̄ in debita proportio
ne fornaci imponūtur. ex quorum ardore oua calescūt et vitella viuere
mox ac pulli crescere paulatim incipiūt. et ita absq̄ incubatione mas
trū excubantur simulq̄ sub manu pastoris ad pascua ducūtur. vt oues
vel ad forum vt ibi vendantur. **E**t quāuis id ficticiū videri possit. ta
mēn reuera ita sese habet. nimirū animalia illa que hūmana arte et in
dustria excubantur. disciplinabiliora sunt hijs que secundū naturā sue
speciei generantur. sequitur enim hōmines sicut pulli suas matres.

Sequenti biduo ad recessum nos parabamus et interdū ad vi
dēdū rara et mira hincinde vagabamur. qui vero ex nostris

Soldanum prius non viderat illo in tempore viderunt. Porro die .xix.
octobris que erat dnica .xxj. post octavas trinitatis. convenientibus no-
bis in vnu vt missam in loco solito audiremus. ecce due vxores truzel-
manni vt missa interessent aduenerunt. ad quarum presentiam dum trepidare
mus qz paganas reputauimus dixerunt se esse xpianas de ecclesia catho-
lica. nec nisi in fide nostra se mori velle affirmabant et ita nobiscum mis-
sam pariter audierunt. Porro pacto prandio rebus omnibus dispositis
ad recessum. bursas nostras aperientes pro hospicio pro familia proqz
nauis conducta. pro asinis et equis qui nos cum rebus nostris ad nylium des-
ducerent pecunias exposuimus non paucas. quo facto precedente truzel-
manno per medium chayri processimus in asinis cum sarcinulis nostris con-
tra nylium. qua in via. irrisiones iterum et contumelias atqz etiam percussiones
sustinuimus non paruas. At vbi ad portum nylii applicuimus? et paratam in-
gressi fuissimus nauem. truzelnannus chayrinus ad propria rediens nobis
valedixit. et quendam alium sarracenum dolosum in locum suum surrogauit.
qui nos in alexandriam vsqz conduceret.

De transitu ex Chayro per Nylium versus Alexandriam.

Naqz nauigantes per nylium bidui spacio venimus lento satis cur-
su ad ciuitatem cui nomen rosetum. Inter nauigandum autem pertran-
sito opido quod Doy vocat. Ab inde vsqz rosetum circumspectantes
delectabiles pulcras et fertiles valde ad dexteram et sinistram vidimus regio-
nes habentes ab vna parte Asia. ab alia Africa. Nylius enim has duas mu-
di ab inuicem partes secernit. Opida etiam amena et villas multas vidimus.
terrasqz ortis. agris. et viridarijs amenissimis exornatas. in quibus ca-
namelle. dactili. et alij fructus multipharij crescunt. quorum similes omni-
bus illis in terris non vidimus vsqz. Verum hec amenitas et vberitas tan-
tum in illis erat terris circumiacentibus quas nylius extra aluicem suam effluens
perfundere poterat et irrigare. reliqua vero terra ab vtraqz parte arenosa
erat sterilis et deserta. Habuimus etiam multas naues obuia que de Alex-
andria in chayrum pergebant. et hec a sarracenis funibus sursum per nylium tra-
hebantur. quemadmodum naues ex colonia per renum equis magisteriam trahunt.
Alique etiam naues speciebus aromaticis onuste nos comitabantur. vidi-
dimus etiam in flumine nylii plurimos cocodrillos que bestiis. piscibus. et
hominibus insidiatur. erantque aliqui grossi valde et longi ad staturam ho-
minum duorum perungentes. Aliqui etiam maiores. aliqui vero minores. has
tenentque bestie ille sordidos et horribiles aspectus. corpus vero durissimis
squamis vndique compactum atqz correctum in modum thoracis. quarum forme siue
figure alias lacertis in capite presertim caudis et pedibus assimilantur.
Nusquam reperiuntur alibi nisi in isto flumine sub chayro et non supra. Des-
rum etiam in mari galilee aliquando inueniuntur sicut et plerique alij
piscis in isto flumine habundant. quorum similes presertim mare galilee
habet. qui in nulla alia reperiuntur aqua. Unde nonnulli opinantur
que congregatio aquarum dicti maris galilee partim ex nylo effluat

Rossetum

per occultos terre meatus. solent nauē captis coodrillis pelles detra-
here. et easdem desiccatas mercatorib⁹ vendere qui eas in longinquas
ducentes terras. pelles falso asserūt fore draconū.

De itaq; xxij. octobris illucescente in ipm portū rōsseti appli-
cui⁹. nec vltra ducūtur peregrini nauigio p nylum nisi vsq;
hūc vt cōmuniter. et abhinc in camelis et asinis Alexandria
aduehūt. Qd̄ ideo fieri didicimus ne xpiani ostia nylī principalia p
que influit in mare possint explorare aut inuenire. Nam hīs cognitis
et cōpertis a mari magno naues in nylum possent inducere et ita egi-
pto nocumēta inferre. Porro aytea q̄ res nostras de nauī deponerem⁹
intellexim⁹ q̄ oēs asini et cameli illius opidi ad quendā vsū neces-
sariū illo die fuissent assumpti. quo fiebat q̄ nobis nequa q̄ seruire po-
terāt nisi in crastino. dicebaturq; nobis q̄ si die illo tederet ibi nos ma-
nere aliā possemus cōducere nauim et inde vsq; in mare descendere. et
tandem de mari res nostras alexandriam inferre. qd̄ cū nobis placuis-
set conducta nauī alia et sarcinis nostris transpositis de priorū in eam
magnis clamoribus nauclerus prior impetijt nauilum. postulans sibi
solū. xxij. scz dycatos qd̄ tamen truzelnāno chayrino antea exsol-
ueram⁹. Sed nauclerus cōstāter affirmabat nil inde se accepisse. vnde
betuiter vt inde recedere et abire possemus nauilum denuo soluere oport-
tebat. nec est enim ibi xpiano peregrino locus vel oportunitas iusticiā
inuoandi vel ad iudices recurrēdi. Nimirū priusq; cōtra nequissi-
mū illum truzelnānū chayrinū iure processissem⁹ omnē nostrā sub-
stantiā expo sissem⁹ ymmo et in periculo vite nostre fuisset non
paruo. ob eius tum potentiā tum fraudē. Igitur redempti a veyā per-
datas pecunias p aliud nylī brachiū innumeris laboribus remoz tras-
etu et fumiū p aliud nylī brachiū descendimus in mare cursu vltra mo-
dum gardo et lento. Inter hęc quidā sarracenus p densum litū cū lan-
cea ad litus veniens procedere nos prohibebat nisi quilibet nostrū vnū
sibi madinū dedisset. Faciūt autē. xxv. madinū vnū ducatū. datis madi-
nis rursū in litore multū. pspe ximus populū cōfluxisse et multa ho-
minū tentoria sicut sepe antea per desertū videramus. Erant autē ara-
bes qui accurrentes funes ex manibus trahentium nauim rapiēbant
nosq; ad litus tractos cōpellebant iterū aperire bursas dicentes sui ius-
ris esse q̄ quicūq; eos transiret aut sponte propria aliquid eis exhibe-
ret aut certe vi eum spoliarent etiā si Soldanis ipse transiret. Asserunt
enim arabes se ideo omnū esse nobilissimos q̄ spolijs dūta pat viuūt.
et in solitudine morantur. nec ciuitatē nec villam nec domū vllam ha-
rentes sed cum tentorijs de loco ad locū transmigrantes. Ipsīs sic mu-
neribus cōpescitis in quandā venim⁹ planiciē vbi nylus ex vtraq; pte
alieuū suū egressus totā terre supficiē ita operuerat vt q̄si mare videret
quo accidit q̄ naucleri p latitudine refflectia aq̄ cōfusi verū nylī alieuū
p diderūt. a quo logi⁹ plecti in tenuē deuenientes aquā in incertū ferebāt

quousq; nauis terre limo q; infixā mansit immobilis stans aliquādiu
donec naucleri in aquā descendentes maximo cū labore nauim a loco
propulerunt. quo facto iterum infixā humo stetit. vnde modo sumit
amota tandē immobiliter terre adhesit. nec aliquo poterat inde labore
euelli quo nostro periculo allarū nauū naucleri cautiōres facti. a via
ipsa nostra diuerterūt. Porro vsq; ad solis occubitū ibi manētes nō par
uam die illa et nocte sequenti miseriā patiebāmur. nullum coctū cibū.
sed panem dūtapat payimaciū vescētes et bibentes aquā turbidam ex
nylo in medijs fluctibus diē illam et noctem agentes. In crastino ve
ro diuo munere vento afflante secundiose implētis velis inde suimus
erepti. et ita vsq; ad ostiū quoddā priuatū arte factū per qđ nylius in
fluit in mare repente ciecti. Cūq; iam pene in litus venissemus alleyan
drinū iterū nouas exponere pecunias et dare naucleris cogebāmur. de
quibus in cōuentione cum eis mentio nulla fuerat facta. Tandem ex
nauī in terrā descendentes res nostras et sarcinas in singularē reposui
mus locū. eo q; sup litus maris multa substantia de speciebus aroma
ticiis erat cōstituta. et sarraceni circa eas et camelarij cum camelis res
ipās in Alexandriam ducturi que adhuc ad tria miliaria germanica
distabat nō parua. Porro cōtentio magna inter camelarios erat. quis
eorū prior suis inueniret res camelis imponendas. Pari modo de re
bus nostris accidit ferendis. Igitur a mari procedentes versus Alex
andriam fertilissima montana palmis repleta habuimus ad dextera
ad sinistra aut latissimū campū in quo salis fontes siue saline extant.
Omnis nāq; aqua tpe inundationis nyli et ex crescentie maris in sal
sapidissimū solis feruore decoquitur. Vnde et regio illa tota est alba qz
sale vndiq; resperfa. Accelerauimus itaq; iter eo q; fame et siti. vigilijs
et laboribus affecti. Quippe q̄ triduo absq; coctis cibarijs fueram⁹ ipo
eodem sero alexandriā ingredi sperabamus. Vidimus autē in Pcessu
multas veteres estructuras siue ruinas q̄i grandis aliqua ciuitas olim
ibi steteret. venimusq; ad quendā cliuū per cui⁹ crepidinē cū ascendisse
mus gloriosam ciuitatē Alexandriā sub oculis habebamus. mare ma
gno pro parte vna cinctam. pro alia amenissimis et fertilissimis ortis
circūseptam. Est enim vbera satis gleba. que suo tempore secunda nyli
aqua irrigatur. ibi crescūt musi fructus scz dulcissimi quoz similes viz
dimus in orto balsami in maxima copia. ita et alij fructus varij de po
merancijs lemonijs dactylis cassia citrinis ficibus et huiusmodi. s̄ piz
ra vel poma ibi crescūt nulla. Sunt etiā in illis virdarijs habitacula
hominū pulcherrima pro hominū recreatione facta 7c. Ibi aues capiūt
tur quedam candide et albissime q̄ merule nuncupantur. Ibi et leopardi
inueniūtur quos arabes adhuc paruos capiūt et vendūt vnū p ducato
Igitur cū ad urbem ipam venissem⁹ portam proximā per quā intrare
volebamus sarraceni clauerūt. atq; nos per totā ciuitatis latitudinem
supra fossata ciuitatis circūire coegerūt et id pedestres. et lum longo et

tedioso ambitū ad aliam venissemus portam. crudelē reperimus ex
actorem qui de hominibus camelis et asinis vectigal graue exigebat.
quo soluto intromissi p primā portā altā magnā ferreis seris et ia
nuis firmatā. putabamus nos in pace vsq ad hospiciū puenturos. pro
cessimus ergo inter altos muros et fortes et ad altā portā venimus
ream et grandem. quā multī sarraceni circūstabant. cūq intrare cum
bestijs nostris cōtenderemus. sustibus nos retrosum abegerūt. moxq
currentes alii primā etiā portā. seris et repagulis recluserunt. et re
uersi etiā hanc secundā claudentes. nos in medio stare dimiserūt. atq
ita cōclusi inter duas portas altissimis muris et turribus circūsepti ses
tentes paximates nostros comedebamus. et aquā que cara et modica
nobis erat potabamus. nec aliud quippiā etiā hac vice habere poterā
mus. ¶ Porro nocte illa pleriq ex nostris cōperegrinis murū exteriorē
rem ascendentes fortalicia et fossata per circuitū cōtemplabantur. qui
nunquā se pūlciorē aut melius munitā ciuitatē decoris menibus et
firmis. altisq muris et turribus vidisse affirmabant. abinus autē non
ciuitas sed penē aceriū lapidū videtur plena ruinis et desolationib.
¶ Tum autē mane illuxisset apertis portis p truzelmāno nostro Alex
andrino nūcium misimus rogantes vt q̄rotius adueniens nos intro
duceret. qui cū venisset. literā quā a Soldano acceperam? ei dedim?
dñis in porta residentibus exhibendā. quā acceptā. osculato reuerenter
sigillo legerūt. lecta vero litera incipientes a nobilitatibus peregrinis
vnū post aliū nudantes vestibibus pquisierūt. inter quos dñs Johānes
de Solms primus fuit sic pscrutatus. deinde alij p ordinē. Quidquid
autē de pecunia et alijs rebus venalibus apud nos in sportis et saccis
inuerūt. in locū vnū seorsum deposuerūt. et cū omnia et singula exacte
pscrutati fuissent secundū rerū proportionē pedagiū acceperūt. clericos
et religiosos immunes et absq theloneo trāsire pmittentes. Nam q̄cqd
infertur vel effertur. decimus de eo denarius exigitur. et nemini in hoc
vlla fit gratia. Ingressi ergo ciuitatē cū tam miserabiles vndiq cerne
remus ruinas obstupimus. ammirantes vehementer q̄ tam miserā ciuit
tatem circūdarent muri tam firmi et decori. Ducti itaq in curiā regis
sicilie q̄ est fonticus cathalonioꝝ. ab ipso curie inhabitatore qui consul
cathalonioꝝ cognominatur. humaniter et benigne fuimus suscepti. as
signatisq cameris res nostras intulimus in eas. Est autē fonticus do
mus grandis in qua et negociatores et merces eoꝝ cōseruantur vbi et
forū rerū venaliū habent. Quāuis enim et veneti in alexandria duos
habent fonticos et ianenses vnū. peregrini tamen abolum in fontico
cathalonioꝝ se recipere cōsueuerūt. Nam et ab eiusdem fontici consule
protegūtur truzelmāno Alexandrino sibi auxiliū ferente. Noꝝ res
bus collocatis peregrini nobiles cōspectui Admiraldi. id est p̄fecti ciui
tatis p̄sentandi p truzelmānū ipm alexandrinū cōducebantur. quos
ille pacifice susceptos. benigneq allocutos singuloꝝ nomina exquirēs

in carta iussit edn scribi. sicq; ad sua redire loca permisit. Porro quidā
ex nostris cōperegrinis facta cōuentione cū consule cathaloniensi. cōs
mensales eius fuerūt. cibo et potu pparco vtentes apud eundem. qui ta
men non nisi argenteis vasis inferebatur. Alij vero cū dño de Solms
hi sua manserūt camera. edētes et bibentes iuxta votū et placitū ipoz.
Altera die que fuit. xxv. octobris post auditā missam in capella cur
rie memorate que capellanū habebat sacerdotem religiosum de ordine
p̄dicatoz. clamor magnus et tumultus strepitusq; populoz insonuit
iuxta mare. vnde exterriti in altiora cōscendimus curie loca. inde pro
specturi quidnam esset rē. Et vidim⁹ fustes et grippas cū armatis na
uibus applicare in portū. quē intrātes bambardaz fragoribus et clar
goribus tubarū populozq; clamoribus aerem replebant. Erant autē
sarraceni quendā p̄potentem de Affrica sarraceni condūcentes qui in
mecham sepulcrū machometi visitatur⁹ peregrinabatur. In mari autē
existentes ijdem sarraceni inuentā nauem cū. viij. xpianis rapuerūt. re
busq; inter se diuisis ipos xpianos Alexandriam vendendo addūce
bāt. Ipos vero sarracenos cū ad litūs applicuissent māmaluci Alex
andrini et ciues armis decorati de ciuitate exeuntes honorifice suscep
erūt. et cum pompa magna ac multis clamoribus ciuitatē introduxes
erunt cum spolio p̄fato.

Die. xxvi. octobris que fuit dñica. xxvij. post octauas trinitatis
audita missa sumptoq; prandio domi mansimus quiescentes.
neq; enim adhuc secure tuteq; exire poteramus. eo q; truzelmā
nūs Alexandrinus (cui quā tenebamur pecuniam nondū exsolueras
mus) debitā nobis needū p̄stitit tutelam. Qua videlicet pecunia soluta
(magna satis) in crastino nos ad portam duxit ciuitatis que ducit
ad mare. et dñs qui in porta sedebant nos exhibens. intrandi et exeun
di quotiens liberet nobis indulxit libertatem.

Sequenti die que fuit Symonis et jude post diuina celebrata. in
eum ducti fuimus locū vbi quondā erat carcer et adhuc est. in quo in
clita virgo et martir sancta Katherina exposita et scorpionibus prius
cesa. diebus duodecim sine cibo et potu māsit clausa fame et siti cruciā
da. sed dñs cibum ei per columbā ministravit. In quo etiā loco regina
et porphirius miles. angeloz viderūt exercitū circa martirem eam con
solantes et ad tollerantiā martirij animantes vt habetur in eius legen
da. In hunc sanctū locum post multos rogatus fuimus introducti. et
vidimus ante dictū carcerem duas marmoreas stare columnas satis
eminentes. ab inuicem passibus duodecim segregatas. sup quas horri
biles ille rote seu machine fuerant locate et posite. quibus virgo ipa spe
ciosa debuit discindi frustatim. sed ea orante cōfracte sunt et quasi qua
tuor milia gentiliū inde necati. Eodem etiā in loco quinquaginta illi
retiores qui de diuersis vocati puincijs illo cōuenerūt. in omī sapiētia
eruditi cum Katherina corā cesare disputatorio certamine pugnaturi.

quos virgo ipsa sacra maxima in labijs eius diffusa gratia adeo deuotus
cit vt et responsis deficerent. et se conuertendos ad xpm apertis vocibus
exclamarent. Cesar ipse furibundus igne fecit cremari. sed vestibus coru
et capillis illesis multo crediderunt in xpm.

Inde transeuntes venimus in locu vbi aula **A**lexandri quondam magni
ferebatur steterisse. nam hodie in signu et memoriã eius stat ibi mire alti
tudinis et latitudinis columna ex lapide vno scissa. capitellum habes
acutum que procul cernentibus quasi turris alta apparet. Est autem colo
ris rubri multis characteribus inscripta qui veteru litere fuisse phibentur
tur maior multo et altior illa columna que rome ad sanctu Petru hodie
stat. qua dicunt olim ex **A**lexandria iuxta illam fuisse collocatam
et inde roma translata. Est et alia foris **A**lexandria altissima colu
na qua pompeyana nominant. quia ea pompeius in sui memoriã fieri
fecit. qua etiam vidimus in ingressu ciuitatis.

Inde progredientes venimus ad ecclesia ad sancta **S**abbam appellata
edificatam in eo loco vbi virgo sancta **K**atherina ante passionem suam
in curia morabatur regali familia suam defuncto patre **C**osto rege cui
unica erat gubernans. Hanc ecclesia greci monachi inhabitant.

Locus autem vbi martir xpi **K**atherina fuit decollata hodie monstratur
extra urbem **A**lexandria. Suntque ibi due marmoree colonne magne
in eius memoriã quondam erecte. fuitque ex eo loco corpus eius virginem
angelicis manibus in monte **S**ynai transportatum. **H**ic locus tempo
re passionis et martirij sacre virginis fuit intra ciuitatem **A**lexandri
nam que tunc tunc multo maior et latior fuit atque glorioz quam nunc sit.

Est insuper in ipsa urbe ecclesia quedam ad sanctu marcu dicta. quam iaco
bite inhabitat in eo loco constructa. vbi ipse sanctus euangelista phibetur
habuisse. et sepe numero diuina ibi officia celebraisse. Quam enim pro
sua humilitate pollicem sibi absciderit vt sacerdotio reprobis haberet
tamen dei puante iudicio et auctoritate petri **A**lexandrie est epus or
dinatus. **H**oc in loco missam in pascha celebras fuit in collo et missa
tractus est per ciuitate istam. gratias agens deo. **I**nde reclusus in carce
rem a xpo ihesu et angelis sibi apparentibus confortatus cum postera die
iteru ad collum eius funem ligarent ac per ciuitatem traherent ait. **I**n
manus tuas dñe comendo spiritum meum et ita spiritum reddidit creatori.

Hoc in loco a veris religiosis sepultus primu fuit. sed postmodu apud
venecias est translatus. Est et alia ecclesia iacobitaru in **A**lexandria
que ad sanctu michaellem dicitur. in qua est sepultura pegrinorum xpian
orum qui ibi manentes debitum carnis exsoluunt. Nam et dñs **J**ohanes
comes de **S**olms dñs in **W**ynzenberg iunior et nobilior inter nos com
peregrinos dissenteria vexatus cum diem ibi clausisset extremu. omni
bus deuotissime susceptis sacramentis. hac in ecclesia fuit tumulatus.

Cuius transitus et mors profecto merori et luctui nobis multo fuit.
Ostenditur quoque **A**lexandrie locus in quo sanctus **J**ohanes elemo

sinarius quondam patriarcha Alexandrinus. martirium suscepit in con-
fessione vere fidei persistens. ut in eius legenda habetur. Sunt preterea in
quatuor fontibus xpianorum in alexandria. pulcre quedam et ornate ca-
pelle. capellanos habentes latinos vel religiosos presbiteros vel seculares
res quas intermanendum ibi sepius visitauimus. Porro hijs diebus qui-
bus alexandrie fuimus. multe naues galie et fustes in portum applicue-
runt. multeque fiebant depredationes. Nam veneri nauem vnam onerariam nea-
politana que alexandriam properabat spoliauerunt. eo quod tunc temporis gra-
ues inter eos et regem Neapolitanum inimicie et guerre versabantur.
Aduenit etiam illis diebus galea quedam xpianorum de trasmarinis partibus
in qua alamanus quidam erat qui et dixerunt nil aliud in sua se habere gas-
lea. nisi nuces auellanas in valore. x. milium ducatorum. que in orientali-
bus non crescunt terris et proinde care illis habentur. Ferturque quod ultra cen-
tum annos ibi sint durabiles. ita quod nec marcescunt nec tabescunt. nec ver-
mibus corroditur. quibus tamen defectibus apud nos ultra vnum seruare
re annum subiacere noscuntur. Illis etiam diebus videntes Alexandrum qui
per mare vagabatur nauem alienam portum applicare. et eam expugnantes cepe-
runt. captamque introduxerunt in portum victores. spolia inter se distribu-
entes more piratarum. Nisi enim naues alexandriam applicare volentes
potenter sint armate ab ipsis alexandrinis antequam in portum venerint
spoliantur. que cum intrauerint secure sunt quod diu steterunt in eo. Gradus
etenim est sarracenis cura pro custodia portus illius. unde et duos qui
intra ciuitatem habentur montes. qui hominum manibus facti sunt assidue
conscendunt ut maria contemplantur. longe lateque inde prospicientes si
quia videant vela que moribus viderunt. Amiraldo denunciant. qui cur-
soriam emittens nauiculam de conditione inquit aduentantium. Et quod
forte creditur sit difficile tamen omnino ita sese habet quod narabo. Ipse
Amiraldis semper apud se quasdam disciplinatas habet columbas sic
edoctas ut quocumque preyerint inde in ipsius Amiraldis curiam reuertantur.
Harum duas aut tres naucleri emissi in occursum nauium secum recipientes
educunt per mare. usque ad locum in quo aduentantes possunt explorare.
ubi moribus conscriptam cedulam continentem que scitu necessaria sunt ad colu-
lum vnius suspendunt columbe. eamque sinistram auolare. que continuo vo-
latu ad mensam usque Amiraldis zedam afferens quales sint venientes
indicat. Quod si post primam emissam columbam aliud quidpiam amiraldo
fuerit significandum moribus secundam emittunt columbam vel etiam terciam si ne-
cesse fuerit. et ita longe antequam naues portum intrent amiraldis de eis est
edoctus. Dicitur etiam quod alias habet columbas quas usque in Hayrum
transmittit ad Soldanum tempore quo aliquis repentinum et arduum inci-
derit negocium sibi necessario significandum. Porro si naucleri ab ipso ami-
raldo missi nauium condiciones inuestigare nequuerint. hoc ipsum per co-
lumbas sibi renunciant. qui statim armatas mittit fustes tradens in man-
datis ut aduenientes inuadant depredentur. et spolient. quod et faciunt

nisi eos inuenerint fortiores ut dictum est iam supra.

De tandem .xxix. ad loca ciuitatis videnda hincinde euagantes. merces p̄sertim considerauimus fonticoꝝ qui omnes pleni mercibus erant. p̄ter soluzi fonticiū cathaloniorum in quo nihil aliud nisi quidam seuſimus iacebat leopardus sine ligatus. Præterea sarraceni et xpiani passim in eo pariterq; comedeabant et bibeabant. Ianuensiū vero fonticiū domus utiq; pulcra et magna erat. et multi negociatores et merces p̄ciose in ea. Inde ambos venetorū p̄strauimus fonticos. et p̄ter merces quas ibi reperimus copiosas. vidimus struciones in eis grandes incedere que ferrū sibi proiectū comedeabant. Porcū etiā ibi veneti nutriebant que solum et vnicum in transmarinis partibus illic cōspeximus. Multo enim magis sarraceni abhominantur porcōs q̄ iudei. qui nec illum vnum paterentur viuere nisi ad preces venetorum Soldanus ei vitam indulſisset. Demū thurcorū intrauimus fonticiū. in quo negociantiū multus erat tumultus. sic et in fontico mauroꝝ et ethiopum. sic et in fontico tartaroꝝ. vbi p̄ter cetera. nobilissimas res id est homines. vilissimo precio vidimus venales vtriusq; sexus. iuuenes et iuuenulas. pueros et puellas. mulieres etiā quasdam qui paruulos habebant ad vbera pendentes. qui omnes ibi sui expectabant venditionem. et vilissime tractantur atq; turpissime dum ab emporibus probantur. sani ne sint aut egri. valentes aut inuasidi r̄c. Denudantur etiā puellæ et currere atq; saltare coguntur. et hūc in modū varie exquiruntur an sint sine defectu vel non r̄c. Singulis autē noctibus omnes fontici per sarracenos a foris clauduntur ne quis ingredi possit vel egredi. sed et hijs diebus quibus ipi in muschleis congregantur et quando p̄cipuas habent solemnitates. nec sunt in Alexandria domus vllæ dictis fonticis pulciores et ornatiores. Hijs p̄spectis ad mare accessimus vbi magnus erat hominū conuentus circa mercatores qui species aromaticas saccis imponebant. Siquidem dū in camelis species ad mare de fonticis educuntur nauibus inferende. sarracenorum officiales stantes in litore saccos euacuant. p̄scrutantes ne forte aliquid preciosum inter species absconditū efferatur. Cūq; ita circa species laboratur pauperes et inopes multī adcurrūt. ea que manus fagerint imponentiū raptim colligentes. et que furtim auferunt moy in via sedentes vendūt.

De vero .xxv. octobris due quædam alie veneciane galee venientes de Africa. quas galeas de Traffico cognominant. portui applicuere Alexandrino. pari modo ibi onerande sicut et ille quatuor que ibi erant iam onerate. Eodem die tractare cepimus et conuenire cum galearum patronis. sup nostro cum

eis recessu. et pro certo duriores eos nobis reperimus q̄ sarracenos. **N**ā
quia sciebant nos cum eis oportere recedere. multum nimis et insolitū
a nobis nauilium exigebant. **F**aciū q̄ est vt in ipsa cōuentione peregrin
orum societates ab inuicem solueretur. illis in istam galeam alijs in
altam se recipientibus. nos vero in galea domini capitanei et domini
consulis venetoz esse maluimus. cuius galee patronus. dominus erat
Sebastianus cōtirem. cōtulerunt se quo q̄ ad nos dñs **J**ohānes archi
diaconus transsiluanus de vngaria. et frater **F**elix ordinis p̄dicatorū
de **V**lina lector. **C**ōuentione autem facta. pluribus adhuc mānsimus
Alexandrie diebus. inuiti tamen et coacti. galearum expeditionē p̄sto
lantes. quo in tēpore dominus de **S**olis vt supra memini. rebus ex
cessit humanis. cuius sepulture et funeri. debitam et opportunam operā
impendimus. plancū amarum facientes super eum. **H**ijt autē in no
cte ip̄a quē diem p̄cedebat omnium sanctorum. **Q**uo mortuo in eam quā
conduximus secessimus galeam. alexandriam vltorius deinceps non
ingredientes saltem admanendum. sed in galea dormiuimus manduca
cantes et bibentes cū patrono. **P**ersuasum siquidem nobis erat vt octo
vel decem diebus ante galeaz recessum. clandestine eas ingrederemur
atq̄ res nostras non simul et semel sed per partes et diuersis temporis
bus educeremus. quia per singulas custodias sarraceni de omnibus re
bus et personis graue exigūt pedagium siue theloneum. decimū dena
rum de centesimo iuxta suū compotum recipientes. **S**unt autem tres
custodie inter mare et ciuitatem. **Q**uarū prima est circa portam inferi
orem que ducit in urbem. **S**ecunda vero longe ab ea in exteriori por
ta que ducit ad mare inter muros ciuitatis. **T**ercia autem est in litore
maris. **I**n his omnibus officiales **S**oldani. omnes tam intrantes q̄
exeuntes diligenter examinant et p̄scrutantur. et potissimum melcato
res et merces eorum. **E**go vero auxilio trūzelmanni nostri **A**lexans
drini. cui non paucos propinavi ducatos. obtinui q̄ res mee p̄ dictas
custodias sine p̄scrutatione fuerunt educte.

Porro die tertia nouembris ad iussum capitanei galea nostra in al
tum fuit ducta secūs nouū castellum. quia iam naues parate erant ad
recessum. vnde omnes peregrini consocij nostri qui adhuc in ciuitate
manebant ad suas se presentarunt galeas. que oēs iussu et nutu suo. ex
ordine nostre cōiungebantur. iuxta dictū castrum qd̄ profecto egregiū
est et forte portū cōcludens muniensq̄ **A**lexandrinum. **E**st enim por
tus ille multum scopulosus. et per scopulos a litore vsq̄ in mare mus
rus multis turribus p̄clarus et munitus est deductus. atq̄ in extremis
tatibus scopuloz et mūri illius. castrum est exstructum p̄fatum in ma
ri. quod modernus **S**oldanus fieri fecit consilio et industria vsus cu;

insdam māmalici alamanani ex **O**ppenheim diocesis **M**aguntine
nati. qui iam pridem relicto paganismo. ad sancte matris ecclesie sinū
reuersus est locuples et p̄dines.

In portū illum nulla potest ingredi nauis nisi castro huic loco **S**olz
dani reuerentiam exhibeat velum remittendo. Verū cum in loco illo
consiſteremus diebus quatuordecim ibi mansimus. longissimas haben
tes horas et tedio grauissimo affecti. om̄i quasi momēto galearū trāsitū
expectantes. quo in tempore multis fuerunt vexati molestiis galearū
patroni. et vnus etiā corū grauiter vulneratus a sarracenis. multaqz
eis euenerūt incomoda. qui post galee educationem a terra in altum. de
nuo ciuitatem intrauerūt. Illis etiā diebus scisma fuit inter patronos
alijs recedere uolentibus. alijs adhuc manere amplius contendētibz.
et nisi dñs capitaneus sequestrū se et medium interposuisset. ab inuicem
fuisſent diuisi. **O**bstetit enim nec uoluit ut quisquā recederet donec om
nes et singūli expediti essent ad plenum.

Igitur cum dies quintadecima nouembris aduenisset. omnibus ad re
cessum p̄paratis. prospero flante vento. solitis nauibus. leuatis ans
choris. expansisqz uelis extra portū euecti. **A**lexandrinā postergauim
us ciuitatem. subtracto litore ab oculis nostris ita q̄ in crastino lon
gius eieci nullam prorsus uidimus terram vndiqz circūdati mari.

Erat autē galea nostra cursus velocissimi vnde et alias longe p̄cede
bat. **E**rit panibus deficientibus alexandrinis. papimates siue bis
coctos cepimus manducare. et qd̄ mirum erat in oculis nostris pisces
nobis salsi de danubio uidelicet sturiones ministrabantur. sed turci per
quorum regiones danubius fluit illos ad terras transferūt sarraceno
rum a quibus ueneti eos emūt. **N**auigauimus igitur ex **A**lexandria
per mare hicarium in mare carpatū. **U**nde die sextadecima nouem
bris optata flante aura uedoci cursu intrauimus mare creticum. et fui
mus die. xvij. illucescente proiecti vsqz ad promontoria crete siue **C**an
die. insulam tamen ipsam non sumus ingressi. **I**ngenti uero fuimus le
ticia permoti cū huc loci uenissēmus. pro eo q̄ iam quinqz ferme spacio
mensium nullas fidelū uideramus terras. iamqz nobis uidebatur qua
si patriam nostrā attingissēmus. cum ipsam fidēlem et glorioſam insulā
eretam siue **C**andiam sub oculis habebamus. licet longissimis adhuc
distaremus interuallis a solo natali. **Q**uipe qui iuxta cicladas insu
las p̄ hellespontū. et seuissimū mare maleum nauigaturi. adhuc achaiā
albaniam. dardanidem corziriū. hyliricum. dalmaciam. **S**chlauniam
croaciam. histriam. et forū iulij ante nos habebamus iuxta earū con
finita prouinciarū uiam facturi.

Die .xviii. cum ad latus memorate insule crete venissemus. iussit capitaneus cursum galee intercipere. velocius remissione ne. et proiecta schaffa in mare misit pro phisico qui in alta erat galea mandans ut quociens ad se veniret. Consul enim venecianus grauer ceperat egrotare. pro cuius cura phisicus vocabatur. Eius rei gratia inter duas insulas Candiam scilicet et Nataliam sine profecione voluebamur. Ita et sequenti die festo scz sancte Elisabeth instabili vento huc illucq; proiciebamur. quo factum fuit qd omnes galee sic fuerunt coniuncte qd de vna ad aliam colloqui poteramus. sed post paululum mutata aura. mare motu inquietissimo feruescere cepit. nec fuit quietas in superioribus galearum qd non procellis vndiq; illis labentibus pfunderetur. et cum sol occidisset. magis ac magis tempestas inualuit. ita qd naucleri et galeothe infirmi superius sub transtris suis iacentes. nec valentes aquarum incidentium ferre pfusionem. magnis apud patronum precibus vix obtinuerunt qd in carinam nauis fuerunt intronmissi. vbi species aromaticae et merces alie conseruabantur. Fuerant namq; viginti galeothe infirmati in Alexandria de aquis ibi potatis. Nam ciuitas ipa est subtus vbiq; cauata et super testudines edificata. Nilq; ex crescente omnis illa concavitas aquis repletur sub domibus neq; sunt alie ibi aque nisi ille de quibus homines et iumenta bibunt. et dicuntur aque ille esse infecte et pessime. Inualescente autem vento imber maximus descendit. et circum infudit prius intacta. quo accidit qd patronus et alij veneciani qui hactenus super castellum in puppi manserant ad nos in carinam fugere sunt copulsi. eo qd castellum aquis vndiq; replebatur. capitaneus vero et consul in profunda puppis carmerula. clausis desuper ostijs manserunt. Naucleri autem maximos per totam noctem perpeffi labores. continuis cursibus et horrendis clamoribus. infirmos grauabant. quibus nulla requies erat. sed et sani quidam et valentes egrotare ceperunt inter quos vnus erat dominus archidiaconus de vngaria. dominus quoq; consul magis ac magis cepit destitui. duo vero ex galeotis mortui. nocte eadem in mare sunt proiecti.

Sed illucescente die que erat vicesima nouembrii cepit tempestas ipa paulatim decrescere. ac mare ipsum magis magisque mitescere. Tandem ad quandam insulam applicuimus cui est vocabulum Nyos. vbi sub castello quod Nyum dicitur fixis nauibus per iactas anchoras. in barca egrediebamur ad litus vbi inuentis consocijs nostris peregrinis per montem precipitem et petrosam clauam ascendimus in ipsum castellum nyum. et inuenimus inter ascendendum tres ecclesias de ritu grecorum. vnam inferius circa litus. aliam in montis ascensu. terciam in ipso castello superius. quas ingressi gratias egimus laudantes et glorificantes deum qui nos in terras reduxit xpianorum. nichil autem reperimus venale ex

hijs que victui erant necessaria nec panes neq; oua rē. Nam qui pri-
mi ascenderant tulerant omnia. Est autem ipm castellum satis popu-
losum hominibus qui in paruis habitant domūcūlis quasi tugurijs.
de fructibus insule viuentes. nec sunt alij eiusdē insule habitatores aut
incole nisi isti de castello prefato. Estq; insula ipsa fertilis satis et pin-
guis glebe. Est quoq; castellum ipm vetustissimū a grecis quondam
potentibus pro maris tutela et custodia super abruptas petras exstru-
ctum. Ex eo enim p latissimū mare contra insulas aeladas et candidā
patulis habetur prospectus. De crepidine montis aqua descendit claz-
ra et dulcis. sed non multū frigida. in vasculis tamen reseruata statim
frigescit. Sub monte etiā riuus quidam dulcem continens aquā per
valem currens illabitur mari.

Quam vero dies. xxj. illufcesceret clamor ingens cuiusdam las-
mentabiliter flentis in nostra audiebatur galea. eratq; vtilitas
tus ille filij dñi consulis. qui scilicet consul nocte eadem vni-
uerse carnis debitu exsoluens diem clauserat extremū. hunc nō solum
filijs sed cuncti qui virū nouerant plangebant. Iussit itaq; filius des-
functi patris corpus in terram eductū poni in capella que ibi in litore
erat. super qd illic positū irruens planctum magnū fecit. quem sui con-
cūtes a corpore auulsim in galeam reduxerūt. Corpus vero exenteratū
lotum. vinctū. et aromatibus conditū ligneo locello imposuerūt. pice et
clauis bene firmato. sicq; venecias ad suum iam pridem electum monu-
mentum ferebant sepeliendū. Hijs omnibus cū interessemus. certa di-
dicimus experientia. cōfictum esse mendaciū. quo dicitur q corpus ex
anime siue mortuū per mare non possit duci. et pceptū illius figmenti
pergrini etiā nobiles. barones et milites qñi pro tempore in mari res-
bus excedūt humanis statim in vndas mittūtur nec vel ad terras pxi-
mas sinūtur vehi gratia sepeliendi. Eodem die quatuor mortuos de ga-
leis sepulture tradidimus in terrā quē et mater est vniuersorū.

Que. xxij. festo scz sancte Cecilie virginis et martiris cum sustu-
lissimus. in maris magni et spaciosi latitudinem vento non sa-
tis bono immo aduerso proisus incidimus. Qui quidē ventus
cōtrarius. versus traciam nos impulsit. atq; sub paucarū spacio horarū
si eius fuissimus impetū insecuti. Constantinopolim aut troyam aut
Throgpontū. vel altius etiā Athenas mirrē et Galathas appulisset.
vel etiam in parthos insulam. Erat quidem ventus ille optimus na-
uigantibus in macedoniā sed nobis inutilis proisus. Conatu proinde
maximo ad resistendū tali vento a naucleris facto. tandem cum mul-
to labore. longe sub nyo incidimus in portū vnum. desertū quidem sed
firmum. stephanum nomine. et ibi nauēs stabilauimus. et quatriduo

mansimūs. tedio grauiſſimo affecti. vento illo aduerſo p momenta ſur-
gula augmenta capiente. Id quoq; pter cetera in malum noſtrū adie-
ciebatur q; in nullum caſtellum introire ſinebamur. Audierant enim
non paucos ex galeis vita functos fuiſſe. putabantq; galeas oēs peſte
infectas. idcirco nos abſominabantur et prohibebant. ingreſſum negā-
tes. neq; vendere nobis quicq; volebant. non obſtante q; dñi eorum ci-
ues ſc; veneciani erant in galeis. Sunt enim loca iſta omnia inſule et
caſtella ſub ditione venetorum licet ea per ſe nō regūt vt Candiam Cy-
prum et huiusmodi. ſed alicui grecorū cōmittunt regenda et admini-
ſtranda ſub tributo. **T**ypia tamen inſula de qua ſupra mentio habita
eſt ſub dominio eſt cuiuſdam ductis grecorū qui et turco tributarius eſt
et cōfederatus. Sunt autem regiones ille aſpere et duriffime glebe. ſed et
acer ſatis incōueniens. Idq; nobis magnopere ibi formidini erat ne for-
te ibi diutius manere oporteret. quēadmodū alexandrinis galeis. āno
accidit ſuperiori. que hoc in loco amplius q; triginta diebus moram fa-
cere ob ventorū contrarietatem et pugnam in mari cogebantur.

Inde tandem nauigantes in mare maleum mare vtiq; ſeuiffimū per-
uenimus. in quo plurima pericula cōſequentibus fuiſſimus experti die-
bus. que vix viliſſis poſſent enarrari verbis aut literis deſignari. Et p-
fecto vt eſt apud virgiliū. venimus nymborū in patriam. loca ſera ſurc-
tibūs auſtris. inter luctantes ventos tempeſtateſq; ſonoras. Ibi ven-
ti nutu colli principis ſui. vt poete ſingūt velut agmine facto. Qua da-
ta porta ruūt et terras turbine perflant. Incūbuntq; mari totūq; a ſeſ-
dibus ymis. **O**na eurūq; notūq; ruunt creberq; procellis. **A**ffricus et
vaſtos volūt ad litora fluctus. **H**oc in genere dicto vt hſtorie mos
geratur nauigatio iſta per mare illud tempeſtuoſum pre ceteris pericu-
loſior. et accuratius et latius neceſſe eſt vt explicetur.

Igitur ſub diem. xxviii. nouembris. mutato vento non qui-
dem in meliorem ſed fortiozem. ſerebamur contra maleam
imperu grandi. ac ſi vi eam vincere contenderemus. Verum
tamen gubernatores noſtri paruā ſpem habentes de tranſitu
malee. ſequebantur ventū fortune iudicio ſe cōmittentes. Si enim illa
die maleam viciffemus. in craſtinū motoue fuiſſemus. et conſequenter
facilem nauigationem per **A**chaiam. **M**oream. **Y**liricum. **D**almaciam
et **C**roaciam. in **H**iſtriam et **I**taliā habuiſſemus. **E**ſt autem malea

promontorium grecie asperrimū. q̄b̄ quinquaginta milia passuum in
fra mare protenditur. circa quod vnda adeo seua est. et inopportune im-
pellitur vt naues pertransire volentes a se repellere et p̄sequi videatur.
Dyoret enim nauigantes de macedonia et grecia in Achaia et Mo-
rean. pertransire ad cornu illius promontorij q̄b̄ est multum altum.
acutum. et scopulis de profundo maris in altum vsqz ad nubes se er-
gens. cuius cacumen estate et hyeme est niuibus opertum. tot autē ven-
ti in cornu illo cōueniūt q̄ mare cōfusissimū reddūt et nauigationem
difficillimam. Dum enim nauigantes contra tam per adiutorū alij
cuius venti vsqz ad actem p̄ducti fuerint. mox vt proa rostrū ad mo-
dicum extendere incipit. afflant aliquando septem aut octo aut nouē
venti. qui omnes proa reuersa nauem cū impetu reiciūt. vnde sepe cons-
tingit q̄ naues per tres aut quatuor menses in ista parte malee manes
re cogūtur. Illa difficultas semp̄ fuit ibi.

Vnde vetustissimi poete reperūtur in carminibus suis yronice cōpassi
fuisse grecis. pro eo q̄ cum dijs pugnātes innumerabilem multitudinē
hominū perdidērūt. quos si seruassent suffecissent ad hoc q̄ per medium
malee gurgitem fodissent et a supremo vertice rupem scidissent vsqz ad
fundum maris et manibus interfectoz cānale et viam nauibus fecis-
sent ne in perpetuū nauigantes tantū laborem et tantā temporis p̄di-
tionem paterentur girando maleam. Et profecto si mons malee esset
per medium diuisus. multo citius redirent naues de oriente in occiden-
tem. et de Asia in Europam. nec potest fieri nauigatio nisi quasi ad cō-
tactum cornu malee. cum reliqua maris latitudo sit tota scopulis ple-
na. **D**ictus est autem mons ille malea a maleo rege tirrenorū. qui
turbam eneam primū inuegit et in montanis illis degens piratica ces-
de viare infestabat. Fecitqz in monte templū appollinis. et montem
suo nomine nūcupauit. Nūc vero dudum destructo templo appollinis
in cornu malee edificata est capella sancti michaelis. vnde et vulgares
cornu hoc alam sancti michaelis nomināt. et opinantur q̄ sanctus mi-
chael ala sua ventos cōcutiens stans supra cornu. nauies dum sibi pla-
cet repellat. Idcirco marinarij in victoria malee laborantes. orationes
ad sanctū michaelē faciūt et vota vouent vt dignetur alam qua ven-
tos mouet et mare concutit retrahere. quatenus possint transire.

In radice malee est ciuitas que Malfasia dicitur. iuxta quam crescit
precipūū vinū q̄ nominant malfaticū. et ab hoc vino transtulit vul-
gus nomen in vinum creticum. quod nūc per mundū dicitur malfaticū.
quod tamen non est de malfasia sed de creta vel Candia vel mo-
tona. Cauēt autē nauū gubernatores ne ad malfasie portū applicēt. qz
dicūt pessimos grecos ibi habitare. ideo potius sinunt naues reuerti ad

insulas cicladum p multa maris spacia. et dicunt q a malicia hominu
montana dicuntur malea. Igitur cu tota die contra maleam nauigasse
mus et cornu eius attigissemus repente retrusi sumus et adeo impetuo
se reiecti q tota classis fuit dissoluta et nulla galea mansit cu alia ita
prope vt posset alia videre. et cum hoc feruissimam tempestatem passi su
mus ita q galestroli cogerentur vela tempestatibus apta appendere.

V. **A**rum die .xxix. iteru contra maleam ire temptauimus licet ven
tum non nisi pro sex panis accatonis habuerimus exiguum. no
bis autem contra maleam properantibus aduolabant etiam alie
galee coterne nostre quas pdideramus. Dum autem aduesperasset prope
promontoria fuimus et contra cornu velocissimo cursu properauimus.
Sed cu iam aciem attingere vellemus et magno conatu vna galea post
aliam in suo ordine ptransire satageret. ecce ventus contra nos erupit
et primas galeas rapuit et impetuosiissime retrusit contra sequentes que
accedeabant. fuit q mirabile visu et non expertis incredibile q naues in
eodem freto lateraliter iuncte contra se procedebant. agitate contrarijs
ventis. ille contra maleam pleno velo vehebantur. alie q malea inflatis
velis econtrario redibant. et circulum cu nauibus fecimus sicut solent
circuire corizantes. Reiectis ergo omnibus galeis in freto inuulter re
tro maleam iactabamur. arte obsistentes ne ventus nos in cicladas in
sulas reportaret et ita diem fieri prestolabamur.

Die .xxx. que erat Andree apostoli et dnica prima aduetus. sur
rexit ante lucem ventus omnino nobis contrarius et fortis. Quod
videntes gubernatores nostri et de transitu malee desperantes.
comiserunt vela ventis et iactati sumus contra aquilonem grandi impe
tu iteru in insulas cicladum longius a malea q sit a colonia vsq ve
necias extra viam nostram. Et intrauimus per scopulos et rupes festina
tissime vsi cautelis et ingenijs multis.

Porro per quoddam canale angustum et strictum ingressi in portum latum et
securum ac montibus altis munitum incidimus in radice insule mulo dicte
naues stabillentes. Reperimus autem in ipso portu quatuor onerarias
naues venecianas que venerant de syria. et in barutho capadocie onera
susceperant mercium. Hi autem qui in nauibus illis erant cu classem
nostram vidissent ingredientem ad se. concrepabant tubis buccinis et tim
panis etc. et emittebant bombardaru sapa sperica contra montana co
clamabantq in vnum vocibus altissimis. pariformiter et nostri facie
bant in signum leticie et iocunditatis. et videbatur mare et terra moueri
a sonitu bombardaru et clamantiu et buccinantiu. Classis illa de syria
sicut et nostra multis diebus laborauerat in transitu malee. sed inua
num. Fuerunt etiam ibi alie naues que de malea in hunc portum fue
rant proiecte.

Quinta decēbris augmentati sunt vēti cōtracti et disposuerūt se
ōes naues ad tēpus manere in portū illo. Eodē die misit capi-
tanens nauum sīrie nuncios per omnes galeas. et inuitauit ad pran-
dium alios capitaneos et patronos et omes principales officiales na-
uium et gubernatores et dominos. et instaurauit grande cōiuiū ex-
tra galeam in litore maris. Descenderūt ergo in terram tres capitanei
scilicet capitaneus nauū Alexandrinarū cum suis tubicinibus. qui
sub se habuit quatuor galeas oneratas p̄ciosis mercibus et bene arma-
tas. Capitaneus item nauū de Syria cum suis tubis. qui etiam sub
se habuit quatuor patronos quatuor galearum. Capitaneus quoq; de
Africa aliter de Traffica cū suis habens sub se duas galeas armatas
et oneratas. Isti in quā tres capitanei cum decem patronis et omibus
nauū nobilibus dñis et officialibus ad tabulas paratas in litore con-
federūt. Post epulas diuersis exercitijs et solacijs varijs in litore col-
lidentes pulcrū cernentibus spectaculum prebuere. Erāt autē in illis
decem galeis vt opinor vltra sex milia hominum quoz maior pars in
litore solacij et cōiuij causa conuenerat.

Edie illa ad uesperascente singuli in singulas galeas suas in scaffis
ascenderunt et mansimus in illo portu per dies aliquot.

De quinta decēbris facta tranquillitate classē soluimus
et tractu remorum naues passim omnes educebantur. quia
non erat tunc ventus sed bonatya id est tranquillum. Sic
enim a nautis maris tranquillitas appellatur. Vnde om-
nes deum p̄cabantur pro felici transitu malee. Verrista vero quidam
ita exorabat. Ach pater omnipotens tantis miserere periculis. Atq; tuis
thesauris ventos dimitte secūdos.

Agitur cum de scopulis ad mare latū venissemus surrexit ventus la-
teralis pro transitu malee inuicilis proorsus. processimus tamen cōtra
maleam cū tota classe. s̄ facta nocte inualuit ventus nimis cōtra nos
et tenebris ingruentibus facta fuit seuiissima tempestas. et mare eleua-
batur sine cessatione supra galeam. Eleuauerūt se flumina. eleuauerūt
vocem suam mirabiles elationes maris. mirabiles proorsus Incidebāt
proinde aque supra modū. ita vt audenter dixerim q̄ in illa nocte vlt-
tra cencies fluctibus inuoluti fuimus et vndis operci penitus. nō qui-
dem continue sed subito nauis operitur et in ictu oculi transit. Omnia
autem superiora galee in aquis natabant. Et ipsi marinarij tota nos-
cte in aquis currentes vela crebro mutabant.

Porro tempestate illa durante cum naues ab inuicem longius essent
separate vna vi ventorum acta ad latus nostre galee grandi impetu

impegit vehemēter. Barcamq; collateralem dirupit penitus et destruxit
nostra vero coquinam fregit earum et omnia que in ea erant.
Quantū autem terrorem contactus ille galearum nobis omnibus in-
cussit. quantus strepitus fragor et clamor et angustia fuerit non fac-
ile explicari potest. nos enim qui inferius eramus in carina omni mo-
mento interitū expectantes cōclusi in tenebris trepidi maiorem in mo-
dum suspensis sic animis stabamus. Cū autem infelix illa nox trās-
isset omnes vertiginosi effecti sanctū inuocabamus qua poteramus de-
uotione Nicolauum cuius imminēbat festū dicentes. **S**uscipe nauarū
pater nicolae precatu. **A**ssis et solita nūc pietate tuis. vel similem in
modum.

Que sexta decembris vbi lux clara refluxit vidimus nos nullū
habere adiutorium et ventum inutilem fortem nimis existere.
desperantes ergo iterū vela vento cōmisimus. qui rapta classe
eam cursu velocissimo in cycladas insulas reportauit ad locū vnde nu-
dius sterius egressi fueramus in portū nullo. ibiq; naves tonfalis allis
gatis et anchoris immersis hyemare ibi timuimus. pro eo q; in diebus
patronorū maris solito implacabilis habuim⁹. **S**unt enim se-
cundū marinarioꝝ estimationem singulares patroni maris sanctus
Clemēs. sancta **K**atherina. sanctus **A**ndreas. sancta **B**arbara. sanctus
Nicolaus. sancta dei genitrix maria. et sancta **L**ucia. omnibus his die-
bus difficilem habuimus nauigationem demptis vltimis duobus. in
quibus si maleam non vicissemus per hyemē totam ibi manere coacti
fuissemus. hoc firmiter tenent marinarij. **M**ultis enim superstitionibus
vacant in nauibus quando nauigatio nō est iuxta eoz vota. **A**lij dis-
cebant q; peregrini terre sancte essent in causa quia res fortunas secum
ducerent de locis sanctis vel aquā jordanis quā simpliciter dicūt im-
pedire nauigationem.

Que septima decembris inutilem ventū habentes. eodem mansi-
mus in loco. post prandiu vero plures orationis gratia ad lu-
tus nauigantes in capella que ibi erat in honore virginis **M**a-
rie dedicata eidem sese cōmendauerūt. **A**lij cantabāt crebro hos versus.
deuotius ad virginem ipam clamitantes. **S**alue splendor firmamenti
tu caliginose menti desuper irradiā. **P**laca mare maris stella ne inuol-
uat nos procella et tempestas obuia. **V**idebatur autē nobis tanq; sese
virgo maria sic nos affaretur. vento in melius mutato. et classe ad re-
cessum aptata. **P**ergite iam miseri sancta theotocos inquit. **E**t velis in-
flatis portus intrate salubres. **A**n te solis ergo occasum portum exiui-
mus et tota nocte in lumine lune tranquilla nauigatione profecti ven-
tum sequebamur optatū.

De autem octava que erat festum conceptionis beate virginis
fortiter processimus contra maleam eaq; post meridiem cons-
pecta conterriti sumus metuentes iteratam repulsionem. Sed
advesperascente die vento semp in melius confortato repente cornu illud
seuissimum malee sine labore pene superantes sub vnius hore spacio
decem et octo miliaria pertransuimus. Hoc cum fieret ingenti omnes
gaudio fuimus exhilarati tubicines pre leticia canebant et omnes ga-
loste conclamabant omnesq; pariter vociferabantur deum laudantes.
Interea vero non incidens prohibuit ne ventum bonum sequi iuxta vo-
tum possemus. quia ad latus sinistrum promontorium malee habuimus.
Ad dexterum autem mare scopulis et cauitibus plenum. nec erat portus
in quem intrare possemus. Idcirco remiserunt gubernatores omnia ves-
la. naues ad latiora loca natare permitentes. dimittentes eas ibi ad for-
tem in deuisis aquarum currere sicut currit equus lasciuus et effrenis.
nunc cum proza nunc cum puppi se erigens. nunc ad hoc nunc ad illud latus
se inclians. et motibus continuis et importunis agitabatur inter se-
uos fluctus nec stabat nec progrediebatur. propterea noctem inquietis-
simam habuimus plusquam in tempestatibus vllis. Statim autem ut sol re-
fulsit quinque erectis velis. progressi sumus inter scopulos et cautes atz
die. xiiii. decembris ad motonam venimus ciuitatem. Eo tempore per die
naturalem centum et triginta miliaria confecimus velocissimo nauis-
gio. et inuenimus ibi sex galas quas ante amiseramus inter tempesta-
tes. Ibi ergo portum ingressi et nauibus stabilitis ingressi missam in con-
uentu fratrum predicatorum audiuimus cum multo desiderio quod diu multam
missam audiueramus. Post missam omnes pariter peregrini ex
omnibus galis congregati conuenimus in domo dominorum teuthonicorum
comedentes et bibentes in leticia multa gratias agentes deo qui nos de
magnis liberatos periculis mutua visione fecit letantes. quia ab alex-
andria usque huc nunquam simul omnes fuimus. Peracto prandio. quod per dies
aliquot didicimus nos ibi mansuros propter negotiationem mercatorum
res nostras in hospitium comportauimus. Motona est ciuitas in cornu
Achaie sita in terra continenti prope turchiam. unde thurci ad nundis
nas ebdomodales illac conueniunt cum christianis.

De decimasexta decembris galas ingressi et classe soluta ad
insulam oppositam quam nescio quam ob causam nominant sapi-
entiam applicuimus. et distat per mare teuthonicum a moto-
na per intermedium canale profundissimum. et quia non erat utilis ven-
tus ciectis anchoris classem ad pedem montis sapientie naucleri stabili-
terunt.

De decima octaua in noctis medio dum omnia essent in si-
lencio subito aspirauit ventus salubris et bonus. et statim
supra silencio clamores magni excitabantur per classem

classen et ad recessum se parabant. leuando anchoras. sursum trahendo
barcas et scaphas. erigendo vela. soluendo et complicando spiras. que om-
nia fiunt cum violentia festinantia et continuis ac altis clamoribus.
Classe ergo soluta a loco illo eieci sumus per ventum in altum mare
vbi mox iterum orta est seuisima tempestas cuius similem ante non ha-
buimus. et durauit per diem et noctes duas. Omnes autem domini de castel-
lo transfugerunt ad nos in carnem. nec fuit memoria cibi aut potus hac
tempestate durante. quia coquina erat in aquis tota.

De. vii. redeunte vento gratiori quo et prius vsi fueramus.
multas rapta in insulas thurcorum et xpianorum transiimus.
vtruta in insulam Samaffra. Limka. Schesslamam et Azan-
ta. Sophloniam que capta fuit per thurcum Anno superiori
vide licet Millesimo quadringentesimo octuagesimo.

De vicesima mane venimus ad insulam corzicam que alias
Corfun appellatur bona et fertilem. Et reperimus ibi classem
armatam et magnam caristiam panis et omnium necessarium.
Idcirco capitaneus classis armate male ferebat coquens
de capitaneis classis onerarie quod declinassent in illum portum. cum vii ibi
pro suo exercitu necessaria essent. Fuit enim magna multitudo nauium
et hominum mirabilis compressio. Illa insula est principium grecie. et est
romani portus munimentum. ab ea enim facilis est nauigatio in Sici-
liam in Trinacria Sardiniam Apuliam et ytaliam. Ex opposita eius
parte est Dorea. Achaia. et in paucis horis vento flante nauigatur in
Patras ciuitatem vbi sanctus Andreas crucifixus fuit. et in Constan-
tinopolim et Scutarim etc. et in Calcedoniam insulam. et in ciuitates
Sicilie Cathanam et Siracusanam vbi sunt montes ethne. ignem spi-
rantes. in quibus cyclopes fabri iouis fulmina fabricant secundum poe-
tas.

De vicesimatertia sustulerunt simul omnes galie numero de-
cem cum vna naui et vna grippa. atque ita educta classe extra
portum intrauimus cum bono vento canali latum. quod diuis-
dit Corziram et Dardaniam insulas. Letabantur autem valde
gubernatores nostri de aura bona. quia alias periculum grande immi-
net nauigantibus in isto canali. pro eo quod in fundo ibi est quedam abissa
lis vorago que vomit aquas maris et sorbet. et dum naues ad locum
veniunt subsistunt et rotantur. ita quod oportet eas funibus trahere de loco
illo. Magna ergo celeritate nauigauimus impellente nos vento. et ad
insulas gazopolis venimus. percurrentes rupem draconis. Ibi enim
in mari ut supra habitum est rupes quedam est in qua draco olim latitans
euolabat aliquando supra ciuitatem ex opposito in morte sitam et suo flatu ho-
mines interficiebat. vnde homines ciuitatem dereliquerunt quam usque hodie deserta

est habens muros. et turres. et edes adhuc fortes et recentes. Sub ciuitate illa deserta vidimus ecclesiam beate virginis in qua dicitur ardere miraculose lampas quedam semper sine humano amuniculo aut fomento aliquo percursis insulis. **S**axopolis ecce in occasu solis subita horrenda incidit tempestas tota nocte illa durans cum validissimo et importunissimo vento. qui grande velum galee nostre in plures dirupit disciditque partes et multos remos destruxit in vno latere. et ollas ac caldaria circa ignem subuertit. ipsumque ignem extinxit. Unde maximus in galea ortus fuit clamor inuocantium deum sanctosque omnes et vota repromittentium. vnde et illud tunc expansum fuit velum (papasigo ytalico sermone cognominatum) quod non nisi in extremo periculo et ultimo exitio apponitur. Sic itaque nauigantes nimio timore percussi per singula momenta submersionis discrimen expectabamus. nimirum procellis usque ades ascendentibus et excrecentibus vndis equore toto commoto ut nil penitus de galea videretur nisi malus navis. sed neque alie galee que in latere nobis erant iam apparebant simili ex causa. nichilque erat omnibus in galeis infra vel supra quod aquis maneret intactum. Idque frequenter accidit nobis inter redeundum ex Alexandria. Neque tamen nouum est vel insolitum ibi periclitari naues. cum legamus sanctam helenam in hoc mari adriatico passam fuisse tantam tempestatem ut cogereretur vnum clavum quo dominus ihesus cruci affixus fuerat proicere in mari ut sedaretur tempestas. Adeo enim seruus est hoc mare ut nonnumquam in tempestatibus saxa grandia de profundo eleuet. et tanquam lignum per suspiciem aque iacet de vna parte golfi in aliam.

De xxiii. vigilia scilicet natiuitatis domini sedata fuit tempestas. et tediosa tranquillitas siue bonarum subsedita. nec poteramus aliquem portum apprehendere ut festum instans celebrarem. In nocte natalis domini eramus in mari. et per totam noctem fuit tantus tumultus in nauibus nostris quod vix poteramus dicere officium nostrum. galestrois instinctu ut credo diaboli tunc plus solito laborantibus vti semper solent in diebus festiuis. Nec simpliciter laborant. sed cum execrandissimis iuramentis blasphemis iurgiis et conuiciis mutuis etc. Ita noctem illam sacratissimam pariter et die dominici natalis exegerunt. Eodem die vidimus funem Albanie vel Achaje. et principium regni hungarie. et intrantes ylliricum in quendam sterilem portum stannum dictum applicuimus. In die sancti stephani soluta classe procedentes partes Dalmatie attigimus. et vidimus ibi Ragusium ciuitatem prepotentem de qua etiam supra habitum est et ornatis vndique galeis signis et vexillis ut fieri solet magnoque sacro fragore ex bombardis. in modum triumphi peruenimus. Neque applicuimus ad ciuitatem propter festum tamen et reuerentiam domine natiuitatis cum trinfecto duxat nauigauimus. Hec ciuitas Ragusina dicitur esse opulentior: in christianitate. ibi pulchrum et notabilem conuenium habent fratres predicatores. Deinde venimus in Cursulam ciuitatem venetorum que et Drepo vocatur. nec portum transire poteramus. prohibente nos vento.

—g

—g

Ragusina

Sole autē ad occasum vergente incidimus asperissima loca et ventis
cōfortatis ingrauiatū est mare cōtra nos nimis. Quapropter gubernatores
nostri anxij in dubio stabant suspensi. cānale asperimū habentes
pre oculis et portū nullum in quē declinarem. deuiauerāt enim a vero
cānali p̄ quod alie galee secure ibant. Cū autē venissemus ad latiore
locū cānalis. temptauimus stabilire nauem et immerso solide inueni-
mus excessiuā aque profunditatē et paululū p̄cedentes iterū inieci-
mus solide et fundū quidem inuenimus sed nō ad votū quia tamen nox
erat obscura in foribus nec sidera apparebāt nō poteramus procedere
propter stillam et caribdim. Deiecimus ergo grandē anchorā que fuit
dum petens nō inuenit nec scopulos nec sapa nec arenā quib⁹ mordax
cem dentē infingeret. s̄ currentē galeā sequebatur arans terrā de quo vlt-
tra modū torquebātur gubernatores. Rursum ergo cū ingenti labore
retraximus anchorā et in alio loco inieciimus. nec inuenit cui inherere
posset. s̄ cū magno nostro periculo galeā sequebatur. tandem tamen hē-
sit. debilitē tamē vt videbat. Ideo nemo nocte illa secure dormire po-
terat. sed omnes solutionē nauis expectauim⁹. que si soluta fuisset ex-
tremū nobis periculū fuisset. **I**n die sancti Johānis euāgeliste solu-
ta nauī conabamur procedere. s̄ nec ventoꝝ nec siderū adiutorū affuit
nobis. s̄ aura obscura que semp̄ nauigātibus est molestā. Tandem in-
undante pluuia cōuertimus nos in yllirici montana. et portū tortu-
dicū intrauimus. in quo alias duas galeas nostre classis reperim⁹. et
erat portus inhabitabilis. desertus. et maledictus. in quo magno tedio
fuimus affecti rē. **I**n die innocentū classē soluimus et cū prospero
vento profecti vidimus ad australem plagam Apuliā ytalie p̄ maris
brachiū Arinaclia et Sicilia diuisam. et in cornu apulie qd̄ in adria
cum mare extenditur vidimus montē Garganū. In hui⁹ montis ra-
dicibus est Hepontus ciuitas olam a Diomede montis victore cōdita
Ibi fuit palladis templū in quo diu seruata sunt epij frumēta. in quo
etiā bipēnes erce et arma diomedis deposita ostendebātur. In hoc mor-
te Anno dñi qdringentesimo octuagesimo primo. fuit facta apparitio
sancti Michēlis. In processu venim⁹ ad oppositū Lizine ciuitatis dal-
macie. s̄ repente lizinā postergantes in Cravaciā proiecti simus et cir-
ca solis occasum de latitudine maris ad montana cravacie que est na-
tio vna dalinacie declinātes inter scopulos et rupes Sibicinēses na-
ues alligauimus in portu sterili. qui tamen erat tutus et bene munitus
In montibus enim et collibus maritimis iuxta quos portus tuti sue-
stant signa que nauigātes cernētes cōfugiūt de mari tpe periculoso ad
loca illa. Mansimus autē in portu illo vsq̄ ad sextū diem cum tedio
maximo. Verū in die sancti siluestri pene omnes de galeis in insulam
adiacentē nauigauim⁹. in qua inuenimus vnā capellam iuxta quam
fuit domus fratru de terciā regula sancti Francisci. Capella hęc de gra-
marie nūcupatur vbi virgo ipa gloriosa in innumeris chouscat miras

culis. Ad eā etiā in marinis cōstituti periculis multi se deuouent multa offerentes cū illo salui pūenerint.

In crastino die videlicet circūcisionis mane galeā exeuntes in eadem capella celebrauimus. **I**ta etiā die villam ptransiimus quē lano de cista appellatur. **E**t de veteri more et cōsuetudine id ibi obseruat q̄ vbi eo ventū fuerit. quisquis in galeis et nauib⁹ alteri quidpiā debet. moy soluiere cōpellitur et satisfacere p̄ sententiā iudicū in singulis galeis ad hoc deputatoꝝ cui cōtrahere nemini licet neq̄ ab ea appellare. **A**lic quoq̄ dissensiones et discordie si que sunt in galeis p̄ eosdem iudices et arbitros sedantur modis oportunis.

Die secūda januarij vbi ventus cōquieuit edu verūt classē extra portum illum sic in latū venissemus surrexit ventus cōtrarius repellēs triremes cōtra Appuliā et ideo magna vi redupimus naues ad mōta: na cravacie. et in portū larmo dictū incidimus. ibiq̄ naues stabilimus expectantes ventū. **S**olaciosus fuit portus ille. altissimis scopulis circūdatus et p̄fundissimū habens cānale. educi autē nos fecimus et in cacumē altioris scopuli vel rupis manibus reptantes de rupe ad apem ascendimus vsq̄ ad signū qd̄ in summitate stabat demōstrans portū ibi stetim⁹. et longe lateq̄ p̄ mare respexim⁹. et cōiectis oculis in occidentē maxime exultationis et iocūditatis hausimus occasionē. **V**idimus enim a longe niueos nostros alpes suis candidis cacuminibus nubes attingentes. qui faciūt terminū maris et finē ytalie et lom: bardie et principiū alamanie. **S**ub monte est villa quedā quā ingressi vt emeremus aliquid nichil in ea reperimus nisi pauprimos schlatos.

Die tercia januarij cum h̄no vento portū illū egressi veldi cursu ad **Z**aram ciuitatē veterem venimus. et deinde ad nouā zaram quā nauibus stabilitis ingressi sum⁹. **S**equenti die mansimus ibi et ecclesias ac reliquias videntes corpus sancti senis **S**ymeonis in ecclesia metro politana reperimus.

Nocte sequenti incidimus in **C**ornerū qui est pessimus maris districtus et periculosissimus quia mare ibi rapadissimo cursu cōtra anchoram tendit. et nisi gubernatores arte et industria prohibeant mare nauem rapit et in portū achonensem longe positū deportat. **I**n illo comero grauiissimam noctem egimus et tempestatem valde horribilem passi sumus et inquietudinem.

Allicescēte autem die mitigat⁹ est ventus et venimus in **H**istriam que est natio dalinacie et **P**olam ciuitatem vidimus. et circa vesp̄as in portum rubinensem venimus. **D**e nauibus autē exeuntes in ciuitatē **R**ubinā que in monte est ascendimus ad vesp̄as in ecclesiam sancte **E**ufemie virginis. **A**uditis vesp̄is quia collegium est ibi. aperuit nobis prepositus ecclesie tumbam sancte eufemie virginis. et corpus eius

integrum vidimus. Miraculose enim de calcedonia ubi fuit martiris
sata venit in eadem grauiſſima tumba p vndas in rabinam. Hijs vis
ſis naues reingreſſi ſumus.

Die ſeptima ſoluta eſt claſſis et nauigauimus vſq; ad parentiu ciui-
tatem Hiſtrie. et illo die ibi deguimus. qua ad eſperante claſſem re-
ingreſſi eſt nocte leuatis anchoris cum optimo vento nauigauimus. et
cum ingenti leticia. valde enim periculoſum eſt ibi quando non ſunt
venti optati. pre leticia ergo noctem illam pene inſomniam duximus
et mane.

Die octaua venecias ciuitatem vidimus. Porro cito veneti nos vide-
runt. omnes campanas ciuitatis copulſauerunt. et plurimi in barca ob-
uiam nobis venerunt vti ſoliti ſunt facere in aduentu ſelici et ſecundo na-
uium vel galearu ſuaru. Ante portu aut ſancti Nicolai extra caſtella
claſſe ſtabilita multo q; auro patronis ſolito. in barca portum et ci-
uitatem ingreſſi ſumus in hoſpicia noſtra. letantes maiorem in modu
atq; gaudentes. nimiru q; optata denuo litora apprehendimus. multu
prius et terris iactati et alio. Sed et magnifice deo gratias egim. qui
nos de magnis ſepe periculis et anguſtijs ſua clemencia et miſericordia
atq; beatiffime virginis et martiris Katherine haud dubiu interuen-
tu liberant reduxit q; cum ſalute ipe omniu ſaluator et liberator xpus
ieſus in ſecula benedictus Amen.

Secunde peregrinationis ad diuam virginem et martirem
Katherinam in montem Synai proceſſus. Finit feliciter.

